

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

— 11. 10. 1928.

Thisted By 1804—.

Bladene 1. til 9. maaſter. „Ao. 1804 den 17. Marts, holdt Commissionen Martil Maanedes Qvartals Forsamling i Overensstemmelse med Reglementets § 27, for at ordne Forsørgelsen for det tilkommende Qvartal. Forsamlingen var tillyst fra Prædikestolen Søndagen forhen. Efter Ordrens § 29 blev da foretaget som følger:

„Byefogden (Christian Brønlund, 1799—1811) havde allerede 13. Januar ved Vægter og Arrest-Forvarer Søren Sværter sendt mig, Sogne-Præsten (Christian Ehrenfried Carstensen, 1789—1831) en 69 Aar gammel Mand, navnlig Jens Thomasen (der som opbragt Betler havde udstaaet sin Straf her) med Sigende, at jeg vilde give ham Hjælp indtil videre. Bemeldte Jens Thomasen er født her i Sognet i Tingstrup, men da han ikke i 50 Aar har været her i Sognet, og i de sidste 12 Aar ey havt Ophold nogetsteds i de danske Stater saa længe, at han der burde forsørges, har jeg Sogne-Præsten indstillet til Amts-Commissionen, om han ikke bliver at forsørge efter Reglementet for Landet § 9.

Fra bemeldte 13. Jan. incl. Datum, havde han til sit Ophold nydt af Sogne-Cassen daglig 8 Skill., betalt af Sogne-Præsten til Søren Sværter. Sogne-Præsten havde ogsaa set sig for-bunden til, i Overensstemmelse med Reglem., at anskaffe denne Fattige, som var ganske nøgen og fuld af Utøy, nogle høyst fornødne Klæder og 1 Skjorte, for hvilke Udgifter ved Regnskabet's Aflæggelse skulle vorde fremlagte behørige Qvitteringer.

Disse Udgifter paa Sogne-Kassen bleve nu billigede af Commissionen, som indsaae Nødvendigheden i, at han fremdeles maatte nyde denne Understøttelse af Kassen, samt endnu 1 Skjorte, indtil Resolutionen faider paa det ham angaaende fremsatte Spørgsmaal.“

— „Den 22. Jan. blev Christen Michelsen i Nørregade syg, og da hans Kone desuden forrige Sommer ved at væltes paa en Høst-Vogn for endeel mistede sin Førlighed, og de begge ere aldrende, blev dem ved Commissionens Samtykke tillagt en Understøttelse af 16 Skill. ugentlig indtil videre, og i Dag tilstaaes dem disse endnu for tilkommende Qvartal.“

— Den 17. Febr. hjemkom Erich Kaastrups Kone fra Forbedrings-Huuset i Viborg — yderlig fattig forlangte hun øyeblikkelig Hjælp af Præsten og fik 20 Skill., ligesom og Præsten ved Skrivelse indhentede Commissionens Samtykke til at hende tillagdes ugentlig 16 Skill., hvilke hun dog kun nød i 3 Uger, thi den 13. ds. døde hun pludselig, og maa nu begraves paa Kassens Regning, hvorimod hendes usle Igang-Klæder, som det eneste hun eyede, af mig Byefogden foranstaltet solgt ved Auction, Kassen til Fordeel.“

„Under 14. Februar gav Commissionen Stedets Districts-Cirurg, Neve, efter hans skriftlige Forestilling desangaaende, Anvisning paa Kassens Regning fra Stedets Apothek at tage til Bogbinder Hinters Helbredelse nødvendige Medicamenter, da han længe har været sengeliggende af Bryst-Svaghed, og ey er istand til at fortjene noget til Ophold for sig, sin gamle Moder, sin Kone og 2 Børn, da hans Vilkaar ere som bekendt maadelige.

— Af frivillige Bidrag ere ingen indkomne til Kassen i afvigte Qvartal. Vel blive paa et Bal, Kongens Geburts-Dag, efter Foranstaltning og Indbydelse af Captain, Told-Casserer Langeland, og Sognepræsten indsamlede til Byens Fattige 15 Rd. 7 Skill., hvortil Kjobm. Lundorph siden skjød 1 Rd., men disse 16 Rd. 7 Skill., bleve strax, uden samtlige Sogne-Commissioners Medvirkning, dog med dens Samtykke af 3. Febr., af Sogne-Præsten ere efter bedste Skjønksomhed og Overbevisning, som et extraordin. Bidrag uddeelte til de mest Trængende, at de kunde tage Deel i de mere Formuendes Glæde.“

Jens Pejter Lundbye, Skomager, meldte sig atter, forlangende Understøttelse, men Commissionen fandt ikke, at han qualificerede sig dertil, da han og Hustruen begge er arbejdsføre, og de have kun et Barn, en Datter, som kan være dem til Byrde, derimod tilstod Commissionen, indseende, at intet vigtigere kan gives den Fattige end Bidrag til fysisk og moralsk Sundheds Vedligeholdelse, at ifald bemeldte hans Datter atter skulde blive hjemsogt af det Flod paa Halsen, hvorved hun forrige Aar leed saa meget, de skulle Distr. Læge blive bemyndiget til paa Kassens Regning, hvad de nødvendige Lægemidler angaar, at antage sig hende, ligesom og Skole-Løn og Bøger for hende af Kassen skulle bestrides. Vel ere begge Byens Skoleholdere ved det for Skolerne gældende Reglement, forbundne til, uden Betaling at læse for, eller at undervise de af Skole-Inspectionen, som fattige anseete og

erklærede Børn; men Commissionen fandt, at den just ey paa den Grund burde til frie Undervisning henvise ethvert Barn, hvis Forældre man ville skaane for denne Udgift — en Skaansel, som gaves ey allene med Hensyn til yderligere Fattigdom, men og for at betage uformuende og skjødesløse Forældre den Undskyldning for forsomt Pligt, som derfra hentedes.“

— I Følge skeete Tillysning om denne Forsamling, indfandt næsten Byens øvrige Fattige sig, og fornyede de bestandigen førte Klager over, at den dem tilstaaede Understøttelse var for liden i Betragtning af Fødevarernes tiltagende Dyrhed, da 1 Pund Brød kostede 4 Mark, den strenge vedholdende Vinter, da kun 3 smaa Tørv gaves for 1 Mark, og den vedvarende Mangel af Arbejde, da enhver undsiog sig for at holde Arbejds-Folk over det Nødvendigste, og kun saare faa havde noget at lade spinde paa en Tid, hvor 1 Pund Hør kostede 27 a 28 Mark.

Commissionen maatte med Bekymring tilstaa, at disse Klager vare kun altfor velgrundede, og gav derfor consequent undertegnede Fattige Tillæg over dem tilforn tilstaaede som følger.“ Her nævnes Navnene paa 25 Fattige, som fik Understøttelse.

Thisted i Commissionen for Sognets Fattig-District, 1804, 17. Marts. Carstensen, Brøndlund, C. Knakkegaard, O. Knakkegaard.

„Ao. 1804, 16. Junii holdt Commissionen sin 3. Qvartals Samling i Captain Brøndlunds Huus. Commissionen modtog et Brev fra Amts Directionen af Dags Dato, som indeholder Majestættens Resolution af 11. d. M., hvorved den af Commissionen foreslagne Afgift af Thisted Bye, 16 Skill. af hver Rigsdalers Grundtaxt, allernaadigst approberes. Da denne Approbation, som længe er udebleven, og Provsten, som Casserer allerede har gjort Cassen Forskud, blev besluttet, at Forstanderne straks skulle indkræve den sidste halve Deel af det Thisted Bye paalignede, og tilforn anførte Penge-Bidrag, og levere samme til Casseren. Saa snart det paa Grundtaxten faldende, nu approberede Bidrag kan vorde lignet og reguleret, skal og dette vorde opkrævet og indleveret.

Og da det Penge-Beløb, som Commissionen har seet sig nødsaget at tilstaae til Districtets Fattiges Forsørgelse, allerede med 80 Rd. og derover, overstiger det Bidrag, for hvilket er viist Udvej, seer Commissionen sig sat i den ubehagelige Nødvendighed i Dag at paaligne Thisted Byes Indvaanere et nyt Bidrag, for det første af 100 Rd. som skete saaledes:

„Paa de tilforn ganske forbigaaede Jens Peiter Feldtbereder, 2 Mark, Niels Skadholm 2, Mads Post 3, Christen Dahl, Farver, 3, Just Jensen 1, Jeppe Nielsen Kirk 3, Poul Sand 2, Guldsmed Krogh 1, Niels Chr. Madsen, Skoemager 2, Dynis Christensen 2, Niels Peiter Schaarup 2, Christen Dahl i Nørregade 1, Overbetient Achten 2, Jens Axelsen 1, Jens Vangsgaard 3, Bertil Leerhøy 2 Rd., Casserer Langeland 2 Rd., Axel Reebslager 1 Mark, Peder Smed 1, Lars Salmandsen 1, Niels Madsen 1, Anders Fuglsang 2, Jesper Christensen 2, Madm. Rasmussen 6 Rd., Jens Dahlgaard Jun. 8 Skill., Niels Mortensen 8 Skill., Jens Chr. Jørgensen 1 Mark.

Forhøielse paa de tilforn ansatte: „Ole Knakkegaard 4 Rd., Bertel Holst 2, Lars Grøntoft 2, Nicolai Reesen 2, H. Knakkegaard 2, Lars Holst 3, Kammerraad Thagaard 2, Frue Steensen 4, Lassen Vinther 8, Kabbel 2, Kjøbmand Eerslev 2, Amtmand Arntz 4, Jens Lundorph 6, Byeskriver Høegh 2, Hr. Nielsen 1, Amtsforvalteren (Rasmus Friderichsen 1798—1805) 4, Apotheker Bech 2, Prousten 4, Madm. Søltøft 2, Jens Larsen, Kjøbm., 4, Inspecteur Ludvigsen 2, Capt. Brøndlund 4, Niels Kier 3 Mark, Peder Lynnerup 1, C. Knakkegaard 6 Rd., Anders Griis-hauge 2, Jacob Benjaminsen 8 Skill., Peder Ferregaard 1 Mark, Lars Klstrup 1, Michel Nielsen 1, Niels Jacob Fruergaard 1, Terkild Frandsen 1, og Poul Lomborg 1 Mark 8 Skill., Summa 95 Rd. 2 Mark.“

I Commissionsmødet den 27. Septbr. 1804 blev man enig om at udlaane en Capital, stor 103 Rd. til Christen Lauritsen uden for Søndre Bom, imod lovlig Pante-Obligation.“

„Ao. 1804 den 12. Dec. var Commissionen forsamlet i Provstens Huus for at ordne Fattigforsørgelsen for næste Aar. I Betragtning af, at Tingstrup By er den største Landsbye i Districtet, og har de fleste Landbye Fattige, havde Commissionen anset det godt, at nok en Mand af denne Bye tiltraadte samme, den havde derfor ved Skrivelse valgt Sognefogden Thomas Frantsen, som og i Dag her var tilstæde. Ved fleeste Stemmer blev Forstanderen, Kjøbm. Lundorph udnævnt til at være Commissionens Casserer for næste Aar. Til ham og imod hans Qvittering, afleveredes da alle Kassens Bidrag, for hvilke han aflægger Rigtighed.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted. 30.-10.-1928

Thisted By 1804—

Møde 12. Decbr. 1804: „Provsten havde efter forud skeet Indkaldelse, hørt de Fattige, som havde meldt sig hos ham, og fremlagde nu for Commissionen sit Forslag til næste Aars Forsørgelse.

Under den Overbeviisning, at forrige Aars Forsørgelse havde medtaget meget og været tung for Districtet at udrede, havde han vel ønsket at foreslaae den mindre for næste Aar, men havde maattet opgive dette Ønske paa Grund af de Fattiges Trang og Mængde, og den beklagelige Erfarenhed, at Tiden ey var bedre — den til Vished grændsende Formodning om, at Kor-net vilde blive dyrere næste Aar end dette, og alle øvrige Levnets Midler ligesaa i Forhold dertil. Saa meget mere maatte Forsørgelsen snarere blive større end mindre, da endnu ingen ordentlig Arbejds-Anstalt var gjort, hvor den Arbejds-Søgende kunde finde det.

Regnskabet for 1804 balancerer med 682 Rd. 10 Skill., 24 Tdr. 4 Skp. Byg. 1 Td. 4 Skp. Havre. Samme Aar skænkede Brændevinsbrænder Goddik Christensen 2 Rd. til Fattigkassen, „ifølge et imellem sig og afdøde Hustrue oprettet, og under 12. Aug. 1796 aller-naadigst confirmeret Testamente.“

Under Regnskabet for 1804 anføres: „Foruden Rede-Penge, 42 Rd. 11 Skill., samt 2 Skpr. Byg, faar Cassen til næste Termin en Capital af 103 Rd., som ved Skiftsdirectionens Foranstaltning og Dicion, dateret 2. Sept. 1771 have staaet hos Stedets Sogne Præster, Mand efter Mand, rentefria, imod at de deraf som en Hjelpe-Fond, skulle gjøre

Byens Fattige Forskud imellem Terminerne: St. Hans Dag og Juul, da Legatorum Renter og andre Fattig Penge til dem skulle uddeles; da denne Indretning nu ikke behøves, udbetales de af undertegnede, som med den øvrige Commission har føiet Anstalt for deres Udsættelse.

Thisted Præstegaard 1804, 31. Decbr.

Underdanigst Carstensen.

Brøndlund. C. Knakkegaard.

Jens Lundorph. Niels Bach, Faartoft.

Christen Gade, Tingstrup.

Møde den 12. Juli 1805 (paa Raadstuen): I Betragtning af den Forleghed, hvormed Commissionen ideligen trues, for Huuslye til en eller anden fattig Familie, tilskrev jeg, Provsten, under 9. April sidst, Kammerherre de Fønss til Grevskabet Løvenholm, og bad ham overdrage til dette Districts Fattig-Væsen, sit lidet, umatriculerede Huus i Tingstrup, hvilket han ved Auctionen, holdt for nogle Aar siden over Strøegadset til Stamhuset Todbøl, beboet af Almissemænd Dorte H., for hvis Huslye Huslye Commissionen i Tilfælde af Husets Ubrugbarhed maatte sørge.

Det Svar, hvormed Høybemeldte Kammerherren beærede mig, tilføres Protokollen som Hjemmels-Brev paa Huset, og lyder saaledes: „Pro Memoria. Siden Deres Velædle Velærverværdighed, som min gamle Ven, saaledes vil have det, saa forærer jeg det Huus i Tingstrup, som Dorte H. beboer, til Thisted Districts Sogne Fattig Commission, med samme Ret, som jeg det eyer, hvorom denne Missive maa tjene til Forsikring.“

Løvenholm, d. 14. April 1805.

Fønss.

Nota: „Til Huset hører en liden Toft, liggende tæt sønden derfor, ongefær 1 Skp. Sæde.“

Thisted, dat. ut supra. Carstensen. Brøndlund. Jens Lundorph. O. Knakkegaard.

Pro Memoria: „Det kgl. danske Cancellie har under 28. f. M. tilskrevet Hr. Amtmand Arntz saaledes: „Med Hr. Amtmandens Skrivelse, dat. 15. Febr. sidstleden, har Cancelliet modtaget 2de af Dem hertil indsendte og anbefalede Forestillinger fra Commissionerne for Fattigvæsenets Bestyrelse i Thisted og Nykøbing, hvori de have andraget paa den i Thisted, at bemeldte Byes Kirke, der skal have betydelige Indtægter, og et aarligt Overskud, maatte paalægges et ekstraordinært Bidrag af 100 Rd. aarlig til Fattigvæsenet sammesteds, fra Beg. af Aaret 1804 at regne, og Commissionen i Nykøbing, at den af dens Byes Hospitals aarlige Overskud, der i de sidste Aar ikke skal have været ubetydeligt, maatte udredes 40 Rd. aarlig, ligeledes til Fattig Kassen i sidstn. Bye, hvilke Bidrage deels skulle tjene til at supplere det manglende i Fattigvæsenets Indtægter, og deels til Arbejds-

og Skole-Anstalters Indretning i de ovennævnte Kjøbstæder. Efter at man i Anledning af disse Forslage har ført Brevveksling med Stiftamtmanden over

Aalborg Stift, Kammerherre Pentz, skulle man herved tjenstligst melde til beh. Efterretning og videre Bekendtgjørelse, at man under Dagt Dato har tilskrevet ovenmeldte Stiftamtmand, og Biskoppen over Aalborg Stift, Doctor Theologiae, Christian Bevertin Studsgaard, at der af Thisted Kirkes Midler, i 2de Aar, fra 1. Jan, d. A. at regne maae udredes 100 Rd. aarlig til Fattigvæsenet i bemeldte Bye, og at der paa lige Tid maae udbetales 30 Rd. aarlig af Nyekjøbing Hospitals Midler til denne Byes Fattigvæsen, og haaber man herved at have sat begge disse Kjøbstæders Fattig Væsen i Stand til at indrette de ovenmeldte Arbejds-Anstalter, ligesom man og i sin Tid venter sig underrettet om de velgjørende Følger, som denne Indretning maatte medføre."

Thisted Amts Contoir, den 16. Juni 1805. Sørensen.
(Gudbrand Arentz var Amtmand 1803—1805.)

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

— 22. - 11. - 1928.

Thisted By 1804—.

Anno 1805, 10. Septbr. var Commissionen forsamlet efter befalet Tilvarsel Søndagen forhen fra Thisted Prækestoel, paa Byens Raadstue, for at ordne Fattigvæsenet for Aarets 4de Kvartal, og forhandlede da som følger: „Af nye Fattige meldte sig Chirurgus R.s Enke, og igjentog sin ofte gjorte Begjæring, at hende maatte gives i det mindste nogen Hjælp til Hausleje.

I Betragtning af hendes Alder, og at hun nu havde føyet Anstalt for, at hendes Døttre var komne ud for at tjene for deres Brød, og hun nu er eene, tilstodes hende for dette sidste $\frac{1}{4}$ Aar 2 Rd. 3 Mark, og siden for næste Aar, 10 Rd."

— Jens Christensen, en gammel Karl, som af og til havde nydt Hjælp i Faartofte hos sin Familie, og nu havde brækket sit ene Been, forlangte Bads-kjær-Lønningen betalt af Kassen.

Skjønt Districtet ikke vedkjender sig ham som den, der ikke har havt stadig Hjemstand og Boepæl iblandt os, gaves ham dog Hjælp i bemærkede Henseende, 5 Rd., i Betragtning af, at han kom til Skade her i Sognet, og

stundom har havt Understøttelse her hos sin Familie."

Under Regnskabet for 1805 anføres: — „at man maaske kommer til at give Husmand Jens H.s Kone noget Korn, ifald hendes Mand, som er commanderet med Armeen i Holsteen, skulle blive længe ude."

Under 7. Januar 1806 læses: „Vi undertegnede Sogne-Gaard-Mænd her i Districtet tilstaar og erklære ved vor her i Protocollen givne Underskrift, at vi i Overeenstemmelse med Hans Høyvelbaarenhed Hr. Amtmand Fayes Opfordring til Betleriets Hemmelse, under 13. f. M., der i Gaar blev oplæst fra Prækestolen, og af Stedets Sogne-Præst blev os indskjærpet, ey allene med al Omhyggelighed ville bidrage alt, hvad som staar i vor Magt til den gode Sags Fremme, men og vedtage og erkende det som Sogne-Vedtægt, at den nævnte Mulct af 1 Rd. skal betales af enhver den iblandt os, som forsømmer at efterkomme, hvad i samme er paalagt, og intet ville eller kunde have noget imod, at den Mulct udredes ved Udpantning, naar den Skyldige ey godvilligen betaler den.

Og erklære og vedtage vi endvidere som Sogne Vedtægt, at den som Mulct skal betales af, og i Tilfælde af Vægning udpantes, fra hver den som ey straks anholder enhver, der melder sig som Betler, og lader dem indbringe til Øvrigheden ved den Mand, hos hvem Stakkels-Fjælen i Byen er. Den hos hvem Betleren melder sig, skal være ansvarlig for, at de blive tilstæde, indtil Vognen møder for at modtage dem, saa at Betleren ey maae henvises til den Mand, der har Stakkels-Fjælen, men den Mand, Betleren melder sig hos om Almisse, skal gjøre Anstalt for, at den, der har Fjælen, varsles at møde, og bør samme saa hastigt som muligt møde med sin Vogn, eller i Tilfælde af Hindring skaffe en anden til at køre for sig. Da Disse Byer ligge saa nær Thisted, hvor Øvrigheden boer, til hvem Betlerne skulle leveres, kan det staae den Mand frit for, hvis Pligt det er at transportere den paagrebne Betler, om han vil føre samme til Vogns eller om han vil ledsage dem, sikkert ved 2de Mænd paa sit eget Ansvar, til Fods, naar det er et gangført, friskt Menneske, der taaler Gangen."

Thisted 1806, 7. Januar.

Thomas Frantzen, Sognefoged. Niels Bach. Christen Malle. Jens Jensen. Thomads Brund. Peder Andersen. Olle Vestergaard. Christen Gade. Niels Jensbye. Lars Ladegaard. Jens Michelsen. Christen Sørensen. Peder Madsen. Lars Møller. Christen Nielsen ved sin Kone, Chrestine Poulsen.

Maren Andersdatter ved sin Søn Jens Thomasen. Niels M⁰⁰³ Peder Smed."

Under Indtægt for 1805: „Peder Christian Kaastrup tilkiendt at erlægge en Mulct til Fattig-Kassen 1 Rd. — Jens Christensen ligesaa 1 Rd." — „Capitain og Byefoged Brøndlund lovet til

Fattig-Kassen for Søren Sværtters Forseelse 3 Rd." — „Christen Wendelboe betalt en Mulct, 1 Mark." Fra nogle Aggerboer betalt en Mulct, 3 Mark.

„Constitueret Amtmand Sørensen betalt fra Peder Apotheker en Mulct, 20 Rd." Samme betalt for Jens Giøl 2 Mark. Samme betalt 4 Procent af afgangne (Niels Ferslev, 1793—1803) Amtmand Ferslev Auction over Løsøre, 25 Rd. 1 Mark 4 Skill.

Anmærkning til Regnskabet for 1805: „De af Hr. Provst Carstensen i Protocollen benævnte 103 Rd., som efter de Hrr. Directeurers diction af 2. Sept. 1771 have staaet hos Stedets Sognepræster rentefrie, for deraf at gjøre Byens Fattige Forskud, er nu gjort frugtbringende. Men da benævnte 103 Rd. ei kunde udsættes førend Snapsning d. A., kunde intet for i Aar deraf beregnes Kassen til Indtægt."

Thisted, d. 31. Dec. 1805.

Underdanigst: Jens Lundorph, Med-Commissair og dette Aars Kasserer.

Møde paa Raadstuen den 22. Martii 1806: „At Christen Poulsens Kone som, siden hendes Mand ey længere er Vægter, ingen Hjælp har fra ham for sig og deres 3 Børn, ugentlig 24 Skill."

— Da den Indvending ofte mødte Provsten under sine Opmuntringer til flittigere Skolegang, at man ikke havde Raad i disse dyre Tider til at betale Skole-Lønningen, og det ikke kunde forlanges, at Skolelæreren skulle undergive uden denne Lindring, som den taaleligste og nyttigste Understøttelse af den Offentlige, bad han (Provsten) sine Herrer Med-Commissairer, at det maatte være ham eene overdraget efter bedste Skjønsmhed og de befundne Omstændigheder, at tilstaae denne Hjælp af Kassen, da Skolelæreren efter Regning, paategnede af Sogne-Præsten, og Børnenes Forældre kunde modtage Lønningen hos Cassereren, hvilket og blev tilstaaet."

Møde den 3. Oktober 1806: „Forstanderen Thomas Frantzen anmodedes om at besøge det Kassen tilhørende Huus i Tingstrup, klinet paa Kassens Regning."

— Forstanderne her af Thisted erindrede, at deres 3 Aar ved dette Aars Udløb vare forbi, og at de nu i Medhold af Reglementet maatte forløses fra denne Bestilling, og bade tillige, at Commissionen maatte skride til et nyt Valg.

Dette skete og bleve da i deres Sted ved fleste Stemmer valgt:

D'Hrr. Købmænd Niels Diderichsen, Poul Eerslev og Lars Holst, hvilket Valg det blev Inspecteurernes Pligt straks at communicere dem, at de i nævnte December og fremdeles kunde tiltræde Commissionens Forhandlinger."

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted, 20.-12.-1928

Thisted By 1804—

Møde den 16. Decbr. 1806: „Efter skeet Tillysning fra Prædikestolen, havde Provsten Løverdagen forhen, i Forstanderen Kjøbm. Didrichsens Overværelse, hørt de Fattige, som meldte sig, og fremlagde nu sit Forslag til næste Aars Forsørgelse, der ey kunde ventes mindre end dette Aars; skjønt dette Aars Høst paa Rug og Byg var ulige rigere og bedre end forrige, var den ikke overflødig, og den ulykkelige Krig i Nord-Tyskland, Preussen og Pohlen gjør, at Kornet endnu er dyrt. — Alt, hvad der udfordres til Klæde og Føde er usædvanlig dyrt — naar undtages Kjød, som, fordi det avlede Straae i Aar var lidet, hidtil er solgt noget lettere. Skatterne ere store og trykkende, og Tiderne besværes desuden ved Overdaadighed og Letsind. Commissionen nødes til at antage sig de uægte Børn, hvis Mødre, da de ey maae raade Boj paa deres Uformuenhed ved Bellerie, ey kunde opdrage eller opføde dem. Desuden synes Fattigvæsenets Organisation at have den beklagelige Følge, at mange, selv blandt de mere formuende, nægte deres fattige Familie den Understøttelse, som naturlig Kjerlighed og Billighed tilforn bød dem yde, og vælte dem paa Fattig-Kassen — her til kommer endnu, at ingen nye Nærings-Veye, ved Offentlige Arbejds-Anstalter ere endnu aabnede for de Fattige. Vistnok er den anviiste Kilde til næste Aars Forsørgelse ey riig nok, men da Commissionen i dette Aars Termin har optaget det eene af de 200 Rd., som ere tilstaaede fra Thisted Kirke, gjør den noget Regning paa Overskud fra dette Aar.

I Betragtning af, at de allerede paa-lignede Bidrage ere meget trykkende for de fleste af Districtets Beboere i

disse haarde Tider, anseer Commissionen sig forpligtet til, underdanigst at forestille det højkongelige Danske Cancellie, at den ey allene ikke kan ansees som sat i Stand til ved disse 200 Rd. fra Kirken, at oprette Arbejds Anstalter, men endog har høylig Aarsag til at udbede sig aarligen 100 Rd. tilstaaet fra Kirken, for at supplere det manglende i Fattig Væsenets Udgifter, som Districtet ey uden saadan Hjælp vil kunne udholde at udrede. — I dette Aar har været klaget nu og da, at man har leveret de Fattige slet og svangt Korn, skønt baade hemmelig og offentlig Opmuntring er givet til at yde reent og hammet eller fremmest Korn. Skulde denne Klage blive lydeligere og befindes grundet, da vil Commissionen nødes til at lade Kornet ydes til sig paa bestemte Dage i hvert Qvartal, og igjen at levere samme til de Fattige, og efter Tilsigelse at lade det leveres de Fattige i sin Overværelse. Carstensen. Brøndiund.

Møde den 14. Juli 1807: „Det blev Christen Gade overdraget, imod siden derover at indgive Regning, at skaffe Leer til det Fattig-Væsenet tilhørende Huus i Thingstrup, at foranstalte det klinet, og at fæste et Vindue, som foregaves at være brøstfældigt."

Møde den 19. Decbr. 1807 paa Raadstuen: „Lars Holst havde ved Skrivelse i førveyen paastaet sig fritaget for denne Forretning (formentlig som Kommissionsmedlem) paa Grund af, at Udsalget af det stemplede Papiir var ham overdraget; men denne Grund blev af de fleeste i Commissionen anseet som ugyldig til hans Fritagelse, hvorfor han i Dag endnu var tilstæde". — Commissionen overbeviste sig om, at Forsørgelsen, haard og trykkende dette Aar, vilde blive det samme, om ey høyere Grad i næste Aar. Til de Aarsager, der findes anførte foran, kommer den ulykkelige Krig, her i Landet siden sidste August er udviklet mod den troløse, al Natur- og Folke Ret krænkende, kun den Stærkeres Ret hyldende engelske Nation ell. Regjeriing."

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted.

— 3 1.-1929.

Thisted By 1804—

1821 den 23. April var Commissionen forsamlet paa Raadstuen. Det anmærkes, at Hattemager Mester Friderich Birchenbusk Høyer i Dag var tilgaaet Commissionens Forhandlinger, udnævnt til Forstander i Districtets Fattigvæsen, i sin i sidst afvigte Febr. Md. afdøde Fader, Christian Høyers Sted.

— Salve Christensen har opsagt Lejen for Natmands-Familien til næste 1. Nov., saa at Commissionen ventelig kommer til at sørge for anden Lejlighed til dem.

— Det anmærkes, at i sidst afvigte Kvartal ere bortdøde Anna M., hvis Senge- og Gangklæder vare saa usle Pjalter, at de ey kunde falbydes paa Auction, men blev straks kastede paa Møddingen. En liden Kiste fandtes, der blev solgt. Og Maren T., der fandtes død i Fjord-Landingen, efterlod kun det, hvorfor hendes Linned kunde forskaffes.

Commissionen enedes om at vælge Købmand Poul Resen til Casserer for næste Aar, og Gjørtler Anders Fuglsang til Forstander.

Carstensen. Lützhøft. P. Resen. Høyer. A. Fuglsang. J. Jensen. Peder Kanstrup. P. Christensen (Sognefoged i Thingstrup).

Møde den 12. Jan. 1823. Betalt efter Regning fra Fattig-Væsenet i Kjøbenhavn for Guldsmid Nisteds Kuur og Begravelse, da han paa en Rejse did var blevet syg og døde der, Otte Rbd. 38 Skill. N. V.

— Til Kbmd. Griishave betalt The og Sukker, tilstaaet de Syge i Sommer til Lædskelse. 1 Rbd. 8 Skill.

— Under 20. April 1822 meldte Amtet til Fattig-Commissionen, at Bonden Christen H., af General-Toldkammeret var tildømt at betale til Byens Fattig-Væsen en Mulkt af 20 Rbd. Sølv, men Amtet har senere indberettet, at denne Mulkt ey indkom, saasom

Skyldneren, der ey kunde betale Summen, havde afsonet den ved Fængsel.

— Efterat Kjøbm. Poul Resen nu i Aaret 1822 har været Casserer i Fattig-Væsenet, som dertil udnævnt kunde han ikke tvinges til at vedblive det følgende Aar, men Commissionen bad ham, at han vilde vise den Føyelighed, den vilde paa skønnes, og hvorved han desuden frakjøber sig den Forpligtelse, ved første Vacance i næste Aar at udnævnes som Forstander. Commissionens øvrige Medlemmer udbad sig herpaa hans Svar. Da han ey var dertil at overtale, blev ved de fleste Stemmer dertil udnævnt Kjøbmand Mads Møller, hvem Amtsprovsten i Morgen tidlig vil ved Skrivelse tilmelde dette paa ham faldne Valg.

Under Forsørgelsesplanen for 1830 hedder det: „At denne Forsørgelses-Plan er lagt, vil næste Søndag fra Thisted Prædikestol blive bekendtgjort.

Forstanderne forskaffe sig hver en Afskrift deraf, som kan ligge hos dem til Eftersyn af Enhver i Districtet, som det forlanger. Cassereren besørger 2 Exemplarer afskreven hos Skolelærerne Bech og Pedersen, hvoraf det eene Expl. leveres Sognepræsten, det andet Byfogden.

Under Regnskabet for 1816. Bryllupper. „19. Januarii, A. Steentoft, 26. Febr.: J. Gertsen. 10. April: N. Riis. 14. April: Jørgen Mahler. 9. Maj: P. Steentoft. 10. April: H. Jepsen. 2. August: P. Møeberg. 3. Oct.: Mentzen. 11. Oct.: C. Kjær. 1. Nov.: J. Jannerup. 1. Nov.: P. Støholm. 23. Nov.: N. C. Kjær. 25. Nov.: P. Graagaard. 20. Dec.: M. Aarup.“

Bøder: „H. Laursen for slet Opførsel mod Betient Hancke, 5 Rbd. Bertel Frank for sin Søns Opførsel 1 Rbd. 24 Skill. N. C. Kjær for sin eegen, 1 Rbd. 84 Skill. Hr. Justitsraad Ridder Langeland sendt fra en næsviis Krabat, 48 Skill. Hr. Told-Kasserer Røder sendt fra en confiskeret Brændeviins Hat, 16 Rbd. 29½ Skill.

Inspektionens Anmærkninger til Regnskabet for 1816: „Da Bedemand Math. Holst til den Tid stedse havde været ordentlig i at

afgive til mig, Amtsprovsten, hvad han modtog til de Fattige, ansaae jeg det uskyldigt, at han udeblev med de til Rest anførte 25 Rbd. 8 Skill. Men da jeg ved Aarets Slutning krævede Rigtighed af ham, fremlagde han sin Optegnelse, hvorimod ej mindste Tvivl haves, men beklagede tillige, at han havde brugt Pengene, og ikke som han dog havde troet, nu kunde betale dem, og da disse 25 Rbd. Sedler nu i virkelig Værdi ej udgør ¼ deraf, da han ideelig har havt Forretninger ved Almissemønsternes Jordefærd, der intet efterlade sig, uden Betaling, og da hans Fortjeneste som Bedemand er saare ringe, og han er en meget fattig Mand. — Grunde hvorpaa han har ventet Skaansel — indstiller allerærbødigst, at denne Gjæld eftergives ham, og at Restancen saaledes bortfalder.“

Under Regnskabet for 1817. Fattigkassens Indtægt ved Bryllupper, 17. April: Kalum. (?) Maj: Thaarup. 28. Maj: Anders Pedersen. 13. Julii: Peder Bødker. 3. Nov.: And. Jørgensen. 3. Nov.: N. Tvehøj“.

Ved Forlig og Bøder: „Aug. 23.: Matros H. Johansen, efter Assessor Lützhøfts Designation, hvis Indhold er følgende: Matros Henrick Johansen har erlagt en Mulct af 1 Rbd. N. V. til Thisted Byes Fattige for at have brugt ærerørige Udtryk mod Peder Sørensen, Mads Mortensen og Niels Christensen af Flade.“

— Jøden Aron Gunst, Borger i Holstebro, som den 18. f. M. tillod sig endeel fornærmelige Udtryk, baade imod mig (Langeland) og den Kgl. Overtoldbetjent Hr. Neve, har jeg ladet saggive ved en Politiret i Holstebro d. 20. dennes. Ved fornævnte Ret har fornævnte Jøde ikke allene tilbagekaldt de fornærmelige Udtalelser, men ogsaa erlagt en Mulct af 20 Rbd. N. V. til Thisted Byes Fattige, hvilke Tyve Rigsbankdaler N. V. jeg herved har den Ære at aflevere til den respective Fattigcommission.“

— Inspectionens Anmærkninger til Regnskabet for 1817: Restancerne for Capitain Lundbeck, Baadfører Leerhøj og Købmand R. Møller maae ansees som reent tabte. “

Under Regnskabet for 1818. Ved Bryllupper: 2005 April: Chr. Knakkegaard, 14. April: J. Ubbesen. 15. August: M. Mogensen, Søren Dahl. 23. Oct.: Søren Hou. 10. Oct.: Thyger Christensen. 16. Oct.: Revelius. 24. Oct.: J. Sinnerup. 30. Oct.: P. Terp. 6. Nov.: And. Torp. 12. Dec.: Bigum. 18. Dec.: Gram. 18. Dec.: Chr. Rosenberg.

Mulκτηr 1818: „Bonden Jens Østergaard har for at kjøre Vesterbom forbie, uden at blive inqvireret, efter Placaten af 24. Dec. 1805 betalt en Mulct af 1 Rbd. Sølv, som hermed følger til Stedets Fattige. Thisted Consumptions Contoir, 22. Jan. 1818. Røder.“

— Brændeviinsbrænder Niels Møllers Enke her i Byen, der brændte Brændeviin den 9. ds. uden derpaa at have taget den Befalede Toldseddell, har efter Forordn. af 25. Maii 1804 erlagt Bøder derfor; en Fjerdedeel tilfalder Stedets Fattige, som herhos følger med 2 Rbd. 42 Skill.“

Thisted Contumptions Contoir, den 11. Marti 1818. Røder.“

— Nov. d. 13. Jacob Benjaminsen har for uforsigtig Kjørsel, hvorved Farver Hammersgaards Datter var i Fare, ved Forlig med denne forpligtet sig til at betale til Thisted Bys Fattige 2 rb. Mark. Thisted, d. 12. Nov. 1818. Brandt.

— Ved S. T. Hr. Assessor, Byefoged Lützhøft er til Fattigkassen afleveret en Mulct fra Købmand L. A. Grønlund, 39 Rbd. 2 Mark 4 Skill.

Inspektionens Bemærkninger under Regnskabet for 1818: „Idet vi yde Hr. Bech vor Tak for den Bistand, han troeligen og med sjelden Flid og Orden har ydet os 3 Aar, i dette ej lette behagelige Arbejde, anbefale vi dette hans Regnskab, som i alle Deele rigtig befundet, til behagelig Revision og høygunstig Decition. Thisted, 23. Sept. 1820. Carstensen. Lützhøft“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

—o— 8.-1.-1929.

Thisted By 1804.—

Møde den 18. Marts 1809: Kassen havde bekostet den druknede Købmand Barthold Jacob Rips til Jorde, og bortsolgtes samme Dag, hvad han havde efterladt sig — i sin lange Vanvittighed — eller maaske kun af Græmmelse og heftige Lidenskaber forvoldte Forvildelse, havde han ødt og sønderrevet næsten Alt — hvorved indkom 12 Rd., 3 Mark 14 Skill.

— Eierslev anmeldte, at han af Jøden, Købmand Nathan havde modtaget Tre Rigsdaler, som kunde beregnes Districtets Fattig-Kasse til Indtægt.

Møde den 7. Oktober 1809. Da de nærværende Forstandere nu efter 3 Aars Forløb, forlangte ved dette Aars Udløb at forskaanes for Forhandlingerne i Fattig-Væsenet, foretog Commissionen sig i Overensstemmelse med Reglem. at udnævne nye Forstandere for Districtet, som i næste Dec. Saison kunne tiltræde Forhandlingerne med Inspecteurerne, og faldt Commissionens eenstemmige Valg da paa Dhr. Kjøbmand Math. Nicolai Resen, Berth. Holst og Anders Griishave for Thisted Købstad, Gaardejerne Povl Agerbøl i Tingstrup, for samme Bye og Torp, og Gaardejer Chr. Sørensen i Faartofte for denne Bye.

Under Regnskabet for 1808 anføres: „Givet ved Bryllupper, 27 Maii ved Anders Griishauge, 2 Rd. 3 Mark. 7. Julii ved Lars Vinther, 3 Mark 7 Skill. 26. Augusti, Kjøbm. Jahn 1. Rd. 2 Mark.“

Frivillige Gaver ved Handel og Skiøders Paategning: „Jens Lundorph og Poul Agerholm 8 Skill. Provst Carstensen og Krogh 2 Mark. Peder Chr. Sund og Schellin, 1 Mark. Godich og Christen Sinnerup 1 Mark. Lassen Vinther (Vinthersmølle) og Lars Søegaard 2 Mark. Ole Knakkegaard og Christen Poulsen 1 Mark 8 Skill.“

Under Regnskabet for 1808 findes følgende „underdanigst Forklaring og Erindring“ fra Kassereren: „Har jeg under 14. April d. A. recvireret Attest hos Hr. Capitain og Byefoged Brøndlund, om noget var Fattig-Kassen tilfalden i dette Regnskabs Aar, men jeg har hverken erholdt Indtægt til Kassen eller noget Svar fra ham.“

Underdanigst. Niels Didrichsen. Dette Aars Fattig Casserer.

Dette erholdt følgende Svar: „Enten jeg nu er recvireret, som Fattigvæsenets Kasserer behager at kalde det, eller ikke, saa er det ikke Stedet, hvor disse Attester skal have, men er fra Rettens Skriver, altsaa er Kassererens Uvidenhed den rigtige Aarsag, at de paaberaabte Attester ikke følge med Regnskabet.“

Thisted, den 7. Novbr. 1809. Lars Holst. Brøndlund.

Møde den 16. Martii 1810: „Provsten fremlagde en Designation fra Hr. Capitain, Byefoged Brøndlund, og 2de deri som Bilage testede Attester fra Hr. Byeskriver Høeg; disse Documenter, der i sin Tid vilde vorde indsendte med dette Aars Regnskab som Bilage til Stifts Revisor, tilføres Protocollen, og lyder Ord til andet som følger: „Af de ved offentlige Auctioner, under 24. Oct. 1808, og 31. Aug. 1809, bortsolgte Ladninger, a) af det priisdømte Skonnertskeb „Die drey Freunden“, til Beløb 19,684 Rd. 65½ Skill., og b) af det ligeledes priisdømte Kufskib „Hendrina Neuenhaven“, af Beløb 132,564 Rd. 57½ Skill.; tilsammen 152,249 Rd. 27½ Skill., blev ¼ % afgiven til Indtægt for Districts Fattig-Kassen, at beregne med 380 Rd. 3 Mark 12 Skill., som herved til Fattig Cassereren leveres imod Qvittering paa ligelydende heraf, hvorhos følger Byeskriver Høegs Attester for de anførte Auctions-Summa.“

Thisted, den 3. Januar 1810. Brøndlund.

„Efter Thisted Byes Auctions-Protocols Udvisende sees, at ved offentlig Auction den 24. Oct. 1808, er bleven bortsolgt Ladningen af det af Kaper-Kapitainerne A—teurnæs? og Justnæs til Vixø Bugt opbragte og derefter priisdømte Skonnertskeb, „Die drey Freunden“ kaldet, og udbragt til den Summa 19,684 Rd. 65½ Skill., som herved attesteres.“ Thisted, den 2. Jan. 1810. Høegh. (L. S.).

„Efter Thisted Byes Auctions-Protocols Udvisende sees, at Ladningen af det af Kaperførererne Peder Larsen Scheldsgaard til Klitmøller Ankerplads sidst afvigte Sommer opbragte og derefter priisdømte Kufskib „Hendrina Neuenhaven“ kaldet, ved offentlig Auction den 31. Aug. 1809 er bleven bortsolgt og udbragt til en Summa 132,564 Rd. 57½ Skill., som herved attesteres.“ Thisted, d. 2. Jan. 1809.

O. G. Høegh. (L. S.)

— Provsten, som efter Capitainens Begjering havde modtaget disse 380 Rd. 60 Skill., og derfor paa ligelydende Gjenpart givet sin Qvittering, leverede straks deraf 100 Rd. til dette Aars Kasserer i Fattig-Væsenet, Hr. Kjøbmand Berth. Holst, for dermed at be-

stride de først forefaldende Udgivter — Resten er endnu ⁰⁰⁶depositeret hos ham, og skal, om Leylighed gives, og de fra dette haarde. Aar kunde undværes, udsættes til Kassens Fordeel, for enten ved Renten at understøtte samme eller som Capital at kunne bruges som Bidrag til Opfyldelse af Commissionens varme Ønske: at bygge og indrette et Arbejds-Huus.

— Resen anmeldte, at han havde 1 Rigsdaler fra Jøden Philip til Districtets Fattige, hvilken Commissionen bad med Designation at levere til Cassereren.

— I Betragtning af nærværende Tids usædvanlige høje Priser paa alle Ting — som Følge, hvad Almindeligheden angaar, af vor slette Penge-Cours, næsten 400 mod 100 — og hvad det locale angaar, af den stærke Handel, Krigen med Engelland og Søes Usikkerhed har foranlediget paa Egnens Nordstrand med Norske, af hvilke og til hvilke alle Levnets-Midier i Stort og Smaat opkjøbes og til de høieste Priser opdrives til ubodelig Skade for de Fleere, som intet have at sælge. Rug koster saaledes a Td. 10 Rd., Byg 7, Havre 5, Ærter 10, Brød a Pund, 8 Skill. Smør 40 Skill., Æg a Snesen 28 til 32 Skill. Nu til Klæder: Uld a Lpd. 16 Rd., Hør 12 til 14 Rd., og som Følge tillige af forrige Efter-Sommerens bestandige Regn, Torv a Bonde-Læs 5 Rd., og i Stykke-Viis, som maa bruges af de Fattige, a 1 Skill.“

Thisted Commision, 1810 16. Martii Carstensen. Brøndlund. Deesen. B. Holst

Revisionens Anmærkninger til Regnskabet for 1807. (Af disse Anm. udtrages følgende): „Da det er første Gang jeg reviderer dette Regnskab, er det mig ubekjendt, om forrige Aars Beholdning rigtig er anført med 35 Rd. 10 Skill. og 7 Skp. Byg, om de ved 1806 Aars Regnskab gjorde Antegnelser ved dette Regnskab er efterkommet. Justice Raad Caspergaards Legatum 500 Rd. er givet til Thisted Byes Huusarme, og ikke Fattige i Almindelighed. Efter Tinglyst Skiøde af 24. Juny 1805, paa Hundborg oSgns Konge Korn Tiende, af Hartk. 28 Tdr., er Eyeren af samme pligtig at svare aarlig i Rente fuldt 5 % uden Afkortning af Justice Raad Caspergaards Legatum Som Stifts Revisor, maae jeg anmærke: At Thisted Købstad har en Capital 103 Rd. indsamlet af Blokpenge, hvorfor i mange Aar mangler baade befalet Regnskab til den almindelige Revision, som og Beviis om hvor Capitalen er forsikkert imod befalet rescriptmæssig Sikkerhed.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted. 23.-1.-1929.

Thisted By 1804—.

Fortsættelse af Revisionens Anmærkninger til Regnskabet for 1807: „For Jacob Thøgersen (Tilsted) er anført en Capital, stor 49 Rd., og Madm. Riis en Capital 107 Rd., som begge har svaret Renter. Anlediget heraf udbedes oplyst, hvorfra disse Capitaler har deres Existence, thi er det fra Legäter, hører de under den almindelige befalet Revision, hvor der tillige aarlig maae bevises Capitalernes rescriptmæssige Sikkerhed. Næste Regnskab ønsker jeg maae blive ordentligere affattet end dette heel ufuldkomne, det er: „fuldkommen forsynet med Bielagge for Indtægt og Udgift, og disse Bilagge citerede i sammenhængende Orden, enten efter Nr. eller Litr., thi den Maade her er brugt, er kuns til om mueligt at forvirre, baade Revisor og Decisor, og ikke troer jeg Vedkommende turde have anbuden dette Regnskab i Cancelliet til Revision, saaledes som det er mig leveret. Ingen af de andre Kjøbstæders Fattig Væsens Regnskaber, jeg har revideret for 1807, har haft nogen Lighed med dette. Saa sandt som det er, at det Regnskab, der mangler Hoved Bilager ved Indtægt og Udgift, er intet Regnskab, fordrister jeg mig dog underdanig at indstille til Dhrr. Dessisorer, om dette Regnskab med de Bilagge derved ere fremlagte, maae passere for denne Gang, paa Grund af de Attestationer, Thisted Fattigvæsens Herrer Medlemmer har papategnet samme. Dette Regnskab er mig først leveret til Revision den 13. Januarii 1809. Følgende indstilles:

„Om Fattigvæsens Regnskaberne for Kjøbstæderne i Thisted Amt skal være under min Bevaring, som for Hjørring Amt skeer? Hvad jeg skal have for dette Regnskabs Revision?“

Aalborg, den 18. Januarii 1809.

Gleerup, Krigs-Raad og Stiftsrevisor. Ærbødigst Besvarelse! „Paa foranstaaende af Hr. Krigsraad og Stiftsrevisor Gleerup, i dette Regnskab gjorde Anmærkninger til 1. Post:

„Dhrr. Inspecteurer vilde behage at bevidne, at forrige Aars Beholdninger er rigti ganført.“

Den her omspurgte Capital 103 Rd., som siden 1772 i Følge daværende Directions Resolution havde indestaaet hos Sogne Præsterne rentefrie, for

deraf at gjøre de Fattige Forskud, er i Terminen 1805 med 4 Rd. Rente udbetalt af Hr. Provst Carstensen, da dens forrige Bestemmelse nu ikke behøvedes; de bleve i samme Termin udsatte af Commissionen, hvis Qvittering derfor er givet Provsten i Regnskabs Protocollen. Capitalen 49 Rd. fremkom saaledes, at de Fattige i Thisted Sogns Landsbyer havde denne Capital in specie for sig, sorterende under Herreds Kassen, besparet, og af Sognepræsten besørget udsat hos den Mand Jacob Thøgersen, der endnu har den. — Da Todbøll Stamhuus opløstes, og det dertil hørende Strøegods solgtes, beholdte Hr. Kammerherre Füns (Føns) et meget lidet jordløst umatriculeret Huus usolgt i Tinstrup Bye, Thisted Sogn, det beboedes af et Almissemissem Lem og var meget ringe af Bygning. Under 9. April 1805. tilskrev Hr. Provst Carstensen velbem. Hr. Kammerherre, og forestillede ham, om han ikke vilde forære dette ubetydelige Huus til dette Fattig Væsen. Hans Svar af 14. s. M. var bejaende, og Clausuleres saaledes, hvorom denne Missive maae tiene til Forsikring, og Kammerherrens Brev glemmes blandt Commissions Papiirerne, og er som Hiemmel for Huuset, Ord til andet indført i Regnskabs Protocollen Fol. 24 b. En liden Brink uden for Huuset og dets Fortoug, tilforn udyrket, er det som i Regnskabet kaldes Huusets Toft, og hvoraf forhen var svaret 4 Mark aarligen, men nu 13 Mark 4 Skill. Commissionen troer ey paa nyttigere Maade at kunne hielpe en fattig Kone som gad bestille noget, end ved at give hende en Rok, naaer hun trænger til den, ønsker den, og ey formaaer at betale den.“

Thisted, den 26. Mai 1810.

Lars Holst. Fattig Væsens Casserer pro 1807.

Møde den 7. Marts 1811. Til Christen Brixen betales for at have bundet en Ligkiste (af Halm) 3 Rd. 3 Mark.

Efter medfølgende Byeskriver Høeghs Attester af 12. Septbr. og 11 Dec. d.A., er Ladningen af det opbragte og priisdømte Skib Jupiter, samt endeel af Ladningen af det paa Steenberg Strand indstrandede Skib „Die Hofnung“, ved Auctionerne her i Thisted den 16.

Martii 1809 og 2. April 1810, ialt udbragt til den Summa 601,967 Rd. 83 Skill., hvoraf 1 pCt. til de Fattige bliver at beregne med 1504 Rd. 89 Skill., som herved overleveres Thisted Byes Fattig-Kommission.“

„Jupiter var opbragt til Vixø Bugt af Kaperfører Elling Jacobsen og indbragte 587,894 Rd 82 Skill. „Die Hof-

nung“ indstrandede paa Steenberg Strand Natten mellem den 21. og 22. Nov. 1808, ført af Skpr. Gand, og indbragte den Summa 14,073 Rd. 7 Skill.“

Møde den 11. Juni 1811. Dette blev vedtaget, at der til et Forsøg skulde kjøbes, og Cassereren bemyndigedes til at kjøbe 40 Favne Tørv i Næstrup eller Sjørring, som ikke ere svovlede, for Kassens Regning, og dertil at leye Huus, hvori de kunde have under Laas og Lukke, for deraf at kunde sælge eller uden Betaling uddeele til Byens Fattige i tilstundende Efteraar og Vinter. Commissionen vilde selv bidrage og formaae nogle af Byens Indvaanere til at bidrage til at hente dem hjem.

— Poul Griishave var død i Gaar den 10de. Til Hjælp til Liig-Kisten tilsagdes Esken, hvad en Straae-Kiste kunde koste, af Kassen at betales med Sex Rigsdaler, og da hun ønskede at erholde en Kiste af Bredder til sin Mand, lovede Commissionens Medlemmer at give hende hver een Fjel dertil.“

— Under Regnskabet for 1809 anføres: „Ved Brøllupper indsamlet, Februarii d. 10. ved Niels Fogeds, 3 Mark 4 Skill., 26. Maii, Ole Berthelsens, 3 Rd. 8. Junii, Lieutenant Stokflet, 4 Rd. 3 Mark 12. Julii, Lars Mørkebyes, 4 Mark 2 Skill. 2. Nov. Lars Christian Erichsens, 1 Rd. 1 Mark. 3. Nov. Jens Peter Fuglsang, 3 Mark 6 Skill. 30. Nov. Jacob Benjaminsens, 3 Mark 12 Skill. 30. Dec. Christian Lundbyes, 1 Rd. 1 Skill.“

— Afskrift af Commissionens Skrivelse til Cancelliet af 19. Febr. 1811: „Under 22. Marts 1808 har det høye Coll. paa vor underdanigste Forestilling af 18. Jan. forhen, naadigst tilladt, at Thisted Kirke af sit Overskud til dette Distr. Fattig Væsen aarligen maatte bidrage 100 Rd., dog kun for 3 Aar. 1807—08 og 09, ligesom den havde gjort i 1805 og 06 forhen. Vi bade underdanigst at dette Bidrag maatte vedvare fremdeedes, da Kirken kan undvære det, og Byen høyligen behøver det.

I hvor meget vi end havde ønsket det, har det dog været os aldeles umueligt, hidtil at gjøre nogen Indretning til Arbejds-Anstalt for de Fattige. Aarsagerne ere lige saa bekendte, som almindelige og lige saa beklagelige som bekendte.

Ey alliene Huusleye og Ildebrandsel, men og som Følge af Krig, Cours og Nordstrands-Handelen, alle Føde- og Klædemidler, ere stegne til uhyre enorme Priser. De Fattiges Antal og Trang forøgedes aarligen, de fleste

Indvaaneres Evne til Bidrag formindskedes i lige Grad, og det blev stedse umueligere med lidet at udrette noget. Ikke en Pind er at faae til Bygning og Indretning, og en Tylt slette Bord kostede 20 Rd.

Men da Kassen nu i sidst afvigte Aar ved 4 pCt. af solgt Prise-Gods og ved Gaver er tilfalden en extraordinær Indtægt af mod 2000 Rd., have vi ey ganske opgivet Haabet om at see vort Ønske opfyldt. For at gøre det muligt, have vi paalignet de faa af Districtets Beboere, som havde nogen Fordeel af Tiden, 100 Rd. mere for dette Aar end tilforn, og af samme Grund ønske vi, at Bidraget fra Kirken ey maatte savnes. Forsørgelsen for sidste Aar medtog over det bestemte 400 Rd. af den tilfældige Indtægt, ialt foruden 19 Tdr. Korn, 1200 Rd. Districtets faa sammenskydende Indvaanere, bidroge ved Ligning med 734 Rd. Fra Legater haves 100 Rd., Rente af frugtbargiorte 1800 Rd., og faaes nu end dertil 100 Rd. fra Kirken, sees dog, at det vil holde haardt at conservere, hvad Tilfældet har tilladt os at oplægge for den forønskede Hensigt, hvorfor vi af al Magt vilde bestræbe os."

Thisted i Commissionen for Thisted Districts Fattig Væsen. 1811, 19. Feb. Underdanigst. Carstensen. Brøndlund. som Forstandere: Resen. B. Holst.

— Under 14. Juni 1811 indløb gennem Stiftamtmand Pentz og Biskop Jansen, Aalborg. Svar, at „det Ansøgte efter de oplyste Omstændigheder ikke kan tilstaaes."

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

—o— 18.-2.-1929.

Thisted By 1804—.

Ved Mødet den 12. Decbr. 1811 hedder det bl. a.: „Kommissionen paatog sig nu at ordne Forsørgelsen for tilkommende Aar, og gruede ved at lægge Haand derpaa, da nu ogsaa Kornet, især Rug, formedelst tarvelig Afgroede, den vedvarende Ufred, samt Kornexporten og Handelen paa Norge, var steget til usædvanlig høye Priser, Rug allerede a Td. 20 til 24 Rd., Byg 10 a 12 Rd., og da tillige de sidste 2de Aar havde

medtaget det meste af, hvad Kassen ved extraordinaire Indtægter havde vundet, saa at alle Udgivterne til den bestandig stigende Forsørgelse snart maatte bestrides eene af Byen, og Pengebidraget formedelst den slette Cours og Dyrheden paa alt, intet kunne forslaae. Da det allerede falder de Fattige vanskeligt at faae Brød, da allerede 12 a 16 Skilling forlanges for Pundet deraf, og Udsigterne lader befrygte, at det for Eftertiden, især til Sommeren kunne blive værre, turde Commissionen ei undlade, for at sikre de Fattige Brød, at forsikre sig om et saadant Forraad af Korn, som for det første dertil ansaas tilstrækkeligt. Den besluttede derfor at indgaae med Begjæring til det høje Kongelige Rentekammer — og var allerede dermed indgaaet — at 30 Tdr. Rug til moderat Priis af 10 til 15 Rd. pr. Td. maatte overlades sig, Fattigvæsenet tilgode, samt at paalægge Byens Indvaanere 60 Tdr. Byg i det mindste for deraf at lade bages 6 a 9 Tdr. Korn Maanedlig, hvoraf det Brød, som maae tillægges de meest trængende i Forsørgelse, kunde tages, og hvoraf tillige kunne overlades dem, der ventedes selv at kunne fortiene noget, Brød til taalelig Priis pr. Pundet 8 Skill. Af den Betaling, som indkommer for, hvad der sælges, venter Kommissionen at kunne betale de 30 Tdr. Rug, og maaske noget derover af Omkostningerne paa Brødets Bagnings. Bygget vil tabes, men dog ei ganske tabes, da Pengebidraget spares for at betale det Brød som uden Betaling tillægges de Fattige. Overalt forbeholder Commissionen sig nøjere at gøre reede for Anvendelsen af dette Korn, naar den i Henseende til dets Bagnings har truffet Accordt med en Bager, som ey endnu er skeet."

Under Forsørgelseslisten for 1812 anføres: „Søren Sværter — foruden den ham tilkommende Hjælp — dog alt kun paa Vil-

kaar, at han inden ⁰⁰⁸Februarii Maanedts Udgang for Accorderet Betaling, binder og til Commissionen afleverer een som den sidste, Velgiort fuldkommen Straakiste til Fattigvæsenets Behov."

Det anmærkes, at de i Thisted Bye, hvilke Byg er paalignet, skulle være forbundne til at afgive Kornet til Bageren, Dagen efter at Commissionens Anvisning desangaaende er dem foreviist da Bageren afhenter det, samt at det bør leveres med forsvareligt Maal, og hver Tønde i det ringeste af 10 Lispunds Vægt. At de Fattige efter Commissionens Beslutning skulle sammenkaldes ved Trommeslag, at Leilighed kunne gives til at betyde dem, at ingen maatte sælge eller paa anden Maade afhænde det dem for eller uden Betaling tilstaaende Brød, under Straf af at miste det, ifald de overbevistes om det modsatte. Af de 40 Faune Tørv, Commissionen Indkiøbte for Fattigvæsenet i Afvigte Sommer, skeete for det første følgende Uddeeling til de Fattige, deels uden Betaling, deels for Betaling, a. Snesen 12 Skill., som erlægges til Cassereren ved Modtagelsen af den Anviisning, dem alle derpaa gives. Commissionens Medlemmer, paa Cassereren nær, som formedelst sit forøgede Arbejde derfra forskaanes, skiftes til at besørge Udleveringen, som skal skee hver Løverdags Form. Kl. 10, til hvilken Tid det skal paalægges de Fattige at indfinde sig og da modtage Tørvene som de falde, store og smaae, uden at vrage dem."

„Commissionen havde ønsket under denne sin Samling, at kunne Etablere en Arbejds Anstalt til Fordeel for Fattigvæsenet, og skjønt den følte sin Afmagt til at gøre noget Stort, ville den dog i det Smaa anstille et Forsøg ved at lade Indkiøbes nogle Lispund Uld og lade samme spinde og forarbejde til Vadmæl, i Tanke, at Anledning kunne gives til noget Større og Vigtigere."

Carstensen. B. Holst.
A. Griishauge. Chr. Sørensen.
Poul Agerboe.

Samme Møde. „Forstander Griishauge fremlagde en Regning, sig givet under 10. Nov. d. A. af Peder Kudsk i Nors, hvorved han fordrer hos ham 167 Rd. 4 Mark, for at have givet det unge Menneske, Hendrik Andersen, Søn af Tømmermand Anders Jepsen her i Byen, Kost og Kuur i 215 Dage, efter at Drengen, som tilforn Tjente Griishauge, af denne var selv anvist Peder Kudsk for at faa kureret et Svagt Been. Griishauge foreslog og bad, at denne Regning maatte udbetales af Fattiggassen. Commissionen fandt sig ikke fuldkommen pligtig til at udbetale denne Regning, og troede ikke for Byen at kunne forsvare det, da Griishauge paa egen Haand, uden Aftale med Commissionen og uden dens Bestemmelse, havde bestemt Fremgangsmaaden med Drengens Helbredelse, ligesom Commissionen ei heller ansaae Peder Kudsk til den Mand, til hvem hans Cuur i saa lang Tid burde være overladt, da han kun har Tilladelse til at Curere Beenbrud, hvortil han har viist sig duelig, men som ikke fandt Sted.

Imidlertid da Byen vistnok har Medlidenhed med den lidende Dreng, da det ikke har været Commissionen ubekendt, at Drengen tog Skade i sit Been, at Griishauge antog sig ham, skjønt han desuden havde megen Byrde af sin Familie, og at Drengens Fader, Anders Jepsen, ingen Raad havde til at anvende noget for sin Søn, tillod Commissionen, at Tredsindstyve Rigsdaler af Kassen maatte udbetales som Hjælp til Regningens Udbetaling.

Listoes Kone anholder for Commissionen om at erholde Huuslye for Cassens Regning: „Det har hverken været hende eller Commissionen hidtil mueligt at overtale nogen til at antage hende til Huuse; Commissionen vil fremdeles gjøre sig umage for

hende i saa henseende, og i Tilfælde ingen anden Lejlighed kan have, forsøge at skaffe hende Tilladelse hos Stedets Byefoged, som i dette Øjeblik ei var tilstæde, til at overnatte i een af Arresterne, som maatte staae ledige.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

—o— 15.-5.-1929.

Thisted By 1804.—

Møde den 25. Jan. 1812. „Efter at Commissionen havde ladet bage til Prøve 2de Bagninger a 3 Tdr. Korn, af Brød til Fattig-Væsenet hos Bager Grønland, een hos Bager Høymark, fandt Commissionen sig befojet til at slutte Kontrakt med den sidste, som var villig til at paatage sig Bagningen fra nu af til Martii Maanedes Udgang for det første, og blev denne Kontrakt sluttet paa følgende Vilkaar: „Bager Høymark forbinder sig til at levere af hver Bagning, nemlig 1 Td. Rug og 2 Tdr. Byg, 32 Lispund godt, velbagt Brød. Kornet anvises ham, 6 Tdr. ad Gangen, af Cassereren, 14 Dage før det skal bruges, da Bageren selv, saa snart Anviisningen falder ham i Hænde, tørrer Bygget, varsler Mændene, Kornet er anvist hos, at have det i Beredskab til en af ham bestemt Dag. Bageren besørger selv Kornet afhentet, Rugen paa Amtstuen, og Bygget, hvor det er anvist, ligesom han og selv tørrer Bygget. Bageren udvejer selv Brødet til de Fattige efter de Anviisninger som gives dem af Cassereren, hvilke Anviisninger han ved Udvejningen beholder til Beviis for sig, at have udvejet det bestemte Quantum, 32 Lispund. Disse Anviisninger giver han tilbage straks efter at hver Bagning er udleveret, til Cassereren, tilligemed sin Regning paa Bager Løn og Omkostninger. Commissionen forbinder sig til at betale Høymark som Bage-Løn for hver Bagning, eller for hver 3 Tdr.s Bagning, samt Kornets Tørring, 11 Rd., desuden for at hente disse 3 Tdr. Korn og for at føre dem til og fra Mølle, 1 Rd. 3 Mark, ialt for hver Bagning Tolv Rigsdaler og 48 Skill., som betales ham af Cassereren, naar han, som ovenmeldt vil, ved Brødanviisningernes Tilbagelevering godtgjøre at have ud-

leveret af hver Bagning til de Fattige, de bestemte 32 Lispund **009** Brød, da han tillige godtgøres den udlagte Consumption for hver Bagning, 5 Mark 1 Skill.

Skulde saa langt Vindstille indtræffe, at Kornet ey til rette Tid kunde erholdes malet paa Byens Veyr-Møller, da besørger Bageren det, efter foregaaende Conference med Cassereren, ført til Vand-Mølle, imod at Fattiggassen godtgør ham de derved foreøede Omkostninger. Men paa det at dette Tilfælde, saavidt mueligt kunde undgaaes, maae det iagttages, samt at Kornet altid er paa Møllen 8 Dage før det attraaes baget. Det falder af sig selv, at intet Meel maae timses fra det malede Korn, hvilket, skjøndt af Commissionen anseet overflødig at anmærke, for Fuldstændighedens Skyld anmærkes.

Til Stadfæstelse underskrevs dette Forhandlede ey aliene af Commissionen, men og jeg Høymark underskrive og ved min Underskrift stadfæster den indgaaede Forpligtelse.“ Carstensen. B. Holst. A. Griishauge. Chr. Høymark.

„I Mødet den 19. Marts 1812 bestemtes, at Cassereren skulde udbetale 2 Rd. for det straae-Tag til Thomas Brund i Torp til den Liigkiste Commissionen havde forbunden Søren Sværter til at gøre.“

„I Anledning af at Lyng koster 15 Rd. pr. Læs, fik Bager Høymark et Tillæg af 2 Rd. til Bagerlønne.“

„En Omrejsende „Mechanicur“ havde Tilladelse af Stedets Byefoged til at vise sine Konster, imod at hvad som faldt en Forestillings Aften, skulde tilfalde Fattigvæsenet, og Kasserer Griishauge i Dag have modtaget i den Anledning 11 Rd. 2 Mark 3 Skilling.“

Møde den 26. Juni 1812. „Cassereren berettede, som desuden er Commissionen bekendt, at de tvende gamle Lagener ere forbrugte, det ene til Kjeld J.s, det andet til Søren Sværters Jordefærd.“

„Approberedes til Udbetaling af Cassereren for Kjelds Grav, til Klokkeren, 2 Rd. 64 Skill.“

„Approberedes 16 Mark til Klokkeren Christen Jannerups Liig.“

„Hr. Bager Høymark har ladet fremlægge i Commissionen et Brev af D. D., hvori han forlanger sin Bagerløn forhøjet med 4 Rd. hver Bagning, indtil 19 Rd. 2 Mark, paa Grund af at Prisen paa et Læs Lyng var stegen over 10 Rd., men da Lønne allerede een Gang var forhøjet fra 13 til 15 Rd., paa Grund af at Prisen paa et Læs kunde stige til 15 Rd., og han har

forbundet sig til at være fornøjet med denne Betaling til Aarets Udgang, fandt Comm. for Tiden ingen Aarsag til at tilstaae ham denne hans Begjæring."

„Bedemand Mathias Holst lod for dre 2 Rd. for at bede til Stine K.s Liigfølge, paa Grund af at hendes Efterladenskaber faldt Fattigvæsenet til Gode. De tilstødes ham paa samme Grund og kunde af Kassereren straks udbetales ham."

„Cassereren anmodede om til forestaaende Marked at gøre sig Umage for paa Cassens Regning at indkøbe Vadmel til Trøyer, Undertrøye og Buxer."

Det meddeltes i Mødet den 10. Oktober 1812, at der under 8. August var udbetalt Poul Agerholm 3 Mark for Trommeslag til Skjægs Enkes Auction."

„Bedemanden her paa Stedet meldte sig i Comm. og forestillede om han ikke maatte betales noget for at byde til de Fattiges Liigfølge. Comm. tilstod ham herefter at nyde 2 Rd. for sin Ulejlighed, for enhver Fattig, hvis Efterladenskaber beløb sig til 2 Rd. over hvad Kiste, Grav og Liiglinned kostede."

„Det anmærkes, at Forstanderen, Købmand Bertel Holst i sidstafvigte Julii Maaned ved Døden afgik, og at Commissionens øvrige Medlemmer valgte Borgeren, Christen Møller til at træde i hans Sted, i det mindste saalænge dette Aars Forhandlinger vedvarer, hvorfor han dog i denne Samling har været tilstæde, og da nu han paa Grund af sin Alder, og de 2de andre Forstandere, Købmændene Reesen og Griishauge, paa Grund af at have været brugte i Tvende Aar, ønskede at forskaanes fra Forhandlingerne i Fattigvæsenet, var det Commissionens Pligt ifølge Reglementet, at vælge nye Forstandere for næste Aar.

De nærværende Forstandere foreslog dertil Købmændene Skophuus og Jahn, samt Christen Dahl Farver. Provsten forbeholdt sig i den Henseende at give sin Stemme, indtil han desangående havde confereret med sin Medinspector Hr. Krigsasessor Lützhøft, som i Dag ikke havde haft Lejlighed til at være tilstæde." Carstensen. Lützhøft. Reesen. A. Griishauge. C. Møller.

„I det Øjeblik, da ovenstaaende var underskrevet, indfandt Assessoren sig, og erklærede han sig enig med de Herrer Forstandere i Henseende til det Valg, som var gjort paa Forstandere for Byen for næste Aar, og vilde Amtsprovsten ikke forsømme at tilkjænde dem Valget, og bekjendtgjøre det i Overensstemmelse med Reglementet."

— Det Anmærkes: „Commissionen havde seet sig nødsaget at frafalde at købe Uld og lade spinde, da baade Uld og Spindeløn vistest til den Priis, at ingen Fordeel kunde ventes, og de Fattige desuden befandtes at være faae, som godvilligen dermed ville have at bestille.

Til Forbrug for de Fattige, havde Commissionen indkøbt i Aalborg 49½ Al. Blaalærred a Al. 7 Mar k8 Skill.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted.

—o— 28.-5.-1929.

Thisted By 1804—.

„1812 den 2. Decbr. var Commissionen forsamlet, bestaaende af Inspecteurerne for Stedets Fattigvæsen, og de nye valgte Forstandere, som havde antaget Valget, og hvis Valg fra Prædikestolen var bekendtgjort, Købmændene Jahn og Skophuus samt Borger Christen Nicolajsen Dahl, for at ordne Forsørgelsen for næste Aar. Commissionen gik forrige Aar med Frygt til dette sit Arbejde, og gør saa i Aar med endnu større Frygt, da Kornet og enhver anden Artikel, der fordrer til de Fattiges Understøttelse, er steget til uventede høje Priser, Rug a Tønden 60 til 80 Rd., Byg 30 a 40 Rd., og alt i Forhold dertil.

Erfarenhed lærte, at den Forsigtighed forrige Aar blev brugt, i at sikre de Fattige Brød, i at paaligne Byen Korn og forskaffe fra Magasinet Rug, ingenlunde var overflødig.

I Betragtning deraf, og den højeste Trang dertil, havde Inspectionen allerede under 28 forrige Maaned igenem Amtet, for derfra at anbefales, indsendt en Forestilling til høj Kongelige Rentekammer, hvorved sammes Velgerning udbades Districtets Fattigvæsen bevist for næste Aar som dette, at nemlig 30 Tdr. Rug maatte anvises fra Thisted Amtstue og dets kongelige Magasin, for moderat Betaling af 16 Rd. pr. Td. som forrige Aar. Af samme Grund vil Commissionen see sig nødsaget til for næste som dette, at paaligne Byen et Bidrag i Byg paa 60 til 70 Tdr., for derved at sættes i Stand til at kunne besørge enten hver eller hveranden Uges Brød baget for de Fattige, og forbeholder Commissionen sig ved Aarets Slutning at gøre

rede for hvad i saa Henseende forbruges.

010

Med Hensyn til den formodede høye Priis paa Rug, har Commissionen bestemt, at der for Pundet af det Brød, som for Betaling overlødes, skal betales 1 Mark, ligesom og Prisen for 1 Snes Tørv, i Betragtning af sammes Dyrdhed, er ansat til 1 Mark.

— For at undgaae den Strandsning i Brødbagningen, som dette Aar forarsagedes derved, at Kornet ej altid var tilrede naar det behøvedes, og for at undgaae den Brødmangel herved kunde forvoies de Fattige, saa Commissionen sig nødsaget til at bestemme, at det paalignede Kornbidrag efter nærværende Bestemmelse, skal leveres i 2de Terminer af enhver Contribuent, det halve sidst i Januar eller først i Februar, og det andet halve een af de sidste Dage i April Maaned. Leverance skeer i Bager Høymarks

Gaard paa hans Loft, i Overvarelse af 2de af Commissionens Medlemmer. Skjønt vi ej paatvivle, at jo enhver vil kappes om at yde de Fattige godt Korn til Brød, fastsættes dog den almindelige Bestemmelse, at det Byg, som ydes, skal veje i det mindste a Skæppe 18 Pund, a Tønde 9 Lpd., saa meget mere, som denne Vægt er lagt til Grund i Aordten med Bager Høymark, for Bestemmelsen af det Quantum Brød, eller den Vægt i Brød, han har forbundet sig til pr. Tønde at tilsvare. Carstensen. Lützhøft. Jahn. I. C. Skophuus. C. Dahl. Poul Agerboe.

Møde den 13. Marts 1813. Commissionen havde ikke været saa heldig at erholde Resolution fra Rentekammeret paa den sin Skrivelse af 28. Marts f. A., hvorved ansøgte om Overladelsen af 30 Tdr. Rug for Fattigvæsenet til moderat Priis; den havde derfor seet sig nødt til paa Cassens Regning at laane af Stedets Amtsforvalter (Søren Sørensen, 1805—1814.) 4 Tdr. Rug, hvoraf med Tillæg af 8 Tdr. Byg, vare besørgede 4 Bagninger for de Fattige, og desuden ½ Bagning af Byg uden Rug. Commissionen besluttede i Dag, med nye Forestilling til Kammeret, at fortsatte Forsøget paa at erholde det forønskede Rug fra Magasinet, om ikke just 30, saa dog 20 Tdr. til taaelig Priis, for at undgaae den nu Stedhavende høye Priis paa Rug, imellem 80 og 90 Rd., og for at kunne vedblive at skaffe de Fattige Brød, der allerede næsten var ufangeligt. Imens dette Forsøg anstilles, besluttede Commissionen at lade bage 3 a 4 Bagninger Brød af Byg, a Bagningen 3 Tdr., og var desangaaende i Dag kommet til rette med Hr. Bager Høymark saa-

ledes „Han tilsvarede af hver Bagning 27 Lpd. velbagt Brød. Den ved Forandringer i Pengevæsenet forårsagede Forhøjelse, og Consumptionen, i hvis Følge han siden 1. Febr. har givet og fremdeles skal give i Stedet for 5 Mark 1 Skill. pr. Bagning, 5 Rd. 6 Skill. Disse godtgjøres ham af Kassen. Deels formedelst hans forøgede Arbejde ved at behandle det bare Byg, deels formedelst Prisens Stigen paa Lyng, er han for hver Bagning tilstaaet 24 Rd.

Skulle end Rug blive tilstaaet og til Bagningen anskaffet, skulle dog hans Bagerløn forandres fra 19 til 22 Rd. pr. Bagning, i Betragtning af Brændselets Dyrhed.“ Carstensen, T. Jahn, C. Dahl, Schophuus.

Møde den 23. Septbr. 1813. I Betragtning af den Forandring, Pengevæsenet er undergaaet siden Dec. f. A., da Forsørgelses-Planen blev lagt, til nu, da 1 Rd. Banco Seddel vide Forordn. af 5. Jan. er nedsat til $\frac{1}{2}$, og ved Coursen 1. Aug. næsten til en Tolvtedeel, og i de daglige Betalinger imellem Mand og Mand er „sjunket“ langt derunder — samt i Betragtning af den sjældne og tilforn uhorste Priis, hvortil alt er steget, f. Eks. (1 Faun Tørv 10 a 12 Rd. D. C. — 1 Td. Rug 250 — Byg 100, et Lam 50 til 100) og de mange ekstraordinære Udgivter, Cassen var forvoldet ved Betalingen for Jomfru O., Mette Slagtens og Pigen Frederikke Y., foretog Commissionen sig at gjøre et Overslag over Cassens Tilstand, dens Indtægt og Udgivt, og befandt da, at den efter de Indtægter og Udgivter som allerede vare bestemte ved dette Aars Udgang, vilde have et Deficit af over 1400 Rd. Formodningen om Deficit havde Commissionen haft allerede ved Planens Legelse, og havde derfor forbeholdt sig at forhøje Bidragene. At dette Deficit blev større end da formodedes, undres Ingen over, som kender vore Penges Værdi. For at raade Bod herpaa, besluttede Commissionen at gøre den Bestemmelse, at det halve af de i Forsørgelses-Planen bestemte Penge-Bidrag af enhver Contribueret, skal betales i Rigsbankpenge, Daler for Daler Navne Værdi, og saaledes af Forstanderne saavidt mueligt opkraves.

Paa sine Forestillinger af 28. Nov. f. A. og 19. Marts d. A., til Rentekammeret, om at erholde 20. Tdr. Rug fra det Kongl. Magasin til moderat Priis, fik Commissionen ey engang noget Svar, den havde derfor været nødt til at lade bage eene Byg.

De 4 Tdr. Rug, som Commissionen under hiin Forventning laante af Stedets Amtsforvalter, maade derfor enten in natura leveres ham tilbage, eller 8 Tdr. fremmest Byg, som han i Dag har tilstaaet derfor at ville modtage. Begge Betalingsmaader vilde blive trykkende for Fattig-Væsenet, dog den sidste taaleligere. Ifald den vælges, vil Commissionen nødes til at paaligne Districtet dem, maaske i Ligningen for næste Aar; men den vil dog forinden conferere med Stedets Amtmand, om det ikke skulde ansees mueligt at erholde i det mindste disse 4 Tdr. fra Magasinet (Det kgl. Magasinhus i Strandgade) til den Priis, hvori Rugen stod i Nov. f. A., da Overladelsen søgtes. Cassereren havde i Følge herom anførte Beslutning, indkjøbt nogle Faune Tørv for Fattig-Væsenet; hvor mange og til hvad Priis, kunde han ey bestemt opgive, da han ey havde sin Optegnelse derover, ved Haanden. 5 Læs deraf vare af Borgerne hentede uden Betaling, og 3 a 4 Læs ventedes hentede paa samme Maade af andre. — Men da endeel havde vægret sig ved at opfylde Commissionens desangaaende gjorte og efter igjentagne Anmodninger, paa Grund af, at de ey ansaae sig pligtige til at bære denne Byrde, og andre Byens Contribuanter derfor at forskaanes (hvorved Tørvene vare blevne forlænge udestaaende og risikerede at fordærvs), bemyndigedes Cassereren til paa førstkommande Mandag at lade den Deel paa Cassens Bekostning ved leyede Vogne hente, som ey af de derom atter anmodede Borgere hentedes.

Thisted, 1813, 23. Septbr. Carstensen, Lützhøft. I. C. Schophuus. C. Dahl. Jahn.

— I denne Aarets Kvartal er ingen af de Fattige døde, undtagen ex Betsjent Mathias L., død d. 2. Sept. 1813, efter hans Død modtog Cassereren fra Hr. Toldcassator Røder, hans sidste Kvartals Pension, med 7 Rbd. 70 $\frac{1}{2}$ Skill., eller Dansk Courant 46 Rd. 2 Mark 7 Skill.

Fra de ⁰¹⁴gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted. 3. 8. 1929.

Thisted By 1804—.

Under Forsørgelsesplanen for 1814 anføres: „Forstanderne enedes om, at Christen Nicolajsen Dahl for Aaret 1814 bliver Casserer for Fattigvæsenet.

I Stedet for de afgaaede Forstandere Poul Agerboe af Tingstrup og Christen Sørensen af Faartoft, er Sognefoged Jens Jensen af Faartoft og Peder Koustrup af Tingstrup udnævnet for Aaret 1814.

Commissionen ansaae det nødvendigt ved Trommeslag, at bekendtgøre Indvaanerne her i Thisted den Dag, paa hvilken det halve paalignede Kornbidrag skulle leveres, som blev bestemt til den 17. Januari, Formiddag fra Kl. 9—1. Da man for Tiden intet vidste at erindre, uden dette, at behørig Bekendtgørelse om det forhandlede, skeer efter Reglementet, fra Prædikestolen, og en Udskrift af Protokollen gives hver af Forstanderne, for at læses af hvem det begjære, sluttedes Forhandlingen med samtlige Vedkommendes Underskrift. Thiste, Datum ut supra. Carstensen, Lützhøft, J. C. Schophuus, T. Jahn, C. Dahl.

Møde den 19. Marts 1814. „Det fortjener at anmærkes, at Poul Christian Skadholm af Skjoldborg, i sex a 8 (?) Maanedes haarde Frost, havde tilført Commissionen et lidet Læs Skudtørv med Begjæring, at samme maatte uddeles iblandt de mest trængende i Thisted Bye; de vare med Taknemlighed modtagne, og anvendt efter Giverens kjærlige Hensigt.“

Møde den 23. Juli 1814. „Karen Tilsted mødte, og bad om Lærred til en Særk, som blev hende tilstaaet til Michaelis, da bleget Blaarlærred i Markedet ventedes at erholdes, og maatte med Hensyn saavel til hende som til flere til den Tid anskaffes.“

Møde den 17. December 1814. „Det anmærkes, at Hr. Købmand Jahn for nogle Dage siden havde

tilmeldt Commissionen, at han formedelst Forandring af Bopæl, maatte udgaae som Forstander af Commissionen, hvorfor Peder Chr. Vestrup, pens. Skoleholder her i Byen, i Dag var mødt i hans Sted. I Anledning af denne Forandring, eenedes Commissionens øvrige Medlemmer om, at anmode bemeldte Ped. Chr. Vestrup ell. Vestergaard? at indtræde i Commissionen som Forstander for næste Aar, og tillige at paatage sig de Forpligtelser og det Arbejde, som hviler paa Commissionens Casserer, hvilket Valg han med Underskrift bevidne at have modtaget.

Under 5. Decmber har Klokker Kylesbec fremlagt en Regning paa Skoleløn for nogle af Byens fattige Børn, for Aaret 1814 fra Januari til 7. Nov. paa 10 Rbd. N. V. (Navne Værdi), som approberes til Udbetaling ved Cassereren. Ligeledes udbetales ham hans Regning, indleveret under 16. Dec. paa 2 Rbd. N. V., for Christen Tilsteds Grav at kaste.

Møde den 22. Marts 1815. Alexander G. har under 16. f. M. tilskrevet Hr. Amtmand Faye, og bedet ham anbefale sig til Commissionen, at han paa Fattigvæsenets Regning maatte erholde nogle Fornødenheder, hvortil han meente at trænge, og som han anslaaer til intet mindre end: „Lærred til 2 Skjorter, Katun til en Nattrøje med Tilbehør, Overtræk til en Senge-Dyne, et godt Lagen, et Par Støvle-Fodder og nye Saaler under et Par do. — For hvilke han meener, Fattigkassen kunde vorde skadesløs ved hans dødelige Afgang.“ Commissionen vedtog med det første at ville undersøge og optegne i Registrerings-Protokol hvad han ejer, og dernæst undersøge, hvorvidt han kan anses trængende til det forlangte, og hvad der kan og bør tilstaaes ham.

I Aaret 1810 blev der ved Brylluper og desl. indsamlet en Del Penge til Fordel for Fattigkassen, bl. a. hos Thøger Larsens, Købm. Heskjærs, Skom. Stenbryggen, Søren Frandsens og Krogsgaards, samt „Modtaget Amtsprøbst Carstensen en Gave fra L. Vinther (Lassen-Vinther, Vinthersmølle) 10 Rd., og af Hans Mygind fra et Spilleselskab

14 Rd.“ Samme Aar havde Kassen bl. a. følgende Udgifter: „for Tag til en Ligkiste, 4 Mark; Søren Sværter for at binde en Halmkiste, 4 Rd. Til Provsten for udlagt Arbejdsløn, for en Halmkiste 6 Rd.; Poul Aggerholm for Trommeslag, 3 Mark.“

I 1811 havde Fattigkassen forskellige gode Indtægter, saaledes ved Brylluper hos Andrev (?) Kragholm, Jens Christensens, Jens Oxenbøl, Clemen Dahlgaard, Jens Chr. Dahlgaard og Organist Bang, desuden „Bøder ved Forlig hos Niels Chr. Dahl, Købm. Hou fra en Skipper, samt af 4 Mænd i Thisted, som nægtede at arbejde for en udkommanderet Landsoldat.“

„Af Hr. Amtsprøbst Carstensen imodtaget for en Halmkiste, 6 Rd. 3 Mark. Udgift: „Christen Brixen, til ham betalt for at have bunden en Halmkiste, Peder Jensen for Tag til en Halmkiste, Thomas Frandsen for en Trave Tag til en Ligkiste, Søren Sværter for at binde en Halmkiste; desuden Kylesbech, Skoleløn 1 Rd., 3 Mark 8 Skill. Christen Skjøt ligesaa, 5 Rd. 12 Skill.“

I 1812 havde Fattigkassen Indtægter fra Brylluper hos Henrik Gjersbøl, Christen Poulsen, Niels Mortensen, Poul Ellingsig, Peder Redsted, Peder Larsen, Peder Leerhøy, samt hos Rasmus Møller. Thomas Brønd fik 2 Rd. for 1 Trave Tag.“ I 1813, „Faldne ved Brylluper: Amtsforvalter Sørensen, Nicolai Rose, Lars Chr. Hundborg, Bjerring, Niels Rytter, P. C. Sund, Mads Agerholm, Poul Nielsen, Chr. Justesen, Clemen Mossing samt Jens Stoiholm.“

Samme Aar maatte Fattigkassen betale følgende Beløb for Tørv: „Jens Christensen i Næstrup, 194 Rd. Peder Skadholm 88 Rd., samt Jacob Houe 120 Rd., medens Betjent Hancke for Consumption (Told) fik 1 Rd.“

I 1814 havde Fattigkassen en Indtægt af ca. 365 Rd., som „faldt“ ved Brylluper hos følgende:

„Købm. Melkior, Thøger Jensen Larsen, O. Vinter, Peder Hvass, P. Tæbring, Math. Holst, M. Kold, J. C. Harkjær, Chr. Hinding, J. C. Dolleris, P. M. Jensen, Chr. Vang, Chr. Smed og Johnsen.

12
„Til Jens Oxenbøl Søn betales for Ekspresse til Nors, 8 Rd.“

Møde den 24. Juni 1815. „Efterat Amtet, efter Omstændighederne, havde kjendt for Ret, at Thisted Bye var forpligtet til at underholde Natmandsqvinden Lene Diderichsens 2de uægte Børn, paa Grund af at hun var født her i Byen, saae Amtsprøbsten sig nødsaget til at give øjeblikkelig Understøttelse til det yngste af disse Børn, som var meget sygt, efterat dets Mormoder Mette Natmands var sat i Arrest, indtil en Lejlighed for dets Udsættelse kunde findes. Denne fandtes 25 Mai sidst, da Commissionen eenedes om indtil videre at udsætte dette syge 3-aarige Barn hos Christen Poulssens Hustrue, Maren Frost, imod egentlig Betaling af Sexten Rigsbankmønt. N. V. I Tilfælde af Barnets Helbredelse kommer til at være, da har Commissionen Haab om mildere Betaling. Hvad det andet Barn som nu er sygt, et halvt Aar gammel, angaaer, da har Mosteren, Inger Marie Diderichsdatter, hidtil sørget for det uden Byrde for Fattigvæsenet, og Mormoderen Mette, har mundtlig erklæret, at hun uden Hjælp vil antage sig dette Barn som tilforn, naar hun først har overstaaet sin halvaarige Tugthuustraf, hvortil hun er dømt. Amtsprøbstens Udlæg for førstnævnte Barn, 4 Rbd., godtgøres ham af Kassen.“

— En Vendelboe af Børghlum Sogn, navnlig Anders Terkildsen, som siden 1784 har opholdt sig her i Amtet, og i de sidste 10 a 12 Aar intet Ophold har haft her i Thisted undtagen i Værtshuse, blev her i Byen liggende i afvigte Maj Maaned hos Christen Clemensen her i Thisted, ganske aflægs af Beenskade, hvoraf han længe havde laboreret, og en stærk Flod i Ansigtet, uduelig til at kunne fortjene noget, søgte han Stedets Sognepræst om øjeblikkelig Understøttelse, hvilket jeg, Amtsprøbsten, ikke kunde nægte ham.

Jeg indlod mig i Correspondance med en Broder, han opgav at have i Løkken, nemlig Frederik Tærkildsen, bad ham antage sig ham, og ytrede tillige min Formening, at Børghlum Sogn som-

Fødestædet, blev forbundet til at forsørge ham, da han ingensteds, efter sin egen Forklaring, havde haft fast Tjeneste siden i Aaret 1794, men opholdt sig hist og her i Amtet et quart eller halvt Aar paa Sted, og ernæret sig om Sommeren ved Grøftkastning, og om Vinteren ved Tærskning, men jeg erholdt Svar saavel fra Broderen som Sognepræsten Hr. Albretsen, af hvilke den første erklærede, at han ikke havde Ævne til at opholde ham, og den sidste paastod, at Børglum Sogn ikke kunne være forpligtet til at antage sig ham, efter at han i 30 Aar havde forspildt sine Kræfter i Thisted Amt, og der var bleven uduelig til at ernære sig for Fremtiden.

Paa Com. Vegne indstillede jeg til Amtet, om det ikke maatte ansees for Ret, og overensstemmende med Anordningerne, at Børglum blev forpligtet til at understøtte ham paa de stedfundne Grunde. — Men Amtet har under 9 d. M. resolveret, at AndersTærkildsen skal understøttes af Thisted Sognedistrict, saalænge han dertil er trængende, paa Grund af, at han i 3 samfulde Aar, nemlig 1792—93—1794, har haft fast og stadig Tjeneste hos afgangne Mads Thousgaard her i Thisted, og Eftermand i Ægteskab, Hr. C. Knakkegaard, samt at han baa- de før og siden har som Daglejer erhvervet sit Brød uden noget Sted at have haft fast Ophold.

— Da han i de 2de sidste Uger ey har meldt sig, er ham endnu intet videre foretaget.

Carstensen. Lützhøft.
J. C. Schophuus. C. Dahl.
Vestergaard.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted. 21. - 8. - 1929.

Thisted By 1804.—

Møde den 18. Decbr. 1815:
„1815 den 18. Decbr. forsamlede sig i Amtsprovstens Huus, Inspekturerne for Fattigvæsenet, tilligemed de 2de Forstandere Christen Dahl, som nu havde havt dette Ombud i 3 Aar og nu

ønskede at udgaae af Commissionen, og Peder Chr. Vestergaard, som var indtraadt i den fra Byen bortflyttede Kjøbmand Jahns Sted, fra dette Aars Begyndelse, og hidtil var vedblevet at tage Deel i Commissionens Forhandlinger, tillige som Casserer for Fattigvæsenet, men nu maatte udgaae, som beskikket til Skolelærer og Kirkesanger i Tilsted. I den tredie Forstanders, Købm. Schophuus' Sted, der nylig er flyttet fra Byen, mødte Ingen. For at skaffe Alexander Garber sin Kost hos Byens Indvaanere i Aarets sidste Kvartal, som han i dets første 9 Maaneder havde havt, og Commissionen, som under Samlingen af 20. Septbr. blev besluttet, ved Trommeslag og Plakat paa Kirkedøren, offentlig havde opbudet hans Forsørgelse, men forgjæves, saae Commissionen sig nødt til at inklade sig i Accordt med Mahler Bechs Enke, for en maanedlig Betaling af 25 Rbd.

Den indgaaede Akkord lyder saaledes: „Tiden er der, da Garber skal have Kost og Forplejning paa Fattig-Kassens Regning. Ingen vil privat give ham den længere — hans Værtinde, Bechs Enke, forlangte i Førstningen 1 Rbd. daglig for hans Kost, og desuden 40 Rbd. for Husleje og Opvartning. Siden hans Forplejning ved Trommeslag og Plakat paa Kirkedøren af Com. blev offentlig opbudet, har ingen meldt sig.

Jeg har forsøgt at overtale mange, men alt forgæves. Jeg har havt flere Samtaler med Bechs Enke, som ene er vant til at omgaaes ham, og Tid efter anden nedstemt hende dertil, at hun vil give ham Huslye og Opvartning og Føde, samt Seng paa et Aar, imod at derfor nyde maanedlig Betaling 25 Rbd., som gjør 300 Rbd. N. V. for Aaret. Midt i hver Maaned skeer den mdl. Betaling. Og har hun tillige betinget sig, at Fattigkassen maae give ham Lærred til et Par Lagener og til en Skjorte, da hun ellers ikke kan holde ham reen.

Mine Herrer Medkommisærer vilde behage at sige deres Mening om denne Accord skal sluttes.

Jeg veed kun dette Raad, og i Morgen skal den i saa Fald be-

gynde, da han indvender at andensteds har Mad. — Lærredet skal anskaffes naar det til taalelig Pris kan høves. Carstensen“.

— Herved meddeles min Stemme til Accordtens Slutning — bekræftende. Lützhøft. Christen Dahl. Peder Vestergaard.

— Commissionen skred nu til sin Pligt at udnævne Forstandere for næste Aar, for i Forening med dem at kunne lægge Forsørgelses-Planen, og vare vi alle enige i dertil at udnævne Handelsmand Peder Harkjær, Niels Christensen Kjer og Brændeviinsbrænder Mikkell Nielsen for Thisted Bye. Forstanderne Peder Kanstrup i Thingstrup og Jens Jensen i Faartoft vedblive endnu for næste Aar.

1815 den 21. Decemb. var Commissionen forsamlet i Thisted Præstegaard for at ordne Fattigvæsenet for næste Aar, efter at Sognepræsten i Forstander Harkjærs Overværelse den 19. forhen havde hørt saa mange af Byens Fattige, som mødte efter Varsel desangaaende fra Prædikestolen Dagen forhen. De under forrige Samling af daværende Commission valgte Forstandere, og havde antaget det dem tilkendegivne Valg, dog kun under den udtrykkelige Forbeholdelse, at de ville ansøge hos Directionen, at have Ombudet kun dette Aar, paa Grund af, at ingen af dem kunde paatage sig Casserer- Arbeidet eller affatte Regnskabet.

De ville paa den Grund ganske undslaaet sig for Valget, med Paastand, at kun Mænd burde vælges, der selv kunde læse og skrive og føre Regnskabet, og altsaa ei behøvede at betale for sig, eller i det mindste een Mand, som det kunde, da de derimod, om de skulle forpligtes til at vedblive Ombudet efter Reglementets Bestemmelse i 3 Aar, og een af dem i hvert Aar at være Casserer, hver for sig maatte paadrage sig en Udgift af 20 til 30 Rbd. — ja, maaskee derover. Med Forudsætning af, at Commissionen havde tiltroet disse Mænd, i det mindste Hr. Købm. Harkjær, at kunne læse og skrive, hvad hertil behøvedes, (paa nogen Hjælp nær maaskee til at skrive Regnskabet) havde Inspectionen svaret, at det var Commissionens Pligt at fordele denné Byrde saa ligeligen

sam mueligt paa Byens Borgere, og at den, hvis kun een eller to af de valgte Forstandere havde Duelighed til at være Casserer, ei havde Magt til at paalægge nogen Forstander at være Casserer i alle de tre Aar han maatte have Ombudet, saa at bestanden nogle maatte træffes, som i berørte Henseende maatte betale for at faa gjort, hvad de ei selv kunne gjøre, og at dette Onde, om det saa skulde kaldes, ei kunde undgaaes uden derved, at en bestandig Casserer lønnes af Cassen, der kunde paatage sig Ind- og Udtællingen og føre Regnskabet, hvorved denne Byrde kunde blive ligeligere fordeelt, og hvorefter det blev lettere at udnævne Mænd til Forstandere, af hvilke Intet fordredes uden nøiagtig Kundskab om Indvaanernes Forfatning, retsindig Nidkjerhed for Sagen, og Upartiskhed i at bedømme saavel de Nydendes som de Ydendes Kaar. At sli en Indretning ansøges hos Directionen, finder Inspectionen meget hensigtsmæssigt. De denne Gang valgte Forstandere, vare blevne enige om paa fælles Ansvar, at antage Skolelærer Bech til at være Casserer for næste Aar, hvortil han havde ladet sig overtale imod Betaling af 20 Rbd. N. V., der betales ham saaledes: 5 Rbd. af hver af Forstanderne, hvortil Assessoren (Lützhøft) skyder 3 Rbd. og Amtsprovsten 2 Rbd. Dog ere Forstanderne forbundne til selv hver af sit District at opkræve de Indvaanerne paalignede Bidrag, og igennem Kjøbm. Harkjers Hænder at levere ham, hvad han behøver til Udtællingen, ligesom og til Kjøbm. Harkjer leveres de øvrige Indtægter, der tilflyde Cassen. Commissionen skred derpaa til Forsørgelses-Planen, i det Haab man stedse har gjort sig, at Forsørgelsen skulde blive lettere, skuffes bestandig Tid efter Tid; Maren Kirstine C.s 3de uægte Børn og Alexander Garber bidrage meget til at bebyrde Byen og Cassen. Kornet er ikke dyrt, Bygget nedsunket i sin Priis, dybere end Landmanden vel kan taale, men Brændsel, andre Livets Fornødenheder, og Husleien ere ei alene ikke faldne i Prisen, men snarere stegne i ubegribelig og ubillig Grad. Af

Overslaget sees, at Commissionen har set sig beføjet til endnu at tillægge de Fattige endeel af deres Forsørgelse i Brød og Korn, deels fordi Contribuenterne, da Kornet er faldet i Prisen, helst ønskede det, deels fordi Brødet som bagt hos Bageren staar i forhøjet Forhold mod Kornets Priis. 19 Bagninger a 3 Tdr. Byg ville foranstaltes, som gjør 57 Tdr. Byg. Det Pengebidrag, som Comm. ser sig nødt til at paaligge Byen, vil findes at være meget højere end forrige Aar, men derover kan ingen forundre sig, som lægger Mærke til, og hvilket Comm. bede enhver at lægge Mærke til, de nye tilkomne Fattige der for dette Aar ere faldne Byen til Byrde og forvalde nye Udgivter af henimod 500 Rbd. Den bestemte Pengeforsørgelse beløber sig til 1018 Rbd. 1 Skill., dertil vil komme Bagerlønnen 180 Rbd., og til ekstraordinære Udgifter kan ikke gøres mindre end 200 Rbd. For at tilvejebringe denne Sum, maa Comm. nødes til at paaligge Byen et Penbidrag paa 1000 Rbd., og er da uvis, om Byen for videre Pengebidrag vil kunne forskaanes."

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted.

— 8-10-1929.

Thisted By 1804—

Krigsraad og Stiftsrevisor Gleerup i Aalborg, giver følgende Anmærkning paa Regnskabet for 1812:

„Efter Qvittering No. 29, er til Bedemand Holst i Thisted betalt 2 Rbd. for at bede til og opvarte ved et fattig Ligs Begravelse; hvorvidt denne Udgift er passende og maae passere, indstilles."

Commissionens Besvarelse: „Bedemanden faaer i Almindelighed intet for at byde til de Fattiges Begravelser, men har, hvor Kassen vandt Noget ved den Fattiges Død, opfyldt hans Begæring, og tilstod ham de anførte 2 Rbd., som haabes at passere til Udgift, og det indstilles, om ikke det samme i et hvert lignende Tilfælde bør finde Sted, da enhver bør have noget for sit og

han som fattig ⁰¹⁴ har ofte Ulejlighed, faaer slet Intet."

Møde den 28. Juli 1817. Kasseren beviste ved fremlagt Designation, at han havde modtaget for et Benefice Skuespil af det Steinerske Selskab, givet den 2den forrige Maaned, efter Fradrag af 4 Rbd. 4 Mark til Lys, 33 Rbd. 2 Mark N. V., som saaledes bliver at føre til Indtægt for Fattigvæsenet i dette Aars Regnskab.

Anno 1817 den 29. Decbr. var Commissionen forsamlet, efter foregaaende Tilvarsel paa Prædikestolen, fornemmeligen for at ordne Fattigvæsenet for tilkommende Aar.

Commissionen ansaa det nødvendigt at vedblive at besørge de Fattiges Brød for dette Aar; thi vel er Kornet for nærværende Tid faldet noget i Prisen, men det befrygtes at ville stige naar den Tid er forbi, da Landboerne af Mangel paa Contanter er tvunget til at sælge; og da næsten hver Mand i Landet har været nødt til at bruge af det nye Korn, før det vel kom i Huus; desuden maatte Commissionen under nærværende almindelige trykkende Pengemangel, ansee det lettere for Distriktet at udrede en Deel i Korn, end alt i Penge, med hvilke desuden en Deel af de Fattige, som slette Huusholdere, ej er saa vel tjent.

Commissionen indseer med Bekymring at Fattigforsørgelsen bliver Distriktet tung, og har nøje eftertænkt om det paa nogen Maade kunne lettes; men Aarsagen hvorfor det ej er muligt, er deels den, at Huslejen er for dyr, og ej endnu nedsættes, skønt Coursen har bedret sig fra forrige Aar til nu fra 7 Rbd. pr. Specie, til 25 Mark (?), deels at de Fattiges Tal stedse stiger, fornemmeligen som Følge af, at en Deel af Byens Indvaanere søge en skidden, og Byen skadende Vinding i at indtage Fattige andensteds fra kommende Mennesker, som, saasnart Anordningerne hjemle dem det, søge Understøttelse, og endeligen, at den overhaandtagende Løsgtighed, som befriet fra al borgerlig Straf, kaster saa mange uægte Børn paa Byen som andensteds.

— Efter at Forstanderne Peder Harkjær og Michel Nielsen havde erholdt Directionens Re-

solution paa deres Forestilling til høysamme af 22 October, hvorved det blev eragtet at være Pligt for enhver Byens god Mand som udnævnedes til Forstander i Fattigvæsenet, at paatage sig i sin Tour ogsaa de Forretninger som henhøre til Incassationen og Regnskabsførelsen, og at betale for sig, hvis han ikke selv forstod at gjøre det — indgik bemeldte Forstander i Selskab med Forstanderen Niels Wigh til det Høy kongel. Danske Cancellie med en Forestilling om, at en Kasserer maatte lønnes paa Kassens Regning, og saaledes de Mænd forskaanes for fordoblede Udgivter til Fattigvæsenet, som ikke selv besadde Skrive- og Regneduelighed nok til at udføre Kasserer-Forretningerne.

Inspektionen fandt sig forpligtet til ved sin Erklæring af 5te August, at give Forestillingen, og de for samme anførte Grunde, Bifald, men foreslog tillige, at det, hvis Forestillingen ey bifaldtes af det høye Collegium, maatte være Commissionen tilladt, i Valget af Forstandere at forbigaae saadanne Mænd herefter, der ey besidde Duelighed til at være Kasserere, og til at føre Regnskabet, da de ansaae det ubilligt, at de foruden Tids-spilde fra deres Næringsveys Arbejde, (og paalignede Bidrag) endnu skulle have Udgivt for at lade forrette det de ey selv forstode.

Under 28. Oct. behagede det det Høy Kongl. Danske Cancelli at resolvere i Overensstemmelse med Directionens Erklæring af 29. Sept. f. A. Ifølge høybemeldte Resolution, vedblive undertegnede Forstandere dette Ombud endnu i næste Aar, hvorimod Inspectionen sin Overbeviisning troe, vedbliver at lide med dem det Tab de have lidt og lide derved, at ingen af dem har kundet paatage sig Forretningerne som Kasserer og Regnskabsfører; Skolelærer Bech vedblive paa Forstandernes Ansvar at være Kasserer, imod at Inspecteurerne og Forstanderne betale ham dette Aar hver 5 Rbd., i Alt 25 Rbd. N. V.

Til Slutningen anføres følgende: „Under 29. Sept. d. A. indgav Mette Marie Josephs Datter (af Natmands Familien) en Begjering til Amtet, at hun maatte

forhjelpes til en liden Plads, hvorpaa hun kunde bygge sig 4 Fag Huus, eller faae en liden Huuslejlighed for Betaling; under samme Dato æskede Amtet Commissionens Erklæring derover, som under 8. Octbr. derpaa udførligen blev givet, og gik derhen, at Commissionen ingenlunde ansaae Byen pligtig til at skaffe hende Huus, da Amtet engang tilforn havde kjendt Klim Sogne District pligtig til at antage sig hende, og da hun end ikke i et Aar, meget mindre i 12, havt stadigt Ophold i Districtet, men kun periodisk Ophold nu og da, naar skiden Vindesyge hos Byens sletteste Indevaanere havde aabnet Huus og Arme for hende, for at dele med hende det Forraad, hun og hendes liderlige Døttre ved deres Omflakken, Betleri, Qvaksalverie og flere lasteværdige Maader, understøttede ved Pøbelens Overtroe, havde samlet. Imidlertid behagede det dog Amtet under 12. dennes at dømme dette District pligtigt til at skaffe hende Huus, anførende som Grund, at det saavel ved Commissionens Erklæring, som ved et foranstaltet Forhør var beviist, at hun havde havt stadigt Ophold her i 12 Aar.

I Betragtning heraf, og Qvindens øyeblikkelige Forlegenhed, har Commissionen seet sig nødsaget til at anvise hende Huuslye, erholdt hos Jens Røikjer, indtil 1ste Mai næste Aar, for 20 Rbd., for hvilke den har ment at give ham Sikkerhed, men dog paalagt Qvinden selv at betale.

Under Dags Dato har Commissionen atter indgivet en Forestilling til Amtet, for om mueligt at formindske Byrden for Districtet af denne slette Familie, der ey ganske kan undgaaes som Følge af den lasteværdige Medhold den fra flere Sider i de senere Aar, her i Byen, har erholdt.“

Carstensen. Lützhøft. P. Harkier.
M. Nielsen. Niels Wig.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

19. 11. 1929.

Thisted By 1804—.

Anno 1818 den 8. April var Commissionen forsamlet i Thisted Præstegaard efter foregaaende Tilvarsel fra Prædikestolen, for at undersøge, om nogen Fattigvæsenet angaaende fandtes at tilføre Protocollen.

Under 21. Jan. sidst, har Consumptionens Betjent B. indleveret til Commissionen en Forestilling, hvorved han beder den at antage sig til Forsørgelse hans yngste Barn, et Pige-barn, 3 Aar gammelt, paa Grund af at hans Omstændigheder ere ved hans nyeligen bortdøde Kones langvarige Svaghed, i den Grad svækkede, at han ikke formaaer at underholde sig selv benævnte Barn (til hvis Opvartning han nødvendig maa leye et Menneske), og sit andet Barn, en Dreng, 3 1/2 Aar gammelt. Han beder om Barnets Antagelse kun for en Tid, og har det Haab, at hans Kaar igen saaledes skulle bedres, at han kunne spare Byen for Byrde deraf, skjønt hans faste daglige Indtægt er kun 30 Skill. N. V., og han selv maa betale sin Huusleje. Efterat Commissionen havde taget hans Begjæring i Overvejelse, da hans Forfatning var i høy Grad trængende, fandt den sig nødsaget til at tillægge ham for indeværende Aar en Hjælp for sit spæde Barn af 7 1/2 Rbd. Kvartaler, hvoraf den første Kvartal, som forfalden, kan udbetales ham.

— Jens A. H.s Hustrue, Ane, blev det i Dag i Commissionen betydet, at hun i Sommer, og hvis Omstændighederne ej forandre sig, for næste Vinter beholder den sig tillagte Understøttelse, kun under den udtrykkelige Betingelse, at hun uafbrudt dagligen lader alle sine Børn søge Skolen, de for dem bestemte Timer; Kassereren anmodedes at tilkjendegive Bager Høymark, at han ikke udleverer til denne Familie mere end et Pund Brød, med mindre den medbringer Attest fra Skolelæreren, for ovenmeldte Betingelses Opfyldelse, ligesom han og selv kun under lige Vilkaar udbetaler den det øvrige Tillagte.

Aar 1818, den 24. Octbr., var Commissionen, efter foregaaende Tilvarsel fra Prædikestolen og Bekjendtgjørelse ved Trommeslag, forsamlet paa Byens Raadstue, dels for at ordne og aftale, hvad der kunne vedkomme Fattigvæ-

senet for næste Qvartal, og deels for at vælge nye Forstandere, da de hidtil værende Forstandere, Kjøbmand P. Harkjær, Michel Nielsen og Niels Wigh, som vare mødte, ønskede sig i saadan Qvalitet entledigede; da de nu ved dette Aars Udgang have fungerede i saadant Kald i 3 Aar.

Til Forstandere for næste Aar og fremdeles blev valgt Kjøbmand Lars Andreas Grønlund, Skræddermester Høyer og Borger Poul Nielsen. (L. A. Grønlund udnævntes til Kasserer).

Carstensen. Lützhöft. P. Harkjær. Niels Wigh. Michel Nielsen.

Møde d. 23. Dec. 1819. Da hverken Forstanderne Skrædder Høyer eller Poul Nielsen ere i Stand til at paatage sig Arbejdet som Kasserer i Fattig-Væsenet, og det ey kan paalægges Kjøbm. Grønlund at være Kasserer 2de Aar, saae Commissionen sig nødsaget til at vælge en anden Kasserer, da Grønlund, der havde Ombuddet kun 1 Aar, til en anden Tid kunde i 2 Aar, om behøves, tjene Fattig-Væsenet som Forstander, og blev Commissionen eenig om til Casserer at vælge Hr. Lauritz Rømer Gram, hvilket Valg Amtsprovsten endnu i Dag vilde tilmelde ham, at han i næste Samling kunde tage Deel i Forhandlingerne for næste Aar.

1819, 29. Decbr., var Commissionens Samling, hvor L. R. Gram i Dag tiltraadte som Casserer i tilstundende Aar i Overensstemmelse med det ham Bekjendtgjorte, og under forrige Session passerede Valg.

Forstander Poul Nielsen var af Sygdom forhindret fra at møde, men havde overladt Skræder Høyer sin Stemme for hvad som her forhandlede.

Commissionen havde Aarsag til at være misfornøjet dermed, at Skolelærer Bech ey endnu havde aflagt Regnskab paa sine „Mandatarier“ Vegne, for de 3de Aar 1816, 17 og 18, i hvilke han havde paataget sig Arbejdet som Casserer ved Fattigvæsenet, og vilde Commissionen ey unnlade ved Directionens Approbation at Bemyndiges til at paalægge ham inden næste Febr. Maanedes Udgang, til Commissionen at aflægge disse skyldige Regnskaber, samt at dictere ham en Mulct af 3 Rbd. Sölv for hver Maaned han dermed over den Tid bliver indsiddende.

At Kjøbmand L. A. Grønlund straks aflægge Regnskab for sit Aar 1819, er ham bekjendt, og at det skeer om en føye Tid, vil Commissionen forventente.

For at berolige sine Medcommissairer, erklærede Amtsprovsten, at han vilde holde Kassen skadesløs for alt,

hvad Skolelærer Bech og hans Mandatarier maatte befindes at være Kassen skyldig, dog med forbeholdenhed af sin Ret til at søge Erstatning i afg. Ped. Harkjærs Boe, for det samme maaske maatte findes at være skyldig.

Carstensen. Lützhöft. Gram.

Høyer Poul Nielsen.

Anno 1820 den 17. April var Commissionen forsamlet efter foregaaende befalet Varsel, og blev da foretaget som følger: „Midt i sidste Jan. saae Commissionen sig nødsaget til at tillægge Christiane Fuglsang for sig og Børn, Qvartalliter 1 Td. Byg, eftersom Peder Fruergaard, Børnenes Fader, formedelst sin forargerlige Samleye med hende, var dømt til at rømme Byen. Men da han siden har indladt sig i Ægteskab med hende, fandt Commissionen sig ikke beføyet til at give ham, som duelig Haandværksmand, understøttelse. Dog for ey at afbryde Husleyen paa eengang, tillader det, at Cassereren anskaffer for Cassens Regning 4 Skpr. Byg, at leveres dem i næste Høst, som menes anskaffet for 9 Mark og føres til Udgift.

Natmands Familien har forlangt Understøttelse til Huusleye, og Commissionen har seet sig nødsaget til at kavere Salve Dahl for deres Huusleye i Vinter, 9 Rbd.

Johanne Østrild forlangte nedsættelse i sit Fattig-Bidrag. (Hun skulde betale 4 Mark.) Com. fandt ingen Grund til at agte derpaa.

Møde den 5. Jan. 1821. Da det ikke kunde paalægges Casserer Gram at vedblive Forretningerne som Casserer ogsaa for næste Aar, og hans Medcommissairer dog ønskede at han vilde vedblive det, har han dertil ladet sig overtale, dersom en liden Kiendelse af 10 Rbd. derfor kunde tilstaaes ham — for disse 10 Rbd.s Udredelse har Com. seet sig berettiget til at tage paa den udvalgte Thøger Larsen, hvem Commissionen i modsat Fald havde udnævnt til Casserer, har erklæret sig villig til at betale 4 Rbd. Sedler for at forskaanes for denne Byrde. De øvrige 6 Rbd. Sedler bliver at beregne Fattigcassen til Udgift, i Haab om at Directionen i saa Fald kunde lade Udgiften passere, paa Grund af den Vanskelighed det medfører i en Bye som denne, foruden de egentlige Embedsmænd, til denne Forretning ved Aarlig Omskiftning, at faae Mænd der have Duellighed dertil, og hvilke Kassen kan betroes, skulle imod Forventning nægte Udgiften sit Samtykke, bestrides den ved lige deeling af Commissionens øvrige Medlemmer.

— Commissionen vil gjøre et Forsøg paa at give de Fattige Byg for det Brød, de tilforn have faaet. — Bygget i noget større Qvantitet, til Gjengjæld eller Oprensning for den Consumptions og Bage Løn, de i saa Fald selv maatte betale.

Grunden til Forsøget er, at det i et Aar som dette falder Contribuenterne lettere at yde Bygget, der staaer i lav Priis, end at yde Penge, hvorpaa er overalt ulykkelig stor Mangel — dernæst at over 60 Rbd. spares ved at undgaae at lade alt bage. Om Forsøget lykkes, vil Tiden lære; at Contribuenterne vilde give godt Byg, som i Aarsløbet skal leveres til 10 Lpds. Vægt pr. Td., vil meget bidrage dertil. Vel have de Fattige, som ere hørte desangaaende, givet Samtykke til Forandringen, men Commissionen befrygter, at de Fattige stoler paa, at det ey vil blive dem vanskeligt under de siætte Kornpriser at tigge Brødet, og skulde det findes, at Forandringen giver Anledning til Betleriets Forøgelse, kan den ey bifaldes.

Først i hver Qvartal skal $\frac{1}{2}$ af Bygget gives de Fattige, altsaa skal og Bygget leveres af Byen til Com. først i hver Qvartal. Commissionen haaber, at Raadstue-Loftet overlades til dets Henlæggelse, og Dagen derpaa til Udliveringen. Naar det ikke haver den bestemte Vægt, bliver det casset, da de Fattige ey kan bydes til Brød andet end meelrigt Korn.

Skjønt Pengeforsørgelsen er beregnet til 526 Rbd. 56 Skill., og vitterlig i aarsløbet til Ildings-Hjælp, Linned og uforudsete Lejligheder vil fordre endnu 2000 Rbd., er Comm. dog saa lykkelig at kunne nedsætte Penge-Bidraget for Byen fra 500 til 300 Rbd., da hvad som maatte fattes vil blive tilskudt af den Beholdning, Kassen kan vente fra Peder Harekjers og Bechs Regnskabsaar, hvoraf ey en Skilling tabes, og hvorfor her i Protokollen vil blive gjort fuldkommen Rede, naar Regnskaberne hjemkomme fra Stifts-Revisionen, til hvem de ere nedsendte, og bliver Protocollen tilføiede.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

—o— 27.-1.-1930.

Thisted By 1804—.

Møde den 19. April 1823. Hr. Distr.-Cirurg Wittendorph havde indgivet Regning til Fattigvæsenet for sin Uleylighed forrige Sommer med de mange af Byens Fattige, som bleve anfaldne af den da grasserende smitsomme Sygdom, 33 Personer a 1 Rbd. Solv, men paa Fattigvæsenets Vegne og dets Samtykke, fik Amts Provsten Fordringen nedstemt til Sex og Tyve Rigsbankdaler 24 Skill. Sedler og Tegn, som af ham udlagdes, og igen ham af Kassen refunderes.

Møde den 17. Juli 1823. Cassereren havde efter Commissionens Bestemmelse havt følgende Udgifter, ved i Markeds-Tiderne at indkjøbe 5 Al. graat Vadmeel til den i Reebslager-Lære i Aalborg satte Dreng, Christian, osv., ialt for 26 Rbd. 3 Mark 14 Skill.

— Peder A. har anmodet Commissionen om nogen Understøttelse for sin halv vanvittige ulykkelige besvangrede Datter, hvem tillige med Barnet han hidtil har maattet underholde, det han ey længere uden Hjelp mægtede at udholde. Comm. kan ikke andet end beklage disse Forældre, at der skulde findes saa liderligt og ugudeligt et Menneske, der vilde lægge sig efter og forføre et vanvittigt Barn, der allerede som saadan var sine Forældre til Sorg. For det første anvises ham en Tønde Byg til Føde-Hjelp i disse Tider, da Kornet er blevet dyre-

re.“
Møde den 16. Oktbr. 1823. Efter at det af Amtet var paalagt Commissionen at understøtte Niels C. D. med det fornødne, da han ikke efter en Reyse til Kiøbenhavn, hvor han blev opereret for Stær, var blevet cureret, og havde tabt meget af sit Syn — gjorde Commissionen sig Umage for at acordere ham ind til en Familie paa Landet, hvor han ved at foretage sig et eller andet passende Arbejde, som at snoe Simer, vinde Garn, binde Strøm-

per, kunde bidrage til sin Underholdning. Men han fandt sig meget fornærmet derved, og paastod at bo her i Byen, paastaaende med Frækhed og Haardhed, at han ikke kunde snoe Simer, og at han aldrig kunde lære sligt. Da Manden, Jens Balle, som paa de anførte Vilkaar, (anføres ikke i

Protokollen) og med Betaling af 6 Skill. daglig, havde erklæret sig villig at tage imod ham, blev bange for at tage mod ham, efter at han havde hørt hans Streng-
hed — har Commissionen ingen Grund fundet til at betale for Niels C. D., overbeviist om, at han ikke var saa blind, at han jo kunde see nok for at foretage sig noget til sin Nytte, som for Eks. at fylde Møy-Vogne, snoe Simer, etc., samt gaee allene (?) i Byen. Commissionen har derfor troet, og troer at have opfyldt sin Pligt mod ham, naar den herved tillægger ham 6 Rigsbankskill. Tegn dagligen for det første for Aaret fra 1. Maj d. A. til 1. Maj næste Aar, som bliver ialt 22 Rbd 78 Skill. og Tegn.

Da han tager Ophold, hvor han vil, siges og betyder det ham, at han, om han vil nyde godt af Byen, skal være forbunden til at forrette hvad passende Arbejde ham maatte anvise for en taalelig Betaling.

— Til Drengen Christian R. vil Fattigvæsenet levere et Par nye Skoe, en nye Hat, om han behøver den, Blaarlærred til 2de Skjorter, og Vadmel til en Kjole og et Par Buxer.

— Kjelds Enke har bedet om 4 Al. Vadmel til at bøde sine ved hendes lange Leye og sine Been, forraadnede Senge-Klæder med. Carstensen. Lützhøft. M. Møller.
Høyer. A. Fuglsang.

Regnskabsføreren (Bechs) Besvarelser paa Revisor Wølfers Annærkninger paa Regnskabet for 1816:

„Med disse savnede 2 Rbd. har det saadan Sammenhæng: „De vare Apotheker Jacobsen paalig-
nede; han solgte først i Aaret til R. Møller, sin Gaard (i Torp) og han blev da ansvarlig derfor. Da han ikke betalte, blev han sat paa Restance-Listen, som 1. Marts 1817 blev forsynet med Amtets Paategning til Udpantning. Om Udpantningen fandt Sted eller ey, tilstaaer jeg ey at

vide. Jeg tør vente, at Hr. Assessoren (Lützhøft) herom veed bedre Besked. Har Sognefogden ikke udpantet og solgt Pantet, da ere disse 2de Rbd. tabte, efterdi R. M. allerede da var en Stodder, og er det nu i høyere Grad.“

Wølferts Bem. paa Regnskabet for 1817: „Det kunde være Spørgsmaal underkastet, om Bilag Litr. F. var forsynet med Underskrift, endskjönt det dog synes saa?“

Besvarelse: „Bilaget Litr. F., der er skrevet med samme Haand som Bilagene Litr. A og E har Underskrift (skjönt den er Bilag) med ligesaa gode Bogstaver som Hr. Revisors egenhændige Navn paa Regnskabet.“

Revisor: „Den i Forsørgelsesplanen Ane Værth, er i Regnskabet benævnet Ane Werths?“

Besvarelse: „Ved Hjelp af Lidt Dansk Gramatik, med Hensyn til Nominativus og Genetivus, kunde Hr. Revisor have sparet denne Bemærkning.“

Møde den 20. Dec. 1824. Ved Christen H.s Hjemkomst fra Tugthuset, blev ham givet øjeblikkelig Hjelp, 2 Mark, udlagt af Amtsprovsten.

— Kiøbmand Mads Møller vedbliver efter sin Pligt at være Forstander endnu for det første, og Bager Niels Christen Bygum udnævnes eenstemmigen til at være Forstander i Giørtler Anders Fuglsangs Sted, som efter at have havt dette Ombud i 3 Aar udgaaer. Jens Andersen, Grønlund vedbliver for næste Aar.“

Til Forsørgelsesplanen for 1825 bemærkes: „Til den her beregnede Understøttelse, vil i Aarsløbet komme flere Udgifter, som de forrige Aaringer til Brændsel, Linnet, etc., maae tillige tages Hensyn til uforudseete Udgifter, der sikkert vil medtage, foruden det foran lignede, over 200 Rbd., og da i afvigte Aar en Underbalance af henimod 200 Rbd. fandt Sted, som Virkning af den stedse, desværre stigende Armod, der gjør at de Trængende bliver flere, og Kassens Debitorer bliver mere uformuende til at betale deres Renter — da ingen sikker Regning tør gives paa udestaaende Restancer og Beholdninger fra de forrige Aaringers Regnskaber,

kan den ikke, i hvor gerne den vilde skaane Districtet og sig selv, turdet paaligne mindre end 784 Rbd. 4 Mark, som bliver at betale med Sedler og Tegn eller med Specie Mynt, beregnet a Specie, 13 Mark, 8 Skill. uden Hensyn til Aarets Qvartals Cours, da de, de Fattige tillagte Betalinger saaledes ere bestemte, undtagen Uge Pengene, der yder de Fattige i Sedler eller Skillingsmynt, uden Hensyn til Coursen. Landsbye-Beboerne have indstillet til Commissionen, om det ikke maatte ansees billigt, at dem ikke paalignedes mere af Korn og Penge, end hvad de Fattiges Understøttelse af Landsbyerne fordrede, da de desuden have Byrde nok af Kiøbstadens Fattige, en Byrde, de ikke kunde udholde at bære. Commissionen ansaae dette deres Andragende at være billigt, kun at de da ogsaa maatte belave sig paa aldrig i noget Tilfælde at faae Hjelp af Byen til deres Fattiges offentlige Understøttelse, hvilket Forstanderne for Landsbye Districtet ogsaa fandt biligt.

Altsaa bliver den for Thisted Bye bestemte Understøttelse af Korn og Penge at udrede eene af Thisted Kiøbsteds Beboere og Bisgaards Jorders Ejere. Efter at Forsørgelsesplanen var lagt, bemærkes: „Efter at vi havde lagt denne Plan, anmærkes, at den tilstaaede Forsørgelse er beregnet i Navne Værdie, og Bidragene ligesaa, hvilke Contribuenterne ere forpligtede at betale i 2de Terminer. Penge-Bidragene skulle betales i Sedler og Tegn eller i Sølv, til Cours 13 Mark 8 Skill., uden videre Hensyn til Cours-Forandringerne i Aarets Løb, og efter samme Maalestok skeer Udbetalingen af Kasseren til Vedkommende.

En Lybskskillings Mark ? modtages og udbetales kun til 3½ Skillings Tegn, og courante danske 8te Skillings Mark ? kun til 14 Tegn. Commissionen vil haabe, at Contribuenterne gjøre sig Umage for at betale til de bestemte Tider, at de Fattige kunde nyde deres Deel efter Bestemmelsen, og paa det, at Kassereren ey skal betynges med idelig Overløb, maae de, som skulle have Penge, vide at kræve dem kun til bestemt Tid: i sidste Uge af Halv-Aaret eller Qvartaliter, og

om Betalingen er bestemt maanedlig, da kun sidste Uge af Maanednen, og Uge-Pengene hentes som sædvanlig hver anden Løverdags.

Carstensen. Grønlund. M. Møller.
N. C. Bigum.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted.

— 18. 2. 1930.

Thisted By 1804—.

Møde den 10. Oktober 1825: Commissionen blev enig om, at Natmands Reeden nu burde splittes ad, imedens den gamle Bedstemoder opholder sig i Tugthuset, hvorhen hun er dømt paa et Aar, og at Commissionens Medlemmer skulle gjøre sig Umage for paa lempeligste Maade at faae Børnene udsatte paa Landet, helst imod Betaling i Korn, dog blev det besluttet at den dem allerede tillagte Understøttelse skulle vedblive for det første indtil Paaske, til hvilken Tid man haabede at have funden Leylighed for Børnene, da den ældste til den Tid bliver confirmeret.

1825, den 28. December var Commissionen forsamlet i Thisted Præstegaard, for at vælge en ny Casserer i Kiøbm. J. A. Grønlunds Sted, og en Forstander i Kiøbm. Mads Møllers Sted, hvilke begge nu have haft disse, den første i 2de Aar, med hvilke han var lovet at slippe som Casserer, og den sidste i 3de Aar, af hvilke han det første Aar var Casserer.

— Det er Commissionen behagelig at anmelde, at Hr. Justitsraad, Ridder Langeland, Told og Consumptions Inspecteur her paa Stedet, har ved Gavebrev, dat. 31. d. M., skænket til Thisted Fattigvæsen et sig hidtil tilhørende Huus paa 6 Fag i Nørre Gade. Gavebrevet lyder saaledes: „Af Taknemme-

lighed mod Forsynet, som i det sidst henrundne Aar, ved menneskelig Hjelp befriede mig fra en trykkende Legems-Svagthed, skylder jeg efter Evne, at yde mine fattige Medmennesker her i Thisted, hvor jeg har levet over ¼ Seculum, den Hjelp, jeg formaar. Den respective Fattig-commission ville derfor tillade mig at oversende underlagte Gavebrev paa det Huus, jeg til Dato har eiet i denne Byes Nørregade“. Thisted, den 1. Januar 1826. ærb. Langeland. (Gavebrevet afskrives dog ikke her.)

— For at bage Natmanns Brød hele Aaret, er udbetalt til Bager Bigum, 4 Mark 8 Skill.

— Da nu ikke vidstes mere for Tiden at erindre, skred Commissionen til Valget af en Casserer for næste Aar, hvortil eenstemmigt udvalgte Hr. Kiøbm. Peder Holm, og da Kiøbm. Mads Møller erklærede sig villig til at vedblive Forstanderskabet endnu i et Aar for det første, er Commissionen saaledes fuldtal-

ligt.

Carstensen. Lützhøft.
J. A. Grønlund. M. Møller.
N. C. Bigum.

I Forsørgelsesplanen for 1826 bemærkes: Niels Glarmester, for ham var accorderet Simon Odde 4 Rbd. Husleie fra 1. Novbr. f. A. og til 1. Mai d. A., men da han midt i December Maaned blev funden liggende paa Kjelstrup Mark, rørt i høire Side og var bleven ført til Peder Jørgensen samme Steds, hvor han var i 4re Dage, og derfra her ind til S. Odde, hvor han endnu ligger i samme Forfatning uden Haab om hastig Forandring til det bedre, har Commissionen seet sig nødsaget til i Dag at slutte Accord med Simon Odde, at han beholder ham for det første til Udgangen af Marti Maaned, og forsyner ham med Seng, pleier ham, holder reent under ham og opvarter ham, samt giver ham

den Føde og Vederqvægelse, han kan nyde, imod derfor at betaales til bem. Marti Maanedes Ende, 12 Rbd. (Han døde dog faa Dage efter.)

Møde den 15. April 1826. Fattigvæsenet har holdt tilbage med at betale Klokker Kylesbech, hvad han har fordret for de Fattiges Grave, hvoraf han i Dag har til Gode for 6, fordi Betalingen a 10 Mark forekom den ubillig og alt for høj; men efter at man adskillige Gange, tilsidst i Dag, forgjæves har gjort sig Umage for at overtale ham til at nedsætte den, bemyndigedes Cassereren til imod Qvittering at udbetale ham for disse Grave, 10 Rbd.

— Til Fattigvæsenet har Hr. Byefogden under 9. Febr. leveret 1 Rbd. Seddel, givet af Mekanikus Hofmann, og 16 Skill. Tegn, givet af en Pige, fordi hun i Utide forlod sin Tjeneste.

1826 den 22. Julii var Fattigcommissionen forsamlet paa Thisted Raadstue, for at afhandle og Protokollen at tilføre det som under denne Qvartals Sesion fandtes nødvendigt. Under 17. Junii sidst, da Hs. Majestæt Kongen hertil forventedes, tilskrev Hr. Cancellie-Assessor, Byeskriver Toft, Stedets Amtmand, at han, paa det at den trængende Deel af Byens Indvaanere ogsaa kunde deeltage i den almindelige Glæde, havde besluttet at give til Byens Fattige 52 Rbd. Sedler, hvilke han med sit Brev afgav, tillige med en Fortegnelse over de Fattige, hvilke han vilde unde de derudi med Bestemmelse af 3 Mark for enkelte Fattige, og een Rbd. for hver af de nævnte Familier. Samme Dag behagede det Hr. Amtmanden, at tilsende mig, Amtsprovsten, Brev og Penge, med Begjæring, at jeg vilde besørge dem uddelte ved Stedets Fattigcommission efter Givernes velgjørende Hensigt.

Den 18. s. M. eller Dagen derpaa, Dagen før Hs. Majestæt ankom, tilskrev jeg Fattig Forstanderne Dhrr. Kjøbm. M. Møller og P. Holm, og anmodede dem om, næste Dags Form. at uddele efter Giverens Bestemmelse, bemeldte 52 Rbd. til de opgivne Fattige, hvilke jeg til den Ende tilvarede at møde hos dem om Morgen Kl. 8; de mødte, og bemeldte Forstandere have paategnet Fortegnelsen deres Beviis for, at Uddelingen var skeet, gandske overeensstemmende med Forskrivet. Den 19. Junii om Morgen tilskrev Stedets Apotheker Hr. Dahlerup mig, Amtsprovsten, saaledes: „Indlagte 12 Rbd. ville Deres Høiærværdighed Godhedsfuld modtage, og for de meeste trængende af Byens Fattige gjøre en Anvendelse efter eget bedste Skjønnende.“

Ved Samtale med Apothekeren foreslog jeg ham, at der indkøbtes Tørv for disse Tolv Rbd., som uden Hensyn til den Brændsels Understøttelse Commissionen af Fattigcassen gav, kunde uddeles blandt de meest trængende af Byens Fattige.

Da han samtykte dette Forslag, har jeg for Gaven indkjøbt 12 Læs haarde Tørv, hvis Uddeling vil finde Sted.

— Har Cassereren ikke kjøbt til Kjelds Enke Lærred til den hende i Planen bestemte Særk, da anskaffes hende saasnart muligt ei allene Lærred til den, men og i det seneste til Michels Marked nok en Særk, da hun bruger den sletteste af sine gamle til sine Been.

P. C. F.s Enke har i Skrivelse forlangt Hjælp til Ilding, og 10 Rbd. Tillæg til den hende tilstaaede Husleie Hjælp, 6 Rbd., den sidste Begjæring maatte Commissionen ansee som aldeles uforskammet, og kunde for Byen ikke være bekjendt at tilstaae hende den, da hun paa egen

Haand har indgaaet paa kostbar en Leie; derimod tilstaaes hende et Læs gode Tørv, som Cassereren maae anskaffe hende.

— Zidsel Uroe og hendes Pleiesøn Ole forlangte, første, at vi skulde skille hende af med ham, og sidste, at Fattigcassen vilde give ham Penge og Klæder til at reise andensteds hen. Commissionen som Byen kender dette Menneskes Vanart og Drikfældighed, hvorved han har gjort alle Mennesker keed af at bruge sig, og som var overbevist om, at hvad ham gives til Reispenge og Klæder, var spildt, vidste kun den ene Maade at skille Plejemoderen ved ham, at han skulde indgaa som Læredreng i et eller andet Haandværk her i Byen, da Fattigcassen vilde tilstaae ham den nødvendige Hjælp til Klæder, da han endnu mueligen kunde blive til Nytte for Samfundet, men da han afslog dette, veed Commissionen intet at gjøre for ham.

— Det af Hr. Justitsraad Langeland, Fattigvæsenet skjænkede Huus er yderst brøstfældigt, „og Fattigvæsenet deraf ei kan have den tilsigtede Nytte, før det blev fuldkommen istandsat, og den nordeste $\frac{1}{2}$ Deel af Huset sat istand til at kunne modtage en Familie, hvortil udfordres, at nyt Loft skal lægges over begge Leiligheder (en Tylt Bord koster nu 4 a 5 Rbd.). Endeel Fod og andet nyt Tømmer skal indsættes, Væggene igen opklines, og nye Døre og Vinduer gives den nordeste Deel, som aldeles fattes, — besluttede Commissionen først at bestride disse Omkostninger, da den derefter til Cassens Fordeel, vil anvende Resten.

Carstensen. Peder Holm.
M. Møller.

Thisted By 1768.

Efterfølgende er Uddrag af Thisted Bys Kæmnerprotokol der, set med Nutids Øjne, i mangt og meget forekommer os snurrigt og naivt, og hvori forekommer Udgifter og Indtægter, som af Nutiden er ganske ukendt. Her stifter man Bekendtskab med Fortidens saa foragtede Rakkere og Natmænd, med Vægttere, Byens mange Toldbomme, Broer, Rækværker, Fællig, de store Militærinvasioner, osv., samt Borgervæbning, Brandvæsen m. m. Datidens Skrivemaade vil i det væsentligste blive fulgt, medens der ikke i ethvert Tilfælde vil blive nævnt hvor meget Byen maatte betale for hvert udført Arbejde, da dette vel vil føre for vidt.

Byens første Kæmner var Mads Thousgaard, og han tiltræder sit Embede med følgende Indledning i den ny Protokol:

„Efter Vel ædle og velb. Hr. Cancellie Raad Schavenii Ordre og Befaling, bliver herved, af mig underskrefne, Som første annoteret, og indskrevet i denne Kæmner Bog, alle Byens Indtægter og udgifter for hver Aar saa længe Som Jeg er Kæmner, samt ogsaa med hvad Omstændigheder, og efter hvad Ordre og foranstaltning samme er skeed.

Tillige med, om qvitteringer haves for udgifterne, og af hvad dato de ere udgifne. Hvilken befalling og Pligt jeg ogsaa paa-
staar og beder mine Efterkommere i alle Deele maae fyldestgøre og efterkomme, førend de fra Kæmneriet vorder Entlediget og løsgivet.

Thisted d. 8 July 1768.

M. Thousgaard.

— Og bliver da denne Begyndelse nu gjort af mig saaledes som herefter følger:

Den 4. Januari blev Jeg beskikket til Kæmnerembedet, og den 5 ditto blev mig skikket fortegnelse paa de forpagtende, samt hvad de aarlig skulle gifve af Cronens

Mark, som Jeg forderligt skulle indfordre, hvilket tog sin Begyndelse 9 Janv., da jeg incasserede efter Hr. Cancellie Raadens givne skriftlige Ordre, endeel forpagtningsspenger af Cronens Mark, som er 76 Rd. 5 Mark 9 Skill. Den 11 betalt for et støke Træ at slaae over den lille Træ Broe, at de icke skulle kiøre derover.“

Byens Boghandler hed Mogens Skov, idet den ny Kæmnerbog blev leveret af ham.

En Hanskemager kunde Byen ogsaa tælle blandt sine Haandværkere, idet „Bent Hanskemager indkrævede ovenbemeldte Cronens Markspenger“.

2 Rd. fik Michel Alstrup „for at gaae med den fattiges Tavle her udj Kirken“ og „efter Øvrighedens Befalling fik Anders Kold samme Betaling for at smøre Slangerne“.

„Betalt til Christen Rosenberg for Kæmner Cassen at gjøre efter Øvrigheden og Eligerings Ordre, 2 Rd. 1 Mark, samt Betaling til Anders Sebersen for samme Kasse at beslaa, samt ogsaa for en Bolt til Bisgaards Bom.“

„Efter Ordre og Regning forskaffed Vegterne Kiortel, Kabus og Støvler.“

„Betalt efter Cancellie Raadens Ordre for Gangbroen imellem Michel Hedegaards og min“, og efter samme Ordre en Reparation til Anders Kolds Træbro.

„Nok for den ½ Deel af Kagen som i dette Foraar blev brækket“, og „nok endnu i dette Foraar betalt efter Hr. Cancellie Raad Schavenii Ordre, til Natmanden for 5 døde Faar at udkjøre fra Kastet, 3 Rd. 12 Skill.“

„20 Maj givet Vegteren for at gaae med Trommen til desto mere Advarsel til at holde de uhegnede Creaturer i Tyr (Tøjr) i Rd. 8 Skill.“

Paa den Tid havde Byen et ret beskedent Renovationsvæsen; dertil anvendtes Natmanden, som d. 5. Juli fik 3 Mark 12 Skill. „for

at rense Tilhuset ved Skoelhuset“, og d. 29. Juli fik han Betaling „for at føre Skarnet fra Sprøithuset“.

Lidt billigere slap Byen, da der skulde tages Syn over Skolen og Træbroen, thi „tilgik der Drik for 2 Mark 1 Skill., og Syns Mændene fik icke andet Betaling“. Træbroen havde man købt i Skive, og søværts ført den hertil, idet Kæmneren efter „Cancellie Raadens Ordre betalte 5 Rd. 3 Mark i Fragt af den Skiv Træbroe, og for den at skibe i Land og føre op paa Pladsen, 13 Skill.“

Det var den 3. August, og allerede den 11. August maatte man betale en Regning paa 118 Rd. 1 Mark 4 Skill. „for den store Træbroes Reparation“. Muligvis var det ikke „den Skiv Træbroe“ der kostedes en saa stor Reparation paa, men en anden, da der jo paa den Tid var flere Broer her.

At det kun kostede Byen 13 Skill. at føre Skive Broen i Land og paa Plads, maa være af den Grund at Borgerskabet efter Ordre har hjulpet til dermed, thi Bent Hanskemager fik 1 Mark 8 Skil. for at boie Borgerskabet om Træbroen. Vægteren maatte ogsaa ud at boie i samme Anledning, hvorfor han fik 5 Mark 12 Skill., ligesom „et støke Reb som blev oplidt derved“, kostede 5 Mark 9 Skill.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

— 1-12-1930

Thisted By 1768—

I November 1768 betalte Kæmneren 4 Mark til en Vogn „som førte skiel steenene ud til Bruunds Mark, som Jeg af efterfølgende Mend købte.“

Af Orm Nielsen købtes 8 og af Anders Fuglsang 4. „Oven benefnte skiel steene, 14 støcker, er sat imellem Bruunds Mark og

Cronens Mark. I Dec. Md. fik „Niels Peiter for Kæmner Cassen at Male 3 Mark.“

Derefter anføres de faste, aarlige Udgifter, bl. a. til „Doctor margaard i Viborg som Land Fysicus, til skarp Retteren i Aalborg, til Viborg Tugthus“, og endelig Vægterløn, som beløb sig til 26 Rbd.

I Febr. 1769 „betalt Anders Sebersen for Vindel skruer at gjøre istand igien, som folck havde af brecket“.

I Marts „betalt Vegteren Peder Lavridsen for at gaee med trommen til at hegne Svinene“.

Den 17. betaltes af Søren Fruergaard „Leyen af Cappel Steene Jord, til gresning til hans Faar (efter Cancellie Raadens ordre, da hand havde derom først indhentet Borgerskabets Betænkning.“)

„Den 8. Mai betalt Peder Vegter for at gaee med trommen og tilvare Byen, at Marken var lyst i Hegn“, „og d. 20. ditto fik denne Vegter hans sidste uge Løn thi han Rømte vek.“

„Den 30. Juni betalt Anders Vestergaard og Peder Enggaard for 7 Dages arbejde ved at grave Jorden fra Thinghusets Fod og bære udi Gaden, samt ogsaa for at lægge Trappestenen omkring, 2 Rd. 1 Mark 8 Skill.“. „Den 5. July betalt Anders Vestergaard for at tiære Tinghuset, hvortil gik 16 Potter a 5 Skill.“. „Samme Dag betalt Søren Ladegaard af Thingstrup, for bemeldte Jord at bortføre (fra Thinghuset) som var 30 Læs a 2½ Skill.“. „Nok samme Dag til bemelte Karl for et Læs Sand til trappen, 12 Skill.; for en Ris kury til at bære Jorden ud med, 8 Skill.“

„11. July Betalt for nogle Læs muld at sætte trappe steenen udj, 12 Skill., og den 12., „Leveret Niels Peiter til at male Stakit Verket med, uden døren, 1 pot öllie, og sverte for 2 Skill., og var hand tilligemed bestilt til at stryge Sprinchel verket udj Thinghusstuen, men formedelst olien blev dette ey fuldført“.

„Den 29. hujus (Juli) betalt Natmanden for skollens apartemang (Skolen Retirade) at Rense.“.

„6. Aug. betalt Bent Handskemager for at gaee til Irup til Captain Krabbe for at faae en excutant ud om grundskatten, 2 Mk.“.

og den „11. ditto, betalt for Ettings Vidne til Byeskriveren om Byens fællig; den 26. ditto, betalt til Anders Justsen og Peiter Didriksen for at syne Boy Nielsens øde Plads, og Anders Østergaards øde Grundsted her i byen“, og ditto Dag til de 4re Mand, som deelte Cronens mark af igien til nye Forpagtning; og af en Vogn, som Kiørte om Kring i marken til og ved denne Forretning i Høstens Tiid.“

Den 3. Oktober skulde Vægterens „støfler“ forsaales, og „ditto Tiid betalt Mikel Alstrup for at gaee og Raabe for Auctionen over Cronens Mark, og den 7. ditto betalt Bent Handskemager for at indkræve Resten af Cronens marks penger, denne aar, 8 Skill., og da bekomed Byen til indtegt i denne Aar 80 Rd. 4 Mark 1 Skill. Den 30. i samme Maaned fik Byen en ny Vægter, idet „Vegteren Christian Abraham Riis efter Hr. Cancellie Raadens Ordre, blev givet fæstepeng 3 Mark — d. 4. Nov. betalt ham den første ugeløn med 3 Mark.“

„Den 24. Jan. 1770, efter Hr. Cancellie Raadens Ordre leveret Vegteren til Delinqventinden fra Hiardemaal, Halm at lægge paa for 12 Skill.“

„Den 1. Febr. betalt til Christen Snecker Fugelsang, Jens Christensen, Anders Fuglsang og Las Nielsen for Kastet at Maale, Ligne og uddeele, 1 Rd. 3 Mark.“

„D. 19. Febr. betalt stefnings Mand, som stefnte ind om Byens fællig da Sr. Stammer var Procurator“, og d. 5. Martj udlagt og betalt til Skoele huset efter Special Regning, som af 4re Mend samme Dato er revidered, 52 Rd. 2 Mark 7 Skill.“

„Den 17. Marts er mig leveret en Ligning for 1768—69 og 1770, om Byens almindelige Skatter, undtagen til Broer, Bomme og Brand Redskabers Udgifter, som ikke er der udj beregnet, og beløber denne Ligning sig til den Summa, 271 Rd. 2 Mark 7 Skill.“

Men der udj bliver aftrycket for Madame Kongerslef, efter Hr. Cancellie Raadens Ordre, Vegterløn efter den forrige Ligning, som var 12 Skill.“

„Den 23. huj. (Marts) betalt Vegteren for at gaee med trommen til Borgerskabets sammen-

kaldelse i Tinghuset om Skattens Ligning.“

„Den 2. Juny betalt for en Bom stolpe ved Capellanens, og den 8. ditto, sat Pæl og Lægter udj Fiorden, som kosted i alt 5 Rd. 7 Skill.; d. 18. til Rekverket i Fiorden, som maatte sættes længere ud 6 Lægter a 12 Skill.“

Den nye Vægter, Abraham Riis, som i Nov. fik sin første Ugeløn, døde allerede i Juni, thi Kæmneren anfører, at den 23. „betalt Klockeren for graven at Kaste til Vegteren Chr. Abraham Riis, 1 Mark 8 Skill., og Jens Lindholm for Bret og Skamler at bære til Liget, 8 Skill.; endnu for Budskikning i samme affære, 6 Skill.“

Endnu i samme Maaned fik Byen en ny Vægter, thi „d. 24. Juni givet David Andersen Sjøberg i festepeng, 1 Mark, som skeede i Cancellie Raadens Stue, og blef hand frie for at slutte, (Arrestforvarer) samt ogsaa frie for at være Stoder Kong.“

„Den 25. Juni betalt Jens Axelsen for Kisten til Vegteren, 2 Rd. 5 Mark“, samt „betalt Anne Skinckel og Giertrud Dal for at rense Vegterens Logemente, og for at vaske Lagnerne, ialt 18 Skill.“

Den 2. Aug. fik Vægteren „for at tilvare om Skattens Betaling, 10 Skill., og den 15. Nov. for at gaee med Trommen til Kastets Opkastelse, 8 Skill.“

Den 5. Jan. 1771 fik Hans Clavsen „for 11 Dages arbejde ved skolle huset, 26 Skill. daglig“, og den 13. „Løst 2de Acter fra Byeskriveren, om Cappel Steenes Grund og Eyendom“, endvidere den 18. „betalt Christen Pedersen for 2de Dags Arbejde ved Faarehuset“. Den 24. „betalt Vegteren David Sjøberg og Bent hanskemager for at gaee til Todbølle med en recvisition om Capellet's Grund og Eyendom“. For denne Spadseretur fik de 4 Mark 2 Skill. Den 29. maatte de to atter af Sted til „Todbølle til Hr. Commers Raad Sommer med en Stefning om Capellet's Eyendom“, og endvidere fik „Procurator Lund fra Aalborg for hans Umage med Capellet's Grund at forsvare, 30 Rd.“, der foruden hans Kost og Tæring i ungefær 4re Ugers tiid, samt

frie Befordring imellem Aalborg og Thisted 3de Gange i haarde Vinterstiid, hvilket Mads Thousgaard (Kæmneren) vil have sig reserveret indtil Sagens endelige Uddrag.“

„10. Mai betalt Natmanden for skoellens apartemang at Rense, 4 Mark.“

Betalt i Juli „for en Supplique om Capellets Eyendom, til hans majestæt, samt for 2de Rejser til Aalborg, 14 Rd.“ og „den 3die betalt Anders Fruergaard og Jens Lindholm for at besigte Cappel Steene, 14 Skill.“, og den 19. til Vegteren for denne Aar betalt 15 Rd., samt til Bent hanskemager for den fattige tavle at ombære i Kircken for dette Aar 2 Rd.“

„Endnu er at beregne Byen til Indtægt, den halve CronensMarks Afgift for indeværende Aar, som efter Auctions Conditioner, skulde betales til sidst afvigte Paa-ske, 12 Rd. 4 Mark 4 Skill.“, og for Tinghuusets Loft, som Monsr. Mads Ilum hafde i Sommer sit Korn, kand Jeg icke anføre noget, thi Niels Munk leyede den bort, da hand var bleven Sætte Dommer; dette er den hele Summa paa Byens Indtægt og Udgift i min Kæmner tiid, (Indtægt 589 Rd. 1 Mark 2 Skill. Udgift 603 Rd. 5 Mark „Skill.) Som er det retteste Regnskab, der jeg ved, derover kand giøres“. Thisted, den 30. July 1771. M. Thousgaard.

— Dermed er Mads Thousgaards Saga som Kæmner endt, idet han blev indviklet i en Proces for uberettiget Brug af Caplesten, som han havde tilegnet sig og bortlejet „uden Borger-skabet og Øvrighedens Samtykke“.

Angaaende Processen om Capelsten anføres i Bemærkninger til Regnskabet følgende:

„De paa Byen udi Cappel Steen Eyendoms Sagen andførte Udgifter, samt dessens Aarsag, Grund, Anledning og Begyndelse, og derved anførte Bekostninger og Udgifter er af Mads Thousgaard selv eene forvoldet, og gandske udenfor Kiemnerens Embede, idet hand (som ikke tilforn har været brugt) haver tilegnet og bortlejet dend omtvistede Jord

og Eyendom, der altsammen ikke uden saavel Borger-skabets Samtykke og Forevidende, som Øvrighedens specielle Ordre og Fuldmagt, nogensinde burde, enten begyndes eller foretages; saa bliver ald sliig Udgift som ved denne af Kiemneren selv forvoldte og fortsatte Cappelsteens Eyendoms Proces, er andført, for Kiemnerens egen Regning uden nogen Udgift for Byen, og saaledes fra Kiemner Regnskabets Udgift afdrages. — Saa sees, at Kiemneren Mads Thousgaard paa dette Kiemner Regnskab bliver skyldig til Byen 134 Rd. 5 Mark, 14 Skill., som forrige Kiemner Mads Thousgaard inden 14. Dage efter denne Dessicionsforretning til itzige Thisted Byes Kiemner bør betale under Tiltale og Lidelse efter Lovens 3die Bogs 5te Capitels 2. Artikel.

Datum Aalborg, dend 14. Aug. 1772.

J. Holst — ell. Holch.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

— 7. 2. 1931.

Thisted By 1768.

Angaaende Mads Thousgaard-Sagen. — Endvidere er inden Nørre Jyllands Lands Tings Rett, Onsdagen dend 10. December Anno 1777 udi forbemeldte Sag efter dends forefundne Beskaffenheder, for Retten kiendt og afsagt følgende Dom:

Ved de af Stiftsbefalingsmanden Hr. Geheime Conference Raad Baron Holck over Thisted Byes Kjemner Regnskab fra 9. January 1768 til 30. July 1771 afgivne Decision, under 14. Auguste 1772, er det udgiort, og til sidst fastsat, at forrige Kjemner Mads Thousgaard, til dend efterkommende Kjemner skude betale 134 Rd. 5 Mark 14 Skill. inden 14 Dage efter dend endelige Decisions Bekiendtgjørelse, under Tiltale og Lidelse efter Lovens 3. Bogs 5. Cap. 2. Art., og da bemeldte Mads Thousgaard herimod har været overhørig,

med at indeholde Betalingen, saa har det behaget Deres Kongl. Mayts. efter Vedkommendes allerunderdanigste Ansøgning og Forestilling, allernaadigst af 15. April 1774, at befale itzige Stiftsbefalings Mand, Hr. Geheime Conference Raad, Greve von der Osten, at anordne en Procurator, som med Beneficio Paupertatis imod indbemeldte Mads Thousgaard, paa lovlig Maade skulde udføre denne Sag, hvilken derefter, baade er bleven iværksat og paadømt, hvormed Decisionerne ere bragte i Execursions Kraft til Stævning og Udlæg; men for dette at undgaae og Tiden at forhale, haver Mads Thousgaard her til Retten indstevnet dend over ham den 18. Marty 1775 fældede Dom, som efter Sagens Beskaffenhed hermed i alt stadfæstes og ved Magt kiendes. Derforuden bør Mads Thousgaard for ubeføiet Indstevning betale Procurator Tørsleff til Omkostningers Erstatning, 16 Rixdaler, alt at efterkomme inden 4 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Vedbørlig Execution efter Loven og her til Landstings Dom Huuset 2 Rd. efter Placaten.

In hujus Testimonium Sigilla Nostra, osv. F. Schinkel. Hach. Fiilstrup (?).

— Lovlig forkyndet, men som forhen er Øfrigheden tilmeldet, bliver denne Sag apelleret til Allernaadigste Høyeste Rett.

Thisted, dend 3. April 1778. af mig Mads Thousgard.

— Endelig lyder dend i Samme Sag, udi allernaadigst Høieste Rætt faldne Dom saalunde:

„Da efter Tiltale, Giensvar, Og denne Sags forefundne Beskaffenhed, blev Løverdagen dend 13. November fornævnte Aar 1779, saaledes herom af os for Rett kiendt og Afsagt: „De er-gangne Domme bør ved Magt at Stande“!

— Denne Processes Omkostninger ophæves.

Til Justitz Cassen betaler Mads Thousgaard som Tabende 5 Rd.

Datum ut supra Nostro Sub Sigillo, osv.

Hielmstjerne. Kronemann.

„Herefter følger nu, de fra

den Tiid bemeldte Mads Thousgaard kom fra Kjæmner Embedet, af de følgende Kjæmnere aflagte Kjæmner Regnskaber, og bliver da Didrich Galtrup, som var dend Første eller næste Kjæmner efter Mads Thousgaard, hans aflagde Kjæmner Regnskab, i Touren det første, lydende saaledes:

„Regning paa hvis (hvad) ieg som Kiæmner har udgivet fra 1771 in July, til 1773 den 1. January — (Her anføres kun enkelte af de interessanteste Poster. A. C. S.)

— Den 5. Septbr. 1771 skulde „Bisgaards Bom“ flyttes, herfor fik Peder Østergaard 12 Skill.“

31. Okt., Jens Nattmand for Daarekisten at rense, 4 Mark.

3. Nov., Jens Poulsen for at tage Pæle og Stænger op ved Fjorden og betalt for at føre hjem 2 Mark 8 Skill. En Lægte til Kastedt ved Fru Gierners Hauge, 6 Skill.

Indtægten for 1768, 69, 70 og 1771, var 589 Rd. 1 Mark 2 Skill. Udgiften i samme Tidsrum, 603 Rd. 5 Mark.

1772.

Til Skoele huuset 1 fiel til Bænke, 10 Skill.

— Nattmanden for Skoelehuusets Natthuus at rense 3 Mark. En Eege Pæl til Munche-Leed, 12 Skill. 6. July fik Johanne Skriiver for at kline skoelehuuset, 1 Mark 8 Skill.

— Nock anden Gang betalt en Mand for at sætte Stager i fjorden for Byens Indhegning, 8 Skilling. Som dertil samme Tid for 3 Skill.

Orm Nielsen og Christen Smed for en Reise til Vestervig med Professor Hee, 3 Rd.

— En Stolpe til Sønder-Bom som Laasen hænger udi, 12 Skilling.

Til at revidere dette Kjæmner Reignskab udnæfnes de Velfornemme 4re Borgere, Sr. Peder og Christen Knachergaard, Sr. Røllermann og S. T. Leerhøy, som behagelig paa egne og Byens Veigne paa det nøyeste ville Examinere og revidere samme om samme i nogen deel maatte være mangelfølgende, eller derimod findes noget at erindre, og det mig igien derefter, med deres Paa-

teigning tilstille, førend det kand approberes.

Thisted dend 8. January 1773. Steensen.

(Revisorerne fandt intet at erindre.)

1773.

„Betalt Jens Jensen Liire for Leer og Kalk at slaae til Skolehuuset, samt for samme at udspække og Kalke, 3 Dage a 18 Skill.

— For dend i Daarekisten indsatte Rasende og forvildede Anne Schinkel, betalt Arrestforvareren efter Velb. Hr. Lands Dommer Steensens Ordre og David Solbergs (Arrestforvareren) paa-tegnede Qvittering, 2 Rd. 5 Mark.

— Betalt Skarp Retteren Christian Stengel i Aalborg 7 Rd. Betalt Jens Christensen og 2de Karle for en Dag at mønne Skolehuuset, 3 Mark.

— Betalt Jens Nattmand for Skoelens Natthuus at rense, for Tinghuus Skorsteen at feye og 3 Døde Kalve at bortføre, 1 Rd. 2 Mark 8 Skill.

— Betalt Vægteren ugentlig hans hele Aars Vægter Løn for 52 Uger, dette Aar med 26 Rd.

— Betalt Jens Hattemager for de Fattiges Tavle at ombære i Kirken dette Aars hellige Dage samt Freedage, saa og ved alle Brylupper, 1 Rd. 3 Mark.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o—10-2-1931.

Thisted By 1768.

— Efter Ligningen af 26. Februar 1773., forfattet af Sr. Peder Knachergaard, Christen Schaarup, Christen Nielsen og Jens Christensen, er lagt og lignet over alle Byens Indvaanere, sog ieg og haver med stoer Besværing faaet Indkrævet og Ind Casseret nemlig dend Summa 96 Rd. 1 Mark 1 Skill.

Dend hele Indtægt af Cronens Mark dette Aar, har ieg ligeledes faaet Ind-Casseret, som er 25 Rd. 2 Mark 8 Skill. For Skoelens af-

brudte gamle Tag, 1 Mark 12 Skill.

Er saa Byens heele Indtægt dette Aar 121 Rd 5 Mark 5 Skill. Udgiften 155 Rd. 3 Mark 11 Skilling.

Thisted, dend 31. Decemb 1773. Diderich Galtrup (Kæmner). 1774.

Skolehusets Bekostninger.

— Betalt for Skoelens Natthuus at lade rense 3 Mark.

Betalt Klein Smeden Anders Sebbesen for Smidde arbeyde, 1 Mark 8 Skill. Betalt Erich Kastrup for Skoelens Tække at bøde, 12 Skill. Betalt Andreas Glarmester for glar-arbeyde, 2 Mark 10 Skill.

— Nok af mig udbetalt for Materialier til Skoele-Huuset, 3 Mk. 13 Skill.“

(Clemen Randrup var Kæmner 1774.)

I Aaret 1775 var Christen Schaarup Kæmner, og Kassens Udgifter dette Aar var bl. a. „til Officerer ved Session udi sidst afvigte Nyttaars Dags Tider, nemlig til Sr. Thomas Holst 8 Rd. Til Sr. Peder Knachergaard, 8 Rd.“

— For Officerer, medens dend sidste holdte Mynstring paa Cronens Mark skeede, nemlig til Hr. Apotheqver Duche, Peder Skousted, Jens Handskemager, Sr. Peder Leerhøy, Clemen Randrup, Diderich Galtrup Peder Bertelsen, Christen Hals, Christen Agger, Holst Pariqueu-mager, ialt 39 Rd. 3 Mark 8 Skill.

Betalt Jacob Kløv for Skoele Huuset at kalke og spekke ind og udvendig, for endeel at muure, Kalk og Leer at lade slaae, og for en Hantlanger 3 Rd. 2 Mark 6 Skill.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o—10-3-1931.

Thisted By 1768—.

1776 var der atter „Execitz og Mynstring“ paa Kronens Mark, og Thisted Bys Borgere maatte

tage Officererne i Indkvartering, saa længe Mønstringen varede, naturligvis mod en Godtgørelse, som Kæmmerkassen refunderede dem: „Til Thomas Holst for Generalmajor Leemann, til Hr. Griishauge for „ObersLieutnant“ Pentz, til Fr. Leerhøy for Oberste Kræber, til Apothecver Duche for Græv Schmettau, til Sr. Baun for Lieutn. Friis og 1 Sergeant, til Peder Bertelsen for Feltskieren og Karl, til Paryqvemager Holst for 4 Hoboister, til Peder Skousted for Ordonantz og 1 Styckknegt, til Christen Agger for 4 do. og 2 andre, til Anders Griishauge for 1 Hoboist og 1 Sergeant.“

Ialt 43 Rd. 2 Mark.

Udgiften for 1776 var 121 Rd. 2 Mark 5 Skill. „Derimod findes Indtægterne allene at bidrage sig til 117 Rd. 2 Mark 9½ Sk., saa findes, at Udgiften Overstiger Indtægten med 3 Rd. 5 Mark 12½ Sk., som jeg altsaa paa dette mit Regnskab for Thisted Bye faaer tilgode, og at mine egne Penge har gjort Forskud af, og igien vente mig godtgiort, og saaledes insinueres dette mit forfattede Kjæmner Regnskab, i Duplo til Velb. Hr. Lands Dommer og Byefoged Steensen til Gunstbehagelig Approbation, med Begjæring, at maae nyde dend eene Gienpart deraf mig med paateining tilbageleveret.

Thisted, d. 27. Decemb. 1776.

Christen Schaarup.

Til at revidere dette Regnskab udnævnes de Velfornemme Kjøbmænd og Borgere, Sr. Peder Knachergaard, Sr. Didrich Galtrup og Sr. Leerhøy, om de ved samme eller noget af dets Bielager maatte finde noget paaByens Veigne at kunne erindre.

Thisted dend 28. Decemb. 1776

Steensen.

„Efter Ordre have vi paa det nøieste gienmemseet dette Regn-

skab og sammes Bielager, og finde vi ey noget som derpaa kand være at udsætte eller erindre, uden alleene dette: „at denne fattige Byes Tarv maatte paa sine Stæder paa det bedste Recommenderes derhen, at dend store Bekostning, som det baade i dette Aar og ifjor har været for denne liden Bye, med dend paa Cronens Mark holdte Mynstring af Officererne indlertid her har skuldet have sine Qvarterer, maatte for Eftersiden opføre og at Regimentet derfor maatte beordres enten at holde deres Mynstring ved andre Stæder, eller og at Campere under Vente, paa det at Thidsted, som har hidtil betalt de samme Indkvarterings Skatter og herefter aarlig skal betale en anseelig Indkvarterings Summa til Viborg, herefter ligesaavel som de andre Kjøbstæder der endog er større end dend, kunde blive befriet for denne store og dobbelte Byrde.

Datum ut supra.

P. Knachergaard. Didrich Galtrup
P. Leerhøy.

1777. „Betalt de til Land Physicus andbefalede 4 Rd. for Aaret 1776, eftersom samme udi afvigte Aar formeedelst Vacancen og Doctor Mangors Forflyttelse ey blev æsket, men nu er bleven betalt.

Betalt til Vægteren hans sædvanlige Løn for dette Aar, a 3 Mark ugentlig = 26 Rd.

Betalt for Ildebrand til Byetingets Varme for dette Aar som sædvanlig 2 Rd.

For Officerernes saavel i Sessions Tiiden, som medens deres paa Cronens Mark ved Thidsted sidste Sommer holdte Exersitz og Mynstring varede, her i Byen andskattede Qvarterer, betalt som følger: Til Thomas Holst for Generalmajor Numsens og Bluchers Qvarter. Til Poul Griis-

hauge for General Major Kræber. Til Sr. Leerhøy for Dittø Herrens Qvarter. Til Hr. Duche for Oberst von Ostens Qvarter. Til Sr. Galtrup for Major Becher og Lieutn. Lund. Til Sr. Baun for Adjutanter. Til Griishauge for Regimentsskriveren. Til Sr. Randrup for Regimentsfeltskieren. Til Peder Schousted for 7 Gemeene (Soldater). Til Schielsgaard for 4 Dittø. Til Kortbech for Lieutn. Fransens Qvarter i 2 Dage. Til A. Holst for 4 Hoboister i Execertiden. Til C. Agger for 3 Ordonantz i samme Tid. Ialt 45 Rd. 1 Mark 2 Sk.

— Ladet saavel Thingstrup Bom, som Bommen ved Munckeled reparere, samt Øster Bom, en Jern Bolt.

Ladet Ræcheværket i Fjorden ved Øster Bom eller Fridrichsens, reparere. Ladet dend lille Gang Broe reparere. Ladet Træe Broen ved Thomas Holstes eller ved Lille Torv, reparere. Ialt 2 Rd. 4 Mark 8 Skill.

Betalt til Smeden for en Laas til Skolens Gadedør, og betalt for 2de Træer til Stolper ved Haug Diget eller Plankeværket ved Skolen. For at kline ved Skoelehuuset, for Leer dertil ved egen Vogn selv at hente, ladet endvidere indplantet i Skoelehuuset et lidet Salt Kielder eller kammer, osv., ialt 8 Rd. 2 Mark 15 Sk.

Indtægt for 1777: 80 Rd., Udgift 125 Rd. 2 Mark 11 Sk.

Efter Ordre have Vi igiennemlæst dette Kæmner Regnskab og dets Bilage, og kand Vi ey finde noget derimod med Billighed at udsætte eller erindre; dette alleene undtagen, at denne Fattige Bye paa sine Vedkommende Høye Steder maatte vorde paa det bedste Recommenderet for dog eengang Naadigst at forhielpes til at nyde Befrielse fra dend stoere Byrde dend nu i 3de Aar har hafft med Regiments For-

samlingen her ved Thidsted, og Officerernes Qvarteer. Imidlertid, at Regiments Forsamlingen herefter desaarsage maa holdes ved enhver af de andre Kjøbstæder i Districtet, som imidlertid har været frie for denne Tyngde, udi lige saa lang Tiid, som det nu har været holdet her, paa eet at denne liiden Bye ikke eene skal bære Byrden for alle de andre."

P. Knachergaard.

P. Leerhøy. Didrich Galtrup.

Anno 1778. Udgiften androg dette Aar ialt 114 Rd. 1 Skill. Indtægten 90 Rd., hvorefter Kæmneren, Christen Schaarup fik 24 Rd. 1 Skill. tilgode.

Revisorerne, C. Knachergaard, H. Knachergaard og Diderich Galtrup, bemærker følgende: „Siden vi ofte forhen, med Vores underdanig Bøn til sit Stæd, ey har kundet udrette denne fattige Bye befriet for Extra Indqvarterings Udgifter, vil saadan Paa-stand vel nu og være frugtesløs, og altsaa naar dette forbigaaes, ses isøfrigt ingen Urigtighed.“

1779. Udgiften var 123 Rd. 4 Mark 6 Sk., Indtægten 140 Rd. 5 Mark. Betalt til Vægteren for Trommeslag og en Placat at opslaae angaaende de Ode Pladsers Bortsalgelse ved Auction.

„Dette Aar indrettes en nye Vagt-Stue, og dend ved samme inddelte Kammers Indrettelse til Garnison.“ Til Skolehusets Bekostning betales 1 Rd. 1 Mark 11 Skill.

„For de, med Kancelliets Tilla-delse bortsolgte „Ode Pladser“ og Kampsteene her i Thisted, indkom 49 Rd.“

1780. Udgift 269 Rd. 1 Mark 15 Skil., Indtægt 317 Rd. 8 Sk. „For de 6 Skilderhuuses Bekostning efter Indqvarterings Commissionens Beslutning, og for et Skilder Huus at optage og ind-sætte i Forvaring ved nogle af Garnisonens Afrejse, ialt 31 Rd. 1 Mark 2 Skill.

Dend 20. January 1780 modtaget fra Mads Thousgaard, ifølge allernaadigst høyeste Retts Dom af 13. Nov. 1779, og confirmerede Landstings og Hiemtings Dom af 18. Marty 1775, dend Summa 269 Rd. 5 Mark 12 Skill.

Revisorerne bemærker til dette Regnskab bl. a.: „man vil dernæst paa sine Høye Stæder underdanigst bede og haabe, at denne fattige Bye maa for Eftertiden, som og for hafte Indqvartering og deraf dependerende Bekostninger, fra andre Stæder bliver hiulpet med noget Indtægt, til de den nu forestaaende utaalelige Indqvarterings Udgifter, hvilket i manglende Fald, de fleste af denne Bys Beboere, vil nødsages til at forlade deres Hiem.“

Disse gentagne Hjertesuk synes at have hjulpet paa „høyere Stæder“, thi den 16. Marts 1780 modtog Kæmneren fra Justitsraad Steensen, „det fra dend kgl. Casse, for Regimentets Samling paa Cronens Mark, i 3 Aar bevilgede, ialt 30 Rd.“

1781. Udgift 216 Rd. 3 Mark 8 Sk. Indtægt 234 Rd. 2 Mark 9 Sk.

„Betalt Vægteren hans Løn fra dend 17. January 1781, da hand kom hjem fra Viborg, og til Aarets Ende.

Betalt Christian og Frantz Rosenbergs for Sygestuernes Holdelse til 1. Aug. forfaldne og accorderede aarlig Leie, efter Indqvarterings Commissionens Udtagning og Udviisning, 91 Rd.

Betalt til Regimentet, Leien for dette Aar, af Klæderne til dend 7de og 8de Seng paa Sygestuerne.

Betalt for Ildebrand til Garnisonens Vagstues Varme, for sidst afvigte Vinter.

Betalt for samme Vagts „Lysen“ til Michelsdag, og for Logement og Værksted til Regimentets Bøsemager, samt for en nye

Morgenstjerne til Vægteren at lade giøre. Den kostede 2 Mark 8 Sk.

Betalt for Tømmer til Rækeværket øster i Byen ved Farverens; for Fiæl og Søm til dend lille Træebroe ved Holstes, og for et Læs Steen til at pikke ved dend stoere Træebroe ved Peder Ibsens, samt for Rækeværket i Fiorden ved dend søndre Ende af Byen.“

Til Skolehusets Bekostning anvendtes dette Aar 5 Rd. 4 Mark 4 Sk.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,

Thisted.

—o— 6-5-1931.

Thisted By 1768—1782.

Udgift 2236 Rd. 3 Mark 11 Skill. Indtægt 2268 Rd. 4 Mark 3 Sk.

„Betalt for Tøi til Vægterens nye Kiøle og Kabuz, som han tilkommer hver tredie Aar at nyde, og hand altsaa udi dette Aar skulle have af nye.

Betalt til Thisted Byes Indvaanere deres tilkommende Godtgjørelse for den af dem holdte personel Indqvartering, fra Garnisonens Ankomst af til Thisted, ved April Maanedes Udgang 1779 og til Aarets Ende 1781, 1932 Rd. 1 Mark 5 Sk. Betalt for meget Tømmer af Rækværket at ilandbringe, som af Is var nedrevet, 10 Sk.

1783.

Betalt til David Vægter hans Løn fra 1. January til 14. Juni. Betalt Bertel Frank for hans Tiid som Vægter. Betalt til Christen Frost for en Uge at vaage om Natten i Vacancen, 2 Mark.

Betalt til Peder Schinnerup, Vægter-Løn for dend øfrige Tiid af Aaret.

Betalt for dend nye Broes opbyggelse, efter Syns-Tingsvidnet, 85 Rd. For Trommeslag til det gamle Tømmers Bortsalgelse af dend ombygte Broe, 8 Skill. Betalt for Tømmer til Rækværket i

Fiorden, at reparere, da det var af Stormen nedbruden. Betalt for Sneen ved Meld Møllebom at bortkaste og holde Veien aaben. For med egen Vogn at lade hente 2de Læs Ør til Opfylding ved dend stoere Træbroe, der af Vandet var bortløben eller opskaaren, 12 Skill.

Udgift dette Aar 1288 Rd. 1 Mark 5 Sk. Indtægt 1340 Rd. 1 Mark 3 Skill.

1784.

Udgiften var dette Aar 1274 Rd. 2 M. 8 Sk.; Indtægten, 1357 Rd. 12 Sk.

En Vagtstue i Anledning af Indkvarteringerne, maa have været indrettet paa eller ved Torvet, idet der dette Aar er hentet 4 Læs „Øer“ (Grus) til at opfylde paa Torvet ved Vagten.

Ved Ligning opkrævedes i Skat 1143 Rd. 4 M. I Indkvarterings Hjælpekat modtoges fra Skagen og Sæby 155 Rd.

I 1785 var Udgiften 1240 Rd. og Indtægten 1322 Rd.

De gentagne Klager over den byrdefulde Indkvartering, synes at have hjulpet paa „Høye Stæder“, da man dette Aar fik udbetalt 1009 Rd. i Anledning af Indkvarteringen i 1784.

Forskellige ekstraordinære Udgifter havde man at trækkes med, saaledes maatte man betale for 10 „Rudder“ at lade ind sætte i Vagtstuen, samt lade reparere. Rækkeværket Sønder i Byen ved Reberbanen, og Bommen ved Meel Mølle eller Muncke Leed.

Skolens Reparationer kostede dog kun 26 Rd., ligesom man maatte udrede 6 Rd. for „Huusværelse til Byens Vægter, fra Michelsdag 1784, til ditto Tiid 1785.

Udgift og Indtægt for Aaret 1786 viser en mærkelig Nedgang, kun henholdsvis 419 Rd. og 525 Rd. Dette Aar faar Byen en ny og stadig stigende Udgift, nemlig „Delinqventomkostninger“, som ikke tidligere ses at have været afholdt af Byen. Til disse Udgifter henregnedes Arrestophold, Sagsomkostninger til Aktor og Defensor, Transport til Tugthuset i Viborg eller Slaveriet i København, o. s. v. Dette første Aar maatte Byen betale Underhold og Varetægt for Peder Vixoes og Simon Kalkiaers

Koner indtil Nytaar 1787, med godt 16 Rd., desuden blev den „Stoere Træbroe ved Niels Andersens eller Magazinet“, repareret. „Magazinet“, var det for et Par Aar siden nedrevne Bindingsværks Pakhus i Strandgade.

„Gang-Broen ved Mickel Heedegaards, Bommen ved Rips's, samt Træ Broen ved Anders Colds og Mads Midiholms blev ligeledes repareret.

Til „Skoole Huusets Bekostning“ anvendtes godt 2 Rd.

For 1787 var Udgiften 485, og Indtægten 630 Rd. De to, under 1786 nævnte Kvinder, maatte Byen betale ca. 40 Rd. for, til „Underhold og Varetægt i Arresten, samt deres Execution og Transport til Viborg Tugthuus, item for dend mod dem anlagde Sags Bekostning og Arrestens Reenholdelse.“

12 Rd. maatte man betale for „barnet Ingeborg Christensdatters Arrest og Transport til Tugthuset.“

Endvidere for „Arrestanten Christen Nielsen Ør hands Arrest og underholdning, samt Transport til Viborg Tugthuus“, godt 36 Rd.

Dette Aar maatte Thisted af med 300 Rd. i Indkvarteringskat til Kallundborg, medens man fra Skagen og Sæby fik 155 Rd.

(Fortsættes.)

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o—7.5.1931

Thisted By 1768—1782.

(Sluttet.)

Endnu længere ned maatte Byen med sine Indtægter og Udgifter, hvad Grunden dertil nu kan være, idet Udgifterne i 1788 var 341, og Indtægten 326 Rd. I Indkvarterings Skat til Aalborg og Randers, maatte Byen betale 188 Rd. Endvidere maatte betales godt 41 Rd. for „Styk-Kuskenes Under-Munderinger til Aalborg“, samt for en „Expresse“ til do. Desuden havde en Udgift af lidt over 13 Rd. til „Sessions Herrernes og hertil Commanderedes Qvarterer“.

1789 var Udgiften 558 Rd., medens Indtægten androg lidt mere, nemlig 574 Rd. Dette Aar skulde Vægteren Peder Schinnerup, foruden Løn, have baade „Støvle, Kiol og Cabutzes“. Der til leverede Lassen Winther og Skræder Hendrich Hobolt hver en „Stump Klæde“. Vægteren Jens Skadholm fik intet Tøj dette Aar; der anføres kun Udgifter til hans Løn. Samme Aar blev Byen „opmaalt“, idet der betaltes „for 5 Karle at følge med Landmaalerne ved Byens Opmaaling, samt for Pælenes anskaffelse, alt efter Landmaaler Cimbers Krav, ca. 7 Rd.

Natmanden fik samme Aar 1 Mark 4 Sk. „for 3de Faar at bortføre af Byens kast“. (Kastet.)

For 1790 var Byens Udgift 420 Rd.; Indtægten 452 Rd. Dette Aar betaltes 16 Rd. til en „Politie Betient“, og det er første Gang en saadan nævnes, saa man indtil dette Aar maa have kunnet nøjes med de to Vægttere. (Betientens Ansættelse skete efter „Cancellie Resolution af 8. Maj 1790.)

1791 anføres som Udgift 401 og som Indtægt 465 Rd. „Bekostningen paa den Geographiske Landmaaling kostede en god Rigsdalers Penge.

1792 var Udgiften 613 Rd. og Indtægten kun 528 Rd., og da havde Byen atter et Par uvelkomne „Delinqventudgifter“: „For Morten Mogensen Mørks Forplejning og Transport til Viborg Tugthuus, og for Anders Andersens Forplejning og Varetægt.“

„Stifts Physicus Rogert og Chirurgus Neve“ maatte betales for en Obduktionsforretning. Byens Tromme maatte have nyt Skind o. s. v.

„Byens Veie“ blev opmaalte dette Aar, og for „Tilsium“ dermed maatte ogsaa betales af Kæmmerkassen.

Der var dog ogsaa Indtægter foruden af den paalignede Skat, thi „i dette Aar er bortsolgt et Gammelt Vaadhuus, som foruden andet Skrammel indbragte en god Rigsdaler.

Fra 1776 til 1792 var Købm. Christen Skaarup Kæmner; derefter tiltræder Jacob Jensen, som beholdt Embedet til 1798.

Udgifterne i Aaret 1793 var

554 Rd. og Indtægten 566 Rd.

Dette Aar maatte man af med 1 Rd. for „et med Slag belagt Fruentimmer. Samme Aar bortforpagtedes 4 Tdr. Sædeland af Kronens Mark for godt 20 Rd.

Den nye Kæmner, Jacob Jensen, havde i Begyndelsen forskellige Genvordigheder, og maa ogsaa have været optaget af andre og vigtigere Forretninger end Kæmnerembedet, hvilket han ogsaa villigt indrømmer, idet han skriver i Protokollen: „Længere haver det ikke været mig mueligt at komme, formedelst andre vigtigere og befalede Forretninger.“ Desuden er der bortkommet et Blad af Protokollen med Regnskabet for Aaret 1794; i 1795 var Udgiften 728 Rd., medens Indtægten kun har været 594 Rd.

1796 havde Byen en ret god Indtægt af Kronens Mark, omtr. 182 Rd.

Udgiften var kun 642 Rd., medens Indtægten androg 718 Rd.

I 1798 betalte Byen 4 Læs Tørv med 12 Rd.; Tørvene anvendtes til „Forligelses-, Extra Skats- og Fattigvæsenscommissionens Varme.

Dette Aar var Udgiften 537 Rd., og Indtægten 818 Rd.

Endnu bedre stod Regnskabet i 1798, da Udgiften kun var 507 Rd., medens Indtægten var paa 1020 Rd., men Forpagningsafgiften af Kronens Mark forhøjedes betydeligt, hvortil kommer, at Byen havde opdaget en ny Indtægtskilde, nemlig Rakkerbakken, (ved Slagteriet), som dog kun gav en beskedent Indtægt af 2 Rd. 80 Sk.

Af det temmeligt store Overskud, udlaantes ca. det halve i Snapstings Terminen til Christen Tøgersen i Thisted, medens den anden Halvdel overleveredes til den nye Kæmner, Berthel Leerhøy, „for at tages i Indtægt i næste Aars Regnskab“.

1799 var Udgiften 472 Rd., og Indtægten 975 Rd. En Del af Overskudet udlaantes til And. Bangs Enke i Thisted. „Consumptions Ober-betient Achen“ havde nævnte Aar modtaget 3 Mark, hvilket Revisorerne, M. og C. Knakkegaard ankede over.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 98-5-1931.

Thisted By 1768.

Udgift og Indtægt steg ganske betydeligt i Aaret 1800, idet førstnævnte var 1279 Rd., men Indtægten dog 1529 Rd., altsaa et mindre Overskud.

En Taarnvægter nævnes her første Gang, og lønnes af Byen og Kirken i Forening. Af Overskudet udlaantes endvidere Penge til Forrentning til Poul Lomborg og Frantz Rosenberg.

At Drikkepenge var kendte ogsaa for 130 Aar siden ses af, at „Oberbetient Achen modtog 48 Skill. for at befordre Smedearbejdet des hastigere ved østre Boms Reparation“.

1801.

Dette Aar var Udgiften 1558 Rd., medens Indtægten var 1840 Rd.

Ved Slutningen af Regnskabet anfører dette Aars Kæmner, Chr. Knakkegaard følgende Anmærkning: „For ikke over otte Dage siden bekom jeg først fra Hr. Byfoged Brøndlund nogle af de ved dette Regnskab fremlagte Documenter, ligesom jeg og først modtog Reglementet No. 1 den 17. i forrige Maaned, men da der endnu manglede meere til mit Regnskabs Berigtigelse, saa gav jeg mig den Frihed derom at erindre paa, som i Stedet for at give mig et sømmeligt Svar i en Sag, hvori jeg vidste med mig selv, at have som ærlig Mand, giort alle Ting i den bedste Hensigt, tilstiller han mig vidnefast et Skrift, hvori han ikke allene fornærmer, men og mulkteerer mig for Efterladenhed.

Jeg troede at det var upassende i mit Regnskab at anføre Restance Listernes Beløb, som af Byfogden mig bekendt, for største Deelen er modtaget, saavel som hans egne og Moders, Provstinde Brøndlunds Grundskat m. m., men det maa da nu og blive hans egen Sag selv at tilsvare — godvillig paatog jeg mig Kæmneriet for Aar 1801, og her er mit Regnskab — at det ej er afleveret før, er Byfogdens Skyld, eene og allene. Det afleveres nu saadan som det kan blive, tilligemed alle deri paaberaabte Bielage fra Nr. 1 til 71 incl., vidnefast ved Byens Stævne Vidner, som derfor giver mig Tilstaaelse paa ligelydende Gienpart.“

C. Knakkegaard.

Ovenanførte „Erindring“ som Kæmneren tilstiller Byfogden, er betitlet „Copia No. 1—2 og 3“, hvoraf anføres: „Kæmner Regnskabet for Aaret 1801 kan af mig blive leveret saa hastig Deres Velbyrdighed behager at tilsende mig Original Ligning over Grund- og Nærings-Skatten for Aaret 1801, som bør følge med dette Regnskab, og udi Contant den Summa 119 Rd. 4 Mk. 2 Skill., hvilke tilhører Thisted Byes Kæmner-Kasse.

I Mangel af disse tvende forlangte Ligning og Penger, blive ingen Regnskab leveret af Deres ærbødige

C. Knakkegaard.“

Derefter følger i Protokollen følgende „Pro Memoria“ fra Byfogden: „De melder mig, at De mangler General-Ligningen, at der er nogle Restancer endnu indestaaende, og at De ikke aflægger Regnskab førend disse ere indkomne. Jeg vil ikke tale om den Insolente, som dette synes mig med, men Deres lovstridige Forhold bør jeg ikke taale. Kæmner Regnskabet skal være færdig inden January Maanedes Udgang ifølge Cancellie Skrivelse af 11 Dec. 1784 og nu den 27. Febr. melder De mig, at De mangler et Document, som De ene bør have i Deres Værge.

Den anførte Restance kan ikke tiene til nogen Paaskud for ikke at aflægge Regnskab. Den anføres som Beholdning i Følge Analogien af Rescriptet 15. January 1745. Paa Grund af foranførte og i Medfør af Rescriptet 11. Dec. 1784, dicteres Kæmner Christen Knakkegaard herved en Mulkt af 1 Mark daglig fra Januar Maanedes Udgang, indtil Kæmner Regnskabet aflægges. Dette forkyndes Kæmneren ved Stævningsmændene, som have at bevidne Forkyndelsens Rigtighed. — Da jeg ved Eftersyn finder det under 1ste Marti til mig indleverede Kæmner Regnskab saa uordentlig, urigtig og skiødesløs affattet, at den paa ingen Maade efter sin Bestemmelse kan tiene til Bilag ved det af mig allene underdanigst aflæggende Regnskab, saa haver Kæmner Christen Knakkegaard samme at omgiøre, og mig igien i behørig Form at tilstille. — Regnskabet bør affattes in Duplo, da den ene Deel tiener som Bielag ved Byens specielle Regnskab, og den anden forsynes med min Paategning, for at overleveres den tiltrædende Kæmner.

Endelig bør der fattes ved dette Regnskab som ved alle andre, en Specification over alle Bielager med deres Nummer og Summariske Indhold,

til Brug for Revisionen i det Danske Cancellie. Hvad Beholdningen angaar, da er samme ganske urigtig, som ses af foranførte (er ikke medtaget her) og hvad Restancerne angaaer, da er samme vel for endeel indkomne, men det er Kiemneren velbekiendt, at jeg har udbetalt for de nye Vægter Munderinger 40 Rd., de øvrige Restancer er der rigtig nok adskillige gjort Execution for, endogsaa hos Kiemnerens egen Familie, skøndt det exequerte endnu ikke ved Auction er gjort i Penge, og det kan vel ikke forbydes mig at forunde fattige Huusarme Delation, naar jeg selv der for bliver ansvarlig.

For anførte haver Kiemneren Christen Knakkegaard directe at efterkomme, og et nyt Regnskab at affatte, som indleveres til mig inden i Dag 8te Dage, den 9de Marti under en Mulct af Een Mark daglig saalænge dermed udeblives. Dette tilbagesendte Regnskab, bilægges det nye Regnskab, under løbende Nummer, til Bevis paa min herpaa givne Ordre, og Regnskabets Urigtighed.

Politie Betienten haver vidnefast at overlevere Kiemner Christen Knakkegaard dette Regnskab, og lovlig at forkynde ham foranstaaende, hvorimod mig leveres Bevis for Forkyndelsens Rigtighed.

Thisted, den 2den Marty 1802.

Brøndlund.

Kæmneren maatte frem med nyt Regnskab for Aaret 1801, som afviger en Del fra det først aflagte,

Som et Kuriosum anføres her de smaa Brøker, man anvendte i dette Regnskab: Udgift 1558 Rd. $5^{1197/1330}$ Skill., Indtægt 1813 Rd. $82^{37/42}$ Skill.

Under Indtægten Grund- og Nærings-skat, bemærker Kæmneren: Original Ligningen har ikke nogen Sinde været i min giemme, men gienparten er mig tilsendt fra Byfogden.

Grund- og Nærings-skat af Hr. Byfogdens iboende Gaard for sidste Halvaar 1801, 5 Rd. 4 Mark 8 Skill., og do. af Hr. Byfogdens Moder, Provstinde Brøndlunds Sted for hele Aaret, 1 Rd., og Resten som af mig skal orde arleveret til min Eftermand, Kiemneren Hr. Ole Knakkegaard, naar forlanges, er altsaa 152 Rd. 3 Mark $20^{15/165}$ Skill.

Det staar nu allene tilbage for mig at besvare Hr. Brøndlunds Udsættelser i det af mig først forfattede, og herved efter Ordre, under No. 72, følgende Kiemner Regnskab, saaledes: „Den urigtige Anførsel af Lignings Summen, saavel som Arresthuus Leyen, er jeg ikke Skyld udi, men Kiemner Regnskabet er reenskrevet efter Hr. By-

fogdens egen Skrivers, Christen Erichsens Concept, hvortil jeg aldeles ikke satte nogen Tvivl. — At jeg har givet Rum i Regnskabet for Hr. Byfogden til at tilsætte Licitations Forretnings Dato, især da jeg ey var vis paa om bemeldte Licitations-Forretning endnu var giældende. — Jeg troer imidlertid, at den var af Dato 26. Marts 1798. — Daglig hver anden Uge har jeg udbetalt Taarnvægteren Christen Poulsen sin Løn; saa maatte det vel og blive Rigtig, at jeg tog Qvittering fra ham derfor under et, hvorimod jeg igien har modtaget de 40 Rd., som af Kirken dertil aarlig udbetales, og Forseelse formeener jeg det ikke er.

Ikke fordi jeg tror det er min Pligt, men meere for saa meget som mueligt at contribuere til Orden i Byens Regnskab, er dette Regnskab forfattet in Triplo og afleveret in Duplo tilligemed den af Hr. Byfogden befalede Specification over alle Bielager ved dette Regnskab. Iøvrigt har jeg ikke med flere Aars Regnskab at gøre end det for 1801, og uden allene det jeg godvillig vil paatage mig.

Thisted, d. 8. Marts 1802.

C. Knakkegaard.

— Regnskabet blev revideret af Henrik Knakkegaard, og den förhenværende Kæmner, Jacob Jensen, som intet fandt at erindre „undtagen det ubetydelige i Henseende Licitations Forretningen angaaende Byens Sprøiter at smøre.“

1802.

Udgiften var 1449 Rd. og Indtægten godt 1815 Rd.

Ifølge Arrestforvarer Søren Sværterers Attest har Niels Mogensen af Gammelbye været indsat i Arresthuuset i 4 Dage, for hvilken Tiid Arresthuuset tilkommer 1 Mark $11^{3/7}$ Skill., ifølge Kgl. Rescript af 6. Septbr. 1782. Daniel Johansen Gruns har været indsat i 25 Uger, ligeledes har Ole Sørensen været indsat i 23 Dage. Af Indtægten derved fragaar for et nyt Hals Jern, 48 Skill., og for 2de nye Laase, som Arrestanten brækkede i støkker den 16. April, da han var i Færd med at udbrække af Arresten, a 18 Skill.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

— 0 — 4. 7. 1931

Thisted By 1768.

1803.

Dette Aars Kæmner var Lars Grøntoft. Revisorer: P. Eerslev og Jacob Jensen. Udgift 1715 Rd., Indtægt 1956 Rd.

1804.

Kæmneren var Berthel Holst: Udgift 955 Rd. Indtægt 988 Rd. Dette foretoges Opbyggelse af Raadhuset. Bygmesteren, Stilling, fik i den Anledning udbetalt lidt over 801 Rd.

1805.

Kæmner: A. Griishauge. Udgift 794 Rd. Indtægt 1384 Rd. Forskellige Udgifter til det nye Raadhus havde man dette Aar, saaledes „Inventarie Sorter til Arresthuuset, Skorsteensfejerløn, Sand, samt Leie af „Volfes“ Stue, hvor Tinget holdtes imedens Raadhuuset var under Opbygning, alt til Beløb 19 Rd. 82 Skill., endvidere Grundskatten af Raadhuuset tilkjøbte Grund samt Forhøjelse af Brandassurancen.

1806.

Kæmner: Poul Eerslev. Udgift 1105 Rd., Indtægt 1330 Rd.

Dette Aar havde man ligeledes ekstraordinære Udgifter i Anledning af Raadhuset, men ifølge Reskript af 29. Oktober 1802, skulde de omkringliggende 5 Herreder deltage i disse med $\frac{3}{4}$, bl. a. til „Den sædvanlige Brandskat, den ekstraordinaire Brandhielp, Grundskatten af Raadhusets tilkjøbte Grund, for Tømmerarbejde ved Tinghuuset og Daarekisten, samt for sorte Potter og Gryder til Brug i Arresterne“.

Dette Aar omtales Borgervæbningen for første Gang i Protokollen, og hvortil man havde en Udgift af 135 Rd.

1807.

Samme Kæmner. Udgift 1278 Rd. Indtægt 1264 Rd.

Til Borgervæbningen medgik 110 Rd., og til Indkvartering i „Sessions Tiiden“ 89 Rd.

„For det paa Raadhuus Sahlen under 28 Juni holdte Ball, er Kiemnerkassen tilgode beregnet 5 Rd.“

„Ligesaa for Raadhuus Sahlen, som blev overladt Taskenspiller Baron (?) til der at viise sine Kunster, 1 Rd.“

1808.

Samme Kæmner. Udgift 1156 og Indtægt 1236 Rd. Borgervæbnin- gen: „for den nye anskaffede Bor- gertromme, for 1 Bøsselaas med Steene, Reparation paa Borgerar- maturet og Indretning i Armatur- kammeret, Reparation paa Borger- gehængene (Lædertøj), Leje af „Excerpladsen samt for Krudt til Borgergevæhrerne“, ialt ca. 55 Rd.

Sessions og ekstraordinær Ind- kvartering kostede Byen over 50 Rd., nemlig for „Hr. General Krigs- kommissair Fischer m. fl., for an- den Kommanderende, Generaladju- danten, for Kommandeur Bagger, for en Kirurgius, for den franske Officer samt for en Franskmand og Tolk“.

Omtrent 2 Rd. kostede en Befor- dring med Kommandeur Derker fra Thisted til Vildsund, og Befordring med 5 Kongelige Skibsbyggere fra Thisted til Klitmøller godt 2 Rd., samt med en Kongelig Coureer til Biergets Mølle, Klitmøller og Wixøe 7 ½ Rd.“

1809.

Samme Kæmner. Udgift 1118 og Indtægt 1097 Rd.

Forpagtningsafgiften af Kronens Mark og Rakkerbakker gav en Ind- tægt af 52 Rd. Borgervæbningen kostede omtrent 53 Rd., bl. a. til Reparation paa Borgergevæhrerne og Lædertøjet, Gørtlerarbejde samt „Duceur til Tambour og Piber“. — Saavel denne, som de i flere Aars forhen aflagde Regnskaber anførte Udgifter i Anledning af den her i Byen organiserede Borgervæbning forventes i Forhold at vorde paa- lignede Nyekiøbing Kiøbstad, og i saa Maade at kunne til deels refun- deres denne Byes Kasse, som hidtil for det heele har staaet i Forskud.

1810.

Samme Kæmner. Udgift 1318 og Indtægt 1165 Rd.

Til Brug for „Arrestantere“ ind- købtes 18 Stk. Vandpotter, som ko- stede 3 Rd. Samme Aar anskaffe- des en Tambour-Uniform. Et nyt Skind til Trommen og Reparation af et do. kostede 10 Rd. „For Hjem- kørsel af 3 Læs Tørv til den i Kon- gens Tjeneste udkommanderende Anders Hesseldahls Kone 3 Rd.“.

1811.

Kæmner: Jens C. Schophuus. Ud-

gift 1710 Rd., Indtægt 1166 Rd., altsaa et ret stort Underskud.

Kiørsler med Militære androg ialt 13 Mil. Raadhussalen ind- bragte i sidst afvigte Vinter 30 Rd.

„Gjordemoderen“ Mette Catrine Smith nævnes første Gang, og „hen- des Løn og Emolumenter, forsaa- vidt samme vedkommer Thisted Bye, udgjorde 82 Rd.“.

„Stakitværkets Opførelse fra Hospitalets Dige og udi Fjorden“ kostede 15 Rd. Vægterne fik en Pengegodtgørelse til Støvler til et Beløb af 36 Rd.

„Ved at overlevere Stedets Bye- foged, Krigs-Assessor Lützhøft, det- te Regnskab med de deri paabe- raabte og vedlagte Bielage og Kvit- teeringer udbedes ærbødigst, at det ene duplicat maatte mig tilbage- leveres med gunstbehagelig Paa- tegning“.

Thisted, d. 20. Sept. 1812.

Schophuus, const. Kjemner.

1812.

Samme Kæmner. Udgift 2002 Rd., Indtægt 1543 Rd.

Dette Aar nævnes første Gang „Ildstedsskat“ 7 Rd. „For Omstøb- ning af 13 Politi Skielter, hvorved det Kongelige Navnechiffer blev forandret, 26 Rd.“ „Det oversky- dende af Vægternes Lønninger, som i Anledning af den eene Væg- ters Død, er betalt over den regle- menterede Bestemmelse, 48 Rd.“

1813.

Kæmner: Lützhøft. Udgift 1265 Rbd., Indtægt 1138 Rbd. Raadstue- loftet, som har været afgivet til Munderings Kammer, indbragte i Leje 6 Rbd. „For fremmede Arre- stanter er Arresthuset tilfalden, nemlig for Mord? Arrestanten Christian Sørensen og Arrestfor- vareren Svend Trankier, 10½ Rbd. „Ved Amtets Resolution af 15. Juny 1813, er Gaardmand Peder Christian Clou? tilfunden for ulov- ligt Forhold, at erlægge til Byens Kjemnerkasse 20 Rbd.“.

„Arbejds Løn for Blinde Bom, Nørre Bom, Mellem Bom, Vester- og Tingstrup Bom, Øster Bom, Ve- sternølle Bom og Bisgaard Leed, ialt 105 Rbd.“

Borgervæbningen kostede godt 71 Rbd.

1814.

Kæmner: O. Weje. Udgift 2213 Rbd., Indtægt 1899 Rbd.

Vægter og Taarnvægterløn ko- stede Byen 217 Rbd. „Politiebe-

tiøntløn, 75 Rbd., desuden til Brand- væsenet 89 Rbd.

„Afgift til det Russiske Belei- rings-Korps, 64 Skill.“

Politibetjentene samt Vægterne Søren Fredsøe og Christen Wen- delboe fik Støvler, som kostede Byen ca. 68 Rbd.

„Nedgravning af nogle Faaer, hvis Eiere ikke vidstes, 32 Skill.“

„For 2de Vægterkjoler med Ka- budser 200 Rbd., en Politie Betient Kjole, 150 Rbd., og til det Russiske Beleirings Korps i Holsteen, 24 Rbd.“

1815.

Kæmner: O. Weye. Udgift 1607 Rbd., Indtægt 1429 Rbd.

„2de Baller afholdtes paa Raad- stuen, og gav 15 Rbd. i Indtægt.“

„For et Lidet stykke Grund, Byen tilhørende, er solgt til Christen Jensen Riis for 50 Rbd.“ Samme Aar fik Byen nye Brandskildte.

„For en Politiebetients Logie i 10 Nætter, 80 Skill.“

„Prokurator Woetmann fik for Sagen mod Tyvs Arrestantinden Dorthe Pedersdatter af Thisted ca. 36 Rbd.“

1816.

Kæmner: O. Weje. Udgift 2026 Rbd., Indtægt 1563 Rbd.

„Smedde Arbejde ved Byens 2den Skole, og for Lægter til Fro- stes Skolehuus, ca. 4 Rbd.“ Borger- væbningen kostede godt 63 Rbd.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

— 24-8-1931

Thisted By.

1817.

Udgift 2373 Rbd., Indtægt 1988 Rbd.

Byen havde dette Aar forskel- lige ekstraordinære Udgifter, bl. a. 1 Rbd. 32 Sk til „en nye Mør- genstjerne“, samt „en Jern Haand“ til Politiebetienten, 2 Rbd. 48 Skill.

Borgervæbningen kostede Byen godt 36 Rbd., medens man fik en ekstraordinær Indtægt paa 55 Rbd. for Arrestantinden Johanne Margrethe Hiortdahl, som havde siddet i Byens Arrest i 1816, og først nu kom Byen til Indtægt.

1818.

Udgift 2401 Rbd., Indtægt 1588 Rbd.

Kæmner fra 1814 til 1825 incl. var O. Weye.

Et Stakitværk opførtes udenfor Arresterne, og kostede 199 Rbd., ligesom der anskaffedes „Et Jern Bæger til Daarekisten“.

En „Tyvsforbryderske“, Inger Marie Jensdatter, kostede Byen over 46 Rbd. i „Actions, Defentions, Forplejnings- og Vare-tægtsomkostninger“.

1819.

Udgift 1856 Rbd., Indtægt 990 Rbd.

Kæmnerkassen havde dette Aar en Indtægt af ca. 12 Rbd. af af indgaaede Mulkter, bl. a. af Købm. Richter af Holstebro, for uberettiget Handel og af Købm. Henr. Jepsen for Udeblivelse fra Vejarbejde.

„Veyens Reparation paa Thisted Mark“ kostede den beskedne Sum af 80 Skill. Borgervæbningen havde en Udgift paa ca. 17 Rbd. for Lædertøjets Reparation, og til Ducør til Tambour og Piber.

1820.

Udgift 2100 Rbd., Indtægt 1741 Rbd.

Borgervæbningen kostede godt 51 Rbd.

En Sag mod Peder Christensen F., kostede ca. 15 Rbd.

1821.

Udgift 1662 Rbd., Indtægt 1621 Rbd.

1822.

Udgift 1662 Rbd., Indtægt 989 Rbd.

Ole Salmonsens i Elsted fik en Mulkt paa godt 22 Rbd. for ulovlig Brændevinssalg.

„Fra endeel Beboere, Peder Skadholm i Skioldborg og Peder Grønkie i Førbye, med flere af Hillerslev, Hundborg Herreder, som af Købmændene A. Griis-hauge og Mads Agerholm med flere af Thisted, vare saggivne for Land- og Forprang, er indkommen 50 Rbd. 3 Mark Sølv.“

„Hugne Steen til en Steenkiste i Østergade, kostede 4 Rbd.“

„Udgift til Borgervæbningen godt 46 Rbd.“

„For 9 Stk. Sortmalede Brætter i Anledning af Epidemien, 64 Skill.“

1823.

Udgift 1043 Rbd., Indtægt 885 Rbd.

„Ved en af Byefogden paa Embeds Vegne anlagt Sag mod Købmand Badscht af Viborg, for ube-

rettiget Handel heri Byen, er indkommen en Mulkt af 12 Rbd. Sølv“. „Defensoratet for Tyvsforbryderen Christen Mikkelsen Bruun, 3 Rbd. 72 Sk.“

1824.

Udgift 1283 Rbd., Indtægt 621 Rbd.

Dette Aar solgte Byen endel Jord, bl. a. til Ane Cattrine Thomasdatter „Vesten By“, for 20 Rbd. „for et stk. Ditto til Peder Ager, 5 Rbd., og for et stk. Ditto til And. Nielsen, 5 Rbd.“

„En nye Broes Opførelse over Aaen østen i Byen, af hugne Steen og Tømmer, 60 Rbd., og for 2de Ege Bielker til denne Broe, 27 Rbd., disse 2de BielkersTransport fra Slette Strand, 30 Rbd.

„Talg og Lysegarn til Illuminationen, 4 Rbd.“ „Grønt Klæde til et Bordtæppe til Raadstuebor-det, og for samme at sy, ca. 44 Rbd.“

Borgervæbningen kostede dette Aar omtrent 100 Rbd.; bl. a. for Geværernes Reparation, et Trommeskind, Vadmel og Knapper til Tambour og Piber Munderinger, en Trommeline og Trommestokke, m. v., „Kaskietter til nogle af Borgervæbningen, Patrontaskers Reparation, Skilderhuses Maling, Tambour og Piber Løn, Bajonethager og Dopskede, samt Klæde og Lærred til Pibermunderinger.

I Sessions- og Ekstraordinær Indkvartering havde Byen en Ud-gift paa ca. 53 Rbd. „Syeløn for at vende Politiebetientens Kjole ca. 3 Rbd.“, „for at sye 2de Vægter Monderinger, 16 Rbd.“, et Par Støvleføder til den eene Vægter, 3 Rbd. 48 Sk.; Krudt og Skind til Kononaden, godt 54 Rbd.“ Endvidere anskaffedes Messing Skilte til Vægterne, samt foretoges Brolægning paa Store Torv og Vestergade, o. s. v. Underba-lancen var godt 662 Rbd.“

1825.

Udgift 728 Rbd., Indtægt 524 Rbd.

Til Skolevæsenet anskaffedes Apparater til den indbyrdes Un-

dervisning for ca. 30 Rbd., hvor-af forarbejdedes af en Snedker for 10 Rbd., Pappapir for 1 Rbd. o. s. v.

Piberen ved Borgervæbningen hed Peder Hvas, og hans Infor-mation kostede ca. 5 Rbd.

Der anvendtes dette Aar 10 Læs Kampesten til Knakken, samt for 4 Rbd. Sten ved Fjor-den til Gaden. Kæmner: Jensen.

1826.

Udgift 1620 Rbd., Indtægt 1032 Rbd.

Niels Sund i Gjersbøl maatte af med 5 Rbd. for ulovlig Krohold. Krudt til Kanonaden paa H. M. Kongens Fødselsdag, kostede 8 Rbd. Endvidere fik Amtmand Faye for Krudt til Skydning, i Anledning af Kongens Nærværelse her, 37 Rbd.“ Samme Kæmner.

1827

Udgift 992 Rbd., Indtægt 564 Rbd.

Udgift til Brandvæsenet: (første Gang dette nævnes) Brand-Inspecturens Løn, 20 Rbd. Sedler. Brandmesterens do. 4 Rbd. Sølv.

Borgervæbningen: Udbetalt til Anskaffelse af Instrumenter for Borger Musikken, efter Amtets Ordre, 30 Rbd.

Kæmner: Jens L. Møller.

Ifølge Bilagene til Regnskabet for 1827, blev Købm. H. C. Grøn-lund, „tilfunden“ at erlægge en Mulkt af 5 rbd. Sølv til Kæmnerkassen. Jens Lucassen af Østerild fik for ulovlig Krohold og andre Omstændigheder, en Mulkt af 10 rbd. Sølv. Endvidere forelaa Attest fra „Thisted Byes elige-rede Mænd, at Byens tilhørende Øde Plads østen for Øster Mølle, ikke har været bortlejet i Aaret 1827, samt at Thisted Bye ikke ejer flere publique (offentlige) Jorder end Rakkerbakken, Kro-nens Mark og den ovennævnte Ødeplads.“

„Efter Resolution af 8. Mai 1790, Rescript 30. Marts 1798 og Raadstueforsamling 3. Januari 1814, er Politiebetientens Løn 40 Rbd. rede Sølv“.

„Indqvarteerings Hjelpe Skat-ten efter Forordn. af 5. Nov. 1816 og det kgl. Danske Cancellies Skrivelse af 3. Sepb. 1818, ud-gjorde af Thisted Kjøbsted, 205 Rbd. rede Sølv.“

„Brandinspecturens Løn efter Resolution af 25. Octbr. 1780, 8 Rbd. Sølv og Tillæg 4 Rbd. 4 Mark 12½ Sk., efter Raadstuesamling 2. Jan. 1811, som han stedsse har faaet udbetalt med 20 Rbd. Sedler.“

„Vægterlønnen pro 1827 til Søren Fredsøe, 58 Rbd., Villum Pedersen, 58 Rbd.“

Ebens eneste Politibetjent var S. Agerholm, og hans Løn var som ovenfor anført 40 Rd. r. S.

I Anledning af Hs. Maj. Nærværelse i Juni 1826 leverede Købm. J. Møller Krudt til Skydning for ca. 2 Rbd.“

De „eligerede Mænd“ (dæværende Byraad) var JensLundorff. A. Griishauge. Agerholm, og Michel Nielsen. „Brandmesteren hed Christen Nørgaard og fik 3 Rbd. 4 Mark 6½ Skill. i Løn efter Resolution af 7. May 1781 og ved en senere Raadstueforhandling“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

— 10-9-1931 —

Thisted By 1768—

1828.

Udgift 708 Rd. Sølv. Indtægt 929 Rd. Sølv.

Skolelærer Munchs Regning for de Fattiges Tavle at ombære i Kirken, var paa 1 Rd. 3 Mark.

Prokurator Sørensen fik 4 Rd. Sølv for sit Aktorat i Justitssagen mod Peter Rasmus Brinck af Kjølstrup, for Faaretyveri.

En Arrestantinde, Inger Kirstine Henrichsdatter Klat, kostede Byen over 28 Rbd. Hun havde født i Dølgemaal og blev derfor idømt Vand og Brød. Krigsraad Wittenborff obducerede Barnet, hvorfor han fik 8 Rbd. Sølv.

Kancelliraad Lützhøft indsendte en Regning paa 43 Rd. i Anledning af Formælings Højtidelighed.

Kongens Fødselsdag blev fejret paa sædvanlig Maade ved Kanonsalut og Transparenter, Musik m. v., hvilket med Forfriskninger til Borgerkorpset, kostede lidt over 20 Rdl. Kæmner: Grønlund.

1829.

Udgift 760 Rd. Sølv. Indtægt 959 Rd. Sølv. Kæmner: Købm. Schütten.

Ved afsagt Dom d. 17. Aug. 1829 er Handelsmand S. Aron Jacobsen af Aalborg tilfunden at erlægge en Mulkt af 15 Rd. Sølv. Denne Dom apelleredes til den Kgl. Landsoverret, „og Dom deri endnu ikke falden“.

En Regning til Kæmnerkassen lød i de Dage saaledes:

„Ærbødigst Regning til Kæmnerkassen. Thisted Byes Giordemoderhuus. For at Kalke og udspækning uden og Indvendig og Selv anskaffe Materialier er ieg Accorderet for 3 rbd. 2 Mark, hvorfor ieg samme bede mig Anviist og udbetalt“.

Peder Chr. Thorndal. Thisted,
d. 29. Sept. 1829.

De eligerede Mænd paategner Regningen saaledes: „Den Anpart Byen tilkommer at betale beder den fattige Mand ham snarest muligt udbetalt“.

A. Griishauge. Agerholm. F. B. Høyer.

Jordemoderen har man lidt Besvær med dette Aar, angaaende hendes Tørvelevering; hendes Klage lyder saaledes: „Til de 4re Borgerlæs Tørvs Indkjøb, der mig som Giordemoder i Thisted aarligent tilstaaes, har ieg modtaget pr. Læs, 3 rbd. Sedler; men da denne Artikel dette Aar næsten er ufangelig, og det lidet som kan faaes tilfalds maae opveyes med Penge, saa beder ieg allerærbødigst Deres Velbaarenhed (Lützhøft“ ville have den Godhed endvidere i det mindste at forunde mig pr. Læs 1 rbd. mere.“

Thisted, d. 3. Octbr. 1829. allerærbødigst Mette Cathrine Smith.

Herpaa erklærer de eligerede Mænd: „I de sidste forløbne Aaringer har Giordemoderen aarlig været tillagt 16 rbd., beregnet til 4re Borgerlæs Tørv; men da Tørvene og Vognlejen ikke har kostet saa meget som beregnet, har hun faaet over 1 Rbd. formeget.“

Endvidere har hun for det meste faaet sine Tørv hjemkjørt ved Vilighed, hvorfor hun har et meget større Pengebehold.

I dette Aar er Tørv jo meget Dyre og Vanskelig at bekomme; men da hun allerede er tilstaaet omtrent 3 Rbd. mere end forrige Aar, synes vi det noget paafaldende, at Giordemoderen vil, ifølge den Behandling, hun hidtil har nydt, væ-

re saa paatrængende dette Aar, da Følgen upaatvivlelig bliver at der, for at undgaae hendes Paahæng, og synes os rigtigst, at der for Eftertiden aarlig burde leveres hende 4re gode forsvarlige Læs Tørv, da ved vi hvad Kæmnerkassen har at betale, og Giordemoderen hverken udsat for Gevinst eller Forliis. Skulle Giordemoderen, uagtet denne vores Elklæring som Vi ønske hende bekjendtgiort, gøre Paastand paa de ommeldte 4 Rbd., har Vi intet imod at Hr. Cancelliraad for denne Gang anvise dem til udbetaling.“

Ærbødigst. A. Griishauge, Agerholm. F. B. Høyer.

Christen Nørgaard mødte med en Regning for Reparation paa Byens Bomme, bl. a. til Stegerne imellem Consumtions Boden og Toften, samt til Holdstang over Bækken ved Søren Raskes. Ialt godt 21 Rbd.“

Herpaa erklærede de eligerede Mænd: „Imod denne Regning vides intet at erindre, dog forekommer det os, at prisen paa de indkjøbte Bræder er Temmelig høj.“

Griishauge. Agerholm. M. Nielsen.

Derefter erklærer den 4. eligerede Mand, F. B. Høyer: Denne Regning kan af mig ikke underskrives til Udbetaling, da ieg ikke veed noget deraf at siige, ey heller om denne Bekostning paa Byen var nødvendig.“

Herpaa erklærer Amtmand Faye følgende: „Amtet, der ikke kiende de Reparationer, som ere foretagne af Tømmermand Christen Nørgaard, maa antage Regningen for at være rigtig, da den er antaget saavel af Byefogden, som af 3 af Byens eligerede Mænd, og bliver den derfor herved approberet til udbetaling af Kæmnerkassen. Imidlertid vil det være rigtigst, for i Fremtiden at undgaa deslige paategninger, som eligeret Borger Hr. Hattemager Høyer tilførte, at de eligerede Borgeres Meening indhentes over de Byen vedkommende offentlige Udgifter, forinden Arbeidet foretages, saa at fuldkommen Enighed imellem Øvrighedens og Byens Repræsentanter kunde finde Sted.“

For at rense Skolelærer Bech hans Vandhuus, d. 3. Sept. 1829, tilkommer mig 2 Mark Tegn. Thisted Dat. ut. supra. Mads Søndergaard.

Herpaa erklærer „Mændene“: Skolelærer Bech bør attestere Rig-

tigheden, og da haves intet imod udbetalingen, dog den er temmelig høj."

Sadelmager Christen Hansen mødte med en Regning paa 2 Brandspande til Byens 2den Skole, som kostede iberegnet „Mahlingen“ 3 Rbd. 4 Mark. Herpaa erklærer Griishauge: — Meget paabyrdes den fattige Kæmnerkasse, paa og skal vel udbetales — medens Agerholm og Høyer skriver: „Imod denne Regning vides intet at erindre, da ieg Agerholm med mine Medeligerede Borgeres Vidende, i Følge Hr. Cancelliraad Lützhøfts Skrivelse desangaaende, derom har accorderet med Sadelmager Hansen."

I en eller anden festl. Anledning har Byen eller Raadhuset været illumineret, idet Maria Thomasdatter Sal. Høyers, fremsendte Regning paa Lys for omtrent 4 Rbd.

Griishauge og Agerholm havde intet at erindre, men Høyer anmærker „at den Paaskrift som Hr. Kjøbmand Griishauge har givet er mig fremmed, derfor kan ieg ikke istemme samme, men at Regningen bliver udbetalt haver ieg ikke imod."

Angaaende en Murermesterregning paa Murerarbejde paa Raadhuset, omtrent 18 Rbd., udført af Lars Chr. Weje, skriver de tre eligerede Mænd: „Den Anpart Byen tilkommer at betale, haves intet imod, om Kæmneren har saamange i Kassen, da endeel Regninger ere anviste før."

Om Sessioner i Aaret 1829 anføres:

„Søsessionen for Thisted Kjøbstad er berammet at foretage den 16. Marts førstkommende om Formiddagen Kl. 10, saa maae ieg her ved tjenstlig anmode Deres Velbaarenhed (Byfoged Lützhøft) om behagelig at foranstalte vedlagte 2de Plakater opsiagen paa behørig Maade til Efterretning og Bekiendtgørelse for de indrollerede Søfolk, og at alt til Sø Sessionens fremme maae vorde besørget."

Ligeledes bedes de fornødne frie Kvarterer for mig og Mynsterskriveren Grodtschilling, anviiste fra den 14. Marts om Eftermiddag, til den 17. om Formiddagen.

Aarhus, d. 5. Febr. 1829.

Krieger."

— I Anledning af den forestaaende Landmilice Sessions Afholdel-

se i 2det Jydske District indeværende Aar maae ieg tjenstlig anmode D. Velbh. om behagelig at foranstalte frit Kvarter anvist i Thisted fra 18de til 29de Septbr. d. A., begge incl., for mig og Tiener, 2de Stabsofficerer, 1 Battaillons Chirurg, 1 Regiments Dyrlæg, Fuldmægtig Jespersen, Contorist Bay og 2de Underofficerer.

Randers d. 3. Septbr. 1829.

Castonier.

— At Tambourerne Peder Christian Thorndahl og Christen Sørensen heraf Byen, begge dette Aar har gjort Tieneste som Tambour ved Stadens borgerlige Militaire Korps, i det heele til Fornøjelse, det tilstaaes.

Thisted d. 27. Sept. 1829.

L. Søbye, Borgerkapt.

— Som Belønning for de ovennævnte Tambourers Tieneste ved Borgervæbningen i indeværende Aar, anvises herved til Udbetaling af Byens Kæmnerkasse, 10 Rbd. Sedler, 5 Rbd. til hver. Faye.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard,
Thisted.

— 11-2-1932

Thisted By 1768 — 1878.

Efterfølgende er Afskrift af „Copibog for de eligerede Borgere i Thisted Købstad“ fra 1830 til Januar 1838, da den nye Kommunalanordning indførtes, dog suppleret med forskelligt fra Kæmnerprotokollen 1768—1850.

Rakkerbakken.

Til Cancelliraad Lützhøft: „Da vi har bragt i Erfaring, at Jens Harkjær udhugger Blegler af den saakaldte Rakkerbakke Østen for Byen, som er bortleiet, giver vi os den Frihed at andrage denne vores Meening for Deres Velbaarenhed. Vel er det Byens Ejendomme, men dog ikke udlagt som Kronens Mark, som er Byen anvist til Leer og Møntørv, men om Rakkerbakken staar aaben for enhver af Byens Indvaanere, ligesom de finde for godt, ønskede vi gjerne at være bekendt med, da den til ingen Tider er bleven udviist Byen til nogen Afbenyttelse, uden at det er skeet os uvedkommende."

Vi er af den Formeening, at denne Bakke burde være urørt, uden ved saa-

dan Lejlighed som kunde indtræffe ved det offentlige, til Byens Gavn, for Exempel ved Stranden, ved Veye og Gader, som den fra førstning blev anbragt til for nogle Aar siden. (Der menes vel dermed, at Leret skulde anvendes til Opfyldning paa Stranden, samt til Vejbelægning).

Beder vi Deres Velbhr. behagelige Svar over dette Andragende, om enhver har fri Adgang dertil af Byens Indvaanere, eller ei."

Vægterens Støvler.

Skomager Mikkel Kold fremsendte en Regning paa 1 Rbd. 1 Mark „for Vægter Søren Fredsøes Støvler, at forsolle“, og paategnedes saaledes: „Ovenstaaende Penge blev bestemt ved Raadstuesamling, 2. Juni d. A."

Formand for „de eligerede“.

5. Maj 1830 tilskreves Byfogden saaledes: „At vi i en Forsamling den 25. April sidst har vedtaget, at Hattemagermester Høyer skal være de eligerede Mænds Formand, for det første i indeværende Aar, derom give vi os den Ære at underrette Deres Velbaarenhed."

Kæmnerkassens Indtægter.

„Da Kæmnerkassen kan trænge til al den Indtægt, den retmæssigen kan tilkomme, saa formeene vi ogsaa, at de markedssøgende bør, af de Stader de anvises paa Byens Torve og Gader, erlægge passende Statedpenge, og at dermed maae begyndes til Markedet d. 16. Junii førstkommende. I den Henseende ønsker vi ogsaa et Møde bestemt, da vi saa skal fremkomme med vort Forslag for Statedpengenes Oppebørsel."

Ligeledes kunde Kæmnerkassen billigen og passeligen tilkomme nogen Indtægt af Auctioner og Baller, som holdes paa Raadstuen, dog saaledes at der af Auctioner, som afholdes for det offentlige Regning, og af Baller i Anledning af Deres Majestæters og det høie kongelige Huuses Fødsels- og Festsdage, intet betales. Af alle andre private Auctioner, bør Requenterne, og af alle private Baller, Entreprenørerne, erlægge en passende Kjendelse, som vi nærmere skal give os den Ære at bringe i Forslag."

— For Sprøite Slangernes Smøring har i flere Aar været betalt omtrent 22 Rbd., og altsaa af Kommukassen det halve for Byens Sprøite, hvilket vi finder altfor overdreven, da vi efter nøieste Overlæg ikke kan beregne Omkostningerne i det hele end til 12 Rbd. 3 Mark.

Vi formeene desaarsag, at Sprøiternes Slangers Smøring bør stilles til

Licitation, og kunde da ved Konditionerne nærmere bestemmes den Omgangsmaade og Bestemmelser, som Entreprenøren havde at iagttage, thi den Maade, der hidtil ved Smøringen har været brugt, finde vi ikke hensigtsmæssig.

De Brandmulcter, som forrige Brandinspektør, Kiøbmand Hedegaard, og nuværende Brandinspektør, Kiøbmand L. A. Grønlund har oppebaaren, formene vi bør gøres frugtbringende i Sparekassen, og Renterne tillægges Summen, indtil det tilvoxende Beløb kunde anvendes til en eller anden nyttig Brug for Byen. Da disse Posters Udførelse og Berigtigelse vilde meget bidrage til Byens og dens Indvaaneres Tarv, saa forvente vi en Raadstuesamling snarest muligt, bestemt til sammens afgjørelse."

Skilderhuse til Borgervæbningen.

Tømrer Søren Frost sendte Regning af 24. Juni 1830, for „2de Skillerhuuse, 24½ Dag, stor 12 Rbd. 1 Mark 8 Skill.“ men med denne var de gode Mænd ikke tilfreds, thi de paategner Regningen saaledes: „Paa denne Regning kan vi ikke erklære os, da det ganske er skeet uden vores vidende; dog forekommer det os, at dette Arbejde har medtaget temmelig lang Tid, ligesom Daglønnen i forhold dertil er noget høyt ansat.“

Kæmnerkassens Indtægter.

Til Byfogden den 26. Juli 1830: „Af Deres Velbaarenheds ærede Skrivelse under 15. ds., har vi havt den Fornøjelse at erfare, at De helliger vore uegennyttige Hensigter ifølge vor Skrivelses Indhold til Dem, af 26. Maii sidstleden, der blot gaar ud paa at skaffe Byens Kasse al den lovlige og billige Indtægt som det er muelig, hvilket i Betragtning af Indvaanernes Formues Omstændigheder og Næringsveie, er nødvendig. Idet vi imidlertid efter nærmere Overveelse tiltræder Deres Velbaarenheds Formening om, at for Auctioner over faste Ejendomme, der henhører under de Jurisdictioner som contribuere til Raadhusets Vedligeholdelse, ikke bør betales noget, kan vi dog ikke frafalde vores Forslag om, at der af alle andre Auctioner, som holdes paa Raadhuset, bør erlægges den af os proponerede Kændelse, og vi formeene, at det af Dem paaberaabte Kongelige Reskript af 29. Oktober 1802, ikke hiemler Ret til slige Forhandlingers Afholdelse uden Betaling.

Ligeledes maa vi vedblive vores Forslag, at der af Baller, som ikke have nogen offentlig Anledning bør er-

lægges en Kjendelse af 5 Rbd. Sølv, hvilket endog synes meget billigt (uagtet Deres Velbaarenheds Skrivelse af 15. Julii, lyder paa 2 Rbd. Sølv) med Hensyn til, at et Locale et andet Sted i Byen — naar Raadstuen ikke kunde faaes og afbenytte — har været leiet og betalt med 16 a 20 Rbd. for et eneste Bal; dog burde det formentlig, ved Raadstuens Overladelse til Baller, ikke tillades, at Armaturkammeret aabnes og afbenyttes, for at indtrængende „Aaes“ (Os) og Dunst ikke skulle have Indflydelse paa Geværernes Reenholdelse. Hvad de øvrige af os foreslaaede Poster angaae, lader vi samme i Berøe indtil videre.“

Skolens Straatag.

Mads Tvehøy sendte Regning paa 20 Knipper gammelt Tag, samt 60 Favne Simer til Reparation, bl. a. af Tørvehuset ved Byens Skole.

Kronens Mark.

Til Byfogden d. 30. Aug. 1830. „Vi tager os den Frihed at tilmelde Deres Velbh. et Par Ord om, hvorledes det gaar med Byens offentlige Jorder.

For nogen Aftener siden, tog jeg Høyer med en spadsere Tur østen ud af Byen, og efter paalidelig Røgte gik jeg til Kronens Mark; jeg betragtede det foregivne, og fandt det saaledes som disse havde sagt. Nemlig Niels Christian Riis paa Knakken haver først Indgrøftet sine Jorder i Nordvest ved Enden til Veien som gaar imellem hans Jord og Kronens Mark, som den første Indgrøftning viser, at han har taget for meget af Veien, og atter har han tillagt en liden Kiile i Enden, som tydelig kan sees af den Grøft, som han først har sat, er nedreven, og en Grøft udenfor igien opført. Der gives andre, som haver Markjorder østen for ham, det er vel lignenede Tilfælde med dem, dog det er ikke Indgrøftet, men kan formodes, at de en Aar efter anden ployer sig længere og længere ind i Byens Eiendom. En saakaldt „Dysels Kilde“ er „reen“ efter ployet, og en „Stød“ i Nordvest forbi ind ad Kronens Mark. Kort over Kronens Mark, som maa findes, kan formodentlig vise det, og muligt, at den omskrevne „Dysels Kilde“ kunde findes derpaa, og udvise, hvorvidt Kronens Mark gik.

Disse Andre bør saasandt, om det sig befindes saaledes som med Niels Christian Riis, at have tilvændt dem Jorder af Byens Ejendom som uberettiget, efter vores Formeening tiltales for Domstolen efter Loven, og betale Mulet for deres Fremfærd, tillige at betale for hver Aar de haver det af-

benyttet, og straks at opføre Grøft imellem Deres Jorder og Kronens Mark for at Byens offentlige Ejendom kan sikkert for tilstødende Jorderes Selvtægt. Da vi nu staar i den Stilling at Vaage over, at Byens Ejendomme bliver uforkrænkede, give vi os den Frihed at foredrage det for Deres Velbaarenhed, og beder, at det maae blive undersøgt snarest muligt.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 16-2-1932

Thisted By 1768—1878.

Borgervæbningen.

I Anledning af Ansøgning fra Commandér-Sergeant Aarup af 11. Septbr. 1830 give vi os den Frihed at erklære:

„Vi Troer ikke, at Underofficererne skulle være saa ringe, som ere ansat ved Korpset, at de ei skulde kunde lære en Ærekjær Borgermand at gaae, marchere, svinge, lade og fyre m. v. Underofficererne kan jo Vexelviis skiftes til at lære Rekrutterne, eftersom Aarup finder det for besværlig. Det kunde jo paalægges Lieutenanterne at eftersee, om der bliver brugt den Orden, som bør iagttages.

Naar det bliver saaledes „Anbragt“, vil Underofficererne nok lære dem saa meget, at de kan blive indstukken iblandt de Gamle. Vi kan saaledes ikke give vores Samtykke til, at Commandér-Sergeant Aarup nyder noget derfor, da vi anser, at det er en Pligt for den, som er kvalificeret dertil, tillige vilde det være besværlig for Byen at udrede slige Ducøpenge til Aarup eller nogen anden, især da Byens Kasse er i maadelig Forfatning.“

Grund- og Næringsskat.

Den 30. Oktober 1830 skriver de eligerede Mænd følgende til Byfoged Lützhøft: „Vi give os den Frihed at tilmelde Hr. Cancelliraaden, at ved Eftersyn ved Ligningen over dette Aars Grund- og Næringsskat gav vi os til at optegne adskillige, som vare udeladte, og deriblandt de Handlende, Peder Chr. Hundahl, som bor til Leje hos Jesper Vachter, Terkelsen hos Peder Smith, Jørgen Vang paa Knakken, Niels Chr. Leed, boendes øster i

Byen, samt Major Briants Sted, som nu eies og henleies af højvelbaarne Hr. Conferentsraad Faye, som vel ogsaa burde tilsvare nogen Nærings-skat af Stedet, da alle andre er ansat for deres Leiesteder; „mig“ selv, Høier, betaler af „den“ Sted paa Knak-som jeg henleier, altsaa anser vi det som en Pligt, at der bliver betalt af forhen Major Briants Sted, især da vi nu atter har været nødsaget til at give vores Samtykke til et helt Aars Extra Grund- og Næringssskats Opkrævelse, formedelst Kæmnerkassens idelige synkende Tilstand, saa er det vi herved giver os den Frihed at bringe i Erindring, at efter vores Formening, bør især fornævnte Handlende paalignes Næringssskat, hvad de ifølge deres Handel og Næringsfag kan være pligtige til, og ikke forskaanes, imedens saa mange uformuende Borgere med en talrig Familiekan have Aarsag til at sukke over saadanne Extra Paalæg.“

Reparation af Broer og Bomme.

Christen Nørgaard sendte i November 1830 en Regning paa udført Arbejde. Han havde repareret „Bisgaard Led“, Plankeværket ved „Østerbom“, „Tingstrup Bom“, „Nørre Bom“ samt lagt Planker over Bækken ved S. Barkes (Harkjær?). Han havde selv tillagt Materialerne, og hele Regningen var paa omtrænt 4 Rbd.

De eligerede Mænd paategner Regningen saaledes:

„Imod Regningen vides intet, undtagen den Dag, som er anført ved Nørre Bom, at nedtage den Planke, varede for længe. Men naar man tager Hensyn til, at Manden gik flere Steder for at opsøge en Planke, og en halv Dag er snart paa saadan Maade gaaet væk, saa er der fra vores Side intet imod at Regningen bliver med med den fulde Summa udbetalt“.

Vinduesruder til Raadstuen.

Den 3. Januar 1831 sendte P. Bedsted en Regning for Ruder, han havde indsat i Raadstuen. Den var paa ca. 1½ Rbd., og de eligerede Mænd gav Regningen følgende pudsige Paategning:

„At P. Bedsted nyder sin Regning udbetalt er billigt, og kan ikke nogen af os være imod, naar Landsognet tilsvare sin Part, som den er falden til. Det var meget godt at faae at vide, hvem der har slaaet Disse Ruder itu, om Arrestforvareren, Nisls Chr. Bang, har gjort det, eller Arrestanterne, eller nogen anden. Dette være dog „ligge“ meget for hvem det sker, „For-

maader“ vi, at de ere pligtige at betale Skaden, som de selv gøre“.

Rakkerbakken.

Til Byfogden den 13. Januar 1831: „I Anledning af Deres Skrivelse til os (De eligerede Mænd) af 8. Januar, giver vi os den Frihed at tilmelde deres Velbaarenhed følgende Erklæring: „Da vi i en Skrivelse af 1. Maj f. A. til Deres Velbaarenhed gav os den Frihed at andrage, at Rakkerbakken burde være urørt, da „nogne“ forvorne eller ueftertænksomme Mennesker gjorde Angreb paa den saakaldte Rakkerbakke, dog den aldrig har været udlagt for det offentlige til hver Mands Brug, ere vi nu i samme Formeening som den Gang, at den bør være urørt.“

Men vi paa Beraaber os Contracten af 21de April f. A., som er oprettet imellem Hr. Justitsraad Langeland (Toldinspektør) og de Herrer Interessentskab (til Oprettelse af et Havneanlæg) som lyder paa Steen og Leer af Byens publik (offentlige) Ejendomme, altsaa finder vi ikke, at de have nogen Ret eller Anfang til at tilegne sig Bleger. Disse ere meget for gode at nedgrave i deres Haueanlæg. De Bleger ere brugelige til fleere end een Ting som er os bekiendte, og ingen af os veed eller kan Bedømme, hvad Byen i sin Tid kan komme til at Trænge til. Vi kan altsaa ikke give vores „samtøkke“ dertil. Men for alt beder vi paa egne og Byens Vegne, at den høye Øvrighed vil holde Byen skadesløs for det Interessentskab, hvor de ikke have noget at gjøre, men lader dem følge Contractens Ordlydende, gjøre dem bekiendt med 6. Post, som siger „udtrækkelig“: Steen og Leer, men ikke Bleger“.

Politibetjent og Vægtere.

Byens eneste Politibetjent, Søren Agerholm, sendte Regning paa sin aarlige Løn, som beløb sig til 40 Rbd., ligeledes Vægterne, Wullum Pedersen og Søren Fredsøe, hvis aarlige Løn beløb sig til 78 Rbd. Sølv. Deraf skulde Kirken tilsvare 40 Rbd., da den ene var Taarnvægter.

Arrestanttransport.

Mads Heilberg havde transporteret Arrestanten Johan David Lausten eller Laursen, af Aalum, til Teglgården i Vestervig, fra Thisted Arrest, for hvilket Stykke Arbejde han erholdt 1 Rbd.

Paa denne Arrestant havde man haft Forplejnings- og Varetsømskostninger af ca. 60 Rbd.

Rakkerbakken.

Andragende til det høi Kongelige Danske Cancelli: „Et indgaaet Inter-

sentskab til Havneanlæg her i Byen, har fra Stedets Byefoged modtaget en Skrivelse, hvorved han undslaar sig for at tillade Interessentskabet at tage de saakaldte Bleger, det er en Blanding af Flindt, Kvide og Leer, i den saakaldte Rakkerbakke, Thisted Bye tilhørende. Ved den oprettede Contracts 6. Post, der er saaledes lydende: Det er en Selvfølge, at de — Interessenterne — iøvrigt tilsagte Rettigheder, at oppebære Afgifter af enten Skippere, Kaag- og Baadførere, som ankre eller lande udenfor de saakaldte østre eller syndre Hager, de Handlende og andre, som afbenytter Broen eller ikke, samt at tage det behøvende Steen og Leer i og ved Fiorden og i Byens publique Ejendomme, og at afhænde Broen, eller enhver sin Andeel i samme forbeholdes dem, er Interessentskabet indvilget denne Ret, der begrundedes i et Raadstuemøde af 25. April 1822, og Amtets Approbation af Contracten af 19. Oktbr. f. A. og grundet paa det høi Kongelige General Toldkammer- og Commerce-Collegies Bemyndigelse, i Skrivelse af 5. Juni s. A. For nu at forebygge enhver Mistydning og Forhindring i vort Arbejde, naar dette til Foraaret begynder vove vi herved underdanigst at forespørge Dem, naar vi lovmedholdelig er tilladt paa Byens publique Grund at tage Steen og Leer, om vi da kan nægtes Ret til at tage Bleger, der som bemærket er en steen agtig Materie, sammensat af Flintesten, Kvide og Leer. Vi bemærker derhos lige underdanig, at Rakkerbakken, som maaske indbringer Byen nogle Mark aarlig til Faaregræsning, ikke i 100 Aar kan bortgraves til Skade for Byen, saa at vi maa betragte Nægtelsen, der er foranlediget fra de eligerede Borgere, som en Schicane, fremavlet for at hindre den gode Sags Fremme.

— De 3 eligerede Borgere, Høyer, Griishauge og Agerholm (Skipper Thonnisen maa have indtaget et Særstandpunkt) erklærer paa Opfordring „at vi henholder os til vores under 13. f. M. afgivne Erklæring, at der i og ved Fiorden, saa velsom flere Steder i Nærheden deraf, vil findes Steen nok til det attraaede Brug.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

De eligerede Borgere.

Til Byfogden af 15. Febr. 1831: „Under 4. Marts f. A. saa vi os befoiede til at tilskrive Deres Velbaarenhed angaaende Hr. L. Thonnisens da viste Uvilighed i at deltage i vore Forhandlinger, som Eligerede Borgere, i hvilken Henseende vi bad ham indstillet til Mulkts Erlæggelse, i Medhold af vor Instruxer 17. Post, men Amtet behagede at resolve, at da intet Svar var indløben paa hans indgivne Ansøgning om Frietagelse for borgerlige Ombud, maatte han for denne Gang frietages for Mulktet.

Uagtet han ifølge den senere faldne Resolution ei kunde ansees befriet for at opfylde sinen Pligter som udnævnt eligeret Mand, saa vedbliver han dog at vægre sig for sammes Opfyldelse, og, saa ukiert det end er os, saae vi os desaaarsag nødsaget til atter at besvære os over denne hans Vægning. Jeg Høyer tilskrev som Formand mine Medkolleger, om at møde hos mig afvigte 9. Febr. om Eftermiddagen Kl. 4, for at „dilibrere“ om og paategne nogle fra Kiemneren indleverede Regninger, men L. Thonnisen erklærede bestemt ikke at kunne give Møde. Paa Grund af dette Svar, „at han ei kunne møde“, hvortil han ingen Aarsag angiver, vare vi formentlig allerede befoiede til at bede ham multeret; imidlertid for nærmere at erfare hans Meening, ved at gøre ham opmærksom paa hans Pligt, som og for at vise ham al mulig Føielighed, tilskrev jeg, Høyer, ham atter den 11. ds., og overlod til ham selv at bestemme hvilken Dag af 4re Dage fra bemeldte Dato, han vilde møde hos mig for at gienemgaae og paategne det indløbne Reglement, da jeg derefter vilde indvarsle Dhrr. Griishauge og Agerholm. Paa denne min Tilskrivt, modtog jeg Brev fra ham af 12te ds., hvorefter han erklærer at ville møde førstkommande Mandag, nemlig Gaars Dato. Deels for at tilkiendegive Griishauge og Agerholm dette, og deels for at bestemme Klokkeslettet, som jeg ansaae mest beleilig for os alle Kl. 4 Eftermiddag, tilskrev jeg mine Medkolleger. d. 13. ds. herom; men det behagede Tonnisen, endskiøndt han ingen Hindring havde for at kunne møde til en-

hver Tid paa Dagen, at angive Forfald just det ovennævnte Klokkeslet.

Ei allene at jeg, Høyer, spilder megen Tiid paa at skrive i slig Anledning, og maae see, at mit Arbejde er forgaives, men Forhandlingerne forsinkes og maa mangle den Droftelse, som 4 bedre end 3 kan udføre, formeldes Thonnisens bestandige Vægning og grundløse Undskyldninger, hvisaarsag ogsaa Reglementet, som vi herved give os den Ære at tilbagesende, ei er efterseet eller underskrevet af ham, ligesom og de ommeldte Regninger ere blevne tilbageleverede Kiemneren uden Thonnisens Underskrift.

Efter hans Brev er han enten af den urigtige Meening, at alle Samlinger imellem de eligerede Mænd indbyrdes, bør afholdes paa Raadstuen, da dog vor Instrux's 3die Post tilkiendegiver, at saadanne Samlinger helst bør holdes hos en af de eligerede Borgere, eller og han maae ansee sig for stor til at komme i vort Selskab, eller mit, Høyers Huus, for ringe til der at indfinde sig. Men hvorledes hans Meening og Tænkemaade end er, saa haabe vi dog, at han bør være pligtig til lige Deltagelse med os i den Bestilling, hvortil han er udnævnt eller og bøde for sin Vrangvillighed, og da han i temmelig høj Grad har unddraget sig sine Pligters Opfyldelse, saa tør vi bede, at han, i Hensyn dertil maatte indstilles til at ansees med Mulkt i Overensstemmelse med vor Instruxes 17de Post.

Udgifter for Kæmnerkassen.

Til Byfogden den 12. April 1831: „Ved en Overenskomst iblandt os, giver vi os den Frihed at foredrage for Deres Velbaarenhed, at Tække til Gjordemoderhuset i dette Aar kan vel anslaaes til 14 Læs Tag. Byens Skolehus trænger haardelig til at istandsættes. Gangbroen ved Peder Madsen skal vel istandsættes med det forste, og Broen ved Jens Rosenberg er i „Daarlige Omstændigheder.“

Disse Bekostninger, som her ere anførte, vil vel alle i dette Aar indløbe, men om det ved Ligningen er taget i Overveielse, var meget ønskelig om den ei skulle være sat. Da Ligningen paa Grund af denne Bekost som Byen vil faae, bør med al Sandsynlighed forhøies 15 Rbd. meere end forrige Aar. Vi slutter heraf som Pligt for os alle, at Instruxens 4de Post maatte træde i Kraft i ethvert Aar, for at kunne afhandle det som paa Byens Bekost skulle forfærdiges og udredes, for Ligningen om Aaret blev forfattet. Ved slig Foranstaltning kunde Kæmnerkassen ei komme til „Underbalance“, men

derved fuldeligen klarere for sig hvert Aar. Extra Bidrag vilde ved sammes Iværksættelse bortfalde. Ja, ved samme Løjlighed kunde det vel bringes saavidt, at Kæmnerkassen kunde komme til at eje „en liden Forskud“, som var en skjøn Indretning for den nye Kæmner.“ (Bager, Premierløjtnant i Borgervæbningen, N. C. Bigum.)

Mulkt.

Ifølge Amtets Resolution er Huuseier Niels Madsen af Mogelvang tilpligtet at betale en Mulkt af 10 Rbd. Sølv for ulovlig Kroehold.

Klining af Jordemoderhuset.

Jens Krabbe hjemførte 2 Læs Ler samt æltede det, hvorfor han fik 4 Rbd. 2de Fruentimmere, Joh. Mossing og Maren Østergaard fik 24 Skill. om Dagen hver for at kline i 3 Dage.

Vindovnene paa Raadstuen.

Paa Raadstuen stod to 3 Etages Vindovne, som Erich Thorndahl pudsede og reparerede, og for hvilket Arbejde han udbad sig 8 Mark, men dette Beløb syntes dog de 4 eligerede Mænd var for stort, og erklærede paa Regningen: „I Aaret 1830 nød Thorndahl for Raadstue Vindovnen 5 Mark 14 Skill., naar han nu nyder 1 Rbd., eftersom han hver Aar haver den „visse Penge“, kan de omtalte 1 Rbd. af Kæmneren udbetales.“

Smøring af Byens Sprøjter.

Anders Lundbye, „Strolemester“, havde efter Ordre af Brandinspektøren efterset og smurt Byens Sprøjter, for hvilket Arbejde han fremsendte en Regning paa godt 11 Rbd.

Denne Regning fik følgende Paategning: „— men for at gjøre enhver det begribelig, ville alle ansee, at de godt 11 Rbd. ikke er mere end det halve, da Kirken betaler lige saa meget; men da vi af høye Vedkommende er det lovet paa en bedre Foed, saa lade vi denne Regning passere fra vores Side denne Gang, at Kæmneren kan den udbetale, i Forhaabning, at det er den sidste Gang, at Byen og Kirken skulde betale saa dyrt.“

Kæmnerkassens „maadelige Forfatning“.

Til det Kongl. Danske Cancelli d. 30. April 1831, fra de eligerede Mænd: „Kæmnerkassen hersteds har i flere Aar været i en maadelig Forfatning, og Byfogden Hr. Cancelliraad Lützhøft, som forhen selv har forestaaet Regnskabet eller Udtællingen, (formodentlig fordi Kæmneren enten ikke selv kunne, eller havde ønsket det, og paa en Tiid, da de eligerede Mænd vare uvidende om deres Pligter, efterdi

vi først under 11. Aug. 1829 er bleven meddelt en af Amtmanden approberet Instruction) skal have udlagt en betydelig Sum, hvorpaa Kassen, uagtet derpaa skete Afbetaling, endnu ved Stutningen af Aaret 1829 efter Kæmnerregnskabet's Udviisning, var ham skyldig 438 Rbd. 42½ Skill. Sedler og Tegn.

Den aarlige Grundskat, og det Beløb, som paabegnes under Navn af Næringssskat, tilsammen omtrent 600 Rbd., er, foruden andre Skatter og Bidrag, trykkende at udrede for indvaanerne, hvis Næring i Almindelighed kun er ringe, og desvaarsag ikke taaler større Byrder. Med Hensyn hertil have vi overveiet, hvorledes Kæmnerkassen, uden noget forøget Paateg paa Indvaanerne, kunne skaffes nogen Indtægt til at frigjøre sig fra sin Gæld, og sikre sig for Underballance i Fremtiden, og vi have da erfaret, iblandt andet, at Stadepenge, som erlægges af de Markedssøgende ved de her i Byen holdende Markeder, ikke kommer Byen til gode, men oppebæres af Byefogden, uden at det er os bekjendt, eller vi kan indsee, at han har nogen Hiemmel dertil. Vi tilskrev derfor Byefogden, velbem. Hr. Cancellieraad Lützhøft under 26. Maii f. A., iblandt andet om, at Stadepengene maatte komme Byen eller Kæmnerkassen til gode, hvorpaa vi under 15. Juli s. A. modtog Brev fra ham, hvori han skriver saaledes: „Betræffende Stadepengene ved Markeder, da har jeg derom, i Anledning af det Kgl. Danske Cancellies Circulareskrivelse, under 24. April sidst, afgivet Erklæring, saa at en Bestemmelse fra høibemeldte Call. i den Henseende snart kan ventes“, — men da vi hidtil ingen Underretning i berørte Henseende har modtaget, saa driste vi os til underdanig at andrage Sagen for det høie Coll., i Haab om at erholde en tilfredsstillende Afgjørelse“.

Skind til Borgervæbningens Tromme.

Christian Neumünster forfærdigede i 1831 2 Skind til Trommen, hvorfor tilkom ham 3 Mark.

Borgerkaptajn Søbeye erklærede i den Anledning, at Skindene var beredt efter hans Begjæring, og ifølge forud indhentet Tilladelse, „da de gamle Skind paa Trommen under Vaabenøvelserne sidste Sommer vare saa forlappede, at de ei længere kunne afbenyttes“.

En lejet Trommeslaget.

I August 1931 havde Christen Jensbye fra Hillerslev gaaet med den store

Tromme i 7 Dage a 2 Mark = 2 Rbd. 2 Mark, hvilke han ærbødigt bad sig ubetalt snarest muligt.

— Hertil bemærker de eligerede Mænd, „at den oplærte Trommeslager ved Musikken var bortreist her fra Byen, og da ingen anden forstod at behandle Trommen, blev Christen Jensbye leyd til at assistere ved Musikken“.

Repareret Merkurstangen.

Efter Amtmand Fayes Ordre reparerede Jens P. Bunch „Merkurstangen“ til Thisted Borgervæbning, hvorfor han udbad sig 9 Mark.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

Th. A. A. 5/4. 32.

Thisted By 1768—1878.

Paategning paa Kæmnerregnskabet Maj 1831.

„Ved at underskrive dette Regnskab, formeener vi det paalægger os som Pligt, og for ikke at udsætte os for nogen grundet Anke af vore Medborgere, at gjøre opmærksom paa, hvad der kunne være til Lettelse i Udgivterne, og med Hensyn hertil, finde vi Anledning til at anmærke følgende: „at lige saa vist som det er, at vi og vore Medborgere med Glæde yde vor Skierv til enhver Foranstaltning som skal gjøres til Ære for Majestæten og det høie kgl. Huus, ligesaa unægtelig er det ogsaa, at Udgivterne i slige høie Anledninger derfor ikke bør være større end fornøden gjøres. Imidlertid finde vi, at Bekostningen til de 2de Skilderhuuse ere temmelig høie, og vi skionne ikke rettere, end at naar vi iforveien havde været underrettet derom, kunde have truffen en billigere Accordt om Materialierne. Hvad angaaer det til Hans Majestæts Fødselsfest anskaffede Krudt, da ere vi ogsaa af den Formeening, at mindre kostbar Krudt kunde være ligesaa brugelig til Kanoner, nemlig grov Slangekrudt, hvis Priis er meget lavere, og kunde, saafremt det ikke var at faae her i Byen, betimelig anskaffes fra en anden Kiøbstad, f. Ex. Nyekiøbing eller Aalborg; thi Fragten eller Transporten fra disse Steder, ville ikke synderlig forhøie Prisen, ligesom det og synes indlysende, at de Skud, som efter Amtets Ordre af 24. Januar 1829, skal løses i Anledning af Borgerskabets Salut paa

Byens Torv, næppe kan medtage Krudt for 12 Rbd., efter de dertil brugte Kanoners Kaliber.

Om Udgivterne til Borgervæbningen ere vi aldeles uvidende, indtil vi see Kæmnerregnskabet, og da disse Udgivter ene bliver Byen til Last, og som oftest ikke falde i de smaae, saa formeene vi ogsaa, at slige Udgivter burde være os forud bekjendt, og Regningerne af os paategnes, hvorved vi fik Lejlighed til at paasee, at Bekostningerne i saa Henseende bleve saa billige som mulig.

Nu derimod, da det hidtil er undgaaet vor Opmærksomhed, have vi ingen Vished om, at Udgivterne: Douceur til Tambourerne undtagen — ere paa det billigste, og om Tingene ikke ved vor Omsorg kunde erholdes for en lempeligere Betaling.

Herved finde vi Lejlighed til at bemærke, at efter vor Formeening, kunde kun de værnepligtige Borgere paa den Tid det allernaadigst behagede Hans Majestæt Kongen at skjænke Byen de paa Raadhuset opbevarede Geværer og Lædertøj, være frie for selv at vedligeholde samme, men at de Mænd, som senere have vundet Borgerskab, og indtraadt under Borgervæbningen, selv bør besørge det fornødne i saa Henseende for egen Regning, og følgelig ville endeel af Udgivterne, navnlig til Geværernes Istandsettelse og Lædertøiets Afpudsning, ikke kunne falde Byens Kasse til Last.

Iøvrigt finde vi ikke noget mod dette Regnskab at erindre“.

F. B. Høyer. A. Griishauge
L. Tonnisen. Agerholm.

Bendixens Gaard.

Til Byfogden den 14. Juni 1831: „I Følge Deres Skrivelse af 10. Juni d. A. samt Hr. Consul Bendixens Skrivelse til Amtmand Faye, af 1. Juni d. A., over Nedbrydelse af sin Gaard, giver vi følgende Erklæring: „Vi finder ikke, at Hr. Consul Bendixens Begjæring om sin Gaard, kan være til nogen Hinder eller til nogen Vansir, da det ikke er til Gaden, men til Bagveyen. Men de staa bekvemmeligere, om Ulykkelige Tilfælde skulle indtræffe ved Ildbrand.“

Det bemærkes, at lige saavel som Hr. Consul Bendixen nyder vores Samtykke i at nedrive af Baghuset, og ikke igjen opføre noget, bør Gaardens Brandassurance forandres til Nedsættelse, uden det af vedkommende Taxationsmænd bliver godtgjort ved Istandsettelsen, at det er bleven saa meget forbedret, at det kan blive staaende for samme Summa i Brandkassen som før.“

Vægter Kjoler.

Den 26. Juli 1831 sendte Skrædermester Anders Janderup en Regning til Kæmnerkassen paa 2 Vægterkjoler, han havde syet. Regningen var paa ca. 9 Rbd. Men de eligerede Mænd paategnede Regningen saaledes: „Da Regningen efter vor Formeening er temmelig høy ansat for Skræderløn, eftersom det var dog ikke andet end 2de Vægterkioler, altsaa kan vi ikke tilstaae mere end 7 Rbd. 3 Mark, som vi haaber vil være god Betaling. Disse kan af Kiæmner udbetales.“

Kampesten til Broerne.

Christen Hansen af Stagstrup havde i Sommeren 1831 solgt og tilkiørt 4 Læs Kampesten til Gangbroen ved Peder Madsen, hvorfor han beregnede sig 4 Rbd.; af Madame Hou havde man købt „en stor Kampesten“, som kostede 2 Mark 8 Skill., og for at køre den til Bakken, kostede 1 Mark. Regningen paategnedes saaledes: „Da vi haver gjort Overslag paa de tilkiøbte Sten til Gangbroen ved Hr. Krigsraad Wittendorf, og denne efter sit Tilbud vilde erlægge hvad Ret kan være, bliver det 2 Rbd. til Hr. Krigsraaden, som Byens Kjemmerkasse bliver godtgiort.“

Natmandsfamilien.

En Dreng, Niels Jepsen af Natmandsfamilien, havde begaaet Tyveri, hvorfor han sad i Arresten i 43 Dage, hvilket kostede Kæmnerkassen godt 8 Rbd.

Prins Christians Besøg.

Ole Berthelsen sendte Regning paa 1 Rbd., for at transportere Kanonerne, baade til og fra Kirkegaarden, med Heste og Vogn i 2 Dage.

Vægterkjoler.

Paa Øsløs Marked købte man i Sommeren 1831, 10% Al. Tøj til „Dræt“ til 2 Vægterkjoler. Vægterkjolerne bestod af graat Klæde, som dog vistnok blev farvet.

Opkørslen ved Peder Madsen.

Til Byfogden den 7. Novbr. 1831: „Saare ugiærne vilde vi uleilige Deres Velbaarenhed med vores Andragende, men da det ei kan beroe, tager vi os den Frihed at foredrage dette, nemmelig, at vel har jeg, Høyer, talt med Deres Velbaarenhed om, at ved Peder Madsens Opkiørsel ved Gangbroen, (Peder Madsen boede i 1815 paa Kringletorv) burde 2 a 3 Læs anskaffes til Opfyldning, som De mig besvarede med, at der kunde „boies“ dertil. Men da det ei er skeet, er vi af den Formeening, at det er gaaet Dem af Tan-

ker; men da det „hordelig“ trænger til den Hielp, og efter vor Bedømmelse kan blive som det burde være, haaber vi, at det snarest mulig burde skee, da gangen ei er god, men snarest at sige ubrugelig. Dog det bemærkes af os, at de 2de Læs burde være af Rakkerbakken; det tredie Læs af ikke altfor grove Fjordør, som skulle lægges oven paa.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

Th. A. A. 6/4. 52.

Thisted By 1768—1878.

Vinduesruder til Skolen.

Søren Mortensen sendte i Septbr. 1831 Regning over indsatte Ruder i „Byens anden Skole“, for Aarene 1828—29, 30 samt 1831, ialt 6 Rbd. 7 Skill. Dette bragte næsten de eligerede Mænd helt fra Samlingen, idet de paategner Regningen saaledes:

„Efter indgivne og forældede Regninger fra Søren Mortensen, efter saa mange Aars Forløb, kan vi ikke med sund Overbeviisning anbefale til nogen Udbetaling, da vi ikke vide mindste af disse Ruders Indsætning.

Dog det som er for Aaret 1831, bliver at udbetale. Disse 2 Mark 6 Skill. giver vi vores „samtøkke“ i at Kjemner betaler. Men naar vi seer hen til Aaret 1830, maae vi med Forundring see, at 16 Stk. Ruder ere ituslagen a 10 Skill. For Expl. naar Skolen var opbyggt, og af en nyere „Smag“, skulde Vinduerne være store, altsaa kunde man anslaa enhver Rude til 2 Mark 8 Skill., blev det jo 6 Rbd. 4 Mark i et Aar til Ruder.

Vi formoder, at Skolelærer Hr. Bech ei er kompetent til at fremfordre nogen Haandværksmand paa Byens Regning, da han ei betaler noget af det, men som en Pligt af ham, at tilskrive høye Vedkommende om, hvad nødvendig kunde være.“

Straatækkede Huse.

Indtil omkring 1840erne var der endnu Huse, tækkede med Straa eller Rør, i Thisted By. — Jep. Larsen i Skovsted leverede i Septbr. Maaned 1831 16 Læs Rør til Jordemoderhuset i Thisted, for hvilke han fik 7 Mark pr. Læs.

Thingstrup Bom og Bisgaard Led. Christen Nørgaard havde i Decem-

ber 1831 repareret ovennævnte Bom og Led, og beregnede sig herfor, baade til Tillæg og Arbejds løn, 3 Mark 2 Skill., men her skulde ogsaa „skæres ned“, for, da Daglønnen er for høj ansat efter vores skjønnende, kan, efter Dagens Aftagen 3 Mark være passende, altsaa bliver Regningen at udbetale med 2 Mark 14 Skill.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 20-5-1932.

Thisted By 1768—1878.

Kæmnerkassens Tilgodehavende.

Til Byfogden den 21. Nov. 1831: „Naar Deres Velbaarenhed vil behage at kalde i Erindring, at denne Byes Indvaanere gientagne Gange, foruden den aarlige Paaligning, har maattet udrede Ekstrabidrag med Hensyn til de Udgivter, som af Kjemnerkassen skal præsteres, saa vil De vistnok ikke misbillige, om Indvaanerne, hvis Næring i Almindelighed kuns er ringe, finder det saare trykkende at betale de dem paalignede Skatter, i Særdeleshed da Kiæmnerkassen har udestaaende Tilgodehavender.

Vi have desaarsag, og for at komme til endelig Berigtigelse af de ældste Restancer, som nu atter i Kjemnerregnskabet for 1830 findes anførte, af Beløb 102 Rd. 47 Skill. Sølv, og 327 Rd. ½ Skill. Seder og Tegn, samtalt med Deres Velbaarenhed, og derefter tilskrevet Amtet for at udbede os sammes Medvirkning til at Kjemnerkassen kunne blive godtgiort hvad den tilkommer, hvilket vi ei paatviler jo er bleven Dem communiceret, ligesom De og selv, gientagen mundtlig har givet os Løfte om at Sagen skulle uden Henstand vorde berigtiget. Men da hidtil ingen Afgiørelse har funden Sted, anseer vi det for Pligt atter at giøre Paakrav herom, idet vi maae tilføie, at saafremt der ikke inden dette Aars Udgang giørligen er iværksat noget i berørte Henseende, ere vi nødsagde til at henvende os til det Kongelige Danske Cancellie og foredrage hoisamme hvad der i Sagen er passeret, for at see en Ende paa Sagen.

Da det er unægtelig, at den som ikke præsterer til Tiden, betaler mindre end han bør, saa er det endog til Fornærmelse for de Contribuenter som betale prompte, men det kan derhos geraade de mislige Betalere til Ulejlighed, efterdi de, ved at pandrage sig Restancer, maae føle det mere besvær-

lig at udrede en større end en mindre Sum.

Hvad der nu iøvrigt er en Følge af udestaaende Restander, er Kassemandgel og Ekstrapaaligninger, og da saadant ville høves naar Kjømnerkassens Tilkommende i Tide blev indfordret, saa ere vi beføiede til at andrage paa, at Restancerne uden Henstand inddrives og indbetales i Kjømnerkassen, samt at Restancerne saavidt mueligt i Fremtiden forebygges."

Uvelkomne Fruentimmere.

Til Byfogden den 12. December 1831: „Vi tillader os at henlede Deres Velbaarenheds Opmærksomhed paa, hvad der efter skionnende kunde være til Gavn og Lettelse for Byens Indvaanere, nemlig: — Et Fruentimmer, navnlig Cathrine, som har indtinget sig i Muurmester Guløvs Huus vesten Byen; samme Fruentimmer var besvangeret før hun kom hertil, nu har hun bekommet sig et Barn, og Rygtet siger, at hun skal være bort løben fra Mand og Born, somme derimod siger, at hun skal være fraskildt sin Mand; til sidst kommer vel og Børnene til Byen.

3de Fruentimmere, som sidder i Kiøbmand Holsts Leiehuus i Nørregade, efter Opgivende, navnlig Dorthe Søe fra Nors og Dorthe Simonsen her af Byen og Ane Kierstine T., formodentlig fra Thingstrup. Disse 2de af dem, som er fra Landet, burde efter vor Formeening henvises til det Sted, hvor de henhøre, eller tvinges til at tage fast Tjeneste, efter Kongelig Anordning, ligesom og det ovennævnte Fruentimmer vesten Byen, at bortskaffe hende og Børnene.

Her kan vel spørges, om slige Huus Eiere, eller Leiere er berettigede at indtage saadanne Indsiddere for at søge Aftræk paa deres Leiehuuse, dem til Gevinst, andre i sin Tid til Skade, eller og deres Mening skulde være den, at unde os flere paa Byens Fattiggasse end der ere.

Vi er af den Formeening, at det bør undersøges med de opgivne Fruentimmere, samt at gjøre det bekiendt for Indvaanerne, at ingen Huuseiere eller Leiere i Eftertiden indtager nogen til Huuse, før han af Øvrigheden dertil er berettiget. Enhver som ikke retter sig derefter, bør erlægge Mulct for Ligegyldighed. Vi, som i flere Aar har „sadt“ i Byen, maae befrygte ved slige Indløb paa Byen af den ringe Classe, der ei kan svare det Mindste til Udgivernes Bestridelse, men saa meget er indlysende: naar 3 Aar er forløben, kan vi komme til at erlægge til dem som aldrig har bidraget til Byens Fattiggasse.

Den opskyllede Tang som Indtægt for Byen.

Til Byfogden den 19. Decbr. 1831: „Da Byens Stilling er Deres Velbaarenhed bekiendt, hvorledes den staar i Henseende til Underballance, giver vi os den Frihed at foreslaae et hensigtsmæssigt Middel derimod, som kan bidrage til nogen Understøttelse, nemlig den opskyllede Tang, som ligger ved Fjordstranden hele Vejen op imod Byen, samt udenfor Byen, saa langt som Kiøbstadens Strandeindom gaar, og da vi nu seer, at den bliver søgt med Begjærlighed af hver Mand i Byen, som have Jorder, saa er vi af den Formeening, at det bør bortforpagtes Aar for Aar i „Støkker viis“, samt at Bortleiningen tager sin Begyndelse fra Nyeaar 1832 til 1833.

Vi ere rede til at afsætte det i „Støkkeviis“ hele Stranden igiennem, saa at enhver, som attraaer noget deraf, i Forvejen kan see, hvorledes det er afsat. Vi ønsker gjerne at Deres Velbaarenhed vilde meddele os Deres Betænkning derover, hvad De i denne Henseende vil resolve.

Dog formoder vi, at der ikke kan være nogen Udsættelse, eftersom Hr. Cancellieraaden „udeladte“ sig paa Raadstuen til mig, Høyer, at være af samme Formeening, som denne Skrivelse indeholder, at Tangen skulde komme Byens Kjømnerkasse tilgode."

Ingen Omløben med Fisk.

Den 31. Decbr. 1831 sendte de eligerede Mænd en Skrivelse til Byfogden angaaende Salget af fersk Fisk i Byen, hvorefter al Handel med denne Vare skulde henvises til Fisketorvet: „Fersk Fisk skulde „Møde“ paa fiske Torvet, før det maatte falholdes eller sælges."

— Om Ønsket blev efterkommet, ses ikke.

Gangbroen ved Peder Madsen.

Til Byfogden den 9. Januar 1832: „Efter „sam Tale“ paa Raadhuset den 2den Januar med Deres Velbaarenhed, angaaende Gangbroen ved Peder Madsen, og efter egen Erklæring, gav De mig, Høyer Frihed at foredrage dette, nemlig: „Vi have bestemt det saaledes med Gangbroen i Tøbrud, for at værgede den Skade som kunde „Befrøgtes“, om den skulde løsrive sig, at de som beboer Gangbroen nærmest, burde være de, der skulde oprække den, og sørge derfor.

Vi „anslaaer“ Peder Madsen og Lars Christian Veye, om det saaledes behager Deres Velbaarenhed. Dog et Stykke Reb skal indkøbes, og beroe hos en af dem, som bliver udnævnte.

Rebet vil vi nok besørge og henbringe til en af dem."

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 30.-5.-1932.

Thisted By 1768—1878.

Arrestforvarerens Regning.

Den 3. Jan. 1832 indsendte Arrestforvarer Niels Chr. Bang en Regning til Kømnerkassen paa 4 Mark 12 Skill. De eligerede Borgere, som gennemsaa og paategnede disse Regninger inden Udbetalingen foregik, bemærker følgende angaaende denne Regning, som var fra 1830: „Den indsendte Regning fra Aaret 1830, da Kongen bærede Byen med sin Nærværelse, er anført for Reengjørelse, Knappenaale og Søm, ialt 4 Mark 12 Skill. Dette „brang“ os paa Samtale i Blandt os, og følgende Resultat blev saaledes: „Vi kan ikke „udgronde“ hvorledes Raadstuetimmere kan indgive Regning, som maa ansees som „Ugrundet“, paa Reengjørelse paa Raadstuen, da det byder som Pligt for ham bestandig at holde Reenlighed, langt meere naar det Høi Kongelige bærede os med sin Nærværelse, altsaa anseer vi det som dobbelt Pligt for ham, da enhver anden vel-tænkende Borger bæere dem med Høiyagtelse, som vi i enhver Henseende er dem skyldig. Altsaa kan vi ikke anbefale saadan Regning til Udbetaling paa Rengjørelse eller Knappenaale eller smaae Søm."

Opsynsmænd paa Kronens Mark.

Til Byfogden den 14. Marts 1832: „De ved Raadstuesamlingen den 2den Janv. d. A., til Opsynsmænd over Kronens Mark udnævnte Mænd, Jacob Benjaminsen, Poul Iversen, Niels Christian Kjer og Clemen Horboe, ønske at blive skriftligen meddeelt, hvorledes de have at forholde sig under Opsynet, med Hensyn til at forebygge, at ingen uberettiget fra Landet skulle grave og bortføre Møntørv og Leer af Byens nævnte Eiendom. Ved at være gjort opmærksom herpaa, formeene vi ogsaa det ville være nødvendig, at Opsynsmændene, for at kunne handle eensformigen, blive foreskrevne visse Regler til Iagttagelse, hvilke vi formeene kunne foreskrives dem saaledes:

„Opsynsmændene meddeles af Politimesteren, hver især 1 Politieskilt, som de stedse skal bære under deres Opsyn paa Kronens Mark."

„Opsynsmanden bør jævnlig i det mindste 2de af dem, dagligen møde paa

Kronens Mark for at have Æie med om nogen Ueberrettiget fra Landet skulle indfinde dem og derfra ville bortføre Møntørv eller Leer.“

„Naar nogen Landboer paa den nævnte Maade maatte antræffes paa Kronens Mark, bør altid 2de af Opsynsmændene være samlede, eller dog ikke længere fra hinanden, end at de paa givet Signal straks kunne støde sammen, for at Anholdelsen kan skee vidnefast.“

„Ingen som for uberettiget ansees, maae anholdes paa Kronens Mark med Læs af Møntørv eller Leer, førend i det Øieblik den forlader Marken, og man er overbevist om, at de ikke agte at kjøre her ind til Byen.“

„I Tilfælde at en Landboer antræffes paa Kronens Mark med Læs af Møntørv eller Leer, og han foregiver at være leiet af en Indvaaner i Byen, eller en af Byens Møller, at tilføre ham et saadant Læs, da bør den kjørende opgive Mandens Navn, som Læsset er bestemt til, ligesom Opsynsmændene bør optegne den Kjørendes Navn og have Æie med, at Læsset virkelig bliver bragt her til Byen eller til en af Møllerne, thi befindes han at kjøre en anden Vej, eller hans Opgivende at være urigtig, anholdes han.“

„Enhver Landboer, som med Læs af Møntørv eller Leer anholdes paa Kronens Mark, eller uden for samme, bør opfordres til at køre Læsset her til Byen, hvor det aflægges paa Pladsen østen for Tiendeladen, hvorhen han ledsages af en af Opsynsmændene. Nægter han dette, bør han ligeledes opfordres til at aflægge Læsset paa det anholdte Sted, og derhos betydes, at samme vil blive didført for hans Regning. Er han ogsaa dertil uvillig og vil fortsætte sin Tour med Læsset til et fremmed Sted, da maae desuagtet ingen Magt anvendes.“

„Enhver Anholdelse bliver med den Kjørendes Navn og Hiemsted af Opsynsmændene at optegne, og straks at anmelde til Formanden for de eligerede Mænd, som derefter forsaavidt Sagen egner sig til Paatale, indberetter det til Stedets Byefoged, til nærmere Undersøgelse og Afgiørelse.“

„Opsynet begynder saa tidlig om Foraaret som Jorden lader sig bearbejde, og vedbliver indtil Vinteren eller Frostveir indtræffer.“

„Opsynsmændene tillægges enhver især for deres Ulejlighed, og imod at de nøiagtigen udfører deres Bestilling, en passende Godtgjørelse af 1 Mark 8 Skill. Tegn pr. Mand for hvert Læs eller Kjørende som de anholder og anmelder, hvilken Godtgjørelse udbetales

dem af Kjømmerkassen.“

Idet vi give os den ærbødige Frihed at indstille Forestaaende til Deres Velbaarenheds behagelige Omdømme, tillade vi os at yttre det Ønske, at en Instruks maatte blive udfærdiget for Opsynsmændene snarest muligt, da Foraaret nu er nær forhaanden, og man kan vente at Kronens Mark vil blive afbenyttet.“

Udgifter i Anledning af Kongebesøg i 1830—31.

I Anledning af Hans Majestæt Kongens allerhøieste Nærværelse, er anvist af Repartitionsfondet:

„Overkrigscommissair Faye i Befordringsudgifter fra Thisted til Hjørring og tilbage. Fuldmægtig Berthelsen for Kanonaden, Expresser. Prokurist Silkeborg til de i Vesterhan Herred trufne Foranstaltninger. Jens Høegh i Thorup for Tienerskabets BESPISNING og Opvartning. Færgemændene ved Salling og Vildsund for afgivne Færger til Overfart ved Odde Sund e. t. c.

— I Anledning af Hans Kongelige Høihed Prinds Christian Frederichs høie Nærværelse d. 6. Aug. 1831. Examinatus juris W. Faye i Befordringsudgifter, Dhrr. Lützhøft og Bendixen for Krudt e. t. c. Niels Christian Pedersen i Thorup for Tienerskabets BESPISNING, Jens Alderup for afgivet Estafette med et Brev i Hjørring, og Cancelli raad Rummelhøft til de af ham trufne Foranstaltninger. Ialt lignedes paa Thisted og Nykøbing, samt Landdistrikterne, i Anledning af disse eBsøg, omtr. 400 Rd.

— Dette commuaiceres herved de eligerede Borgere, som have at paategne den hermed følgende Beregning, om de derved ikke finde noget at erindre for at Beløbet som Thisted Kjøbstad, foruden hvad den har udbetalt, skulle udrede, kan blev Anviist til Udbetaling af Kjømmerkassen.

Thisted, den 22. April 1832.

Lützhøft.

Herpaa erklærer de eligerede Mænd: „Saa indlysende, som det var os, at denne Kjøbstads Kjømmerkasse burde udrede Bekostningerne til de Høitideligheder her i Byen, som foranlediges ved Hans Majestæt Kongens allerhøieste, og Hans Kongelige Høihed Prinds Christian Frederichs høie Nærværelse, saa paafaldende er det os derimod, at Byen skulle deltage i Udgifter, som maatte være medgaaede i berørte høie Anledning uden for samme.

Dette var ej heller Tilfældet med Hensyn til de Udgifter som medgik i Aarene 1824 og 1826, da Hans Majestæt

Kongen benaadede Byen med sin allerhøieste Nærværelse. Men da der ikke, saavidt os bekendt, gives nogen Regel for, hvorledes Høitidelighederne, i Tilfælde skulle foranstattes, og at de altsaa beror paa Vedkommende paa de Veie ad hvilke Hans Majestæt Kongen og de Kongelige Herskaber med Følge maatte passere, at træffe de Foranstaltninger som de finde for godt hvilke altsaa bliver forskjellige og mere eller mindre kostbar efter den Bestyrendes Anskuelse, saa synes det aadeles hiemlet i Sagens Natur, at et hvert enkelt Stads Byes og Kjøbstads Beboere, hvor Reisen falder, bør for sig bære de Bekostninger, som de efter Evne, egen Drivfølelse, Lejligheder og andre Omstændigheder iføres til berørte Høitideligheder.

Imidlertid, forsaavidt som vi ikke finder i Kjømmerregnskabet pro 1830, at der er skeet nogen Udgift til Krudt i Anledning af Hs. Majst. Nærv. her samme Aar, kan vi selvfølgelig intet have at erindre imod, at Byen deeltager i Betalingen hvad Bekostningen til Kanonaden hersteds angaaer.

Vi finde os saaledes ikke beføiede til at indlade os videre paa de øvrige i nærværende Beregning opstillede Udgiftsposter, om der end kunne være noget ved enkelte at bemærke, skjøndt vi dog ikke kunne tilbageholde vor Forundring over den anførte Betaling til Færgemændene ved Salling og Ottesund samt Vildsund, for afgivne Færger, da Ottesund Færgesteds Ejer jo selv burde have besørget og bekostet Overfarten, og saafremt han behøvede Hielp af hine Færgemænd, da dertil at have formaaet dem enten af Villighed eller for Betaling. Vi bør dog ikke undlade paa denne Byes Vegne, at yde dette Stæds Øvrighed, Hr. Cancelli raad, Bye- og Herredsfoged Lützhøft vor pligt skyldige Tak, fordi han har skaanet Byen for ikke ubetydelige Udgifter ved for egen Regning at have bekostet de ved de ommeldte høitidelige Leiligheder brugte Æreporte, med Materialier, Maling, Forgyltning, Decorering, m. v., uden at velbem. Hr. Cancelli raaden derfor har villet fødre nogen Godtgjørelse.

Høyer, Hattemager, Griishauge, Kjøbmand, Thonnisen, Skipper. Hedegaard, Kjøbmand.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

— 18. b. 1932.

Thisted By 1768—1878.

De eligerede Mænds Kritik over Ligningsmændene.

„Efter at have gennemgaaet den aarlige Ligning, finder vi meget „Besønderlige“ Forandringer, som her bliver anført: Den borgerlige Classe, som vi antager ere Kiøbmændene og Haandværkerne, have nydt Forhøjelse nogenledes efter den Formeening som blev af os forfattet Aar 1831 den 24. May, paa Ligningen.

Men naar vi seer hen til de høie Embedsmænds Markjorder, som paa samme Tid blev anført til en liden Forhøjelse, saa finder vi ingen uden velbaarne Hr. Cancellieraad Toft, som i det Aars Ligning har faaet lidet Forhøjelse, formodentlig for de Jorder, som han tilkøbte sig af Hr. Justitsraad Langeland.

Men da Deres Velbaarne Hr. Cancellieraad Lützhöft har bekommet Jorden af Kiøbm. Lundorph, burde det jo og henhøre til Forhøjelse paa dette Aars Ligning, men staar ved det gamle, efter Ligning 1831. Madame Reesen og Søn, som ere ansatte for 8 Rbd. 3 Mark 11 Skill. i Aaret 1831, staar for ligesaa meget i dette Aars Ligning 1832. Dog, ved en kort „Overskuelse“ af disse Mænd, til Reesens Huus og Stilling, burde den have været nedsat, da de ingen Næring har, men meget snarere tilsætter Aar for Aar, efter den Stilling som deres Tilstand staar i.

Her maae vi og anføre 2de Mænd, Hr. Konsul Lund (Red. af den nordcimbriiske Tilskuere) og Christian Münster, som ere ansat for lige meget i Næringsskat, 1 Mark 11 Skill.; skulde det ikke være indlysende at bedømme, at deres Fortjeneste ei kan anføres lige meget. Flere Oplysninger kunde opgives andre Steder i den forfattede Ligning, men vil blive for vidtløftig her at optegne, dog kan vi ikke undlade at give vores Meening tilkiende over disse agtværdige Ligningsmænd; eftersom vi kan skjønne, maae deres Dømmekraft være liden, eller en Ligegyldighed for saa vigtig en Post som de ere ansat til, kan ikke af os formodes. Men vor Anskuelse til dem er af den Formeening, at de ere for gamle til Byens Ligningsmænd, og maae afskediges saa snart Tiden gives dertil, men

for sluttelig at give vores Meening tilkiende, saa paaberaaber vi os den Forandring, som ved Ligning af os blev gjort 1831, bør træde i Kraft i det Aars Ligning 1832, da visse Mænd af de, der ejer saa meget af Thisted Jorder, giver for lidet.“

Ligningen var paa ialt 940 Rbd. 4 Mark 3 Skill. Sølv.

Paategning paa Kæmnerregnskabet 1831—1832.

„Efter at have gennemset Kjæmnerregnskabet, finder vi ikke noget derved at bemærke, uden en af Hr. Bigum indgiven Regning af 4. Febr. 1832, stor 10 Rbd. 3 Mark 9 Skill. S. og T., fra den Tiid, da den frivillige Gave blev de Herrer forundt til Borger Musiki Instrumenternes Oprettelse, som jeg Høyer og flere af mine Medborgere deeltog i. Men efter Hr. Bigums Opgivende for os paa Raadstuen, ved Regnskabets Eftersyn og Aflevering bemærkede han for os, at der iblandt være dem, som havde lovet, eller og antogtet sig, som han ikke bekom noget af. At denne hans Fordring er rigtig, med Hensyn til Opgivelsen, drages ingen Tvivl paa, men om han har forsomt at faae dem af Vedkommende, kan vi ikke bedømme. Men saa meget er indlysende for os, at Hr. Bigum burde have sørget for at faae dem opkrævet, da ingen kan formode andet end at de Herre som har ladet sig antegne, kunde og præstere det udlovede, da det dertil var frivillig Gave, og ikke tvungen.

Hvad vi i det heele kan skjønne og bedømme, er det ikke Ret, at de Herrer først frivillig har givet, siden atter skal deltage derudi, da maa man tilregne ham selv Skaden ved Forsømmelsens Opkrævning.

Efter disse fremlagte Grunde, giver vi os den ærbødige Frihed, at Hr. Bigum er pligtig at tilsvare Kjæmnerkassen den udbetalte Sum tilbage som han har bekommet, til den nuværende Kjæmner, Hr. Kiøbmand Momtoft.“

Der ønskes ny Ligningsmænd.

Til Byfogden den 2. Jan. 1833: „For Eftertiden at undgaa de Ubehageligheder, som i 2de Aar har eksisteret, ved Ligningen Aar 1831 den 24. May, senere den 8. May 1832, den første med Omligning, og den sidste med Paategning, finder vi ved os selv, at det ikke kan være Deres Velbaarenhed en Ligegyldighed, ligesaa ubehagelig for os naar vi saaledes om Aaret skal give saadan Paategning, derfor ønsker vi disse gamle Ligningsmænd aftakket, og i deres Sted nye anførte, som vi ær-

bødigt giver os den Frihed at foreslaae, nemlig Hr. Kiøbmand M. Møller, Kiøbm. Peder Smidt, Kiøbm. Klem, Kiøbm. Peder Hilm, Kiøbm. H. Jepsen, Smedem. Christian Schou, og Skrædermester N. Møller. — Senere bemærkes, „at af dem blev tagen, Møller, Smidt og Schou“.

Brandinspektør Grønlunds Lønforhøjelse.

Paa en Ansøgning fra Brandinspektør Grønlund af 2. Jan. 1833 om Lønforhøjelse afgiver de eligerede Mænd følgende Erklæring: „Vel kan Grønlund i sin Embedsførelse være en meget solid Mand, men da han vil have Forhøjelse, saa har hans Assistent (Skomagern. Bech) været ved Brand-

væsenet i flere Aar, som har givet ham Erfaring nok, saa Byen kan med ham være betrygget, og da det ikke henhører til saa stor Forstandsevne, men meere Paapassenhed og Agtpaagivenhed, saa antager vi paa Byens Vegne Skomagern. Bech, da han er en ædruelig og paapassende Mand, til Brandinspektør. Hvad Grønlund beklager sig over, er, at han af Høi Velbaarne Hr. Conferensraad Faye er bleven ansat til Bygningscommissionen; men naar det Høie Kongelig Cancellie selv haver paaberaabt, at Brandinspektøren skal være i Commissionen, saa maae vi ansee det som Borger Pligt. Vi kan sige med god Overbeviisning, at Byen kan ikke tilsvare høyere Betaling til nogen Brandinspektør, end den, der i flere Aar har været gældende. Tager vi Hensyn til andre Borgermænds Bestilling, som er lige saa besværlig som denne at udføre, og som de ingen Betaling nyder for, hvorfor skulde Byen da give ham Forhøjelse. Brandinspektøren kan intet gjøre ved Istandsættelsen af Sprøyterne „uden paa et blaat Øye“; ligeledes kan vi og bedømme samme, da det falder meget vanskeligt at sige: „deri ligger Feilen“. Skulde der indtræffe „uløkelig“ Tilfælde, da haaber vi, at Stedets Øvrighed i slige Henseender vil være til Stede og med Brandinspektøren ordne hvad rigtigst kan være ved Sprøyternes Reparation, samt Slangernes Smøring, og da ere vi jo hver Gang tilstede, og saalænge at Gud giver os vor sunde Forstand, skal Sprøyterne ei fra vores Side komme til at mangle noget andet paa en eller anden Maade, men er dertil vores høieste Ønske at holde dem i probat Stand.“

4 Mænd paagrebne ved Kronens Mark. De eligerede Mænd meddeler i Aug.

1832, „at Opsynsmændene have paa-grebne 4 Mænd med Leer. De 3de af dem have hver for sig erlagt ved Forligelses Commissionen en Mulet af 1 Rbd. Sølv; den 4de, som ey var mulig at bringe til noget Forlig, blev af os eligerede Mænd henvist til Sag, som dermed blev udlagt til Stævning. Af Stedets Øvrighed blev Opsynsmændene tillagt en Duceur af 1 Rbd. 2 Mark.

De eligerede Mænd var Weye, Griis-hauge, Thonnisen og Købm. Hede-gaard.

Arbejde ved Sprøjterne.

I November 1832 indsendte Brandmester Christen Nørgaard en Regning for at „adskille og samle den store Sprøjte, samt repareret det ene Hiul“. Arbejdets Rigtighed attesteredes af Brandinspektøren, men den gik alligevel ikke; de eligerede Mænd fandt, „at den 1 Mark, som er forlangt for 2de Gange at skilde Sprøjterne ad, henhøre til hans Embedsførelse som Brandmester, da han nyder aarlig 4 Rbd. Sølv, altsaa bortfalder Regningen.“

Kæmnerregnskabet for 1832: Indtægt 1485 Rbd. 4 Mark. Udgift 1037 Rbd. 11½ Skill.

Laan af Raadhusets Stole.

De eligerede Mænd skriver følgende til Byfogden den 27. Jan. 1833: „Saa-re Ugiærne vilde vi skrive i denne Anledning, men da man ikke kan troe andet, end at Deres Velbaarne ere ganske uvidende om slige Foretagender, give vi os den Frihed at yttre denne Vor Meening:

„Den 20. Januar kom jeg Høyer fra Kirken om Eftermiddagen over Torvet; jeg blev var, at Landets og Byens Stole blev udbragt fra Raadhuset. Jeg „spørgede“ en Tienner, om det var de Stole, som tilhørte Raadhuset; han besvarede mig med Ja. Men tillige udlod han sig med, at de havde Tilladelse. Ved nærmere Samtale med Hr. Hede-gaard derom, gav han til Svar, at det ikke var den første Gang. Men da vi finder, at disse Udlaan ikke ere passende, da vi skal paasee Byens og Landets Tarv i den Stilling vi ere satte, til at passe Raadhusets Inventarium, som dertil henhøre; ligeledes om noget deraf bliver brøstfældig, kan vi med Grund paaanke, at Udlaan ei bør finde Sted. Ligesaa indlysende er det, at Stolene inken Gavn har deraf, men kan blive brækkede eller mindre beskadigede, og i samme Tilstand aflevere dem paa Raadstuen. Men naar da Reparation paa dem skal foretages, bliver det saaledes, at ingen ved, hvorledes de ere blevne beskadigede.

For det andet hvad Stolebetrækket angaaer, bliver det opslidt; Landet og Byen kommer derved desto snarere i Bekost. Men Hr. Brinkmann som gjør Laanet, giver ingen Erstatning; men skulde det efter vor Formeening være Raadstuetieneren der turde vove sligt, burde han nyde en Irettesættelse for det første, og for Eftertiden at tage sig i Agt for Udlaan af det som Raadhuset vedkommer. For det øvrige beder vi Deres Velbaarenhed, paa Byens og Landets Vegne, at hvad som henhører til Inventarium, saasom Borde, Stole, Lysekroner, m. m. forbliver paa sit anbefalede Sted.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

— 27-7-1932.

Thisted By 1768—1878.

Madratter til Arresterne.

I Anledning af en indsendt Regning fra Jens Peter Bedsteds Kone i Thisted, af Marts 1832, paa 2 Madratter til Arresterne, insinuerer de eligerede Mænd: „at man maa antage, at Hr. Byfogden haver selv forbeholdt sig det ene Dynevaar til Madratterne, da der efter dennes Paategning paa Regningen kun er anført et saadant, istedetfor at der burde være to.“

Kampestensdæmning ved Fjorden.

23. Marts 1833: Til Peder Vægter, eller dennes Kone, betalt for en Dags Arbejde ved Omlægningen af de fra Fjorden, lige ned for Diderichsens Plads, til Strandveien opførte store Kampesten.

Jens Christensen for en Dag, betalt hver 1 Mark 12 Skill. Lars Christensen, Anders Christensen Houle, Christen Thomsen, Mads Heilberg og Christen Tamboe hver for 1 Dag samt Brolægger Christen Sørensen for nævnte Steens Opsættelse, 6 Rbd.

Desuden fik Muremester Salve Christensen 1 Rbd. for at feje Raadhusets Skorstene, i Skorstensfejer Dolleriss Sygdom. Til Grydetorvets Brolægning, leverede Mads Rasmussen i Tilsted 1 Læs Piksten, hvorfor han fik 1 Mark 8 Skill.

Kongens Regerings Aars Fest.

Til Illumination af Raadhuset ved Festligheder i Marts 1833, leverede Christine Birkenbusch 1 Lpd. Lys, og Anders Griis-hauge Krudt, m. m. for lidt over 30 Rbd. ialt. Dette giver de eligerede Mænd Anledning til følgende Paategning: „For denne Gang bliver Regningen paategnet af os til Udbetaling, men det Krudt, som af Capitainen (for Borgervæbningen) er taget til den 13. Martie tages ingen Hensyn til, da enhver ærekiær Borger er villig til at feyre Hans Kongelige Mayestæts 25 Aars Regjering; men hvad der angaar det Krudt, der er forbrugt den 14. Marti, da burde de Herrer som var til Bal, selv at betale, eller Capitainen, da vi indser, at det ikke er passende at paalægge den simple Mand saadant. Dog fra vores Side, kan det for denne Gang „Angaae“, men „oversætter“ det til Hr. Cancellieraad Lützhøft, hvad herved kan være at gjøre. Hvad De bestemmer, skal være for den Gang gjældendes.“

— Den 17. Marts sendte Borger Captain Søbeye Regning over forbrugt Krudt, m. m., i ovennævnte Anledning. Denne Regning fik følgende Paategning: „Giærne vilde vi anbefale denne Regning til Udbetaling, men da Hr. Købm. Griis-hauge i samme Anliggende haver indgivet Regning over 2de Gange tagen Krudt, Svoul, Papiir, Skind, Brændeviin og Salpeter, kan vi ikke paa de anførte Grunde anvise Regningen til Udbetaling.“

Ballet paa Raadhuset d. 13. Juni 1833: Til Byfogden: „Vi giver os den ærbødige Frihed at forespørge Deres Velbaarenhed, om der for det afholdte Bal paa Raadhuset, blev aflagt den bestemte Contingent af 4 Rbd. Sølv, som er gjældende. Men da vi haver forhørt os ved Kæmner Hr. Momtoft, om de 4 Rbd. Sølv for Ballet var erlagt, blev af ham besvaret, at i Kæmnerkassen i denne Henseende ei var noget indkommet. Altsaa beder vi Deres Velbh. snarest mulig vilde inddrive samme, da det fra vores Side ei kan samtykkes, at Raadhuset overlades til nogen uden den fastsatte Betaling.“

Angaaende Ligningen 1833.

„Ved at giennemgaae nærværende Ligning, erfarer vi, at der hvad Næringsskatten angaaer, ikke er taget noget Hensyn til Markjorder-

ne, formodentlig paa de Grunde Hr. Byefogeden i sin forrige Aars Ligning givne Paategning har angivet, og de til formentlig Hiemmel derfor citerede Cancellieplacat og Resolutioner.

Men hvad angaaer Placat af 5te Nov. 1802, da handler samme ikkun, i Henseende til den dem paaliggende Værnepligt, om Mænd, der boesatte sig paa Købstæd Jord udenfor Kjøbstæderne, og hvad Resolution af 25. Sept. 1827 betræffer, da refererer den sig til bemeldte Placat og kun bestemmer, at det ikke er nødvendigt at slige Mænd, som blotte Avlsbrugere, meddeles Borgerskab.

Ligesom nu saadanne udenfor Kjøbstæderne boende, ikke kunne drive nogen egentlig borgerlig Næring, eller dog kun meget indskrænket, nemlig som Haandværkere, efter Forordn. 18. Okt. 1811. — hvilke Haandtegninger for det meste ogsaa kan drives paa Landet. — saaledes have hine Bestemmelser ingenlunde tilstaaet Indvaanerne som boe i selve Kjøbstæden, og have Markjorder, nogen Fritagelse for reelle Tynger med Hensyn til deres Jordbrug, hvorfra end ikke det paa Kjøbstædjorder bosatte ere fritagne, men skal udrede, hvad dem paalægges.

Fordi nu Kjøbstædjorders Drift ikke kan henføres under Benævnelse af borgerlig Næring, saa er det dog vist, at sammes Besiddelse er en vigtig Erhvervskilde, der hersteds søges saavel af Borgere som af Embedsmændene, hvilke sidste ikke have de færreste Jorder, saaledes er Hr. Cancellieraad Lützhøft endnu den største eller næststørste Jordejer her paa Byens Mark.

Endog Haandværksmænd, uagtet de, fordi de ikke kan holde Heste, maa leie til Jordernes Drift, have funden deres Regning ved at købe og forpakte Jorder, som de ansee mere indbringende end, eller dog et godt Bidrag til deres Næring — saaledes ogsaa hvad Embedsmændene angaae, der kan holde flere Heste og Kjør — hvilken Fordel, baade med Hensyn til Embedsreisen og Huusholdning.

Allerede heraf vil det lettelig indsees, at det af Hr. Lützhøft andydede Princip med Hensyn til denne Byes Markjorder, der udgjøre flere Hundrede Tønder Land, er formentlig baade urigtig og uanvendelig, hvilket bliver saa meget

mere indlysende, som i Følge dette Princip, flere, der ere paalignede Næringsskat, og ingen anden Næring have end deres Markjorder, ei burde udrede Næringsskat, saasom Ole Veie, Niels Jensen Veie, Jens Larsen Dover, Poul Iversen og Madame Thomsen, ligesom det derimod i Ligningen udtrykkeligen er sagt.

Hvad Christen Nørgaard i Nørhaae og Amtsprovst Carstensens Arvinger angaaer, at den dem paalignede Næringsskat er af Jorder, hvorved Cancellieraaden, som har ledet Ligningsmændene, endog ligefrem har handlet imod berørte Princip, eller erkiendt at samme ikke er anvendelig. Hvad ellers Næringsskattens Paaligning i speciel Hensyn angaar, da nævne vi blot enkelte paafaldende Eksempler paa Ligningsmændenes Anskuelser, saaledes er Fuldmægtig Nyeborg, der er Examinatus juris, og vistnok ikke har ubetydelig privat Skriverie, ei ansat i Næringsskat, hvilket derimod er Tilfældet med Fuldmægtigene Berthelsen og Steentoft, der ikke have hine Egen-skaber, og altsaa heller ikke kan antages at have samme Erhverv.

(Kjøbm. Griishauge ejede 42 Td. og Skipper Thonnisen 8½ Td. Ld. af Byens Jorder.)

Uberettiget Næringsdrift.

Fra Amtet til Byfogden, 16. Marts 1833: „Skomagersvend Søren Petter Frandsen Neve her af Byen, har hos Amtet anholdt om, at eftergive ham en, ved Thisted Byes Politirets Dom idømt Mulct af 5 Rbd. Sølv, for uberettiget Næringsdrift, og Tilladelse til paa egen Haand at arbejde som Skoemager. I Anledning heraf, tilmeldes Deres Velbyrdighed, at Mulcten, i Betragtning af Supplicansens økonomiske Forfatning, og i Henhold til Forordn. 23. Martii 1827 § 16, herved nedsættes til 1 Rbd. Sølv, hvorimod den ansøgte Tilladelse til at arbejde paa egen Haand som Skoemager, ikke kan bevilges, eftersom han ikke har arbejdet som Svend i de lovbestemte 3 Aar, men først er bleven udlært, efter det mig foreviste Lærebrev fra Skoemager Lauget i Randers, dateret 27. Dec. 1832, og for Svend erklæret, den 18. Juni f. A.“

Stadsmusikus Zangenbergs Løn.

De eligerede Borgere giver følgende Paategning paa Regnskabet

for 1933: „Vi finder, at Hr. Zangenbergs er tillagt 10 Rbd. Sølv, men da vor Instrux' 7de Postgiver tilkiende, at vi burde vide dette, kan vi paa „den Trøkkende Byes Vegne“, ikke Resolovere slig Udtælling. Tillige henholder samme Post, at ingen ubestemt Udgift kan blive udbetalt førend den af os eligerede Mænd er paategnet. Vi finder og, at Tambourerne nyder hver 5 Rbd., er 10 Rbd., som nu i mange Aar har været, men da det blev dem lovet, stod 1 Specie vel omtrent i 5 a 6 rbd., nu derimod i 2 Rbd. 6 Skill., saa vi finder det billigt at det bør nedsættes.“

F. Høyer. A. Griishauge.
L. Thonnisen. J. Hedegaard.

Regning i Anledning af Kanonade.

For i Anledning af Hans Kgl. Majestæts Regierings Jubilæum d. 13. ds., at forfærdige Kanonbrændere til Kanonaden, og affyre Kanonerne under Dagens Højtidelighed, tilkommer os 2 rbd. Sedler, hvilke vi formener, er paa vor egen Kost, en rimelig Betaling, da vi have anvendt næsten 3 Dage i denne Anledning.

Thisted, den 19. Marts 1833.

Ærb.

Jens Dauding, Clemen Dahlgaard,
Konstabler.

— Indtægt for 1833, 1568 Rbd. Udgift, 1034 Rbd.

Mulcter for 1834 indg. i Kæmnerkassen:

„En, Poul Christian Pedersen heraf Byen for uberettiget Næringsdrift, idømt Mulct, saaledes som den senere, ved Amtets Resolution er nedsat, indbetales herved i Kæmnerkassen med 2 rbd. Sølv.“

— Den Niels Svendsen af Skjoldborg dicterede Mulct for ulovlig Krøehold, kan i Betragtning af senere oplyste Omstændigheder, nedsættes til 10 Rbd. Sølv.

— Ved Forlig indgaaet ved Thisted Byes Politiret, den 23. April 1834, har Muursvend Anders Midiholm af Thisted forbunden sig til at erlægge en Mulct til Thisted Byes Kæmnerkasse, af 5 Rbd. Sølv.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

— 17. 11. 1932.

Thisted By 1768—1878.

Borgervæbningen.

Som før meldt, ere Rekrutterne for det meste nylig etablerede Haandværkere eller Handlende, som saare nødigt kan taale at bære større Udgifter end de allernødvendigste.

Foruden det førnævnte Tab af Tid, kommer endvidere Anskaffelsen af Mundering og Armatur, begge Dele ere kostbare Gjenstande, og skal dog have og anskaffes efter Reglementet. En slig Udgift af flere Rigsbankdaler føles derfor meget. Nyttens et saadant Korps bevirker, er saare tvivlsom, naar man fragaar de faa Gange Corpset har nydt den store Ære at afgive Vagt for Deres Kongelige Majestæt, de Gange det allernaadigst har behaget Dem at bære vor kære Bye med Deres allerhøjeste Nærværelse.

Brugen af det lærte, indskrænker sig til en, højst to Parader aarlig. Skulde Byen ofte nyde den Lykke at skue Deres Kongelige Majestæt inden sine Porte, da ville der uden Vanskelighed lade sig danne en Æresvagt for Dem, som om den end ikke i militair Holdning kan maale sig med de mere øvede, dog ikke i Aarvaagenhed, og den Deres Majestæt skyldige Ærefrygt, vil staa tilbage for nogensomhelst.

Da det er os bekendt, at Deres Kongl. Majestæt haver vist flere Kjøbstæder den Naade, at tillade Ophævelsen af de der bestaaende Borgervæbningskorps, saa tør vor Commune smigre sig med at nyde en lignende Naade.

Denne ærbødige Henvendelse til Kongen frugtede ikke, idet der i Aaret 1843 ansøgte om at faa oprettet en aarlig Session, hvorpaa det menige Mandskab skulde møde.

Efter forskellige Betænklichkeiten, erklærede Communalbestyrelsen, at den ikke havde noget imod, at en saadan afholdtes. Angaaende Ekseserpladsen, ser det ud til, at den samme er bleven benyttet, thi i 1843 sendte

Møller Taabels Enke Meddelelse om, at for Eftertiden vilde hun have 5 Rbd. aarlig i Leje af Pladsen. Borgerkaptajn, Bagermester Bigum skulde i den Anledning udtale sig om man ikke som i andre Byer, kunde i flere paa hinanden følgende Dage foretage disse Øvelser, og umiddelbart derefter afmønstre, hvorved i det mindste en Del af Lejen vilde kunne spares.

I November 1843 spurgte Amtet, om Borgervæbningens Tamburer fremdeles skulde vedblive at nyde de 5 Rdb aarlig, som har været tilstaaet hver af dem. Dette havde Bestyrelsen intet imod, men indstillede til Amtet, om det ikke maatte behage dette at nedlægge Forbud mod den Uskik, at de beskattede By og Omegn ved at drage omkring og gratulere Nytaar.

I 1844 ansøgte om Anskaffelse af en Basun, en 2. Trompet og 2 Trommer til Borgermusikken, men Repræsentantskabet turde ikke tilraade Anskaffelsen, da man tildels ikke havde nogen Mening om, hvor høj Summen kunde blive, „ligesom man eiheller indseer denne Udgift for nødvendig.“

Samme Aar indsendte Borgerrepræsentationen en Besværing til Kancelliet, om Fritagelse for Tjeneste ved Borgervæbningen, og det hedder heri bl. a., „at denne Kjøbstads Borgerrepræsentanter have siden Instruxen af 24. Juli 1829, ikke gjort Tjeneste ved Borgervæbningen, og at denne Fritagelse syntes at være en billig Lempelse mod de Mænd, som opofre saa megen anden Tid og Virksomhed for Kommunens Tarv. Formanden for Kommunalbestyrelsen er imidlertid i denne Tid af Borgercapitain Bigum bleven tilsagt til at indtræde under Borgerskabets militære Øvelser, og ligesaa lidet som vi kan begribe Aarsagen dertil, saaledes har det ogsaa forundret os, at Amtet har givet denne Tilsigelse. Vi finder os derfor foranlediget til at hentyde til det kgl. danske Cancellie, med Ansøgning om, at vi fremdeles maa tilstaaes denne Fritagelse, som hidtil har været forundt Borgerepræsentanterne, for at gjøre Tjeneste ved Borgervæbningen“. Under 22. Juni 1844 afgav Kancelliet en Resolution, som gik ud paa, at der ikke

fandtes Grundlag til at fritage hverken Borgerrepræsentanterne eller Formanden for disse, for Tjeneste ved Borgervæbningen, men den 16. Juli indsendte man igen en Besværing til Kancelliet om Fritagelse derfor, men hvorvidt denne fornyede Henvendelse har hjulpet, ses ikke.

Ved en Undersøgelse af Armaturkamret paa Raadhuset i 1848, fandtes der kun 4 Geværer, ligesom Lædertøjet og andet mere var borte.

Man bad nu Amtmand Rosenkrantz, som Borgervæbningens øverste Chef, om at foranledige en Undersøgelse iværksat, saavel med Hensyn til, om de manglende Geværer forefandtes hos Borgerne, som med Hensyn til dets Brugbarhed i paakommende Tilfælde.

Fritagelse for Øvelser i et Aar.

I 1849 indsendte Borgerkaptajn Bigum en Anmodning til Kommunalbestyrelsen om, at Borgerne maatte fritages for den sædvanlige Øvelse for dette Aar, hvortil Bestyrelsen erklærede, at den intet havde at indvende derimod.

Brand- og Politikorps.

I 1851 foresloges Borgervæbningen omdannet til et kombineret Brand- og Politikorps, men endnu i 1853 ventede man forgæves paa Justitsministeriets Resolution i denne Anledning, hvilket var saa meget mere et Savn, som der netop i disse Dage var indtruffet en Ildsvaade, som havde bevist, at Byen netop manglede et organiseret Brandkorps.

Senere hører man ikke Betegnelsen „Borgervæbning“, men kun „Politikorps“, og Omdannelsen maa være sket i 1850erne; det fremgaar ikke bestemt af Protokollerne, hvilket Aar Omdannelsen har fundet Sted.

Brandvæsenet i Thisted.

I Aaret 1768 hører man første Gang om Brandvæsen her i Thisted; nævnte Aar, den 22. Marts, fik Anders Kold 2 Rd. for at smøre Sprøjteslangerne, hvilket skete efter Øvrighedens Befaling.

Den 29. Juli s. A. fik Natmanden 1 Rd. 13 Skill. for at føre Skarnet fra Sprøjtehuset. Dermed være dog ikke sagt, at Brandvæsenet oprettedes nævnte

Aar, men efter det tilgængelige

Materiale, er det første Gang, det omtales.

Det var Byfoged Scavenius, som oprettede dette Byens første kommunale Væsen, og saa ivrig var han for Sagens Fremme, at da Sprøjterne, der var købt i Aalborg og kostede 220 Rd., skulde betales, saa laante han privat 200 Rd. af Kirkens Midler og lagde selv Resten til. Da saa Sprøjterne kom til Thisted, viste det sig, at det var smaat bevendt med deres Brugbarhed, hvorfor Borgerskabet trykkede sig ved at rykke ud med Beløbet.

Imidlertid døde Byfogden i Aaret 1771, og hans Enke, som senere giftede sig med en Løjtnant Hirschfeldt, ønskede ganske naturligt at faa Sprøjterne i Orden. Der tilkaldtes et Par sprøjtekundige Mænd, og disse i Forening med Repræsentanter for Borgernes, var snart enige om, at Sprøjterne umuligt kunde antages, „da de til at slukke Ildebrand, som Gud naadelig afvende, befindes unyttige og utjenlige“. „Det var jo en dødelig Synd“, hedder det i denne Betænkning, „om denne fattige Bye skulde besværes med saadanne store unyttige Udgifter, og i paakommende Fare, intet med disse Sprøjter kunne udrette.“

Først 1774 kom man til Forlig. Løjtnanten fik de 220 Rd. udbetalt mod at han for en Sum af 50 Rd. lod Sprøjterne istandsætte. Kirken fik sine Penge tilbage, men uden Renter, „da den var skikkelig formuende“, og ikke mindst da Kirken ogsaa kunde komme til at nyde Gavn af Sprøjterne i paakommende Tilfælde. Ialt havde man en Udgift paa 252 Rd., hvilket paa den Tid var en stor Sum; den blev derfor paalignet samtlige Ejendomme i Byen med 45 Skill. af hver 100 Rd., og denne Ligning udarbejdedes af P. Leerhøj, Frantz Rosenberg, Chr. Larsen og Chr. Andersen Schielsgaard.

Nu hører man intetsomhelst til noget Brandvæsen angaaende, før i Aaret 1814, da dette Væsen kostede Byen 89 Rd., og derefter 11 Aar senere, altsaa i 1825, da Brandfolkene havde brugt Lys for 3 Rbd. 72 Skill.

I 1827 angives Brandinspektør L. A. Grønlunds Løn af være 20 Rbd., Brandmesteren TømrerChr.

Nørgaard fik 4 Rbd. Sølv.

I 1830 anskaffedes 6 Stk. nye Brandskilte, og Straalerøret til den lille Sprøjte blev repareret af Gørtler S. P. Bunch.

I 1830 ses Brandmesterens Løn at være forhøjet til 13 Rbd. 4 Mark 6²/₃ Skill. Sølv.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

— 22. 12. 1932

Thisted By 1768—1878.

Brandvæsenet i Thisted.

Straalemesteren hed Anders Lundbye, og han havde i første Halvdel af Aaret 1830 forbrugt Tran, Olie og Sværte for 11 Rbd. 1 Mark 6 Skill., til at smøre og pudse Sprøjterne i; der var 2, den store og den lille Sprøjte.

Baade den forrige Brandinspektør, Købmand Hedegaard, og den daværende, Grønlund, oppebar Mulkerne, som indkom ved forskellige Lejligheder, og som sikkert var en ikke ringe ekstra Indtægt, men nu kom man i Tanker om, at dette Beløb burde gøres frugtbringende for Byen, indsættes i Sparekassen og anvendes ved forskellige Lejligheder til Indvaanernes Tarv.

Sagen overgaves til Amtet, men hvorledes den ellers forløb, ses ikke.

Den 16. November 1838 tilskrev Repræsentantskabet Byfogden, om man ikke kunde anbringe Brandsluffen i den Kirken tilhørende Lade, da baade Byens og Kirkens Sluffer havde staaet, enten ude under aaben Himmel, eller ogsaa paa en Plads, hvorfra de i paakommende Tilfælde, vanskelig kunde faas. Formentlig har Byfogden imødekommet denne Henstilling; der ses dog intet derom.

Den 27. Jan. 1839 henvendte Repræsentantskabet Kirkeinspektionens Opmærksomhed paa Sprøjternes Tilstand, i følgende Skrivelse: „Den respektive Inspektion for Thisted Kirke, vil, med Byens øvrige Indvaanere have erfaret, at saavel den Kirken tilhørende Sprøjte, den bedste, som findes i Byen, som de Byen tilhørende, ere langt fra at opfylde deres Bestemmelse. Den første kan det ikke som Kirkesprøjte, thi den formaaer ikke at

føre Vandstraalen op til det øverste af Kirkespiret, og da dette i Tordenveir er mest udsat for Fare, saa vil man indsee den Fare, Kirken er udsat for i paakommende Ildebrandstilfælde. De andre ere gamle og udtjente, og med Rædsel maae enhver Indvaaner tænke paa den almindelige Fare, Byen vilde blive udsat for, om Ulykken skulde hælde, at en Ildebrand skulde udbrude“. Man androg derefter paa, om det ikke maatte behage den ærede Inspektion, hos vedkommende Autoriteter at udvirke Tildelse til at anskaffe en ny og hensigtsmæssigere Sprøjte, og den gamle overlades Byen.

Den 13. Maj samme Aar tilskrev Repræsentationen Amtet følgende angaaende Brand- og Borgervæbningskorpset: „Efter vor underdannede Formeening, bør alle de Individer som have vundet Borgerskab, og ei formedelst Alder eller Legemsfeil ere frietagen, anviises Plads i Borgervæbningens Rækker. Det øvrige vaabendygtige Mandskab, som ikke eier fornævnte Qualificationer, derimod at henvises til Brandcorpset. Deres Høivelbaarenhed, (Amtmanden) vil upaatvivlelig gunstbehagelig tiltræde Repræsentantskabets Mening, at det er af yderste Vigtighed for Byens og Indvaanernes Sikkerhed, at den ejer et godt organiseret og vel indøvet Brandcorps — et Gode, vi imidlertid til Dato ikke har kunnet glæde os over. Det maa derfor gunstigt tilgives os, om vi benytte denne Leilighed til, for Deres Høivelbaarenhed at insinuere, at det maatte behage Dem, at lade Dem forelægge til Approbation, en Plan, hvorefter nævnte Brandcorps blev at øves, og som, med Udeladelse af alt Paradeværk, indeholdt Anvisning til for Corpsmedlemmerne at opnaae den høist muelige Færdighed i Haandgrebene til at behandle Sprøjterne — til at recognoscere et formodet Brandsted uden at molestere det uden Grund; — til at redde, saavel Beboere som Bohave, og, fremfor Alt, til for de befalende, at forskaffe sig de underhavendes ubetingede Lydighed. Brandallarmen af 13de January overtjede os om, at i paakommende virkelig Fare, være vi yderst slet hjulpen med det nu bestaaende Brandcorps. Brandinspektøren viiste sig uden mindste Condouite; ingen Orden var i noget — Enhver handlede paa egen

Haand og Virvar og sørgerlig Forstyrrelse var det eneste, som sporedes. Ved samme Leilighed erfarede vi ogsaa, at Brandstederne ere tilgængelige for de Skarer af Pøbel, som Nysgjerrighed og andre Motiver hidlokke. Vi finde det derfor at være vor Pligt, allerærbødigst at indstille til Deres Høivelbaarenhed, om det ikke maatte behøve Dem, at beordre Borgercaptainen til enhver Tid at have et tilstrækkeligt Mandskab disponibelt, som da i paakommende Ildsvaade havde at møde i Armatur, afspærre alle til Brandstedet førende Gader og Veie, og ikkun tillade Sprøite- og Redningscorpset Adgang."

Den 15. Oktober 1840 overværede Communalbestyrelsen en Prøve ved en ny Sprøjte, som Kobbersmed Smith havde forfærdiget og tilbudt Byen for en Pris af 500 Rbd. Da nu Prøven ikke faldt ud til Fordel for denne Sprøjte, da, som Communalbestyrelsen bemærker i en Skrivelse til Amtet, „at Byen nu har mange høie Bygninger, og de 2 Sprøiter, som nu haves, er for smaa til med Nytte at kunne bruges ved saa høie Bygninger i ulykkelig Tilfælde af Ildebrand,

saa foreslaar man Anskaffelsen af en større Sprøite, der kan faaes i Kjøbenhavn hos Sprøitefabrikant Meier for 500 Rbd."

Dagen efter tilskrev man Kobbersmed Smith, at efter at man havde overværet Prøven med den af ham tilbudte Sprøjte, maatte maatte man beklage, at man ingenlunde fandt nævnte Sprøjte enten at opfylde de Fordringer, der gjordes til den, eller at svare til den opgivne Pris, dristede man sig ikke til at afkøbe ham den.

Man afgav derefter Bestillingen paa den københavnske Sprøjte, og ønskede den inden anstundende Vinter sendt med en Skipper Fischer her fra Byen, som om kort Tid vilde indtræffe til København.

Midt i Decbr. Maaned maa Skipperen være arriveret med Sprøjten, thi den 21. ds. skriver Repræsentantskabet til Byfogden og anmoder om en Sprøjteprøve, for at faa erfaret, om den nu ogsaa svarer til Forventningerne om at kunne presse Vandet 60 Fod i Vejret, samt at før Prøven foretoges, blev Højdemaalet vel at afsætte paa Kirketaarnet, og man forespørger, om Byfogden vil foranstalte dette,

eller det overdrages Repræsentantskabet.

Samtidig skrives der, at man er blevet gjort opmærksom paa, at en temmelig almindelig Grund til, at Sprøjteslangerne brister, skal være den, at Straalelestrene, som ej kan høre, naar Pumpningen begynder, ikke betimelig nok aftager Proppen, som tilslutter Mundstykket, og Vandet presser derfor paa Slangen og sprænger den. Dette skal man paa flere Steder forebygge ved, paa Opstanderen at anbringe en Klokke, som ved at lyde, underretter Straalelesteren om, at Pumpningen begynder, og da det har vist sin Nytte, saa indstiller man, om det ikke vilde være hensigtsmæssige at lade Byens Sprøjter forsyne med klarttonende Klokker.

Endvidere foreslog man, at for i paakommende Ildebrandstilfælde at paaskynde Fyldningen af Vandtønderne, at anskaffe 2 store Trætrage, og som anbringes paa Tønderne, naar disse skal fyldes; de kunde opbevares i Sprøjtehuset, og af en Brandsvend hidbringes til Fyldestedet.

Imidlertid følte Kobbersmed Smith sig brøsthøiden over, at man havde kasseret hans Sprøjte, og han indsendte en Klage til Byfogden, hvorpaa Repræsentantskabet bl. a. erklærede: „— at da Communalbestyrelsen af det Kgl. Danske Cancelli var paalagt at foranstalte Byens Brandvæsen sat i en forsvarlig Stand, navnlig med Hensyn til Sprøiter, som i Ildebrandstilfælde kunde virke med Nytte og Kraft paa de flere 2-Etagers Bygninger Byen nu eier, da blev der tilskrevet Sprøitefabrikant Meier i Kjøbenhavn, om at opgive Størrelsen af og Prisen paa de Brandsprøiter han fabrikerede. Efter at dette var skeet, havde Kobbersmed Smith udtalt sig med, at han vilde findes villig til at forfærdige en Sprøite, lig den af Meier opgivne til 500 Rbd., og skulde Byen ikke være pligtig til at modtage den, hvis Repræsentantskabet ikke fandt den god. Dette gentog han senere overfor det samlede Repræsentantskab, og det overdroges ham nu at forfærdige en Sprøite paa disse Vilkaar.

Sprøiten præsenteredes som bekendt den 15. October, og prøvedes i Amtmandens, Byfogdens, Borgerrepræsentanternes og en stor Deel af Indvaanernes Overværelse.

Ved Prøven viste det sig, at Sprøiten ej formaaede at yde stort mere end den saakaldte „Kirkens Sprøite“, ligesom ogsaa at den, foruden at fordre en betydelig Arbeidskraft, ej var af den Suffisance, som man skulde have formodet, idet „Bakken“s Vægge fik flere betydelige Buler, ved det, at Vandtønderne kastedes op paa den, for at udtømmes.

Slangen blev enstemmig erklæret for daarlig, og da den desuden ikke udgjorde mere end $\frac{1}{4}$ af det Antal Alen Slange, som Meyer havde lovet at levere, og Smith ikke yttrede et Ord om, at den blot skulde anses som Prøveslange, saa kunde der saa meget mindre være Grund til at antage Sprøjten. Af foranstaaende vil det altsaa være klart, at der ikke paahviler Byen nogen Forpligtelse til at afkøbe Smith den af ham forfærdigede Sprøite."

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

— 0 — 26-1-1933.

Brandvæsenet i Thisted.

Den ny Sprøjte svarede heller ikke helt til Forventningerne, da den ved den sidst afholdte Prøve den 31. Febr. 1841 endelig skulde antages: „det blev dog besluttet at antage den, skjøndt den ved Prøven ikke aldeles præsterede, hvad der med Hensyn til den Høide, hvori den skulde sætte Vandstraalen, men dog i Betragtning af det ugunstige Stormveir og det uøvede Mandskab, som betjente den, blev den ansat for at opfylde de væsentligste Betingelser.

Dog fandt Repræsentant Frost sig, paa Grund af denne Mangel, foranlediget til at stille det Votum, at da Vandstraalen ei steg i den stipulerede Høide, saa skulde denne formeentlige Mangel bruges som Paaskud til at bevirke en Nedsættelse i den accorderede Pris".

Denne Anskuelse deltes imidlertid ikke af det øvrige Repræsentantskab, og man antog Sprøjten til den akkorderede Pris af 500 Rbd.

Den 9. Febr. 1847 ansøgte Brandinspektør Grønlund om at maatte

tilstaa et Gratiale af 10 Rbd., dels paa Grund af, at den Løn, han oppebar af Byen, kun var paa 20 Rbd. aarlig, og dels paa Grund af, at hans Forretninger var tiltaget, for nemmelig med det ham paalagte Tilsyn og hans Protokolføring, samt Indberetninger angaaende de Handlendes Forraad og Oplag af Krudt. Borgerrepræsentanterne erklærede, at da han i det hele viste Flid og Iver i sin Tjeneste, og navnlig var meget paapassende i alt, hvad der vedkom Sprøjter og øvrige Brandredskabers Conservation og Tjenestdygtighed, som og i Tilsynet med Byens Ildsteder, samt at han derhos levede i trange Kaar, saa fandt man, at der var Anledning til at tilstaa ham det forlangte Beløb. I 1848 var der Tale om, at Brandkorpset skulde indøves i Vaabenbrug, men det blev dog ikke til noget, thi, som Borgerrepræsentationen gjorde Amtet opmærksom paa, var Brandkorpsets Bestillingsmænd, saasom Assistenten, Rodemestre og flere, allerede indtraadte under det frivillige Jægerkorps og gjorde, sammen med dette, Tjeneste, og en Del af Brandkorpsets andre Medlemmer vilde næppe være i Stand til at ekvipere sig nogenlunde taalelig med Klæder og Fodtøj, og endvidere, at en Del ikke var synderlig skikkede til at træde under Vaaben, af andre forskellige Grunde, saa at de, som derefter blev tilbage, var meget faa.

I 1851 foresloges som omtalt, at Borgervæbningen skulde ophæves, og i Stedet for søges oprettet et Brand- og Politikorps. Der blev forfattet et Reglement for dette, og indsendt til Ministeriet, men endnu i 1853 havde man ikke hørt noget derfra, hvorfor man indsendte en Besværing til Justitsministeriet, da man vedvarende var af den Anskuelse, at det var et føleligt Savn, at der intet organiseret Brandvæsen fandtes, saa meget mere, som den i disse Dage indtrufne Ildsvaade havde gjort det ønskeligt, at der fandtes et organiseret Korps. Hvor denne Ildsvaade havde fundet Sted, nævnes ikke.

I 1858 gjorde daværende Brandkaptajn Holm Indstilling om, at der anskaffedes forskellige Rekvisitter til Brandvæsenet, deriblandt Opstilling af Brandpumper paa forskellige Steder. Dette fandt man

dog vilde blive altfor kostbar for Byen, da der jo i enhver Gaard fandtes en Brønd eller Pumpe. Iøvrigt fandt man Anledning til at bemærke, at man i de tvende Ildbrandstilfælde, som har fundet Sted i de senere Aar, ikke har fundet, at der har været Mangel for at kunne faa Vand, hvorimod der snarere kunde ankes over god Ordning af Brandmandskabet, for saa vidt angaar den Afdeling, som er bestemt til Vandfyldning, da dette Mandskab i Reglen har manglet paa de Steder, hvor det skulde være tilstede. Man vilde imidlertid tage under Overvejelse om man mulig skulde anbringe 1 eller 2 offentlige Pumper paa bekvemme og hensigtsmæssige Steder.

— Saadanne Pumper har jo været anbragt, bl. a. i Hjørnet ved Hundborgvej og Dragsbækvej, i Skovgade, i Nørregade og paa Hjultorvet m. fl. Steder.

Kaptajn Holm afskedigedes som Brandkaptajn i Thisted den 1. Maj 1861, og maa herfra være flyttet til Roskilde, thi i 1861 skænkede Kaptajn M. S. Holm i Roskilde en Del Rekvisitter til et Beløb af 51 Rbd. 4 Mark, til Brand- og Politikorps i Thisted. Man afsendte en Takskrivelse til ham, hvori det bl. a. hedder: „at Bestyrelsen, som ikke er vant til at see Opmærksomheden henvendt paa Thisted haardt beskattede By, takker Hr. Captainen for Gaven, og ledsager Taksigelsen med Ønsket om, at han i sit nye Hjem maa finde Tilfredshed og Lykke, og ikke dér glemme, at han lever i venlig Erindring i Thisted“.

Den 26. Aug. 1861 skrev Kommunalbestyrelsen følgende til Byfoged Schouw, angaaende Løn til Brandkaptainer: „Ligesaa lidet som Regjeringen er bundet til en fixeret Gage udenfor Funktionærens Tjenestetid, lige saa lidt er en Kommunalbestyrelse bunden. Finder Regjeringen, at Statens Vel fordrer en Forandring i det bestaaende, afskediger den Embedsmanden med $\frac{2}{3}$ af Gagen i Vartpenge.

Saaledes har Kommunalbestyrelsen ikke baaret sig ad, den har ladet den een Gang ansatte vegetere i Embedet, just ikke til Held for Kommunen. Den i Aaret 1855 fungerende Kommunalbestyrelse vedtog at skabe et Embede, ved at foreslaa en Løn af 200 Rbd. til den,

som maatte blive beskikket i den da ledige Brandkaptainspost. Den hverken har bestemt eller har kunnet bestemme den faste Gage for efterfølgende Brandkaptainer. At Brandkaptainen udnævnes af Amtet, er i sin Orden, ligesom ogsaa at Kommunalbestyrelsen bestemmer en aarlig Sum til denne Bestillingsmand, dersom en saadan findes fornøden. Det er Skatteydernes Lomme, der tages af, og med disse maa Kommunalbestyrelsen handle varsomt.

Endnu ere vi ikke komne til noget Resultat, om der skal tillægges den nyansatte Brandkaptajn i Thisted Løn eller Vederlag. Det beror paa en nærmere Undersøgelse af Brandvæsenets Tilstand. Saa meget vide vi, at Brandcaptainerne i Viborg ikke nyder Løn, og ei heller i Skiye; i Varde oppebar han 16 Rbd. aarlig, i Hjørring 25; i Nykjøbing paa Morsø faar han 30 og i Hobro 60 Rbd. aarlig. Det er klart, at ingen af de her nævnte Kjøbstæder betragter det Brandcaptainerne tillagte paa anden Maade end som et passende Vederlag for de med Stillingen forbundne Udgifter, og efter modtagne Indberetninger at domme, savnes i ingen af Kjøbstæderne selvstændige, dygtige Mænd, i Besiddelse af Medborgernes Tillid, som paa en forsvarlig Maade udfører det overdragne Hverv. Skulde virkelig Thisted Kjøbstad — Hovedstaden i Amtet, være saa uheldig stillet, at Penge alene skal gøre Udslaget? Kjøbstaden er forgjældet, næringsløs og forknyt, langt værre faren end enhver af fornævnte Kjøbstæder, men dog endnu ikke saa slemt faren, at den staaer som en eneste sørgelig Undtagelse.

Vi insisterer derfor, at ingen Løn udbetales til constituerede eller ansatte Brandcaptainer i Thisted, førend Kommunalbestyrelsen har bestemt Størrelsen. Vi nærer det Haab, at Byens Vel ligger Dem, ligesom os, paa Hjerte, og derfor behandle Sagen med den Omhu, som efter Forholdene her er uundgaelig nødvendig.“

Henke	Svarre	Gerlach
Formand (Toldktrll.)		(Hattem.)
Ludvig Lund		Bonne
(Redaktør)		(Jernstøber)
	Hald	
	(Dyrlæge)	

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 17-2-33

Thisted By 1768—1878.

Brandvæsenet.

Under 3. December 1861 tilskrev Communebestyrelsen Byfoged Schouw følgende: „Idet Bestyrelsen gaaer ind paa, at der af Thisted Byes Kæmnerkasse udbetales den vacante Brandcapitainsgage for indeværende Aar til de af Amtet constituerede Brandofficerer, Gullev og Tømmermester Tetens, er det ikke som en Indrømmelse af Amtets Bevilligelse til at constituere Brandofficerer med Gage eller Vederlag — uden foregaaende Konference med Bestyrelsen om Gagens eller Vederlagets Størrelse, men fordi vi erkende, at de paagjældende tilkomme Vederlag for havt Arbejde, som passende kan ansættes til 100 Rbd. for begge, hvilket Beløb netop er disponibelt af Brandchefsgagen 1. Jan. 1862. Ved herom at underrette Hr. Byfogden til videre Meddelelse for Amtet, anmoder vi Dem om at ville tilkendegive Amtet vor urokkelige Beslutning, fremtidig ved ethvert Middel der staar os aaben, at modarbejde Amtets Indblanden i Communens Pengeanliggender vedtagne Bestemmelser, som ikke ere lovmedholdelige, eller sanktionerede af os, ligesom vi ogsaa, saavel for nærværende, som ethvert vidende Tilfælde, agter at offentliggjøre Fremgangsmaaden til Underretning for Byens Skatteydere“.

Den 10. December s. A. anmodes Kæmneren om at udbetale Premierløjtnant Gulev 62 Rbd. 48 Sk. som Chef for Thisted Brandvæsen og til Secondløjtnant Tetens 37 Rbd. 48 Sk. som Næstkommanderende for samme.

I April 1862 tilbød Kirken at skænke dens Sprøjte til Thisted Bye Brandvæsen, men man turde ikke rigtig tage mod Tilbudet, hvorfor man sendte Kirkeinspektionen følgende Skrivelse: „Den ærede Kirkeinspektion har i beh. Skrivelse af 24. April meddelt os Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse, hvori bifaldes, at Thisted Kirkes Sprøjte med Tilbehør, uden Godtgjørelse overdrages til Thisted Commune. Dersom Hensigten med denne Foræring er at frigøre Kirken for at holde og vedligeholde Sprøjte ved at overdrage os den.

henholder vi os til, at vi ikke ønsker os berettiget til at modtage den. Agter derimod Kirken at anskaffe en ny Sprøjte og selv besørge Vedligeholdelsen af denne, saa takker vi for Foræringen, og modtager den med Fornøjelse.“ — Man fik den — men det kostede alligevel Byen 40 Rbd. aarlig.

Skræderm. Kalum var Brandkaptajn i 1862.

Den 16. Juli 1863 nedbrændte Hotel „Limfjorden“ i Østergade, tilhørende Købm. Jacobsen, hvorved der skete nogen Skade paa Enkemadam Kreibergs Have; Byen vilde ikke erstatte hende Skaden, og Brandforsikringen mente, at det var denne uvedkommende, men blev vel nok dømt til at betale; endnu i Oktober s. A. var dette uafgjort.

Brandkapt. Kalum ansøgte i Dec. 1863 om Lønforhøjelse, men skønt man erkendte, at han i sin Funktionstid havde lagt Iver og Flid for Dagen, saa maatte han dog nøjes med det, han havde.

I Aaret 1867 maa han være gaaet af som Brandvæsenets Chef, thi nævnte Aar søges denne Post af Murermestrene Gulev og J. C. Veye, Tømmerne C. Lassen og N. C. Hobolt, Malerm. Gjørup Y. L. Grishauge, forhenværende Økonom P. C. Schou, Skorstensfejer Ahlberg og Farver Bahner. Af disse ansaas Gjørup for at være den mest kvalificerede, og blev — saa vidt vides — den foretrukne til denne Post.

Afskrift af Forhandlingsprotokol for Thisted Brand- og Politicorps fra 14. April 1856.

„Efter Aftale med Politimesteren, Byfoged Gad, afholdtes et Møde paa Raadstuen den 14. April 1856, for at tage Bestemmelse om Valg af Officerer og Underofficerer til Brand- og Politicorps i Henhold til Reglem. 11 October 1855, § 6, derefter at gjøre Forslag til Amtmanden om Officerernes Udnævnelse.

Da Politimesteren imidlertid formedelst Forfald maatte forlade Mødet, blev det af ham overdraget til Brandcapitainen alene herom at tage Bestemmelse, idet han derefter vilde forsyne samme med sin Underskrift. De Herre, som vare villige til at overtage disse Poster, vare forud anmodede om at være tilstede.

Valget paa Officererne til Brand-, Nedbrydnings-, Rednings- og Politicorps, blev da foretaget saaledes: For Sprøjte-Afdelingen: Premierlieutnant, Muurerm. Gulev, Secondlieutenanterne, Adjutant, Muurmester

Veie, Muurm. Hyldahl, Tømmermester Tetens, Skibstømmermand Strand og Muurerm. Hobolt. For Nedbrydnings-Afdelingen: Secondløjtnant, Tømmerm. Lassen. For Rednings-Afdelingen: Secondleutenant, Snedkerm. Nielsen. For Politicorps: Secondleutenant, Købm. Kløvborg; var ikke til Stede, men havde erklæret for Capitainen, at han var villig til at modtage Valget.

Ved samme Møde blev dernæst foretaget Valg paa følgende, som Commandersergent og Underofficerer.

Ved Sprøjte-, Nedbrydnings- og Rednings-Afdelingen: Underofficererne, Tømmermester Pløtz, Snedkermesterene Strand, A. Petersen, Skaarup og Lund, Malermester Holm, Skibstømmermester Hald, Smedemestrene Bruus, Carstensen og Schaarup, Muurermestrene Laursen og La Frantz, Sadelmagermester Meutzel, Blikkenslagermester Halse og Bødkermester Nielsen. For Politicorps: Commandersergent Brygger Berthelsen, samt Underofficererne, Købmand Krabbe og Baberm. Frost.

Mødet hævet.

Holm, Brandcapitain.

Brandret ang. Udeblivelse.

Aar 1856 d. 27. Septbr. var en Brandret sat paa Raadhuset, hvor der blev optaget Forhør i Anledning af at Købmand Tacau var udeblevet fra Øvelsen ved Politicorps. Købmanden var mødt og angav som Grund for Udeblivelsen, at han ikke havde Armatur, og ikke havde faaet saadant udleveret til det Bud han derefter havde sendt. Formanden og Lieutenant Kløvborg formeente, at Sagen efter den skete Oplysning burde bortfalde, Capitain Holm formente derimod, at Tacau burde mulcteres.

Gad. Holm. Kløvborg.

Brandret ang. Mangler.

Aar 1856 den 23. Decbr. blev en Brandret sat paa Raadhuset, hvor der blev foretaget Sag i Anledning af at Købmand L. B. Jacobsen i hans Gaard i Østergade mangler Tønde, Sluffe, Stige, udhænger-Lygte, samt at Brønden er slet vedligeholdt, hvilke Mangler ved sidste Brandsyn var udsatte, og ikke afhjulpne, skjøndt den ham givne Frist er udløbet.

Brandretten forelagde Jacobsen, som vedgik at have de paaviste Mangler, om han ønskede atter en Udsættelse for at istandsætte Manglerne, hvortil Jacobsen erklærede, at han ønsker 1

Maaned til Anskaffelsen af Re-
quisitterne, og Tiden til Nytaar
for Brøndens Istandsættelse.

Hvilket bevilgedes.

Retten hævet.

Gad. Holm. Gulev.

Brandret ang. Ildebrand.

1857 den 12. Febr. blev Brand-
retten sat paa Raadhuset i An-
ledning af den Natten mellem d.
10. og 11. stedfundne Ildebrand
hos Kjøbmand Christensen i
Nørregade. En Udskrift af det
af Politimesteren til Politiproto-
kollen optagne Forhør fremlag-
des oplystes. Brandrettens Med-
lemmer fandt intet videre at op-
lyse. Brandretten hævet.

Gad. Holm.

Brandret ang. Mulkter.

Brandretten sat paa Raadhu-
set den 17. Februar 1857. Rap-
port fra Krabbe fremlagdes, for-
synet med Forkyndelsespaateg-
ning. Slagter Hillers var ikke
mødt. Idømtes en Mulkt paa 2
Mark.

Lynge mødte, Mulkt 2 Mark,
betalt. Lundbæk mødte, 2 Mark,
betalt. Vestergaard mødte, Mulkt
2 Mark, betalt. Jørgen Chr. Jør-
gensen undskyldt.

Retten hævet.

Gad. Holm. Gulev.

Brandret ang. Forandring af Skorstene.

Aar 1859 d. 9. Juni for Udebli-
velse fra Øvelser mulkteredes
Frost og Gravesen, hver med 3
Mark, som erlagdes til Holm.

Murermester Lucassen mødte.
Han forpligtede sig til at foran-
dre tvende Skorstene hos Skræ-
dermester Jensen og 1 i Præste-
gaarden, saaledes at disse kan
afsynes af Capitainen. For at
have bygget ulovligt, decretere-
des han er Mulkt af 5 Rbd., hvil-
ken han forpligtede sig til at be-
tale inden 8 Dage til Capitainen.

Gulev og Kløvborg var fravæ-
rende.

Gad. Holm.

Brandret ang. Ildebrand.

Aar 1857 den 18. Aug. blev
Brandretten sat paa Raadhuset i
Anledning af den den 14. Aug.
hos Berthelsen stedfundne Ilde-
brand. Brandrettens Medlemmer
havde intet at erindre.

Gad. Holm. Gulev. N. Krabbe.

Brandret ang. Ildebrand.

Aar 1858 d. 8. April blev Brand-
retten sat paa Raadhuset i An-
ledning af den den 30. Marts sted-
fundne Ildebrand i Jernstøber
Bonnes Gaard. Intet at erindre.
Gad. Holm. Gulev. N. Krabbe.

Brandret ang. Ildebrand.

Aar 1859 den 30. Marts blev
Brandretten sat paa Raadhuset i
Anledning af den den 17. ds.
stedfundne Ildebrand i Gæstgi-
vergaarden „Liimfjorden“, tilhø-
rende Købmand L. B. Jacobsen.
Brandrettens Medlemmer, som
havde overværet Politiforhøret
og til Politieprotokollen gjort de-
res Bemærkninger, fandt iøvrigt
Intet at erindre, idet ingen af
Medlemmerne vidste at paapege
nærmere Omstændigheder, som
kan give andre Oplysninger an-
gaaende Branden.

(Underskrifterne).

Brandret ang. Udeblivelse fra ovenst. Brand.

„Aar 1859 d. 14. Mai blev
Brandretten sat paa Raadhuset i
Anledning af Udeblivelser ved
sidste Ildebrand hos L. B. Jacob-
sen: Bager Jørgensen udebleven
fra Politicorpset. Mulkteredes
med 4 Mark. Tømrersvend Chr.
Jespersen udebleven fra Nedbryd-
ning; 1 Mark i Mulct. Snedker-
svend Søgaard udebleven fra do.
1 Mark i Mulct. A. C. Bund-
gaard, P. C. Bundgaard og A.
Skov, hver 1 Mark. Søren Kiil 1
Rbd. Christen Petersen 1 Mark.
Snedkerm. Jensen 4 Mark, og
Tømrersvend Kløigaard 1 Mark i
Mulct. Retten hævet.

Det vedtoges, at den aarlige
Session skulde afholdes 14 Dage
fra Dato.

Holm. P. M. Gulev. N. Krabbe.

Brandret ang. Ildebrand.

Aar 1860 d. 1. Febr. blev Brand-
retten sat paa Raadhuset i An-
ledning af Udeblivelse fra Ilde-
branden hos Snedkermester Ro-
senberg, Natten mellem den 20.
og 21. Januar. Gartner Tonner
udebleven af Politicorpset, mul-
teredes med 1 Rbd. Møller Od-
des Enke udebleven fra Præsen-
tationen i Politicorpset, 2 Mark.
Tøffelmager Oigaard (fritaget,
for Sygdom). Møller Bunch ude-
bleven efter Tilsigelse, 6 Mark.
Kjøbm. Møgelvang, 6 Mark. Pro-
curator Schiellerup do., Raad-
stuen do., Banken, do., Klubben
Harmonien, do., Snedker Strand,
do., Smed Tofste, do., Snedker
Schaarup, do., Smed Schaarup,
do., og Smed Loldrup, do.

Mødet hævet.

Holm. Gulev. N. Krabbe.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 8-4-33

Thisted By 1768—1878.

Brandvæsenet.

Brandretter ang. Ildebrand.

Aar 1860, d. 23. Febr. og 30. Marts, blev Brandretten sat paa Raadhuset i Anledning af Ildebranden den 15. Febr. hos Murer Laurits Sørensen paa Halden, samt i Anledning af Branden den 15. Marts hos Christen Jensen Gade paa Thisted Mark. Intet at erindre. Uderskrift.

Betalt Mulkt.

Den 14. Juni 1860 er af Snedker Rosenberg betalt en Mulkt til Brandfondet, i Følge Dom af 4. April, med 5 Rbd., bevidnes herved. Holm.

Brandret ang. Ildebrand.

Aar 1861 den 12. Juli blev Brandretten sat paa Thisted Raadhus i Anledning af Branden den 6. d. M. hos Kornhandler Anders Skriver i Thisted. Ingen af Medlemmerne vidste at paapege nærmere Omstændigheder. Brandretten hævet. Frederiksen, Gulev, I. R. Schou. const. const.

Brandret ang. Udeblivelse.

Aar 1861 den 12. Aug. blev Brandretten sat paa Thisted Raadhus i Anledning af en fra const. Brandcaptain indleveret Anmeldelse over at flere af Brand- og Politicorpsets Mandskab var udebleven fra Ildebranden Natten imellem den 5. og 6. Juli d. A. (hos Kornhandler Anders Skriver) ligesom ogsaa over at flere af Mandskabet havde uagtet skeet Tilsigelse, undladt at afhente deres Gevær den 22. Julid. A.

Efter Tilsigelse fremstod Kjøbmand P. Grishauge, der blev foreholdt Anmeldelsen, og bemærkede som Grund til sin Udeblivelse fra Ildebranden, at han ikke var kaldt paa, men da Retten ikke skjønnede, at denne Grund var antagelig, ikjendtes han en Mulct af 1 Rbd.

Kjøbm. Würtzen, der ligeledes blev foreholdt Anmeldelsen, dicteredes en Mulct af 1 Rbd.

Kjøbm. L. P. Vestergaard blev ligeledes idømt en Rbd. i Mulct.

Endvidere mødte, for Undladelse af at afhente Gevær, Bagerm. Aasted, der dicteredes en Mulct af 1 Rbd. Restauratør Børgesen dicteredes en Mulct af 2 Mark.

Commis Brændgaard fritoges paa Grund af Omstændighederne.

Kjøbm. A. Skriver, der hverken havde afhentet sit Armatur, eller mødt ved Øvelserne, dicteredes en Mulct af 4 Rbd. Gartner Carstens, der hverken var mødt ved Sessionen, eller havde afhentet sit Armatur, 1 Rbd.

Bogbinder Høst, der hverken havde mødt ved Øvelserne, eller afhentet sit Armatur, 2 Rbd.

Brandretten blev derefter hævet.

U. Schouw.
(Byfoged)

P. M. Gulev. Tetens. I. R. Schou.

Brandretter ang. Ildebrande.

Aar 1861 den 22. Aug. og 8. Oktober blev Brandretten sat paa Byfogedcontoiret i Thisted, i Anledning af Branden Natten mellem den 8.—9. Aug. hos Restauratør Børgesen, og Natten til den 24. Septbr. hos Købm. A. C. Bundgaard. Intet at bemærke. Retten hævet.

Samme Underskrifter.

Brandret ang. Uefterrettelighed ved en Brand.

Aar 1861 den 24. Octbr. blev Brandretten sat paa Thisted Raadhus i Anledning af en fra den const. Brandcaptain Gulev indleveret Anmeldelse over, at flere Personer ved Ildebranden i Kjøbm. A. Skriveres Gaard i Thisted Natten imellem den 5. og 6. Juli d. A. havde viist Uefterrettelighed i Tjenesten. Efter Anmeldelsen, som fremlagdes, og er saalydende, var mødt: Lieutnant ved Nedbrydningscorpset P. Hald. Efter at være gjort opmærksom paa, at han havde været fraværende fra Byen paa den Tid Ildebranden fandt Sted, erklærede han, at saadant havde været Tilfældet, men at han mundtligt havde underrettet den const. Brandcaptain derom. Dog bemærkede han, der reiste fra Byen den 10. Juni sidstl. i en Forretningssag, senere havde været heri Byen igjen inden fornævnte Brand, men dog ikke opholdt sig over 24 Timer heri Byen, ligesom han ogsaa mundtligt havde paalagt Underofficeren at varetage hans Function i Mellem-

49
049
tiden. Rigtigheden heraf indrømmede den constituerede Brandcaptain, men formente, at Meldingen burde være skriftlig.

Derefter fremstod Lieutnant for Sprøjten Nr. 1, P. Hyldahl, som erklærede, at han vel havde været borte fra Byen, da den fornævnte Ildebrand fandt Sted, men at han mundtlig havde meldt det til Brandcaptainen for hans Børn, da de gik i Skole. Den const. Brandcaptain benægtede at have modtaget saadan Anmeldelse.

Derefter fremstod Lieutnant for Sprøjten Nr. 3, E. Hobolt, som, efter at være gjort opmærksom paa, at Sprøjten Nr. 3 efter Ildebranden var bleven henstaaende ved Brandstedet, uden at være bragt i Huus, indrømmede han at saadant havde fundet Sted, men at det havde været ham umuligt, da der manglede Mandskab. Brandcaptainen bemærkede, at det havde været Indklagedes Pligt at sørge for, at Sprøjten kom til at staae paa sit Sted, og maatte benægte at der manglede Mandskab, da saadant let vilde have været at erholde.

Derefter fremstod Underofficer, Snedkerm. C. Skaarup, ved samme Sprøjte, som efter at være gjort opmærksom paa, at han havde gjort sig skyldig i samme Forseelse som fornævnte erklærede, at Lieutnant Hobolt havde overtaget hans Post for ham, og at det var ham ubekendt, at der var givet nogen Ordre til, at Sprøjten skulde bortbringes.

Den const. Brandcaptain vilde ikke benægte, at Sagen forholdt sig som af Underofficeren fremstod. Retten afsagde derefter følgende Kjendelser: „Paa Grund af fremkomne Oplysninger, skjønner Retten ikke at der er tilstrækkelig Grund til at diktere Lieutnant P. Hald og Underofficer N. C. Schaarup Mulct. Derimod bliver Lieutnant P. Hyldahl og Lieutnant C. Hobolt, for de af dem udviste Forseelser hver dicteret en Mulct af respektive 2 Rbd. og 3 Rbd. Retten blev derefter hævet.

U. Schouw. P. M. Gulev. Tetens. I. R. Schou.

Brandret ang. Ildebrand.

Aar 1861 den 28. Novbr. blev Brandretten sat paa Byfogedcontoiret i Thisted, i Anledning af Ildebranden den 20. d. M. hos

Brygger, cand. pharm. H. T. L. Bertelsen. Intet at bemærke. Retten hævet.

Gulev,
const. Brandcapt.
Tetens I. R. Schou.

Brandret ang. Forsømmelser.

Aar 1861 den 21. Dec., Form. Kl. 10, blev en Brandret sat paa Thisted Raadhus i Anledning af en til Politimesteren fra den const. Brandcaptain Gulev indkommen Rapport om, at forskellige af Brandcorpsets Mandskab havde begaaet Forsømmelse i Anledning af Ildebranden den 20. f. M. hos Brygger Berthelsen heri Byen.

Af det i Rapporten ommeldte Mandskab var mødt af Nedbrydningscorpset: Nr. 5: Værtshusholder Chr. Krabbe, der bemærkede, at han ikke var mødt paa Grund af Sygdom. Nr. 9: Smedemester Hans Chr. Jensen, der bemærkede, at han vel var mødt, men indrømmede, at han kom noget forsilde. Nr. 10: Smedemester Rosenberg, der indrømmede, at han havde forladt Brandstedet før Afmønstringen, men Grunden var, at han skulde lægge en Sko under en Hest; han gik med en Sluffe, hvilket han var anmodet om at gøre. Han fik ikke Tilladelse af Lieutn. Hald til at forlade Ildstedet.

Nr. 11: Stolemager Chr. Christensen, der bemærkede, at han havde forladt Brandstedet for at gaae hjem og hente sit Skildt, og Mandskabet var imidlertid blevet mønstret af og bortgaaet. De i Rapporten nævnte Nr. 1: Slagtermester Lorentzen og Nr. 2: Smedemester Andersen vare ei mødte. Af Sprøjten Nr. 1: Straalemester, Muursvend Jens Ræhr, der bemærkede, at han ikke havde Vagt, og at det var ham ubekjendt, at han skulde møde efter Ildens Slukning, naar han ikke fik Tilsigelse.

Sprøjten Nr. 2: Arbeidsmand Jens Førby erklærede, at han stod ved 1ste Røde og havde ingen Vagt. Arbeidsmand Jørgen Pedersen erklærede, at han ei mødte paa Grund af, at han ikke vidste, at der var Ild.

Arbm. Jens Sørensen Kirk var fraværende fra Byen, da han kjørte for Provsten til Hundborg, og han havde ei meldt sin Fraværelse.

Sprøjte Nr. 3: Lieutnant, Muurmester Hobolt, der indrømmede,

at han havde forladt Brandstedet, førend Ilden blev slukket, men at han havde givet Underofficer Schou fornøden Ordre til at afmønstre og passe Sprøiten.

Af Redningscorpset: Skomagermester Hobolt erklærede, at han var mødt, men at han var svag og uskikket til at arbeide, hvorimod han indrømmede, at han Intet foretog sig.

Handelscommis V. Brinkmann, der ved Lustrup erklærede, at han ei var mødt paa Grund af, at det var Markedsdag.

Kjøbm. A. C. Bundgaard, der erklærede, at han paa Grund af Sygdom var forhindret fra at møde, men havde ei straks meldt det.

Garver Rask, der erklærede, at han ei var mødt paa Grund af, at det var Torvedag og var ene om sin Handel.

Handelscommis Lustrup, der erklærede, at han ei var mødt, fordi det var Markedsdag.

Mødte af Nedbrydningscorpset: Nr. 1: Slagterm. Lorentzen, der erklærede, at han hele Tiden havde været tilstede, og at det derfor ikke kunde falde ham til Last, at han var indført som ei mødt. Nr. 2: Smedem. Andersen, der erkjendte, at han ei var bleven afmønstret, men at Ilden var slukket, da han gik.

Retten afsagde derefter følgende Kjendelse:

Slagterm. Lorentzen af Nedbrydningscorpset, Smedem. Andersen, Værtshush. Chr. Krabbe, Smedem. Hans Chr. Jensen, Smedemester F. Rosenberg og Stolemager Chr. Christensen hver en Mulct af 1 Rbd.

Straalem. Jens Ræhr og Commisen ved Kjøbm. P. C. Boesen hver 1 Mulct af 1 Rbd.

Arbeidsm. Jens Førby, Jørgen Pedersen og Jens Sørensen Kirk i Mulct 3 Mark.

Lieutn., Muurm. Hobolt en Mulct af 1 Rbd.

Skomager Hobolt, Handelscommis Brinkmann, Garver Rask, Handelscommis Lustrup hver en Mulct af 1 Rbd.

Kjøbm. A. C. Bundgaard fritoges. Retten blev derefter hævet. U. Schou. Gulev. Tetens.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—0— 17-5-33

Thisted By 1768—1878.

Brandvæsenet.

Brandret ang. Forsømmelser ved Øvelser. Aar 1862 den 22. Aug. blev en Brandret sat og holdt paa Thisted Raadhus i Anledning af en fra Brandcaptain Kalum indkommen Rapport om at flere af Mandskabet havde udvist Forsømmelse ved Moderne til Øvelserne ved Brand- og Politicorpset.

Politicorpset:

„Kjøbm. A. Frost udebleven den 2. Aug. paa Grund af, at han var til Gilde hos Schibby. Hans Anmeldelse om at rejse bort opfyldte han ikke.“

„Kjøbm. P. C. Vestergaard den 2. Aug. var til Gilde hos Schibby; har anmeldt Forfald, men ikke lovligt.“

„Glarimester Lyngge har været forhindret ved sin egen og Families Sygdom.“

„Bagersvend A. Hæskjær var paa Landet, men kun til Selskab og havde intet andet lovligt Forfald.“

„Kobbersmed Sørensen har givet Anmeldelse og var fraværende paa Grund af en uopsættelig Forretningsrejse.“

„Gartner Tonner forhindret ved Sygdom efter fremsendt Lægeattest.“

„Kjøbmand A. Skriver fritaget.“

Brandcorpset:

„Arbejdsmand Fisker var i Skive og rejst, førend han fik Underretning om at møde.“

„Restauratør Ballhausen har fremsendt Anmeldelse og Lægeattest, men denne er ikke tilfredsstillende; han anmelder, at hans ene Fod hovner ved Bevægelse.“

„Gartner Carstens formener, at han blev fritaget i Fjor paa Grund af, at han staar i Kammerherre Rosenkrantz's Tjeneste; men han indrømmer, at han bor i Thisted og driver sin Næring i Thisted.“

„Snedker L. Christensen bemærker, at hans Principal var fraværende.“

„Contorist Nyborg har indgivet Anmeldelse og paastaaer, at det er Sandhed, at hans ene Fod var forvreden.“

„Typograph A. Grün angiver at have haft uopsætteligt Arbejde for Redactør Lund.“

„Klubvært Andersen havde ingen Marker, og der indfandt sig nogle Reisende. Foregiver at have givet Underofficer Beyer mundtlig Underretning om sit Forhold.“

„Handelscommis Jensen hos Hillig-sø, givet en Anmeldelse, men kan ingen Grund angive.“

„Kjøbm. Bang var alene hjemme i sin Boutik, som han ellers maatte have lukket. Paastaar at have givet Anmeldelse til Gulev.“

„Kjøbm. S. Baun var paa Reise til Vestervig, som han angiver, ikke var en Forretningsrejse.“

„Kjøbm. H. Grønlund var alene i Boutikken, og maatte have lukket denne.“

„Boghandler Sønderbech mødte ikke, da hans Betjent mødte, og han ellers ingen har til at besøge sine Forretninger.“

„Boghandler Nordentoft har ingen til at hjælpe sig i Boutikken.“

„Gjæstgiver Møller har anmeldt, at hans Karl skulde fra Byen.“

„Slagter Hillertz foregiver, at hans ene Hest (som ikke var hjemme) ikke gaar for Sluffe, og at den ikke kom hjem for Aften.“

„Jernstøber Bonne havde hverken Sluffe eller Tønde antruffet.“

„Jens Boesen paa Kronborg ej mødt.“

„Avlsbruger Chr. Jensen var fraværende paa Grund af Forretning, men har ingen Anmeldelse gjort.“

„Arbejds. Niels Dahlgaard foregiver, at han var forhindret for Sygdom i Brystet.“

„Arbejds. Poul Mortensen foregiver, at han var paa Arbejde paa „Christianslyst“, men Anmeldelse ikke indkommen.“

„Arbejdsmand Andreas Nielsen har i lang Tid været fraværende fra Byen; har Tjeneste i Torp.“

„Arbejds. Ul. Andersen foregiver, at han var paa Vejarbejde.“

„Arbejds. Søren Thomsen foregiver, at han arbejdede paa Momtoft og har opholdt sig der næsten 3 Mdr.“

„Skomagervend N. P. Hansen findes ei.“

„Contorist Früstik anmelder skriftlig, at han var paa Jagt og ikke har modtaget Skildt.“

„Skomagervend S. Vestergaard foregiver, at han ikke er bleven underrettet om Møderne.“

„Værtshusholder Simon Christensen var paa Fjorden; kunde ikke komme hjem paa Grund af Vind og Uvejr.“

„Contorist Blichfeldt foregiver, at han ikke er bleven tilsagt til Mødet.“

„Murersvend Ole Jensen angiver, at han var af sin Mester sendt ud paa Landet.“

„Sadelmager Sørensen udeblev paa Grund af Travlhed.“

„Tømmer Chr. Andersen har i lang Tid været hos Capt. Jagd.“

„Møllebygger And. Plougmand har været fraværende ved Arbejde i lang Tid paa Landet.“

„Muursvend Chr. Hansen er i Ræhr, hvor han har Arbejde.“

— 19 af de Tiltalte idømtes Mulkt fra 2 Mark til 2 Rbd., om to skulde søges nærmere Oplysning, og de øvrige fandtes efter Omstændighederne ikke at burde mulkteres.

Brandretter ang. Ildebrand.

Brandretter afholdtes d. 20. Juni 1863 ang. Ildebranden den 29. Maj paa Thisted Amts Arbejdsanstalt, og den 9. Septbr. ang. Ildebranden den 16. Juli i Kjøbm. L. B. Jacobsens Ejendom.

Ved en Brandret den 22. Oktober 1863 idømtes Mulkt til 52 Borgere, medens 29 fritoges, dels fik Udsættelse.

Det vedtoges at indstille til Amtet, at C. Nordentofts Karl, Jens Rysgaard blev tilkjendt en Ducor af 2 Rbd. for hurtig Tilførsel af Vand til Brandstedet, og som den første der mødte, samt Straalemester, Tømmersvend Springer, for udviist Conduite under Ildebranden hos L. B. Jacobsen 5 Rbd.

— En Skrivelse fra Dyrslæge Møller af 23. d. M. fremlagdes, om paa Grund af sin Stilling af fritages for Tjeneste ved Brandcorpset.

Brandretten vedtog paa Grund af Omstændighederne at fritage ham indtil videre.

Brandret ang. Forsømmelser.

Aar 1865 d. 1. Febr. blev Thisted Købstads Brandret sat paa Byfogedcontoret i Anledning af Tjenestforsømmelser, d. 24. og 25. Octbr., samt 4. Novbr. f. A. Der mødte 34, som dels idømtes Mulkt, dels fritoges.“

Ved en Brandret, nedsat Dagen efter (5. Nov.) mødte 32, som dels idømtes Mulkt, dels fritoges.

Ved en Brandret, nedsat d. 24. November 1865 ang. Forsømmelser, dels ved Øvelser, dels ved Præsentationen „i afvigte Sommer“, mødte 51, som dels idømtes Mulkt, dels fritoges. Maler Brandis Hustru anmeldte, at hendes Mand i disse Dage havde været fraværende, uden at hun vidste, hvor han var.

Det vedtoges at udbetale Poul Agerholm en Doucor af 2 Rbd., fordi han var den første der mødte med Vand ved Ildebranden d. 20. Juli d. A.

Ved Thisted Brand- og Borgerkorps var i Aaret 1846 indrullet 485 af Byens Borgere, fra den højeste til den laveste, og i Alderen fra 20 til 86 Aar.

Brandspande af Halm.

I Aaret 1833 kunde i Aarhus Halvdelen af de befalede Brandspande være af Halm, naar de forfærdigedes efter en i Sprøjtehuset henstaaende Prove. I

den Anledning skriver en Indsender i „Thisted Amtsavis“ for 9. Maj 1833: „Da den ved Forordn. af 6. April 1832 paabudte Forøgelse af Brandspande, ville for Thistedes mange fattige Huuseiere være en hoist trykkende Byrde, i Særdeleshed naar Spandene ene skulde anskaffes af Læder, saa tager Indsenderen sig den ærbødige Frihed, herved at forespørge hos Byens respektive Bygningskommission, om det ikke er enhver Huuseier tilladt at anskaffe sig de befalede Brandspande af Seildug, Halm, eller en anden Substance, naar samme ere tætte og svare til Øiemedet?“

En ubehagelig Forespørgsel.

17. Jan. 1839:

„Er en Brandinspektør, endog i ubeføiede Tilfælde berettiget til at indfinde sig hos Borgerne, naar han synes for godt, for i Kraft af sin Mynighed at sætte hine (som han ytrer sig) under hans Opsyn, uden foregaaende Dom, samt løbe Huset igennem uden at sige et Ord, og fordrø en Mands Gjemme efterseende for at lade sig forevise Beholdningen af hans Ildebrandsartikler. Er det fremdeles nødvendig for ham, og overensstemmende med Lovgivningen, at naar Talen er om Ildebrand, at han da, uden at erkyndige sig om, at saadan virkelig eksisterer, lade ringe med Stormklokken, rive Vinduer og Døre samt Vægge ud af Huset, og sprøjte samme fuld af Vand og derved forarsager baade Eieren og Leieren Skade paa deres Bohave, uden i nogen Henseende at have udrettet noget gavnligt; men blot forskaffet Tilskuerne en behagelig Morskab?“

Christensen, Farver.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 19-9-33

Brandret ang. en Fritagelse.

En Skrivelse fra Dyrsløge Møller af 23. Octbr. fremlagdes, om paa Grund af sin Stilling at fritages for Tjeneste ved Brandcorpset. Brandretten vedtog paa Grund af Omstændighederne at fritage ham indtil videre.

Ved en Brandret den 1. Febr. 1865 mødte 34 af Byens Borgere, som dels idømtes Mulcter, dels fritoges.

Ved en Brandret, nedsat den 24. November 1865, ang. Forsømmelser, dels ved Øvelser, dels ved Præsentationen i afvigte Sommer, mødte 51, som for manges Vedkommende blev idømt Mulcter.

Maler Brandis Kone anmeldte, at hendes Mand i disse Dage havde været fraværende, uden at hun vidste, hvor han var.

Det vedtoges at udbetale Poul Agerholm en Ducor af 2 Rbd., fordi han var den første, der mødte med Vand ved Ildebranden den 20. Juli d. A.

Hermed sluttes med, hvad der er indsamlet om Brandvæsenet i Thisted.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 18-10-33

Thisted By 1768—1878.

Tyverier fra Kronens Mark.

Den 2. Jan. 1832 udnævntes 4 Mænd til at holde Opsyn med Kronens Mark og paase, at ingen uberettiget hentede Ler, Grus og Møntørv paa den Byen tilhørende Ejendom. De 4 Mænd var Jacob Benjaminsen, Poul Iversen, Niels Christian Kjer og Clemen Harboe. Der blev udfærdiget en Instruks for, hvorledes de skulde forholde sig, og hvor meget de fik i Godtgørelse for hver, de antraf i ulovligt Forhold. Godtgørelsen var ansat til 1 Mark og 8 Skill. for hvert Læs eller Kørende, som de anholdt.

I Juli Maaned 1833 modtog Byfogden Meddelelse fra de eligerede Mænd om, at en Mand var antruffet paa Kronens Mark. Det hedder heri: „Vi give os den ærbødige Frihed at tilmelde Deres Velbh., at efter Opgivende af Jacob Benjaminsen til Hr. Thonisen og jeg Høyer, haver Jens Frandsen i Faartoft taget flere Læs Leer af Kro-

nens Mark til at fabrikere Steen af, og efter senere Opgivende fra Benjaminsen skal Klemmen Horboe have seet samme Mand i lignende Forretning. Vi haaber, at han bliver afstraffet for sin uberettigede Fremgangsmaade“.

— Til Byfogden d. 9. Aug.: „Efter Jacob Benjaminsen senere Opgivende har han truffen Jens Thommesen Støvring, som har et Huus, der ligger i Fil, men han skal tiene hos Gaardm. Jens Nicolay i Silstrup, efter i Læs Leer i Kronens Mark, som Jens Thommesen foregav at være til Anders Thobel (Taabel); samme Dag henimod Aften, som var den 3. Aug., foretog Hr. Heedegaard og jeg Høyer os en Tur til Anders Thobels Huus og eftersaae, om der var noget Leer ankommet, men der forefandtes ikke noget. Dagen derefter var Benjaminen deroppe, men der var ikke Leer ankommet; derpaa kan man gjøre sikker Regning paa, at Leeret er kommen til Silstrup.“

Vi ønsker, at de maa vorde mulcteret for deres urigtige Fremgangsmaade.“

Lys til Brandvæsenet.

Brandinspektør Grønlund indsendte d. 1. Jan. 1834 en Regning over tillagt Lys til Brandvæsenet, fra . Jan. 1829 til 1834, paa ialt 5 Rbd. Sølv. De eligerede Mænd gav Regningen følgende Paategning: „Dette vilde være ganske umulig for os at gøre Paategning til Udbetaling af Kæmnerkassen, fra saalænge henstaaende Tid. Men da vi nu er forsynet med Copi af hvert Aars Regnskab og deraf kan erfare, at der ikke er indgivet nogen Regning til Kæmnerkassen paa Lys til Brandvæsenet for Aar 1829—30—31—32 og 1833, som udgjør de ovenstaaende 5 Aar paa Regningen, kan den efter den Erfaring, vi have, blive Hr. Grønlund udbetalt af Kæmneren, Hr. Kiøbm. Momtoft.“

NB. Dette gives Dem, Hr. Brand-Inspecteuren, tilkiende for eftertiden at møde hvert Aar med Deres Regning, for at den kan blive indført i hvert Aars Regnskab“.

Smøring af Sprøjteslangerne.

Til Byfogden d. 3. April 1834:

„Skomagern. Peter Vodstrup har tilskrevet os (de elig. Mænd) den 30. Martii saaledes: „Den mig i forrige Aar overdragne Bestilling med at smøre Byens Sprøjteslanger, haaber jeg at have udført til Tilfredshed, beder derfor at samme ogsaa i de tvende paafølgende Aar naae forundes mig, imod samme Betaling som forhen.“ — „Da vi ikke skønner, at Licitation er nød-

vendig paa Sproiterne, samt Slange-smøringen, da man ikke **052**n vente meere Nedsættelse, og da Hr. Brand-inspecteur Grønlund selv har udladt sig med, at han (Vodstrup) udfører Smøringen efter Ønske, tilmed møder hver Gang 2de af os Eligerede Mænd for at overvære Smøringen, hvorfor det er vores Begjæring til Deres Velbaarenhed, at han forbliver i 2de Aar fra 1. May 1834 til 1. May 1836.“

Skolebygningen.

Til Byfogden d. 14. Juni 1834:

„Vi give os den ærbødige Frihed, at tilmelde Deres Velbaarenhed følgende: „Efter Hr. Skolelærer Becks Brev af 21. May, er Manglerne ved Skolen afhiulpen, paa nær Møntørvene, som ei har kundet lade sig anskaffe. Saa gjerne som vi vilde afhielppe Skole-Bygningens Mangler, baade i Tiden og i Eftertiden, som en Pligt af os, seer vi ikke, at vor Forstand er tilstrækkelig til at hielpe Bygningen mere med Tækkere, eller med andre Ord, smaae Reparationer. Paa den Grund overlader vi til Deres Velbaarenheds Bedømmelse, hvad Beslutning De med Skolen finder forgodt.“

— Den 20. Juni havde Thomas Kier dog faaet repareret Skolens Tag, hvorfor han beregnede sig 4 Mark 13 Skill., dels i Arbejds løn og dels til Tag, Simer, Møntørv og Hjemkørsel af disse.

Skatteligningen 1834.

De eligerede Mænd paategner Ligningen saaledes: „Ved Ligningen, som udgjør 967 Rd. 6 Skill. Sølv, er ikke noget synderlig at bemærke uden dette, at det kgl. Danske Cancellies Skrivelse af 19. April d. A. ikke er taget i nogen Betragtning over Markjorderne til pr. Td. Land, som 1833 Aars Ligning kan udviise.“

Vel bestemmer Cancelliet ikke, hvad Maalestok der skal være gjældende, men den melder saameget, at forsaa vidt det overhovedet er Skik og Brug i herværende Kiøbsted, som tydelig nok Ligningerne Aar efter Aar kan udvise, endog fra ældre Tiid, og hvad kan være meere passende end den Maalestok for hver Mand i Byen, som have Markjorder paa Thisted Kjøbsteds Ejendom, end denne, at svare af pr. Td. Land, da Jorderne ere afdeelte i 1., 2. og 3. Klasse.

Vi ere derved nødsaget til at henvende os til det Høy Kgl. Danske Cancellie om en afgjørende Bestemmelse.“

Instruks for de eligerede Mænd.

Skrivelse fra disse til Cancelliet d. 9. Juli 1834:

„Forhen vare de eligerede Borgere her i Byen uvidende om deres Pligter som saadanne, og maatte dessaarsag blindthen følge Byefogdens Opfordring i de enkelte Tilfælde, han fandt for godt at affordre dem deres Erklæring, hvorved hans Mening folgelig blev den gjeldende, efterdi de vare uviste om de turde yttre dem anderledes, indtil i Aaret 1829, da de bleve gjort opmærksomme paa, at der for Slagelse Kjøbstæds Repræsentanter var udfærdiget en fuldstændig Instruction, der findes i Collegialtidenden for 1817. Begjærligen efter en saadan længe ønsket Veiledning, afskrev vi bemeldte Instruction, og ved Skrivelse af 7. Martii 1829 tilsendte Overøvrigheden samme, med Bemærkninger om nogle faae Forandringer, som vi formeente passelig kunde gjøres med Hensyn til denne Kjøbsted, og med Anmodning om at en Instrux for os saaledes maatte blive udfærdiget, og indstillet til det høie Collegii Approbation.

Nogen Tid efter blev os tilsendt en med hin noget nær ordlydende Instruction, som vi erfarede var skreven af Byefogden Hr. Cancellieraad Lützhøft under 24. Juli, og paategnet Approbation af S. T. Hr. Conferensraad, Amtmand, Ridder og Dannebrogsmænd Faye, den 11. Aug. 1829.

Vel ere vi siden denne Instrux Modtagelse noget mere end forhen blevne tilkaldte og hørte i Byens Anliggender; men da vi muelig kunde finde Anledning til at paaanke — hvorom vi ikke er aldeles uden Erfaring — enten Tilsidesættelse betræffende Gienstande, hvorom vi burde høres, eller af vore til Byens og vore Medborgeres Tarv sigtende Betænkninger og Erklæringer, og det ikke er os bekendt, at Overøvrigheden er bemyndiget til at meddele sin Approbation, som, efter hvad der findes i berørte Collegialtidende, allernaadigst er ovedraget det høie Collegium, saa tror vi os foranledigede til at referere Høisamme hin os givne Meddelelse, og idet vi til den Ende give os den underd. Frihed, at vedlægge en notarialiter attesteret Afskrift af Instruxen, fordriste vi os til lige underdanigst at bede os den stadfæstet af det høie Collegium, eller dets naadige Resolution i saa Henseende meddelt.“

Nye Ruder i Arresterne.

Peder Bedsted indsendte 9. Aug. 1834 Regning til Beløb 3 Rbd. 6 Sk. over „en Deel nye Ruder, og nogen at kitte ved Raadhuset, for det sønderste Arrest mod Kirken, til Qvisten paa Loftets sønder Ende og ved det norderste Arrest mod Torvet“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

Thisted By 1768—1878.

Byens Skole.

Fra de eligerede Mænd til Provst Hertel d. 23. Aug. 1834: „Mange Vanskeligheder ved Byens Skole ere indløbne under den Reparation, som er foretaget. Ligeledes er ved Vinduernes Indsættelse gjort Standsning eller Paastand, at der skal være flere indført end der iforveien vare.

2de Karme Vinduer i Kjøkkenet; i Bryggerset 2de Halv Karme, den ene paa nordre Side og den anden paa søndre Side af Gaarddøren, og en paa søndre Ende. Alt det har været der for Nedbrækningen blev foretaget, og meere forefindes der endnu ikke. Dette tilstilles Deres Høyærværdighed til Oplysning for at erfare, hvorledes det har været, og hvorledes det er nu“.

— Efter en Skrivelse fra Provsten samme Dag, ang. ovenn., svarer de eligerede Mænd d. 25. Aug.: „Vi skulle i pligtskyldigst Giensvar melde, at der ved Reparationen af Skolebygningen ikke er foretaget nogen Forandring

ved Indretningen, ligesaa lidt som ved Vinduerne, der vel ere anskaffede af nye, fordi de gamle ikke længere lod sig anbringe, men de nye Vinduer ere indsatte paa samme Sted som de forrige, hvilket vi troede burde iagttages for, at Naboerne ikke skulle have noget at paaanke. Hr. Kjøbmand Schyten's Forebringende i hans Skrivelse til Skolecommissionen af 22. ds., denne Gienstand betræffende, er saaledes aabenbar Usandhed, hvilket vedkommende Tømmermænd i alt Fald kan bevidne, ligesom det er urigtigt, at Skolen afbenytter større Rettighed, hvad Gaardspladsen angaar, end den i sin Tid er givet, i hvilken Henseende vi forbeholde os Byens og Skolens lovlige Ret.“

For høj Regning.

Mikkel Kold indsendte den 4. Oktober 1834 en Regning paa 1 Rbd., „for at sætte nogen store Steen ved Gangbroen ved Peder Balle“. Paa Regningen, bemærker de elig. Mænd: „For denne Gang kan den Regning passere. Dog ingen Tømmermand, som bruger endeel mere Værktøj, ansætter ikke saa høy Daglon.“

Skolen.

Fra de elig. Mænd til Byfogden den 19. Novbr. 1834: „Vi give os den ærbødige Frihed at anmelde for Deres Velbaarenhed følgende: „Da Byens

Skole vel har staaet i 100de Aar, og ingen som lever nu kan se andre end at Gaarden imellem Hr. Schyten og Skole Huuset har været fælles Gaardsrum for dem begge, ligeledes med Ind- og Udgang af Loge (Laage) og Port. Men da vi seer af Hr. Schyten's Fremfærd med Plankeværkets Opførelse, at Skole Huusets Ret derved krænkes, og da Instruxens 10de Post byder os at paasee Byens offentlige Bygninger, kan vi ikke andet end bede Deres Velbaarenhed som Byens Øvrighed, at Hr. Schyten paa lovlig Maade bliver søgt efter Loven, da det er en høj Nødvendighed for Skolebygningen samt for heele Byen, at man kan vide med hvad Ret, man kan sælge og skiøde Skolehuset i sin Tid til den Kjøbende.“

Godtgørelse for Skrivematerialer.

Hattemager Friderich Birkenbusch Høyer, Formand for de elig. Mænd, tilskrev den 12. Marts 1835 Byfogden følgende: „Den mig som hidtil værende Formand for denne Byes Eligerede Mænd, ved vor Instrux' 18de Post, tilstaaede Godtgørelse til Skrivematerialer, aarlig 3 Rbd. Sølv, renoncerer jeg herved til Fordeel for Byens Kæmnerkasse for det Tidsrum, Aarene 1832, 33 og 34, imod at Beløbet anføres inden Linien i Kæmnerregnskabet, til Oplysning om denne min Renonsation.“

Paategning paa Ligningen den 6. Marts 1835:

„Vi kunde vel bemærke noget ved Ligningen, men da det ikke har frugtet de andre Aar, efter den Paategning som af os var givet, saa bliver det altsaa at den kan være gjeldende for os denne Gang, dog jeg for egen Person har lidet at bemærke: „Da jeg, Høyer, seer, at jeg stiger hvert Aar i Næringsskat uden nogen Grund, finder jeg mig fornærmet.

1831 Aars Ligning var jeg ansat for 2 Rbd. Sølv, men i den Tid holdt jeg 2de Svende, men nu i 3 Aar har jeg ikke havt meere end en Svend og giver nu 3 Rbd. Sølv. Tages der Hensyn til Formue, saa er der skrevet feil paa Ligningen, da der staa Grund og Næring. Tages det til Næring som det bør, saa er det, ligesaa urigtigt, thi enhver af Ligningsmændene burde paa det nøjeste vide hver Mands Stilling, altsaa burde de og at vide, og ved det og, at jeg i flere Aar ei har haft meere end en Svend. Det er begribeligt for enhver Mand, at 2de Svende fortienner meere end en Svend, altsaa burde der have været frataget de omtalte 2de Rbd. i Stedet for at paalægge. Hvad Grunde Ligningsmændene giver derfor, ønsker jeg gjerne at vide.“

Skuespillerne laante Skolens Bænke.

Til Byfogden den 7. April 1835: „Vel er Hr. Skolelærer Bech beskikket at være Skoleholder i Thisted Byes anden Skole, men forespørges, er han competent til at gjøre Udlaan af Skolens Inventarium til de Herrer Skuespillere, saasom Skamlere af Skolens. Da vi troer, at Byen har bekostet samme, bliver Folgerne deraf, at de kan blive brækkede, eller i det mindste rampone-rede. Derpaa følger, at Byen skal lade det istandsætte, os til Ulejlighed, Kæmnerkassen til Udgift.“

Efterslet fra en Ildebrand i 1818.

Den 8. April 1835 sendte Bager Bigum følgende Skrivelse til Byfogden: „Efter at mit iboende Sted (hvor nu Bagerm. M. Christensen bor) ved en ulykkelig Ildebrand var afbrændt i Aaret 1818, og i samme Aar blev begyndt igjen af nyt at opføres, blev mig af Deres Velbaarenhed i Forening med Bygnings Commissionens øvrige Medlemmer og de eligerede Borgere, paa-lagt af afstaae af min Grund 121½ □ Alen, for at tillægges Gaden, imod en passende Godtgjørelse, som blev mig lovet, men som jeg hidtil, uagtet flere gjentagne Krav, ikke har erholdt. Fordi jeg maatte afstaae bemeldte min Grund til Gaden, og deels ogsaa fordi jeg behøvede mere Plads end forhen ind imod Skræder Hobolts samme Tid afbrændte Tomte, som Fuldmægtig Steentoft var bleven Ejer af, købte jeg af ham endeel Grund, hvorfor jeg betalte ham 1 Rbd. 4 Mark pr. □ Alen, og skjønt jeg vel ikke burde lide Tab, saa er jeg dog efter Omstændighederne tilfreds med at erholde for bemeldte af mig til Fordeel for den offentlige Bequemmelighed afstaaede Grund, 1 Rbd. pr. □ Alen, der udgjør 121 Rbd. 3 Mark, hvilken Sum jeg udbeder mig refunderet af Byens Kjemnerkasse ved Deres Velbaarenheds gode Foranstaltning, uden at jeg skal foraarsages længere Ophold i, eller Bekostninger til min lovlige Rets Nydelse. Ærbødigst N. Chr. Bigum.

Denne Skrivelse paategnede Byfogden saaledes: „Jeg erindrere ikke Omstændighederne, men det forekommer mig vel, at Gyden imellem Justitsraad Langelands Gaard og Bigums Huus, efter at begge Steders Bygninger ere afbrændte, fik nogen Udvidelse, hvilket i Særdeleshed var til Nytte for Bigum selv.

Hverken kunne den Grund, som Bigum mistede ved Gydens Retning, udgjøre 121½ □ Alen, eller Grunden paa dette Sted ansees for den opgivne Værdi, og jeg troede ikke, at Manden derfor nogensinde vilde forlange nogen Godtgjørelse. Imidlertid udbeder jeg mig herom de eligerede Borgeres Betænkning.“

Lützhøft.

Disses Svar lyder saaledes: „Efter den Skiønnende, som vi haver om det, kan ingen af os bedømme, hvormeget Grund Hr. Bigum har fralagt sig, dog antager vi, at han fralagde sig lidt Grund, men fik paa den anden Side en større Bequemmelighed til Stedet end der før var. Forøvrigt maae vi erklære, at den Fordring, som han gjør paa Udbetaling af Byens Kæmnerkasse paa den fralagte Grund, især paa det Sted, som han boer, ere ikke af den Værdi, som i hans Skrivelse er anført. Her gives Lejlighed at spørge, hvormeget mere er Bigums Grund værd i det heele som Stedet staaer paa, samt den liden Gaard. Han paaberaaber sig paa at have betalt Hr. Fuldmægtig Steentoft 1 Rbd 4 Mark pr. □ Alen, men ingen af os kan bedømme, om det var godt Kiøb, eller om det var meget for meget. Foruden dette kan her anføres, at da han købte af Steentoft, stode alt i høyere Priis, tilmed da Ildebranden opkom ved ham selv, og heele Bygningen opbrændte, saa henholder Forordningen, naar Fornødent gjøres, og af den høye Øvrighed befales at der skal rykkes ind, skal man det gjøre. Vi er ikke imod, at Hr. Bigum nyder en liden Godtgjørelse, naar Velbaarne Hr. Cancelliraad vilde bestemme en Dag for Bigum at møde ved Dem, ere vi andre pligtige ligeledes efter Ordre at møde.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Th. a. a. — 27-6-34
Thisted By, 1768—1878.

Til Byfogden i Anledning af Skibsbroen.

„De os ved Deres Velbaarenheds Communication under 30. f. M. af Amtets Skrivelse, giver vi herved følgende Bemærkning:

„Det kan ikke andet end være ønskeligt for Byens Indvaanere i Almindelighed, Skibsejere og Handlende i Særdeleshed, at den for mange Aar tilbage i Tiden opførte Skibsbroe her ved Byen, efter at den nu er bleven aldeles forfalden, igjen maatte blive sat i sin oprindelige Stand.

Nytten af Skibsbroen indsaar vist nok de agtbare, forlængst hedsengangne Kjøbmænd, som i sin Tid af gavnelyst anlagde den paa deres egen Bekostning, uden Haab om at faae samme erstattet, efterdi ingen Taxt saavidt vides var fastsat til derefter at oppebære Afgifter, og endskiønt Skibsfarten her til Byen da var langt større end i de senere Aar, og Broen altsaa afbenyttedes hyppigere, saa synes dog de nuværende Entrepreneurers gode Hensigt, at restaurere hine ædle Mænds uinteresserede Anlæg, at fortjene Opmuntring ved, at dem gives Haab om passende Erstatning og Fordele, men Anlægget bør da ogsaa være hensigtssvarende, saaledes nemlig, at mindre og større Baade og Kaage, samt de mindre Dæksfartøier paa 4 a 5 Commerce Læster, som i stormende Veir af Syd, er underkastet Fare ved at ankre paa Rheden, kunne finde Beskyttelse i Baadehavnen, ligesom at Op- og Ned-Kjørsel af Gods kunde skee paa Broen, at Vedkommende, om der end et eller andet Sted omkring ved Landet fandtes Leilighed til at løbe ind med en Baad, nok ville afbenytte Baadehavnen, istedetfor at udsætte dem for at tage Skade paa deres Baade eller Fartøier, kan ikke omtvivles, men at paalægge dem at udrede Afgifter, naar de ikke afbenytter Broen eller Havnen, synes heel ubillig, ja endog at stride mod Entrepreneurernes egen Fordeel, efterdi en saadan Tvang sand synligviis vilde afskrække for og fremkalde Uvillie mod Afbenyttel-

se af Broen og Havnen; ogsaa kunde tages billig Hensyn til Fiskerne af Byen og fra Morsøe, at de ikke skulde trykkes i deres Næring, og unddrage Byen og Omegnen deres Fangst, som til alle Aarets Tider begiærligen søges, foruden at Morsingboerne tillige bringer Smør, Ost, Æg og Fiederkræe til Salg, hvoraf Consumption gives. Det synes saaledes, at Entrepreneurernes Fordeel endog formeredes ved en noget moderat Taxt, som i Tilfælde af, at Skibsfarten her paa Byen tiltog, ville blive indbringende nok efter Anlæggenes Udstrækning, som det selvfølgelig ogsaa maa interessere Entrepreneurerne at give den størst mulige hensigtsvarende Fuldkommenhed, i Særdeleshed med Løgstørs Grunde, som vel i Aar skal have tiltaget, hvilket har været viist til 8 a 10 Fods Dybde og Fjorden igiennem Aggerkanal, hvor flere Fartøier forrige og dette Aar ere passerede ved en hensigtsmæssig Lade-Indretning, kunne ventes almindeligere.

I Overensstemmelse hermed formene vi, at Broens og Havnens Fuldførelse bestemmes efter Entrepreneurernes Ønsker, til 1838 Aars Udgang, og at Broe- og Havnegebyrerne bliver at approbere af Vedkommende, naar Anlægget er fuldført og antaget efter den Taxt, som i saa Henseende fastsættes.
Thisted, d. 15. July 1836.

Høyer.

Stakitværket ved Vesterbom.

29 Juli 1836 indgav Peter Bedsted Regning over udført Arbejde. Regningen fik Paategning om, „at naar Snedkermesteren lader de gamle Materialer nedbringe til nuværende Kæmner Verner, som bestandig har været Skik, og naar det bliver opfyldt, har vi ikke noget mod Regningen at erindre“.

Stakittet omkring Raadhuset.

I Juli Maaned 1836 havde Niels Poulsen repareret Stakittet omkring Raadhuset, hvilket kostede 1 Rbd. 1 Mark 13 Skill.

Afgift af Byens Jorder.

De eligerede Mænd skriver til Byfogden 5. Decbr. 1836:

„I Anledning af Forordn. af 18. Octbr. 1811, skal der svares Afgifter til Kæmnerkassen af Jorder, som bortleies af „udenbyes Mand“ (samme Tilfælde være sig hvor Bygning i længere Tid har staaet paa Kjøbstæds Ejendom uden for Bommene), senere har det Høi Kongelige Danske Cancellie stad-

fæstet Forordningen under 8. Octbr. 1836. Men den Afgift af Jorderne, som Byens Kæmnerkasse var tilfalden, burde have været inddreven, og bør inddrives til Kæmnerkassens Bedste.

Man seer, at der af Revisoren, Hr. Procurator Sørensen, i Regnskabet Aar 1827, er skrevet om samme Afgift af Markjorder. I Kæmnerregnskabet Aar 1829, findes Rasmus Møller som Udenbyesmand af sine Jorder at have svaret til Indtægt 37 Rbd. 1. Mark, Sedler og Tegn. Paa Grund heraf haaber vi, at Deres Velbaarenhed vilde foranstalte Inddrivelsen af disse Afgifter, for Expl. Velbaarne Hr. Justitsraad Langelands Gaard Christianslyst, bygget omtrent Aar 1818 og 1819.

Christen Nørgaard i Nørhaae, som bestandig har været Udenbyesmand og bortleiet sine Jorder paa Thisted Mark til Byens Indvaanere.

Niels Christian, og Salve Muurmester, begge Østen for Byen. Anders Lundbye, Skomagermester, Vesten Byen. Kjøbm. Jepsen af „Barrøgel“, som nu staaer Bygning paa.“

En Stenkiste ved Nørre Bom.

Mikkel Foged sendte 26. Novbr. 1836 Regning over en Stenkiste paa Landevejen udenfor Nørre Bom, og for de 3 Dage Arbejdet varede, beregnede han sig ialt 1 Rbd. 1. Mark 8 Skill., men de eligerede Mænd paategnede Regningen saaledes: „I disse korte Dage, finder vi, at Mikkel Foged kan være tient med 1 Rbd. for de anførte 3 Dage. Naar det saaledes skeer, har vi ikke imod, at Regningen bliver ham udbetalt.“

— Byens Brandinspektør, Lars Andersen Grønlund, sendte 4. Jan. 1837 Regning over hans Løn, 20 Rbd., samt 1 Rbd. brugt til Lys i „Tornet“ (Kirketaarnet) og i „Sprøitehuset“.

Havnen.

Til Byfogden, 8. Febr. 1837: „Det vil ikke være undgaaet Deres Velbyrdigheds Opmærksomhed, at vi, i Qvalitet af vores Stilling som Byens Repræsentanter, flere Gange ere blevne opfordrede i Avisen til at tage os af den i Ruiner faldne Brygge, og træffe de fornødne Foranstaltninger til dens Genopbyggelse. Foranlediget af disse Opfordringer, give vi os den ærbødige Frihed at udbede os, at det maatte behage Dem at bestemme en Raad-

stuesamling, og sammenkalde til den. Ved denne Raadstuesamling ville vi da søge at erfare de formeentlige Brygge-Ejeres Beredvilighed til at afstaae fra deres indbildte Ret, samt, hvis det skulle lykkes os, til at afgive den, da at høre Forsamlingens Meening om, paa hvilken Maade den til Bryggens Opbygning medgaaende Capital ville blive at tilvejebringe.

Skulle Ejerne ej findes villige til at afstaae fra deres formeentlige Ret, deele vi ganske Deres Velbyrdigheds forhen udtalte Anskuelse, at man ved Søgmaal og Dom bør søge dem den frakjendte, for ikke unyttigen at forhale Tiden til dette nyttige Mødes Paabegyndelse, og udbede vi os dertil Deres Velbyrdigheds meget betydende Assistance.

— Det passede nu ikke den gode Byfoged Lützhøft at sammenkalde til Raadstuemøde, og den 17. Marts skete der atter Henvendelse til ham om at søge et saadan foranstaltet, „saa at Arbeidet endnu i denne Sommer kunne paabegyndes, og for at den til Forberedelserne nu saa passende Tid, ei unyttig skal bortrinde.“

Der skete stadig intet, og under 9. April henvendte man sig til Amtmand Faye, med underdanig Bøn om, at det maatte behage ham at tillægge Hr. Cancellieraaden Ordre til at foranstalte Mødet afholdt, hvis Udfald vil have uberegnelige Følger for Communens Vel.“

Forskud paa Løn.

Den 5. April 1837 sendte Brandmester Christen Nørgaard saalydende Andragende til Byfogden:

„Det er virkelig Nøden, som byder mig at bede om et Forskud af 2 Rbd. af min Løn for dette Aar som Brandmester, og derfor beder jeg allerærbødigst Velbaarne Hr. Cancellieraad Lützhøft, samt de eligerede Mænd, ville anviise mig ovennævnte Forskud, Toe Rbd. til Udbetaling.

Paategnet saaledes: „Brandmesterens Løn er 3 Rbd. 70 $\frac{2}{3}$ Skill. om Aaret, men da hans Løn tager sin Begyndelse fra 1ste Jan., saa er der Spørgsmaal om han efter hans Begjæring kan tilstedes de 2 Rbd. Sølv; dog, vil mine Herrer Medcolleger forunde ham dem, er min Stemme som deres.“ Høyer.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

—o— 10 - 7 - 34

Havnen.

De eligerede Mænd vedblev ihærdigt at bearbejde Byfogden i Anledning af Havnespørgsmaalet; et Raadstuemøde var, form. paa Initiativ af Amtmanden, blevet afholdt, og paa hvilket det blev paalagt de eligerede Mænd at udarbejde en Plan til det „intenderede“ Havneanlæg. De bad nu Byfogden, om han vilde bestemme Tid og Sted, hvor de kunde forelægge ham forskellige Dokumenter og Overslag, forfattede af Commandør Henne, og hvor de samtidigt kunde erfare Byfogdens Mening om, hvorledes der skulde begyndes, og endelig gøre denne bekendt med nogle af Apotheker Dahlerup indhentede Oplysninger fra to Købstæder, som i den senere Tid havde faaet Havne.

Dette var den 6. Juni 1837, men Byfogden var tavs, og 23. Juni „gave de dem atter den ærbødige Frihed at udbede et Møde berammet, ved hvilket det ønskede Havneanlæg maatte blive Hovedgjenstand, at det maatte behage Dem ei længere at udsætte det, da Forberedelserne til bemeldte Anlæg ere saa mange og vil udkræve saa megen Tid, at enhver Udsættelse vil gjøre Paabegyndelsen til næste Aar meere usandsynlig.

Byens og Kirkens Vandtønder.

De elig. Mænd skriver til Byfogden under 6. Juni 1837: „I afvigte Aar 1836, ved en Sammenkomst paa Stedet ved Raadhuset, i Overværelse af Hr. Provst Hertel, Byfogden, samt Brandinspektør Grønlund, og de daværende eligerede Mænd, blev besluttet, at det var forholdsmæssig og bekvemmelig i paakommende Tilfælde, at indgrave i den gamle Kirkegaard, saa meget Rum til Byens og Kirkens Vandtønder og Slæder, at disse kunde være ved Haanden. Opførelsen af dette Sted, bliver at udrede af Byen og Kirken.“

Skolen.

Under 23. Juni skriver de eligerede Mænd til Byfogden: „Vi give os den Frihed at berette et Rygte, for hvis Paalidelighed vi imidlertid ikke kan indestaae, nemmelig, at d'Hrr. Skolecommissairer, eller i det mindste en af dem, skulle ville undslaae sig for at besørge den daglige Op- og Ilukken af den nye Skoles Vinduer, med mindre

der for dette Arbejde bliver tilstaaet Betaling. Ihvorvel Forlangendet har noget latterligt ved sig, saa finde vi os dog, paa Grund af at vi, uden noget som helst Vederlag, det vi heller aldrig som ærekjære Mænd ville falde paa at forlange, paalægges ligesaa byrdefulde Bestillinger, foranledigede til at protestere mod Indvilgelse af saadan Fordring, der, naar den indrømmes, ville falde Kæmnerkassen til Byrde.“

Rakkerbakken (Østerbakken).

Fra de elig. Mænd til Byfogden, 22. Juli 1837: „Vel skulde man ikke tænke, at nogen rettænkende Indvaaner og Grundeiere i Byen, skulde foretage sig saadanne Handlinger, som Rygtet siger, at de have taget Bleger af det nedfaldende af Østerbakken, og ladet dem hiemføre, derefter skal de være forhandlet til Landet til Kalkbrænderi.

Vi ved af Erfaring, at Fiorden med Høivande „Underæder“ Bakken, og naar de nedfaldne Bleger bliver borttaget, faaer Fiorden med Høivande meere Kraft paa Bakken. Det er ikke saa mange Aar siden, at Faartoft Vei blev istandsat og gjort bredere op ad Byens Indvaaneres Jorder. Men skulde slikt blive gældende, vil det ikke være ret mange Aar, at visse Steder af Bakken vil tabe sig, og man kan da befrygte, at skulle tillægge af Møkkjorderne som stoder til Veien.

Ligeledes er „udsprøngen en Røgte“, at man fra Landet kommer at tage Bleger, og afseiler dem til Vildsund. Vor Anskuelse derover er denne, at Byens Velbaarenhed vilde ved Trommeslag for Byens Indvaanere gjøre dem det bekiendt, ligeledes med en opslaget Plakat paa Raadhuset, for Landet, (ved „Landet“ menes Faartoft og Thingstrup) at ingen Bleger eller Bæne borttages af Fiordstranden, men ude i Fiorden af en „Restance“ (Afstand) fra Strandbredden af 3—4 Favne, der kan tages af Byens Indvaanere. Vi ønsker denne Bekiendtgjørelse snarest mulig bekiendt, og de, der overtræder Deres Advarsel, bliver paa det strengeste Multeret, samt dem, der herefter lovlig kan opgive Giærningsmanden, og med Ed bekræfte sit Udsagn, bør nyde en Ducor, som betales ham af Kæmnerkassen. Høyer.“

Kakkelovne til Skolestuerne.

Til Byfogden, 13. Septbr. 1837: „Ifølge Deres Velbaarenheds Opfordring, ved det d. 11. September i Skolen afholdte Møde, angaaende denne Byes Skolevæsen, tillader vi at afgive vores

nærmere Erklæring betræffende navnlig de omvendtilerede Kakkellovne til Skolestuerne. Ligesom det er unægtelig, at Moder i Modeller, saasom af Kakkellovne, ligesom Moder i Klæde- dragter er underkastede hyppige Forandringer, saaledes er det ogsaa en Sandhed, som formentlig ikke lader sig bestride, at Udgivter paa det offentlige, der i det omhandlede Tilfælde er Byen eller dens Indvaanere, bør indskrænkes saa meget mueligt for ikke at blive alt for byrdefulde, naar Tingene som anskaffes, iøvrigt svarer til Hensigten. Allerede ved det første Møde om den nye Skole, blev selv af Skolecommissionens Medlem, Hr. Købmand Hundahl bragt i Forslag, at der kunde anskaffes en Bilægger Kakkellovn, som formodes at være stor og passende til den ene Skolestue, og hvis Priis han formodede ville blive 30 Rbd., ligesom Hr. Provst Hertel ogsaa erklærede, at en saadan var meest sikker. Naar det derhos betænkes, at en Vindovn ville koste omtrent 50 Rbd. Solv, at Fabrikerne kunne levere dem meget tynde, at de desaaarsag fordrer mere Brændsel for at vedligeholde Varmen, og at det er tænkelig, at naar Lærerne et Øjeblik forlod Skolestuen, Børnene kunde af Lyst til at fyre, sætte baade Skolen og tilstødende Bygninger i Fare; saa indsees let Fordeelen af Bilægger Kakkellovne, som desuden er meest passende for Skolestuer, hvad enten saa Figurerne paa samme ligner Engle eller Dæmle, kun at Hensigten opnaaes, nemlig Passelighed, Besparelse og Sikkerhed. Vi maae saaledes vedblive vor Formeening og Paastand, at der i Skolestuen bør afbenyttes Bilægger Kakkellovne."

— Den 3. Novbr. 1837 indsendte Kobbersmed Niels Smith Regning paa 33 Rbd., over en „Tre etages Vindovn til den nye Skole."

Den ny Communalanordning.

Til Byfogden, 14. Novbr. 1837, fra de elig. Mænd:

„For at Comunen kan komme til at nyde godt af den nye Communalanordning fra 1ste Jan. 1838, give vi os den ærbødige Frihed at anmode Deres Velbyrdighed om, snarest muelig at tilkalde os, for, som Anordningen byder, at assistere ved Regulativets Udarbejdelse. Den korte Tid, som er tilbage af Aaret, har foranlediget denne vores ærbødige Anmodning.

— Denne ærbødige Anmodning efterkom Byfogden dog ikke, og 20. November afgik følgende Skrivelse:

„Som Deres Velbyrdighed bekjendt, byder den nye Communalanordning, at det nye Regulativ uophødelig skal ind-

sendes til Cancelliet. Da det ikke har behaget Hr. Cancellieraaden at reflectere paa vores ærbødige af 14. ds., saa indsender vi blot denne Gang vores Andragende til, at De behageligen vil le meddele os en Tilstaelse, at vi have henvendt os til Dem med Anmodning om Sammenkaldelse. Dette tro vi at skyldes os selv, for at undgaae Bebrejdelse af Communen, om den skulde see Anordningen sat sildigere i Kraft, end den kan fordre."

— Den 22. Decbr. 1837, skriver de elig. Borgere atter til Byfogden om en Sag, han ikke har villet svare paa:

„Under 5te ds. gav vi os den ærbødige Frihed at anmode Deres Velbyrdighed om, at sammenkalde os for i Forening med Dem at forfærdige Valglisterne til de forestaaende Repræsentantvalg. Da det ikke har behaget Dem at tage nogen Notits af denne vores Anmodning, saa give vi os igjen den Frihed at komme frem med dette Andragende, med Tilføjende, at det maa skee inden Aarets Udgang."

Vægterens Morgenstjerne.

Klejnsmed Christian Schou sendte 3. Jan. 1838 Regning paa Vægter Søren Fredsøes Stjerne, som var „tilrettegjort med nogen Pig, og en stor Pig i samme, 12 Sk."

Eksercerpladsen i Dragsbæk.

Den 8. Jan. 1838 sendte Anders Taabels Enke Regning over Eksercerpladsen ved Dragsbæk Strand, som var udlejet til Borgervæbningen.

Salutskydning.

29. Jan. 1838 sendte Konstablerne Jens Dauding og Clemmen Dahlgaard Regning paa 4 Mark for Salutskydning paa Kongens Fødselsdag.

Det ny Repræsentantskab.

Skrivelse til Byfogden i Anledning af det første Repræsentantmøde, efter at Anordn. af 24. Oktober 1837 var sat i Kraft: „Ved et i Dag (Dato mgl.) af samtlige Borgerrepræsentanter afholdt Møde, valgtes til Formand: Apotheker Dahlerup; til Viceformand: Amtsstuefuldmægtig Ovesen; til Medlemmer af Fattigcommissionen: Skredmester Møller og Apotheker Dahlerup; til Skolecommissionen: Amtstuefuldmægtig Ovesen og Kjøbm. Hundahl; til Kirkeinspektionen og Indquarterings Commissionen: Kjøbm. J. Frøst; til Bygningscom.: Consul Bendixen og Hattemager Høyer; til Havnecom.: Consul Bendixen, og til Opsyn med Byens Inventarie, samt dens Broer, Rækværker, Bomme etc.: Hattem. Høyer og Skipper L. Tonnisen, (Hermed var altsaa de eligerede Mænds Saga endt.)

Bal paa Raadstuen.

Til Byfogden den 19. Febr. 1838: „Da det i Fortiden ikke har været Hr. Zangenberg nægtet at afbenytte Raadstuen til Bal, naar han erlagde den, efter min (Dahlerups) Mening uforholdsmæssig høje Betaling af 4 Rbd., hvilken herved foreslaas nedbragt til 2 Rbd., saa troes heller ikke denne Gang, at hans Ønske kan møde nogen Indsigelse fra Repræsentanternes Side."

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Den nye Skole. 11.7-34

Følgende var fremlagt ved en Raadstuesamling ang. Skolen, den 17. Juni 1836: „Da vi, saavel som Byens Indvaanere i Almindelighed, ved den af Byfogden, Hr. Cancellieraad Lützhoff tilvarslede Raadstuesamling den 11. ds. erfarede, at den alt i mange Aar gjængse Omtale, at der her i Byen skulde opføres en nye Skole, stadfæstede sig, saa var i dette Budskab, selvfølgelig os meget paafaldende, efterdi Hensigten blot var Opfordring om at udrede Bekostningen, uden at vi iforveien kiendte noget til den lagte Plan for Skolens Opførelse, Lærernes Antal og Lønning etc., ja, end ikke ved selve Mødet blev foreviist noget til Oplysning derom, og om de Legaters Størrelse, som i sin Tiid skal være skienkede af Kjøbmændene Holst og Diderichsen i det nævnte Øjemed, hvilket alt foranledigede nogen Debatte, der dog ikke førte til noget Resultat.

Desaaarsag, og opfordret af vor egen Pligtfølelse, som Byens Deputerede Borgere, samt ved vore Medborgeres Ønsker, er med Øvrighedens Samtykke nærværende Raadstuemøde i Dag foranstaltet og Indvaanerne dertil indvarslede, for at disse kunde gjøre sig bekjendte med Sagen, ligesom vi siden hiin Raadstuesamling har anvendt Flid for at komme til nogen Kundskab derom af vedkommende Skolecommissions Protocoller, og det for 22 Aar til 1830 Aars Udgang ved de Carstensenske Arvinger aflagte Skole Regnskab med tilhørende Antegnelser, Besvaringer, Decicion, der villigen ere blevne udlaante. Saavidt vi, i den korte Tiid og ved vor ringe Erne kan

skionne, er det Holsteske Legat, der af Byen i sin Tiid er modtaget, ved Begivenhedernes Gang for endeel indvundne, saavel som ogsaa Renter, samt at Legatet nærmest er bestemt til Lærernes Lønninger. Det Diderichsenske Legat derimod er bestemt til en ny Skoles Opførelse, men synes især at have lidt meget Uheld, saa at Byen just ikke har Aarsag til at glæde sig ved at Samme blev til, ligesom det ikke findes at Indvaanerne nogensinde har modtaget Gaven.

Uden imidlertid at indlade os paa om og hvorvidt disse Legaters Skæbne kan og bør tilregnes Vedkommendes Bestyrelse, og den Ansvarlighed, der maatte paalægges dem, hvilket allene er vedkommende Authoritet, ved endelig Decision forbeholden at afgjøre, tillade vi os foreløbig at bemærke, at vistnok Byens Indvaanere i Almindelighed ikke er imod, at en ny Skole kommer i Stand snarest muligt, tværtimod har man i flere Aar følt Trang til en saadan, naar det kan skee paa en med Byens Tarv passende Maade, i hvilken Henseende vi tillade os, grundet paa Skoleordningen af 29. Julii 1814, og Indvaanernes Formues Tilstand eller Lejlighed, der desværre i Pluraliteten kun ere daarlige — at foreslaae nogen Forandring ved den lagte Skoleplan, som efter vor Skjønnelse kunde være hensigtsmæssig, overladende til den respective Forsamling at overveje, hvad de dermed maatte have at erindre, forandre, eller tilføre.

1. Vel nægtes det ikke, at de nuværende 2de Lærere i Byens 1ste og 2den Skoler kan være meget brave Mænd, men de ere dog kun seminaristisk oplærte, og dimitterede med saadanne Kundskaber, som udfordres til at kunne ansættes som Lærere i Almueskoler. Denne Omstændighed er sandsynligvis Aarsagen til, at de bedre Familier her i Byen ikke lader deres Børn søge nogen af Skolerne, men holde en privat Lærer hjemme paa deres Bopæl, hvor det er under en mere omhyggelig Opsigt, og gives en kundskabsrigere Undervisning og Dannelselse, end i hine Skoler. De mindre formuende Familier, som kan have Børn med et godt Nemme, maae ligeledes beklage, at deres Børn ikke kan giøre videre Fremgang i Kundskaber af Mangel paa en velordnet Borgerskole, eller har Evner til privatum at lade Børnene undervise Hjemme; hvorimod de kan trøste sig ved, at de kun bidrage lidet til Skoleudgifterne, som for det meste maae bæres af de meere formuende.

Da Borgerskolens Øjemed skal være,

at Børn, der bestemmes til en saadan Virkekreds, som fordrer særegne Kundskaber, kan deri vorde oplærte, saa kan dette ikke opnaaes ved nuværende Lærere, men en med større Kundskaber udrustet Mand vil være nødvendig, og saaledes formeene vi, at en Catechet bør ansættes som 1ste Lærer, hvis Løn jo ikke bliver større end den efter Planen for 1ste Lærer bestemte.

2. Forhen har Degneboligen eller Byens 1ste Skole været vedligeholdt af Kirken, men da der ikke gives nogen Bestemmelse for, at saadan er Kirkens Pligt, saa har Stiftsøvrigheden bestemt, at den ikke skal afholde nogen Bekostning i saa Henseende, men bør erstattes, hvad den har udlagt. Vel har Lærer Munck paataget sig at bekoste Vedligeholdelsen, da han blev overladt Degneembedets Indkomster (hvilket dog ikke hindrer Skoleplanens Udførelse), men da det er bekjendt nok, at Boligen er gammel, uden forsaavidt den er bleven noget udbedret i Bygningens syndre Side, saa er det ventelig, at en betydelig Reparation ikke længe vil udeblive, og da Bekostningen i saa Fald vilde falde paa Byen, saa synes det overensstemmende med Indvaanernes Tarv, at bemeldte Bolig og Skole, samt den 2den eller Cespergaardske Skole, bortsælges til Fordel for Hjelpekassen, forsaavidt de indkommende Summer ikke skulle giøres fornøden til at dække Skolevæsenets Giæld til Kirken, 800 Rbd. og resterende Renter.

3. Det er indlysende, at den ved det Kgl. Danske Cancellies Resolution bestemte Tiid, inden hvilken den nye Skolebygning skal være fuldført, er alt for knap. Licitationens Bekjendtgjørelse i de offentlige Tidender, dens Afholdelse, Beskrivelse og Approbations Erhvervelse vil sikkerlig medtage en Maaned i det mindste, og da kunne Entreprenuren først iværksætte at samle Materialer, følgelig kunde Arbejdet ikke ventes paabegyndt før hen i August, og hvorledes skulle da Bygningen blive færdig til September Maanedes Udgang førstkommende? Skal desuagtet Forehavendet straks sættes i Værk, og Bygningen som meldt fuldføres til den bestemte Tiid, saa vil deraf formentlig følge, at Licitationsbudet vil blive dobbelt saa stor, som naar der havdes passende Tiid til at skaffe Materialier; thi naar Entreprenuren skal i en Hast indkiøbe Sten, Kalk, Tømmer, Fiel m. m., saa maae han give, saa at sige hvad man forlanger.

Materialier kunde ventes at blive ringe, efterdi der maatte tages hvad

der i en saadan Skynding kunde faaes. Aarstiden vilde ogsaa blive for fugtig og raae, saa at en almindelig Udbedring i det hele nødvendig og udbredt vilde blive nødvendig til Foraaret, hvilket alt vil medføre en dobbelt trykkende Bekostning for Byen, som kan undgaaes, naar Arbejdets Iværksættelse udsættes til næste Foraar, efter snarest muligt foretagende Licitation, thi da Hensigten med Diderichsens Gave skulle være velgjørende, saa vilde den tværtimod blive end mere bebyrdende for Byen, hvis Gaven skulle være afhængig af de Diderichsenske Arvingers Forlangende, og Skoleplanen straks sættes i Udførelse, hvilke det høye Cancellie Collegium forhaabentlig kan og vil forebygge.

Endelig tilføies, at alle 3 Lærere formentlig burde have Pladser i den nye Skolebygning, men at Localet for de 2de Lærere burde være af mindre Omfang og simplere Beskaffenhed, end den Leilighed, som indrettedes for 1ste Læreren, hvilke, om Planen skulle være for for indskrænket, kunde skee ved tilbyggede Fløye.

Fra de eligerede Borgere til Kanceliet, ang. den nye Skole, Juni 1836.

„Vi underskrevne eligerede Borgere i Thisted, skulle ikke unnlade efter Anledning at bemærke, at vi efter nøieste Overveielse ikke skionne rette, end at det ville være gavnligt om Byen ville vedtage det af afg. Kiøbm. Diderichsen skjænkede Legat, for paa den gamle Gaards Plads at opføre en Skolebygning, forudsat at bemeldte Afdødes Testamente ikke skulle indeholde saadanne Bestemmelser, eller være afhængig af nogen saadan Byrde, som kunne tilintetgiøre den tilsigtede Fordeel ved at overtage Legatets liden Beholdning. I Erkjendelse om Umuligheden af at see ind i Fremtiden, og vel erindrende Pengevæsenets og Conjunctionernes pludselige Forandring og ustadige Gang, tør vi troe, at der fra Skolevæsenets Side er handlet efter bedste Overbevisning, skjønt maaskee noget vel ængstelig, og vi holde os overbeviiste om, at hvis Skolebygningen for endeel Aar tilbage i Tiden var bleven opført, vilde den, med Hensyn til Datids Priser paa Materialier og Arbejds løn, have kostet mere end det dobbelte imod, hvad den nu vil koste at opføre, men herpaa har Pengevæsenets Forbedringer mærkelig Indflydelse. Imidlertid vilde Byen, hvis Opførelsen i sin Tiid var bleven iværksat, endog Indvaanernes Kaar da var bedre, ikke undgaaet at komme i en temmelig Giæld, som hvis den havde bleven henstaaet forrentet, hvilket man for-

modentlig ville have attraaet som lettest, i de seneste Aar ville blevet Byen høist trykkende, om ikke umuelig at gienbetale.

Iøvrigt henholde vi os til vor skriftlige Udvikling af Sagen ved Raadstuesamlingen d. 17de ds., med underd. Bøn om, at det høie Coll. naadigst ville bevilge den af Commissionen indgivne Ansøgning om Laan af det Holstske Legat." Høyer. Griishauge, Thonni- sen. Hedegaard.

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard, Thisted.

—o— 6-8-34

Thisted By 1768—1878.

I 1836 var Kæmnerkassens Indtægter 1904 Rd., og Udgiften 1108 Rd. 4 Mark. Købm. W. Werner var Kæmner 1836 og 1837.

Mulcter i 1836.

„Efter Thisted Byes Politiprotocols Udvisende, er i Aaret 1836 følgende falden til Indtægt for bemeldte Byes Kæmnerkasse: d. 4. Januarii 1836 har Snedker Jens Rosenbergs af Thisted, til Afgjørelse af den mod ham for uberettiget Handel anlagte Sag, tilbuden at erlægge en Mulct af 5. Rbd. Sølv.

Ved Dom afsagt 4de Juni 1836, er Murer Christen Jacobsen af Tingstrup eller Tingstrup Mark, for uberettiget Næringsbrug, tildømt at betale en Mulct af 5 Rbd. Sølv.

Ved Dom af 4. Juni 1836 er Møllersvend Johannes Christian Hansen af Thisted, ligeledes for uberettiget Næringsbrug tildømt at betale en Mulct af 5 Rbd. Sølv.“

Byens Indtægt og Udgift i 1837.

I 1837 var Indtægten 2606 Rbd. 1 Mark 4 Skill., og Udgiften 1520 Rbd. 1 Mark 9⁷/₈ Skil.

Fritagelse for Borgervæbningen.

„Kromand Christoffer Scütten, som er indtraadt i sit 49. Aar, og altsaa kun har omtrent 1¹/₂ Aar tilbage til at gjøre Tjeneste ved det Borgerlige Militaire Corps, har ansøgt Amtet om at maatte entlediges fra Tjenesten mod at give en Recognition til offentlig Brug. I Betragtning heraf, som med Hensyn til den korte Tid, der er tilbage, inden hvilken Hr. Scütten kunde fordre sin Afsked, bevilger Amtet, at han maa udtræde af denne Militaire Tjeneste, mod at han er-

lægger en Recognition af 6 Rbd., der indbetales i Kæmnerkassen.“

Mulcter i 1837.

„For uberettiget Salg med Manufacturvahre, har Kjøbmand Brinkmann her i Byen erlagt en Mulct af 2 Rbd. Sølv.“

„Klemmen Hordum af Skjoldborg var efter sin Udsigende, uvidende om sine Pligter til de tagne og optagede Blegger i Fjorden uden for Østerøibakke, omtrent 2 Læs, efter Søren Agerholms (Politibetjent) Bedømmelse, affunden sig med en Mulct af 3 Mark Sølv.“

„For uberettiget at have drevet Handel, har Købm. C. Bang og G. Eberhardt, erlagt Mulcter, nemlig første 5 Rbd. og sidste 2 Rbd.“

„Ved det mellem Kjøbmand og Gjæstgiver Werner og Smeden Thøger Larsen i Thisted, indgaaede Forlig, har sidstnævnte forbunden sig til at betale en Mulct af 3 Mark Sølv.“

I Arrest for Skoleforsømmelser.

„Regning over Varetægtspenge for Jens Chr. Hvid, Jens Maarthen- sen, Christen Lorentzen og Inger Marie Didrichsdatter (en Natmandskvinde) af Thisted, der for deres Børns Skoleforsømmelser har afsonet de dem af Mangel paa Evne til at betale dicterede Mulcter“. Beløbet for hver drejede sig om fra 1 Mark til 10 Skill.

Byens Indtægter og Udgifter i 1838.

Indtægt 4985 Rbd. 4¹/₄ Skill., Ud- gift 4476 Rbd. 65 Skill. Kæmner: Sørensen.

Mulcter i 1838.

„Mulcter for forsildigt Møde til Kirkeparade 48 Skill. Søren Fren- sen og Muursvend Anders Jensen fik hver 2 Rbd. i Mulct for uberet- tigt Næringsdrift. „Mulct af en reisende Hamburger for Ordstrid med Toldbetjent Hou, 10 Rbd.“

„Mulct erlagt af Jens Toft i Taa- bel for Udsalg af 5 Flyndere un- der Gudstjenesten, 1 Rbd.“

Samme Beløb maatte Niels Oxen- bøl, for under Gudstjenesten at have ladet udraabe om Salg af Flyn- dere.“

„Mulct erlagt af Henrich af Kor- tegaard (i Skovsted) for uden Mel- ding at have indkjørt af Melle- bom.“

C. Christensen i Ræhr havde li- geledes ladet udraabe Flyndere til Salg under Gudstjenesten, 1 Rbd. i Mulct.

Hvad Michel Krogh i Østermølle havde forbrudt sig med, ses ikke,

men blev ved Dom tilpligtet at er- lægge en Mulct til Kæmnerkassen af 2 Rbd. 48 Skill.

Graver og Klokkerembedet.

Til Kirkeinspectionen, 1. Marts 1838: „Det vil ikke være undgaaet den høirespektive Inspections Op- mærksomhed, at der, siden Skole- lærer Bech overtog Graver- og Klokkerembedet her i Byen, har yttret sig megen Uvillie blandt Indvaanerne, over den enorme Be- taling, han har ladet sig give for disse tvende Bestillinger. Medens den constituerede Graver og Klok- ker Munch fungerede, havde man ingen Grund til saadan Klage, da hans Fordringer for nævnte Præ- stationer var overensstemmende Billighed.

I den af det Kgl. danske Cancel- li under 28. May 1836 allern. appro- berede Skoleplan for Thisted, er Hr. Bechs Betaling for Graver- og Klokkerbestillingen opført med 50 Rbd., hvoraf Kirken betaler 20Rbd. til en Graverkarls Lønning, og an- tages, at han desforuden ved Ind- vaanernes Velvillie, erholde en lig- nende Sum, naar hans Arbeide for- langes, saa formeene vi, at han for sit Arbeide kan ansees at være godt aflagt. Skulle han derimod have Lov til at vedblive at hæve en Betaling af 2 Rbd. for en Bar- negrav, saa ville hans, desuden i Forvejen ikke ubetydelige Indtæg- ter forøges altfor betydeligt. For Indvaanerne vilde det blive saa meget føleligere, som de, imod Sæd- vane, for Eftertiden ville faae sær- skilt Betaling at udrede til Chor- degnen for hans Opvartning med Sang.

Som Graver har Skolelærer Bech besluttet at lade sig betale efter nedenstaaende Opgivende: „For at grave en Barnegrav 2 Rbd. En Grav til et voxent Menneske blandt simple Folk, 4 Rbd., blandt Haand- værkere, 6 Rbd., blandt Kjøbmænd 10 Rbd., blandt Embedsmænd 12 Rbd., for Fattiglemmer om Som- meren 1 Rbd., om Vinteren 1 Rbd. 3 Mark.

Som Klokker har han følgende Taxter: „For at ringe med 2 Klok- ker 3 Rbd., alle 3 Klokker 5 Rbd.

Kronens Mark.

Til den const. Byfoged, Faye, 9. Marts 1833 (Andreas Emil Stock- fleth, født paa Christiansminde 29. Aug. 1796, Byskriver i Thisted og Herredsskriver i Hillerslev-Hund- borg Herreder, Overkrigskommis- sær, død i Thisted 22. Oktbr. 1842,

Søn af Amtmand Faye).

„Foruden det, at den Byen tilhørende Kronensmark, paa den Maade den hidtil er blevet afbenyttet, aldrig har givet et Udbytte som blot nogenlunde nærmede sig det, man med Billighed kunne forde af et saa stort Areal, har den, efter vores Formeening ogsaa bidraget betydeligt til at nære den, Agerbruget saa hemmende Ufred, idet den, ved den Maade, hvorpaa den i Fortiden overlodes Indvaarnerne til Brug, gav mange, som ellers ikke ville være foranledigede til Faarehold, Anledning til at anskaffe sig disse, for et velordnet Agerbrug saa skadelige Creaturer. Fleere Gange har en hensigtsmæssigere Anvendelse af denne ingenlunde saa foragtelige Gave, som man efter den hidtil skjænkede Opmærksomhed skulle antage den for at være, været omventileret, men uden Følger. Ikke desto mindre have undertegnede Repræsentanter for Byen dog anseet det for deres Pligt, at foranledigede en bedre Afbenyttelse, og ere til den Ende komne overeens om, for Deres Velbaarenhed at fremlægge en Plan til fornævnte Kronens Marks Opdyrkning.

Da vi tør vente, at Deres Velbaarenhed vil skjænke samme sin Opmærksomhed saa afholde vi os fra al nærmere Udvikling, den vi vil opsætte til det, som vi haaber, snart behager Dem at sammenkalde os for nærmere at drøfte denne Sag.“

Politiskilte.

Til den const. Byfoged, 17. Marts 1838. „Den af Gjørtler Fuglsang præsenterede Regning for leverede Skildte til Politiebetjentene, har foraarsaget en Paategning paa Regningen, der viser, at man ikke ansaae denne Udgift for nødvendig, ligesom man ogsaa formeente, at Anskaffelsen af disse vilde have været at foreslaae forinden den skeete.

Vi udbeder os af Deres Velbaarenhed, at for Eftertiden ingen Udgift af Kæmnerkassen bliver gjort, forinden vi har havt Leilighed til at erklære os derom, da vi ellers ikke vil være i Stand til at iagttage de Besparelser, som det er vores første Pligt at varetage.“

Havnen.

Til Generaltoldkammeret, d. 26. Marts 1838: „Underdanigst! Under 21. Novbr. f. A. tillod de eligerede Borgere for Thisted Bye sig til det

høje kongelige Generaltoldkammer og Commerce Collegium, at indsende en, med Hr. Conferenceraad, Amtmand, Ridder Fayes Erklæring forsynet, underdanig Ansøgning, om ved det høje Collegiums gunstige Tilladelse og Medvirkning, at maatte faae et Havneanlæg her ved Byen.

I bemeldte Ansøgning gave vi os den underdanige Frihed, saa tydelig som vi formaaede det, at godtgjøre Communens Trang til denne Foranstaltning, og haabe at have været heldige med denne vores Fremstilling.

Da det høje Collegium ikke, i den fra ovennævnte Dato til nu forløbne Tid, har ladet os tilstille noget Afslag paa bemeldte Ansøgning, saa er Haabet om gunstig Bønhørelse af det Ansøgte, endnu lige stærkt hos os, men ogsaa Længslen efter at erfare, om vi ikke skulle have haabet forgjæves, er stor, og vi give os derfor herved den underdanige Frihed, at ansøge det høje Collegium, om det ikke maatte behage det, snart at meddele os dets gunstige Beslutning paa det ansøgte.“

Byens Straatage.

Medlemmerne af Bygningskommissionen, Grønlund og Weye, indsendte 8. April 1838 Ansøgning om Betaling for at foretage Fortegnelser over Bygninger, der var forsynede med Straatag. Repræsentantskabet mente dog, at der af „Byens Kasse“ i dette Tilfælde intet kunde tilstaa.

Eksercerpladsen.

Skrivelse til Amtet, 27. April 1838: „Til afgangne Møller Anders Taabel og efterlevende Enke, har Byen i en lang Række af Aar, aarlig betalt for Brugen i Exercertiden af et bem. Enke tilh. Stk. Jord. Dette ønskede Repræsentantsk. maatte ophøre, og udbeder sig Tilladelse til, at henvise Vaabenøvelserne til et tæt derved beliggende, og Byen tilhørende Jordstykke.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Af Anders C. Svalgaard.

—o— 23-8-34

Thisted By 1768—1878.

Træbroerne.

Til Byfogden, 27. April 1838: „I en af vore Samlinger, som det behagede Deres Velbaarenhed at overvære, ytrede De, at vi ved Deres formaaende Medvirkning mueligviis, til en moderat Priis, kunde blive sat i Besiddelse af et Parti kløvne Steen, som Amtet havde liggende ved Bromølle.

Da det saavel ville være besparende, som ogsaa en Pryd for Byen, naar vi fik de nu havende Træbroer afskaffede og Steenbroer i deres Sted anlagte, saa ere vi hermed saa frie at anmode Deres Velbh. om at interessere Dem for, at omskrevne Klovninger maatte blive os overladte.

Endskjøndt Deres Velbh. personlig var Vidne til den Teknemlighed, hvormed vi modtog Deres Tilsagn at ville besørge og forestaa Istandssettelsen af den bag om Byen ved Fjorden løbende Vej, fra Ole Berthelsens Lade til Justitsraad Carcos Forhuus, saa ville vi dog ikke undlade ved denne Lejlighed at bevidne vores ærbodige Tak for dette Tilsagn.

Sluttelig give vi os den ærbodige Frihed at foreslaa, om De ikke ved det høje Amt ville interessere Dem for, at en Brolægningskommission for Byen maatte blive dannet.“

Vægternes Lønning.

Paa et Andragende fra Byens Vægttere om at maatte faa deres Løn udbetalt maanedsviis i Stedet for kvartalsviis, blev i et af Borgerrepræsentantskabet den 6. Maj 1838 afholdt Møde vedtaget, at Tilladelsen kunde gives for Eftertiden.

Brolægningskommission. — Havnen.

Til Byfogden d. 12. Maj 1838: „I Gjensvar paa Deres Velbh.s ærede Skrivelse af 9. ds., hvori De anmoder os om at udvælge af Repræsentanternes Midte et Medlem til den dannede Brolægningskommission, skulle vi ikke undlade at tilmelde, at Fuldmægtig Ovesen dertil er udmeldt.

„I lige Maade skulle vi ikke undlade at bekendtgjøre Deres Velbh. gjorte Spørgsmaal, om vi indvilgede i, at de bag Skolen liggende Steen bleve kløvne, for siden at anvendes til det af

Dem paabegyndte Bolværk langs Fjorden, besvares benægtende, paa Grund af, at det Kgl. Generaltoldkammer paa vores om et Havneanlæg indsendte Ansøgning, imidlertid indløbne Svar, har forandret Repræsentantskabets Anskuelse om Udstrækningen af bemeldte Bolværk derhen, at vi formener det unødvendigt at føre den nærmere mod Endepunktet: Ole Berthelsens Lade, for ikke, naar Havneanlægget i sin Tid paabegyndes, da at risikere, at man mulig ville blive nødsaget til enten at nedrive det nyelig opbygte eller ogsaa at begrave det med den formodede Opfyldning, som paa det Sted vil blive tilført."

Den nye Ekserserplads.

Til Amtet, 27. Maj 1838: „Den Thisted Kjøbstad tilhørende Jordstrækning ved Dragsbæk, Kappelsteen kaldet, har vi opmaalt og befundet at indeholde 29,680 □-Alen. Borgerkaptein Bigum var tilstede ved Opmaalningen og erklærede sig tilfreds med Pladsen til Afbenyttelse ved Borger-skabets Vaabenøvelser."

Efterslæt ang. en Ildebrand i 1818.

27. Maj 1838: „I Anledning af Bagermester Bigums i sin Tid gjorte Krav paa Erstatning for Grund, han har afgivet til Byen, da have vi opfordret ham til at legitimere sin Adkomst til bemeldte Krav, uden at han med saadant har indfundet sig, hvis Aarsag de os tilstillede Papirer denne Sag velkommende herved remitteres."

Bryggeri og Bageri.

Til Amtet d. 12. Oktbr. 1838: „Det har i gunstig Skrivelse af 10. ds. behaget Deres Højvelbh. at affordre Repræsentanterne deres Erklæring om, hvorvidt det ville være anbefalelsesværdigt, at Købmand H. Jeppesen her af Byen forundes Tilladelse til at brygge Øl og bage Rugbrød til Udsalg. I den Anledning giver vi os den Frihed at tilkendegive: „Forsaa vidt som Hr. Jeppesens Project at anlægge et Ølbryggeri kan være Genstand for Ansøgning paa højere Steder, tror vi at maatte anbefale denne Ansøgning, naar det i den meddelende Tilladelse maatte paalægges ham, at udsælge det i saa smaa Kvantiteter, at Adgangen ikke spærres den mindre formuende Del af Indvaanerne. Vel har Byen et Bryggeri, som fra dets Anlæg har fyldestgjort de til det gjorte Fordringer, men vi ere desuagtet af den Formening, at Konkurrence her ikke ville være paa sit urette Sted. Hvad derimod Bagning og Udsalg af Rugbrød angaar, da have vi derom hørt Byens Bageres Mening, og den er, at naar de til

enhver Tid ere forsynede med Brød, som ogsaa med Rekvizitter til samme og desforuden ikke alene holde dem den af Byfogden og Repræsentanterne fastslaaede Taxt efterrettelig, men endogsaa som oftest sælge under denne, saa ønskede de sig gjerne fritagne for et saadant Indgreb i deres eneste Næringsvej, hvilket Repræsentantskabet ikke kan andet end bifalde, da det grunder sig paa Billighed."

— I 1838 havde Thisted 1600 Indbyggere.

Havnen.

Til Fyr- og Havne-Inspektøren, Kaptejn løjtnant Leth i Kjøbenhavn, 26de Novbr. 1838:

„Repræsentantskabet giver sig herved den Frihed at bede sig Underretning af Deres Velbyrdighed om, hvad Haab det tør gjøre sig om at se det her ved Byen intenderede Havneanlæg paabegyndt i Vinter. Saavel nævnte Corporation, som Byens øvrige Indvaanere ere af den Formening, at saasnart man var i Besiddelse af de Forarbejder, som gjennem Deres Velbyrdighed skulde komme os tilhænde, det høje Kollegium, af hvilket vi forvente den behøvende Pengehjælp, da ikke vilde undlade straks at tilstaa os samme, og vi vilde i Løbet af Vinteren kunne forberede mange af de til Arbejdet hørende Arbejder.

Da som Hr. Inspektøren bekendt, vores Trang til nævnte Anlæg er lige saa stor som vores Længsel, saa smigre vi os med fra Deres Haand snart at modtage Tegning, Overslag og gunstige anbefaling til det ansøgte Laan."

Til Byfogden om Brandsluffen.

16. Novbr. 1838: „Saavel den Kirken tilhørende Brandsluffe som ogsaa Raadstuens, have begge af Mangel paa hensigtsmæssig Plads enten staaet ude under fri Himmel eller ogsaa paa en Plads, hvorfra de i paakommende Tilfælde ikkun vanskelig kunde faas. Repræsentantskabet giver sig derfor den Frihed at foreslaa Deres Velbh., om det ikke vilde være hensigtssvæfende at give begge nævnte Sluffer Plads i den til Kirken hørende Lade, og om De i saa Fald bemyndigede os til at træffe de fornødne Foranstaltninger."

Skole- og Fattigkommissionen.

Til Købmand M. Møller, 10. Decbr. 1838: „At Deres Velædelhed af Repræsentantskabet er udnævnt til i det afgaaende Medlem, Købmand Revelius' Sted at indtræde i Skolekommissionen har vi herved den Ære at tilmelde Dem. Ligelydende Breve ere tilskrevne Kbm. Brinckmann og Sadelmager

Bahner om at tage Plads i Fattigkommissionen."

Til Amtet ang. Stadepege.

10. Decbr. 1838: „I Følge det høje Amts Opfordring af 5. ds. foranlediget af Borgerrepræsentant, Hattemager Høyers Paastand, som Indvaaner af Byen, at være fritaget for at svare de ham i Forening med Byens øvrige Markedssøgende affordrede Stadepege, have vi herved den Ære at afgive følgende Erklæring: „Naar Hattemager Høyer i sin Skrivelse til Byfogden af 24. f. M. paaberaaber sig det kgl. Danske Cancellies Resolution af 31. Maj 1831, saa tillemper han denne efter sin nedlagte Paastand og vil ikke indse, at det i Resolutionen brugte Udtryk: „Markedssøgende“, skal tages i general Betydning, og ikke, som om ved disse blot forstodes de, som fra fremmede Steder søge Byen. At den forrige Byfoged (Lützhoft), hvem Stadepengene ved Markederne tilfaldt som en Embedsindtægt, ikke affordrede Byens Indvaanere samme, maa snarere betragtes som en Generøsitet imod dem, end som en Ret de havde til Fritagelse. At Nykjøbings Indvaanere ikke betaler Stadepege, kan ikke være nogen Regel for Thisted, og desuden ville det ikke falde vanskeligt at nævne flere Byer, som betaler denne Afgift, end saadanne, som ikke erlægges den. At enhver Markedssøgende betaler Stadepege finder vi at være i sin Orden, og disse kan aldrig blive nogen Byrde eller betragtes som nogen trykkende Skat, thi dels ere de saa ubetydelige, dels er det ikkun 2 a 3 Gange aarlig denne Ubetydelighed affordres, og endelig er de at anse som en billig Erstatning for den mulige Skade, Vedkommende ved paa saadanne Dage at vælge Byens offentlige Pladser, der vedligeholdes saavel af Byens øvrige Indvaanere, som af de Markedssøgende til sit Udsalgssted — kunde tilføje Brolægningen.

Vores Formening bliver derfor denne, at Hattemager Høyer lige med de øvrige af Byens Markedssøgende Indvaanere bør betale de ham affordrede Stadepege, og disse for Eftertiden, uden Undtagelse, erlægges af alle de af Byens Indvaanere, som søge Udsalg paa Markederne. P. S. Da ved Afstemningen fandtes Dissent blandt Repræsentantskabet, saa vil det dissenterende Parti afgive sin Erklæring.

Dahlerup. Ovesen. Bendixen.

— I Anledning af det til vor Erklæring fremkomne Andragende fra Hattemager Høyer, hvor han fremsætter sine Grunde for, at han formeener det urigtigt, at Byens Næringsdrivende

Borgere er affordret Stadepege, og paa Grund af hvilken han ikke har erlagt samme, maae vi bemærke: „Da vi efter troværdigste Meddelelse veed, at der, saa langt den menneskelige Erindring her rækker, aldrig har været erlagt Stadepege her i Byen af Byens egne Borgere, og den samme Regel følges i de os nærmest liggende og bekendte Købstæder, Nyekjøbing og Skive. Vi antager, at Byens Næringsdrivende Borgere ved deres Næringssskat er tilstrækkelig beskattet af deres Næring, vi finder det i flere Henseender ubilligt, at trykke Byens Haandværkerstand, som væsentlig er den, der søger Torvet paa Markedsdagene med en hidtil ukendt Byrde, som vel tilsyneladende er ringe, men dog for dem udgør næsten en Dags Fortjeneste, da denne Byrde end yderligere ville ned sætte de Stader her i Byen, som ikke ere beliggende paa Torvet, eller de til samme stødende Gader, da, om denne Regel, at alle skulde erlægge Stadepege, som havde Stade paa Markerne, den ogsaa maatte anvendes paa dem, der søger det saakaldte Dragsbæk Marked, der holdes uden for Byen, men paa dens Grund, men hvilket vi finder lige saa ubilligt, og derfor ikke hidtil har været fordret, da det alene er Byens egne Borgere, der søger dertil for at erholde en lille Fortjeneste, og da Torvets Broelægning, der forøvrigt intet beskadiget ved Stedet i Markedet, væsentlig er bekostet af Byens Næringsdrivende Borgere og derfor erklære: at vi finde Hattemager Høyers Vægring for at betale Stadepege begrundet, og at vi ere af den Mening, at Byens Indvaanere derfor bør være frie.“

Thonnisen. Hundahl. Frost. Møller.

Fra de gamle Sognearkiver.

— 16-10-34

Thisted By 1768—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.

Torvedage.

Til Byfogden, 7. Jan. 1839: „Gjennem en Række af Aar har Thisted Købstads Indvaanere næret det Ønske, at regelmæssige Torvedage, paa hvilke Landboere mødte med sine Producter og udsolgte samme paa Byens Axelortv.

maatte blive indførte til Afhjælpelse af den paa visse Aarstider føleligere Mangel af Tilførsel af Livets første Nødvendigheder.

Den forrige Byefoged blev ofte, saavel mundtlig som skriftlig, anmodet om at interessere sig for denne gavnlige Indretning, men uden Følge og uden Grunden til denne Mangel paa Interesse kunde erfares.

Det, efter vores Mening, her i Amtet vistnok mere end andre Steder saa herskende, og i sine Følger for Købstaden saa forderkelige For- og Landprang, maa ansees som den nærmeste Grund til Landboernes Uvillie til paa Torvet at indfinde sig med sine Producter, men da den af Byens Handlende indgaaede Forening om ikke for Eftertiden at udstede Indkjøbsordre, kan antages for en Deel at ville hemme Land- og Forpranget. Saa troe vi den væsentligste Hindring at være bortryddet, og at det nu er paa Tide at formaae Deres Velbaarenhed til at interessere Dem for dette vigtige Anliggende.

Vi give os derfor den Frihed at henvende os til Dem med Bøn om, paa vedkommende Steder at andrage paa, at Torvedage, hvortil vi ansee Onsdagen som den mest passende, maatte indføres her i Byen, og at det i Forening med disse maatte tillades Landboere, paa een uden for Vesterbom udseende Plads, hele Aaret igennem, at faldholde Slagtecreature.“

Byens Udgift og Indtægt i 1839.

Udgift 5191 Rbd. 8¹⁹/₂₄ Skill.
Indtægt 5350 Rbd. 74¹³/₂₄ Skill.

Indkomne Stadepege.

Markedsdagene den 4. Juni, 3. Juli og 9. Oktbr. 1839 indkom godt 33 Rbd. Markederne afholdtes paa Kapelsten.

Vægterløn.

I Aaret 1839 fik Vægter Clemens Dahlgaard 39 Rbd. i Løn.

Nyt Jordemoderhus.

I 1839 opførtes et nyt Jordemoderhus, for hvilket Snedker O. Schou fik 595 Rbd. for Opførelsen. — Lars Chr. Veie fik 15 Rbd. for Jordemoderen og Families Logi i 3 Maaneder.

Brolægningen.

Til Byfogden om Brolægningen, 7. Jan. 1839: „Blandt de Brolægningsarbejder Repræsentantsk. har betænkt at anbefale i anstundende Foraar, hører den Gade, som fra Træbroen ved Justitsraad Caroes

løber til Østerhavn, men da den, som er Fortsættelse af Storegade, udgør et Stykke af den gennem Byen løbende Landevei, og saaledes hører under Veiinspectionens Resort, saa giver vi os den ærb. Frihed at anmode Deres Velbh. om at gjøre dette vores Andragende „anhængig“ for vedkommende Auctoritet. Uden at foregribe Vedkommende, ved at paapege, hvad der bør gjøres, tillade vi os dog at bemærke, at forend Brolægningen bliver at paabegynde, vil det være nødvendigt først langs med Fjorden at opføre et i Høide og Bredde „suffisant“ Værn af kløvede Stene, da i modsat Fald Fjorden om kortere eller længere Tid vil borttage saavel Brolægningen, som halve Gaden.

Om dette Værn blev sat saa langt ud i Fjorden, at der, foruden den behørig Bredde til Gaden, tillige blev nogen Plads til en Træplantning, som baade vil tjene til Ziir og Beskyttelse for de hyppige Sonden storme, saa vilde dette ikke blive nogen Gjenstand for forøget Bekostning.“

(De sidste Træer blev fældede for faa Aar siden.)

Valg.

Til Byfogden 7. Jan. 1839: „Ved det i Gaar afholdte Møde blev de forskellige Forretninger saaledes fordelte: „Til Formand. Apotheker Dahlerup. Til Viceformand, Amtsstuefuldm. Ovesen. Til Medlem af Skolecommissionen, Samme. samt Kjøbmd. Hundahl. Til Medlem af Havnecommissionen, Kjøbmd. og Consul Bendixen, som ogsaa er Medlem af Bygningscom. Til at tage Sæde i Kirkeinspectionen, Kjøbmd. J. Frost, som ogsaa er Medlem af Indkvarteringscom. Til at tage Sæde i Fattigcom., Dahlerup og Skræderm. Møller. I Bygningscom., Smedemester A. Jørgensen, som tillige i Forening med Skipper A. Thonnisen, haver Opsyn med Byens Inventariesorter, Bomme, Broer og Rækværker.“

Christianslyst.

— I Anledning af en Sag om Afgift af Gaarden „Christianslyst“, bemærkes, at Gaarden skal være opført 1819, og fra den Tid til 1839, være ejet af følgende: „Justitsraad, Toldinspektør Lange-land, Konsul Lützhøft, Kancelliraad Lützhøft, Tiendekommissær Schønau, samt „Frue Nyborg“.

Vandfloden.

Til Det danske Cancelli, 16. Marts 1839: „Underdanigst! Netop som Undertegnede Repræsentantskab for Thisted Bye, havde paabegyndt en underdanigst Indstilling til det høje Collegium, for at gøre det bekendt med den Skade, som Vandfloden den 7., 8. og 9. Januar havde afstedkommet, modtog vi tvende Andragender fra Hr. Justitsraad, Amtsforvalter Caroc, hvem Oversvømmelsen kan ansees at have tilføjet den største Skade, idet hans kostbare Gaard vil have tabt saa betydeligt i Værdi, at, om den nu skulle sælges, det ville være tvivlsomt, om det Halve af, hvad den er værd, vilde kunne indkomme. At udføre det af ham foreslaaede Værn, for at forebygge lignende voldsomme Oversvømmelser som den sidste, er en reen Umulighed for Byen, naaer den ikke tør gjøre sig Haab om Assistance andet Sted fra.

Dette Haab er os tildeels berøvet, ved det vi har bragt i Erfaring, at Skaden, som ovenmeldte Naturevolution afstedkom her i Byen, skal være skildret som ubetydelig, og denne Beretning muelig vil foranledige det høje Collegium til, ikke at lade vor haardt medtagne Bye komme i Betragtning med, naar Fordelingen af det ved Collecterne indkomne, foretages. Den Taxationsforretning, som vi give os den underdanige Frihed at vedlægge vort Andragende, vil overtøde det høje Coll. om, at Skaden ikke er saa ubetydelig, idet 37 af Byens Ejendomme, i hvilke Ejernes Formue for det meste bestaar, ganske og ved et Slag have tabt deres Værdi, og aldrig vil kunne opnaae denne igjen, naar ikke Foranstaltninger, som kan forebygge Gjentagelser, træffes.

Et saadant Værn vil, saavel efter Sagkyndiges Paastand, som vort eget Skjønnende, kunne erholdes, naar en Dossering af Steene opførtes langs Fjorden, og en Sluse anbringes i Aemundingen, for at forebygge Fjordens Indtrængen i Bækken.

Det er aldeles uden Tvivl, at en Gjentagelse af Oversvømmelsen vil ganske ødelægge de langs Fjorden liggende Gader, og gruelig er den Tanke for enhver, som var Øjenvidne til den sidste haarde Nød, at den Tid maaske ikke er fjern, da et stort Stykke af vor kjære Bye vil vord opslugt af de vilde Bølger, og mange af vore virksomme,

brave Medborgere bragte til Betælstaven. Vi skue ingen Redning for denne rædsomme Skjæbne, naar ikke det høje Collegium, ved, i Tillid til Sandheden af denne vor underdanigste Fremstilling, at tillægge Byen sin Andeel i det Indsamlede, med Ret til at anvende det til fornævnte Brug, vil sætte os i Stand til at afværge den. Som et yderligere Beviis paa Nødvendigheden af, at den underdanigst ansøgte Hjælp rækker, troe vi det at være, at de Mænd, som mere eller mindre have lidt ved Vandfloden, og af hvilke de fleeste ere mindre end formuende, med Beredvillighed have underskrevet underdanigst vedføjede Afkald paa personligt Brug af den forventede Hjælp, naar det paa den foreslaaede Maade maae blive anvendt til at hæve deres i Værdi, aldeles sjunkne Ejendomme, og den forventede Hjælp bliver tilstrækkelig hertil. Om det forebragtes Rigtighed, tør vi haabe Velb. Hr. Cancellieraad, Bye- og Herredsfoged Nellemann, og Høivelb. Hr. Conferensraad, Amtmand, Ridder Fayes formaaende og høistformaaende Erklæringer maae vidne. Assurancesummen var 14,620 Rd.

Et forfaldent Hus.

Til Byfogden d. 26. Maj 1839: „Paa en Tid, hvor saavel Deres Velbyrdighed og Repræsentantskabet, som ogsaa Borgerne indbyrdes, gjøre alt for at give Byen et saa venligt Udseende som mueligt, er det sørgeligt at see Ruiner, som den Fuldmægtig Steentofts Ejendom paa Baggaden frembyder. Vi giver os den Frihed at anmode Deres Velbyrdighed om, at nævnte Fuldm. Steentoft maae blive tilholdt, enten at give bemeldte Rønne et anstændigere Udortes, eller ogsaa ganske at borttage den. Ved hvilken af nævnte Foranstaltninger der end træffes, vil Communen vinde i Sikkerhed med Hensyn til Ildebrandstilfælde, og allene af denne Grund vil upaatvivlelig give vort Andragende saadan Vægt, at vort Ønske tør imødesee Opfyldelse.“

Fangetransport.

Til Amtet d. 28. Maj 1839: „Underdanigst! Deres Høivelbaarehed vilde gunstbehagelig tilgive, at Repræsentantsk. allerærb. anke over en Udgift af ca. 40 Rd., som efter vor underdanige Meening, unødvendig er paaført Communen derved, at den til Slaveriet ind-

dømte, og under 15. April 1839 afsendte Arrestant, Jeremias Fleber, transporterer over Land i Stedet for, efter kgl. Resolution af 9. Maj 1828, at afsende ham søvært, og hvortil faae Dage senere bød sig Leilighed.

Vi kjende ikke de Grunde, som har bevæget Vedkommende til at vælge denne kostbare Fremgangsmaade, men vi tør haabe, at Deres Høivelbh. gunstigst vil undersøge dette, og derefter, hvis ikke de meest trængende Omstændigheder gjorde denne betydelige Forøgelse nødvendig, da fritage Communen for denne store Udtælling.

Netop samme Dag som nævnte Arrestant afrejste herfra over Land, ankom hans Søn, afsendt fra Hr. Justitsraad Fischer, (Herredsfoged i Vestervig) for ogsaa at transporterer til en Straffeanstalt i Kjøbenhavn, men søvært med Skipper Fisker.

For denne sidste betaltes 10 Rbd., derimod Faderens Transport koster Communen 54 Rbd.

Ved samme Leilighed ere vi saa underdanig frie, at udbede os af Deres Høivelbh., at det for Effertiden maae tillades Repræsentantsk. at erklære sig over Nødvendigheden af Anskaffelsen af Requisitter til de paa Communens Regning arresterede Personer. Til denne underdanige Bøn foranlediges vi, ved paa Regningen over foranmeldte Arrestant at finde Ting anførte, som vi troe der kunne være viist større Oeconomie med.

Saaledes finde vi ham, i neppe et halvt Aar, at have forbrugt i det Mindste 4 Lispund Halm til Sengen. I Arresten at have slidt 2 Par Træskoe, foruden den Fodbeklædning han ved Indsættelsen i Arresten maae have havt, og endvidere at være anskaffet ham en Vest. Om vi end ikke antage, at Arrestforvareren gjøre sig nogen Fordeel ved Anskaffelsen af slige Ting, saa finde vi det dog urigtigt, at andre end Repræsentantsk. under Byfogdens Præsidium, skal kunne indvirke paa Byens oeconomiske Bestyrelse.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Th. A. A. — 0 — 5 — 11 — 34

Af Anders C. Svalgaard.

Natvægterne.

Til Byfogden d. 7. Juni 1839: „Toldbetjent Jensen har besværet sig over, at Vægteren ikke vil raabe om Natten uden for hans Huus, noget han meget ønskede. For Vægteren skal det ikke være nogen Sag af Betydenhed, thi han afbryder sin Runde faae Skridt fra Jensens Huus. Desaaarsag tillade vi os at anmode om, at Vægteren maa blive paalagt at opfylde bemeldte Jensens billige Ønske.“

Arresterne i Thisted.

Til Byfogden d. 27. Juli 1839: „De ved det kgl. Danske Cancellies Skrivelse af 27. Juny d. A. befalede Oplysninger om Beskaffenheden af de i Thisted Kjøbstads Raadhuus værende Arrester, tillade vi os herved at afgive: „Murene i Arresterne No. 1 og 2 beklædt med Planker; disse tvende Arrester ere hvælvede. I No. 3 og 4 er Loft og Guly af Eegeplanker og forøvrigt tilstrækkelig sikke. I hver af Arresterne er et lidet Hjørneskab til Ureenligheds Afførelse, og disse renses hver Dag af Arrestforvaren.“

Arrestgaard eller anden Leilighed hvor de Arresterede kunne bevæge sig, haves ikke. I Arresterne findes ingen Indretning til disses Opvarmelse, og deraf er ikke sporet nogen skadelig Indflydelse paa Fangernes Befindende. I tre af Arresterne er en, og i No. 4, Sengesteder, forsynede med Madratser, Hovedpude og Overdyne i ordentlig Stand.

Fiire Fanger have i Gjennemsnit hensiddet i Arresterne paa een Tid. Der har ikke været prøvet nogen Maade til Fangernes passende Beskjæftigelse, men det var ønskeligt, om saadant kunde udfindes. Resourcerne til Arresthusets Opførelse er saavidt bekjendt, tilvebragt ved Repartition paa Thisted Kjøbstad, og Hillerslev-Hundborg Herreder, hvilke benytter Arresterne under den Betingelse, at Herrederne udreder de $\frac{3}{4}$, og Kjøbstaden $\frac{1}{4}$ af Udgifterne.

Forøvrigt bemærkes, at Daarekisten hellig trænger til en anden Indretning, da den hverken har Lys eller Luft, uden af et 12 Kv.-Tommer stort Hul i Døren, og det synes næsten utroligt, at et menneskeligt Væsen kan friste Livet udi i dette Lukaf, naar, som ofte skal være Tilfældet, Skaaden slaas for Hullet, for at afholde den Ulykkelige fra at gjøre Allarm.“

Penge i Sparekassen.

Til Byfogden d. 28. Juli 1839: „I Anledning af Bemærkningen i Slutningen af Deres Velbyrdigheds Skrivelse af 24. ds., hvorved De yttre Deres Forundring over, at Repræsentantskabet, uden at De ved det mindste deraf, har ladet indsætte af Kæmnerkassens Beholdning i Sparekassen — for Fremtiden maa bede om, ogsaa i dette Tilfælde at have en Stemme med — skulle vi ikke undlade at gjøre Hr. Cancelliesekretæren opmærksom paa, at De under 21. May f. A. (altsaa før Deres Udnævnelse til Byfoged herstæds), udi Sparekassen indsatte 400 Rbd.; var med den constituerede Byfoged,

Hr. Overkrigscommissair Fayes Samtykke, og de under 22. April d. A. i Sparekassen indbetalte 400 Rbd., var efter tagen Beslutning i Repræsentantskabet den 21. April forved, hvor Deres Velbyrdighed personlig var tilstæde; denne Beslutning som De samtykkede, maae formeentlig være forglemt, men da Kæmnerregnskabet for 1838 i sin Tid har været Dem forelagt, saa kunne De ikke være uvidende om den første Indbetaling, ved hvilken Leilighed Sparekassebøgerne bleve anskaffede. Næst at forsikre Dem om de smertelige Følelser, der paa-trænge sig os ved at erfare, at De tiltroer os saa liden Takt for den Ærbødighed, vi skyldte vores Øvrighed, skulle vi bede Hr. Cancelliesekretæren for Eftertiden at forskaane os for ufortjente Reprimander.“

Forholdene ved indtrædende Højvande.

Til Byfogden d. 4. Aug. 1839: „I ærede Skrivelse af 29 f. M., foranlediget af Hr. Justitsraad, Amtsforvalter Carocs Brev af 27. foregaaende, (Christian Caroch, 1814—1841) har det behaget Hr. Sekretæren at fordre Repræsentantskabets Erklæring, hvilken vi have den Ære at afgive saaledes: „Ved sidste Stormflod, saavel som ogsaa ved tidligere og senere Høivande,

har det viist sig, at Vandet, naar det mødte Modstand af de langs Fjorden opførte Diger, søgte ind i de omskrevne „Kaaser“, steg igjennem disse uhindret op i Gaderne, og, dersom Vinden til samme Tid var paa lands, gik Bølgerne igjennem dem, og satte Vandet i Gaden i Bevægelse. De ere opkomne i Løbet af de sidste 16 Aar, derved, at de Beboere af Fjordlandingen, som søgte Erhverv ved de landende Fiskere, for at skaffe disse bekvemme Landingssteder, anlagde dem. At de nu afbenyttes som Ind- og Udskebningssteder, hidrører fra den større Bekvemmelighed, som de, fremfor Bryggen, byde, men det vil af sig selv ophøre, naar engang Havnen kommer i Stand. Uagtet disse Udsigter til, at de af sig selv vil aflægges, kan vi dog ikke andet end foreene vort Andragende med Hr. Justitsraadens, om dens snarlige Lukning, da det jo endnu ikke er afgjort, om Byen faaer nogen Havn, og man ei heller kan beregne den Skade, som de indtil da kan afstedkomme.“

Betræffende Sandgravningen, da ansee vi den af mindre Betydning, og troer det er rigtig at formeene de Fattige, som have Erhverv her, ved, at udøve det. Derimod tillade vi os at andrage for Deres Velbyrdighed, om De ikke fandt det hensigtsmæssigt at nedlægge Forbud imod videre Udførelse af Bygningsgruus i Fjorden, idet mindste i Nærheden af de Steder, hvor det kunne tænkes at skade den forventede Havn.“

Ophør af det borgerlige Korps.

Til Byfogden d. 23. Septbr. 1839: „Vi har den Ære at fremsende Kjøbm. Revelius' Ansøgning om Entledigelse fra Borgervæbningscorpset, samt en allerunderd. Ansøgning til Hs. Maj. Kongen, om et aldeles Ophør af det bestaaende Borgercorps. Ansøgningen til Kongen lyder saaledes: „Den Forvisning allerunderd. Undertegnede med Landets øvrige Indvaanere har om, at Deres Kgl. Majestæt vil skjænke de Forslag, som, fremkommende for Deres Trone, sigte til Medborgernes Vel, at allern. Gehør giver os Mod til at fremtræde med et allerunderd. Andragende om, at det her i Byen organiserede Borgervæbningscorps, maaatte indgaae, og dets Medlemmer anvendes til at supplere det bestaaende Brandcorps. Som Grund for denne allerunderd. Ansøgning, tillade vi

os at fremsætte: „Den megen Tid, som aarlig anvendes til Recrutternes Dressering og det ældre Mandskabs Øvelser, gjør Corpsets Bestaaen til en meget kostbar Tidsanvendelse.

Recrutterne ere som oftest unge, nyelig installerede Haandværkere eller Handlende, der kan behøve enhver Time til at erhverve sig Fasthed i deres nye Stilling, og som, da flere af dem ei holde Svende eller Dreng, i de Timer Lectionerne gives, maa see deres Haandteering ganske at hvile, folgeligt lide et større eller mindre reelt Tab. Vel har Corpsets høje Chef, H. H. Hr. Conferenceraad, Amtmand Faye, til disse Lectioner beordret Aftentimerne, men, da enhver Tid udenfor Haandværkernes Hviletid, anvendes til hans Haandværksdrift, saa vil det allern. behøve Deres Majestæt at indsee, at naar den Tid som medgaaer ved Vaabenøvelserne tilbragtes paa Værkstedet, den da var bedre anvendt.

Hvad det ældre Mandskab angaaer, da lide det ikke mindre kostbart Afbræk i sin borgerlige System, og kommer hertil at Øvelserne foretages om Søndagen, som er en Festedag, saa vil det være indlysende, hvilken Gene det er for de af Corpsets Medlemmer, som ere Handlende. Disse, hvis Tal ikke er saa lidet i Corpset, have da ikkun Valget imellem at udeblive, for at ekspedere deres Post, og da lade sig mulkt, at møde, og da til Skade for deres Handel og Correspondance. Ogsaa lide Sidstnævnte et ikke mindre føleligt Tab ved deres Fraværelse fra Hjemmet om Søndagen, idet paa den Dag de fleste Landboere søge herind for at afgjøre deres Affairer, og at, under disse Omstændigheder, Fraværelse maae virke haardelig, tør forventes allern. indseet.

Som før meldt, ere Rekrutterne for det meste nyelig etablerede Haandværkere eller Handlende, som saare nødig kan taale at bære større Udgifter end de allernødvendigste.

Foruden det før nævnte Tab af Tid, kommer endnu Anskaffelsen af Mundering og Armatur, begge Dele ere kostbare Gjenstande, og skal dog have og anskaffes efter det derom udgangne allerh. Reglement. En sliig Udgift af flere Rigsbankdaler føles derfor meget.

Nytten af et saadant Corps, er saare tvivlsom. Naar fragaar de

faae Gange, Corpset har nydt den store Ære, at afgive Vagt for Deres Kgl. Majestæt, de Gange, det allern. har behaget Dem at beære vor kjære Bye med Deres allerhøjeste Nærværelse, saa indskrænkes Brugen af de lærte Evolutioner sig til een høist to Parader aarlig.

Skulle Byen ofte nyde den Lykke at skue Deres Kgl. Majestæt inden sine Porte, da ville der uden Vanskelighed lade sig danne en Æresvagt for Dem, som, om den end ikke i militair Holdning kan maale sig med de meere Øvede, dog ikke i Aarvaagenhed, og den Deres Majestæt skyldige Ærefrygt, vil staae tilbage for Nogensomhelst.

Det er af ovenanførte Grunde, at vi, paa det Borgerskabs Vegne, som vi have den Ære at repræsentere, allerunderd. ansøge om, at dette Corps for Fremtiden maae ophøre, og alt vaabendygtigt Mandskab anvendes til at danne et dygtigt og veløvet Brandcorps. Dog tillade vi os i allerdybeste Underdanighed at foreslaae, at af de Officerer, som nu fungere, skulle et Par udnævnes til, i paakommende Ildebrandstilfælde, at commandere en af Borgerne bestaaende Brandvagt, som havde at afspærre de til Brandstedet førende Gader, for alle andre end de rette Vedkommende. Til den Ende skulde de beordres til at udvælge sig et Mandskab, som i nævnte Tilfælde havde at møde i Armatur.

Da det er os bekjendt, at Deres Kgl. Majestæt haver viist flere Kjøbstæder den Naade, at tillade Ophævelsen af de der bestaaende Borgervæbningscorps, saa tør vor Commune smigre sig med at nyde lignende Naade.“

Byggeplads til en ny Toldbygning.

Til Byfogden d. 8. Oktbr. 1839: „Det høi Kongelige Generaltoldkammer har overdraget til Hr. Overkrigscommisair, Toldinspektør Bülow, at udsøge og købslaa om en beqvem Byggeplads til Opførelsen af en Toldbygning. Til den Ende har Hr. Overkrigscommisairsen indledet Underhandlinger med Kobbersmed Smith heraf Byen, om en af ham ejende Grund. Førend imidlertid noget egentlig afgjordes, indkom Repræsentantskabet fra nogle af Byens Indvaanere et Forslag til at tilbyde det behøvede Grundstykke, af den,

065
sønden for den gamle Brygge beliggende Grund. Dette Forslag ere vi gaaede ind paa, og have i den Anledning, i Haab om, at Deres Velbyrdighed vil give Deres Samtykke, tilskrevet Hr. Overkrigscommisairsen vedlagte Skrivelse, som vi, hvis de deri gjorde Forslag finde Deres Bifald, tør haabe forsynet med Deres ærede Underskrift.“

— Til Bülow, 8. Oktbr. 1839: „Da Communalbest. for Thisted Kjøbstad har bragt i Erfaring, at det skal være Deres Velbyrdighed overdraget at tilforhandle høibemeldte Collegium et Stykke Grund, for derpaa at opføre en Toldbygning, saa giver den sig herved den Frihed at henlede Deres Opmærksomhed paa et saadant Stykke, som Byen ejer, paa den søndre Side af den gamle Brygge, og hvoraf den er villig, for 9 Mark pr. □ Alen, at overlade det behøvede, og da saafremt Handelen kommer i Stand, vil overlevere jævnet og sløifet. Ved behageligst at tage bemeldte Plads i Øjesyn, vil De sikkert med os indrømme, at den, mere end den af Kobbersmed Smith tilbudte, egner sig til det tilsigtede Brug, idet den, foruden at forskaffe den derpaa opførende Bygning en friere Beliggenhed, lader Bygningen præsentere sig fordelagtigere, end fra den anden Plads, og afgiver saa tilstrækkeligt Rum, at Bygningen rundt om kan befares med Vogne, og ligger den eventuelle Havn nærmere, end den anden. Støttende os paa ovenanførte Grunde, tør vi haabe, at Deres Velbyrdighed gunstigt vil anbefale dette Grundstykke til det høje Collegium.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

—o—29-11-34

Af Anders C. Svalgaard.

Agger Kanal og Stormfloden.

Ansøgning til Kongen, 10. Decbr. 1839: „Allernaadigste Konge! I den, maaske vel dristige Tanke, at det ikke vil blive os optaget i Unaa-de, tillade Undertegnede Repræsen-tanter for Thisted Kjøbstad sig, i allerdybeste Underdanighed, forin-den vi for Deres Kgl. Majestæts Trone nedlægger nedenstaaende al-lerunderd. Demonstration, at for-udskikke vor undersaatligste Lyk-ønskning til Deres Majestæts Tron-bestigelse, nedbedende det kjærlige Forsyns rigeste Velsignelse over Deres Kgl. Majestæts, og et hvert af Deres Foretagender, ligesom vi med hele det øvrige Land anraaber om et langt og lykkelige Regimente for Deres Kgl. Majestæt! Agger Kanal har fra det første Øjeblik den blev seilbar, været en Torn i Øiet, i Særdeleshed paa de Hand-lende i Aalborg. Ved deres Opfor-dring og Medvirkning, blev for kort Tid siden til Hs. Majestæt, Høisa-lig Kong Frederich den 6te Høilov-lig Ihukommelse, indgivet en aller-underdanigst Petition om Luknin-gen af bemeldte Canal. Det er de-ne Petition, som har foranlediget nærværende allerunderd. Demon-stration.

Da Orkanen i Aaret 1825, ved Agger banede Havet en Vei over i Limfjorden, ved at danne den nu-værende Canal, ansaaes det som en storUlykke, og sandelig! det var det ogsaa; dog, ligesom ethvert Onde har et Gode i Følge med sig, saale-des ogsaa her. Førend Gjennem-bruddet skeete, og førend det blev afbenyttet til derigjennem at søge Vejen til de udenlandske Havne, som nu herfra søges, indskrænkede saavel Byens som Oplandets Han-del sig til Aalborg, sjelden til Kjø-benhavn. Til førstnævnte Sted før-tes hele Egnens Producter gjennem Liimfjorden, uanset de store Ube-kvæmmeligheder som denne Vei frembød; især vore, og ere Grunde-ne ved Løgstøer en betydelig Hin-dring for en levende Omsætning; thi ikke sjelden kan en Reise fra Thisted til Aalborg, og omvendt,

medtage flere Uger. Hvilket Baand dette maatte være, tør vi vente allernaadigst vil blive indseet, lige-som ogsaa, at vi ganske vare af-hængige af de Handlende i Aal-borg. — Da denne Bye var det ene-ste Marked, en saa productiv Deel af Landet som Thye udgjør, kunde søge, og samme tilførtes betydelige Varekvantiteter fra den øvrige Deel af Nordjylland, saa blev det snart overfyldt, og de Sidstan-komme maatte da enten reise hjem med uforrettet Sag; sælge til hvil-ke som helst Priser, eller oplægge. Hvilken af disse tre Udveje der valgte, var forbunden med betyde-ligt Tab. IntetUnder derfor, at man da man erfarede at Canalen ved-blev at være, søgte at benytte den-ne som et Emancipationsmiddel fra den Afhængighedstilstand, i hvilken man før stod til Aalborg. De første Prøver faldt godt ud, og man gjorde den Erfaring, at ligesom man nu turde være overbe-viist om, at Canalen aldrig meere lukkede sig, saaledes var Handelen herfra og herpaa, nu ikke mere bundet til eet Sted.

Endnu et saare trykkende Baand, som hæmede Oplandshandelen, var den Afgift, som ifølge Kgl. allerh. Resolution af 23. Aug. 1826, „indtil videre“ skulde erlægges til Aalborg Havnekasse af ethvert Fartøi, som passerede og repasserede benævnte Aalborg, og om hvis Ophør vi, da de den Gang stedfindende Aarsager nu maae ansees hævede, under 21 Marts sidstleden, i Forening med Kjøbstæderne Viborg, Skive, Hol-stebro, Nyekjøbing og Lemvig, til det Høikongelige Generaltoldkam-mer, indgave en underd. Ansøgning paa hvilken vi vel til Dato ikke har erholdt noget Svar, men tør haabe et saadant, naar den fremlægges for Deres Majestæt til allern. Af-gørelse. Gradvis tiltog Gjennem-sejlingen gjennem Canalen, og saaledes har i Aar flere Hundrede Skibe afbenyttet den, og Handelen her paa Oplandspladserne faaet et Sving, som man en halv Snees Aar tilbage ville have holdt for umulig. I samme Grad som Handelen tiltog igjennem Canalen, aftog den paa Aalborg, og de Handlende der erfa-rede da, at have man uretfærdigen beskyldt Canalen som Hovedaarsa-gen til Sildefiskeriets Aftagen, saa hævnedes den sig nu, ved at aflede den tidligere der stedfundne „Con-flux.“

At Handelsstanden i Aalborg maatte forbitres herover, er natur-

066
ligt, og den gjorde Alt for at vække en ugunstig Stemning imod Cana-len; den troede at see overhængen-de Fare, hvor ingen var, og spaa-de om Ulykker, som eene kunde af-værges ved dens Lukning. Den sendte den eene Comitee efter den anden op for at tage Canalen i Øiesyn, og beregne Lukningsom-kostningerne, som om dette Ar-beide var den overdraget. Beboer-ne heroppe kunde ikke andet end smile over denne paatagne Vigtig-hed, da vi vel vidste, at Aalborg hverken besad Evne eller Magt til at udføre dette Foretagende, og at Deres Kgl. Majestæt ei ville tillade nogensomhelst voldsom Handling mod denne, os af et kjærligt For-syn skjænkede Kilde til Velstand, forinden Alt, hvad som kan siges for og imod, paa det Nøiagtigste var prøvet.

De Beskyldninger, som forhen var gjorte mod Canalen, var enten ubevislige, eller af saare liden Vægt; men, nu indtraf i afvigte January den sørgelige Vandflod, der udbredte saa megen Jammer i Landet. — Da Bølgerne brøde ind over Landet, fra det Strøg, i hvil-ket Canalen ligger, blev denne strax udskrebet som den der var Skyld i denne rædsomme Naturbe-givenhed, og nu forbittres man endnu meere paa den.

Det feiler aldrig, at Deres Maje-stæt, af de indkomne Rapporter, allern. har erfaret, at ikke Cana-len, men den paa begge Sider af samme værende lave Landstrim-mel, var Skyld i, at Havet, sat i Oprør af Stormen, brød ind med saadan Vælde, thi den Vandmasse, som, om der paa begge Sider hav-de været tilstrækkeligt Værn, kun-de have styrtet igennem Canalen, vilde ikke have blevet nær saa stor, eller af saadan Voldsomhed, som nu da den havde en Mileviid Aab-ning at vælte ind af.

Ikke desto mindre forstod Ved-kommende, som de mindre godt Un-derrettede, at fremstille Sagen, som om det var Canalen, der for-voldte Ulykken, og med Lethed fik man nu en Mængde til at gaa ind paa det Project, ved en Allerun-derd. Indstilling til den Høisalige Majestæt at bevirke Canalens Luk-ning. Om vi end ikke antage, at Deres Majestæt resolverer paa be-rørte Indstilling førend det har be-haget Dem at laane et allernaadigst Øre til, hvad vi mulig maat-te have at forebringe, tror vi dog

i dybeste Underdanighed, uopfordrede at maatte fremtræde for Deres Majestæts Trone, med allerunderdanigst Bøn om, at det ikke maatte tillades Nogensomhelst at foretage Noget ved Canalen ved Agger, enten til dens Lukning eller Opfyldning, uden at det skeer under Opsyn af Dertill, af Deres Kgl. Majestæt allernaadigst udnævnte, ikke i Sagen interesserede sagkyndige Mænd, hvem det desuden maatte allern. paalægges, i Forvejen at indhente vedkommende Embedsmænds Betænkning over dette Foretagende. At det allern. maatte behage Deres Majestæt, at paabyde en idelig og omhyggelig Plantning paa det Lavland, som findes paa begge Sider af Canalen, da denne Fremgangsmaade fleere Steder har viist sig at bevirke den tilsigtede Nytte, og at det aldeles ikke maatte tillades under Paaskud af at forsøge Lukning, at nedsænke enten Skibe eller andet i Canalløbet, for ei unyttig at spolere, ei alene Seiladsen, men ogsaa mange Tusinde af Deres Majestæts troeste Undersaatters Udsigter til Velstand; ligesom ogsaa bevirke flere Gjennembrud.

Naar vi endogsaa indrømme, at det er høist sørgeligt, at Aalborg har lidt et saa stort Afbræk i sin Handel, saa ville det dog være sørgeligere, om denne atter skulle tilvejebringes paa 6 ikke ubetydelige Kjøbstæders, og et af mange Tusinde Sjæle beboet Oplands Bekostning.

Af de den Høisalige Majestæt alrerunderd. tilstillede Rapporter, Canalen vedkommende, vil det allern. erfares, at den ikke i den korte Tid den har existeret, har bevirket saa liden Nytte, og da den desuden ved Høibem. Høisaliges vanlige huldriige Naade fornyelig er tilflydt en Kongelig Gave, saa ere vi saameget tryggere for, at Deres Majestæt vil ikke tillade noget Foretagende, som kan have Seiladsen igjennem Canalen, dens Ødelæggelse til Følge."

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

—o— 30-11-34

Af Anders C. Svalgaard.

Byens Grund paa Knakken.

Til Kjøbmd. J. Frost, 21. Oktbr 1839: „Da Repræsentantskabet har bragt i Erfaring, at De, paa den saakaldte Knakke har henstaaende Tømmerstabler samt Møllestene, saa ville De behage at oplyse os om om de i nævnte Ting mulig henstaae paa en af Dem ejende Grund, eller om de, af den tidligere Bestyrelse har modtaget Tilladelse til saaledes at afbenytte Byens Ejendom, og da paa hvilke Betingelser, ligesom vi ogsaa ere os udbedende opgivet, i hvor lang Tid De saaledes har afbenyttet de nævnte Pladse“.

Ny Spækhøker.

Paa en Ansøgning fra Vognmand A. Kold, om en Bevilling som Spækhøker, afgav det daværende Byraad en saalydende Erklæring:

„Da et velassorteret Spækhøkeri her i Byen er blandt de ønskelige Ting, saa tillader Repræsentantsk. sig underd. at anbefale Ansøgnin-gen, dog tillader det sig at bemærke, at det kun anbefaler det ansøgte, naar Ansøgeren ikke tilligemed Bevillingen, faaer Ret til at anstille Jagt efter de allerede bestaaende Spækhøkere, som vel ikke har taget Borgerskab paa dette Erhverv, men dog i flere Aar ernæret dem herved, og som, om saadan Ret fulgte med Bevillingen, nolens, volens ville blive kastede paa Fattiggassen.“

Et Kæmnerbud med 2 Rd. i Løn.

Til Byfogden 13. Jan. 1840: „For at spare Indvaanerne for unødvendig Udgift, blev det besluttet at tilstaa Kæmneren aarlig 2 Rd. til derfor at lønne et Bud, som skulde tilsige Skatteyderne, naar deres Skatter vare forfaldne, og for hvilket Bud han skulde være ansvarlig.“

Medlemmerne af Havnekommissionen.

Til Amtet, den 22. Jan. 1840: „Ved det i Gaar afholdte Møde af Communalbest., for i Følge Kgl. allerh. Resolution af A. April 1798, at vælge Medlemmerne af den Havnecommission, som det, efter det Byen, ved Kgl. allerh. Resolution af 24. Decbr. f. A. tilstaaede Laan til et Havneanlæg, som det bliver nødvendig at danne, bleve vi eenige om at indstille Dhrr. Vicekonsul, Kjøbmand Lützhøft, og Skibsrheder, Kjøbm. Nordentoft. Vinder Valget Conferensraadens gunstige Bifald, tør vi haabe de nævnte tillagt Ordre til, i Forening med Byfogden og Borgerrepræsentant, Viceconsul Bendixen, at sammentræde.“

Havnen.

Til Generaltoldkammeret, 22. Jan. 1840: „Underd.! Communalbest. for Thisted Kjøbstad, tillader sig herved, idet den paa egne og Byens Vegne aflægger sin underd. Tak for det høie Collegiums naadigste Medvirkning til Opnaaelsen af det erholdte Laan til et Havneanlæg her ved Byen, i lige Underdanighed at andrage, at det gunstigst maatte behage Høisamme, at tillægge Canal-, Fyr- og Havneinspecteuren, Hr. Captain-Leutnant Leth, Ordre til, saa snart Aarstiden tillader det, at yde sin høist nødvendige Bistand til Arbeidets Paabegyndelse og Fremme.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

Af Anders C. Svalgaard.
Th.A.A. — 18-3-35

Havnen.

Til Havneinspektør Leth, 22. Juni 1840:

„Thisted Kjøbstad er nu tilstaaet et Laan af Firrantserne, stor 8500 Rbd. til Havneanlægget her ved Byen, og da den derved troer sig i Besiddelse af de nødvendige Midler til denne vigtige Sags Fremme, saa giver man sig atter den Frihed, at henvende sig til Dem med Anmodning om, fremdeles at yde os Deres saa nødvendige Veiledning og Bistand til Arbeidets Fremme.

Siden vi modtog Deres Overslag af Decbr. 1838, har Stormfloden hjemstøgt os, og denne, saavel som ogsaa et i disse Dage stedfundet Høivande, har viist, at der kan indtræde en saa høi Vandstand her i Bugten, som man ingen Sinde har regnet paa. Vandstanden i disse Dage, har nemlig været $2\frac{1}{2}$ Fod over dagligt Vande.

Vi tillade os at tilføie, at ved en uforklarlig Hændelse blev, saavel det os ved Deres Velbaareheds Godhed tilstillede Kort, samt flere til Sagen henhørende Documenter, borte, ved Indsendelsen fra det herværende høie Amt til General-toldkammeret. Af de sidstnævnte havde vi lykkeligviis Copier, men ikke saa af Kortet. Vi anmode derfor om Deres gunstige Medvirkning til, at vi atter maa faae et Saadant“.

Vejen fra Faartoft til Thisted.

Til Byfogden, 24. Marts 1840: „Rodemester, Hattemager Gjerlach har underrettet os om, at han af Deres Velbh. har modtaget Ordre til at besørge den Vei istandsat, som fører fra Faartoft her til Byen. Da Fjorden har bortskyllet denne Vei, og de tilgrændsende Bakker forbyde at gaa højere op med Anlægget af en ny Vei, saa har han henvendt sig til Repræsentantsk., med Anmodning til det, at foranledige en Indstilling til højere Vedkommende om, at det for Eftertiden maatte blive paalagt Beboerne

af Faartoft, at benytte den ved Østermølle over Faartoft Mark, til den udlagte Vei, og den bortskyllede blive aflagt. Vi kan ikke andet end dele bem. Gjerlachs Anskuelse, at det synes besynderligt, at Thisted, som ingensinde har Anledning til at befare den gamle Faartoftvei, skal vedligeholde denne for Beboerne af Faartoft, for at frietage dem for at følge den, vel noget længere, men dog egentlig afsatte Vei. Det paa den ofte nævnte Vei anvendte betydelige Arbeide, vil være aldeles spildt, saasnart Fjorden atter stiger.“

Da Nørregade ikke var brolagt.

Erklæring paa et Andragende fra Kjøbm. A. Lund til Amtet, d. 29. Marts 1840: „Repræsentantsk. maa tiltræde Hr. Kjøbmd. Lunds Mening, at Beboerne af Nørregade, ligesaavel som Byens øvrige Indvaanere, bør, hver for sig, for sin Grund, vedligeholde sit Gadestykke, og indstiller derfor, at enhver nødvendig funden Reparation af bemeldte Nørregade, indtil den bliver broelagt, lig Byens øvrige Gader, udføres af Beboerne selv.“

Brandvæsenet — Kongebesøg.

Til Byfogden, 6. April 1840: „Brandinspektøren har i Skrivelse af 4. ds. anmeldt for Repræsentantsk., at han til Byens Sprøite mangler et Vandkar, samt til Brandhagerne 2 Stk. Reeb, hvert paa $16\frac{1}{2}$ Alens Længde, hvorfor han andrager paa Anskaffelsen af disse Requisitter. — Da det ansees uden for al Tvivl, at Hs. Majestæt paa sin forehavende Reise i anstundende Sommer, vil gjæste vor Bye med sin allerhøieste Nærværelse, og han, som Deres Velbh. bekendt, har et meget skarpt Øje for de Utilbørigheder, han maatte støde paa, saa idet vi give os den Frihed at bringe vor Skrivelse af 26. Maj f. A. om Auctionsholder Steentofts faldede færdige, paa den vestre Baggade beliggende Sted i beh. Erindring, tillade vi os ogsaa at anmode om, at de Tjæretønder, Tømmerstabler e. t. c., som ere befindende paa Fortougene og andre offentlige Pladser, maatte beordres borttagne“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

— 19-3-35
Af Anders C. Svalgaard.

Den nye Toldbodbygning.

Til Generaltoldkammeret, den 22. April 1840: „Da Repræsentantsk. havde erfaret, at det af det høje Collegium var overdraget den herværende Toldinspektion at foreslaa en passende Plads til at opføre en intendent Toldbodbygning paa Havnen, tilskrev det under 8. Octbr. f. A. Hr. Overkrigscommissair, Toldinspecteur Bülow, og foreslog en Byen tilhørende Byggeplads, som efter dets Formeninger bequemme end den af Kobbersmed Smith tilbudne. Den foreslaaede Plads var den Gang belemret med Muursteenstaber og opskyllede Fjordsteen, og syntes da meget mindre end det nu ved dens Ryddeliggjærelse viser sig. Directe har Repræsentantsk. ikke erfaret noget, enten om det høje Collegiums eller Amtets Meening i denne Sag, men da Rygtet har berettet os, at sidstnævnte Autoritet skal have stemmet for den af Kobbersmed Smith tilbudne Plads, og vi desuden fra Byens Handlende have modtaget en Opfordring til at gjøre det høje Collegium bekendt med de Grunde, som taler for at den af os tilbudte Plads bliver anvendt til at hensætte Toldbodbygningen paa, saa tillade vi os underd. at fremsætte disse Grunde.

Foreløbig er vi dog saa frie at forudskikke den Bemærkning, at det langt fra ikke er Byen saa meget om den ubetydelige Indtægt, som Salget af bemeldte Plads vil forskaaffe, men ikkun de overvejende Fordeele, som den vil yde, saavel Opsynet som de Handlende, for hvilke begges Bequemmelighed Bygningen jo nærmest opføres. Ved at opføres paa den af Kobbersmed Smith tilbudne Plads, vil Toldboden blive indeklemmt mellem tilstødende Bygninger, Haver og Gaardspladser, og efter vor Formening bør en saadan Bygning have den friest muelige Beliggenhed; den vil til stor Gene for Losning og Ladning blive fjernet betydeligt fra de i

Havnen liggende Skibe, og, langt fra at gjøre Brugen af Heste og Vogne nødvendige, lige saa fuldt som forhen fordre disses Anvendelse; for de Handlende er altsaa ingen Gevinst her, ved Besparelse af Tid og Arbeidskraft; og, endelig vil den, paa Grund af sin indeklemte Plads, ikke blive saa tilgængelig, som naar den bliver mere fritliggende.

Paa den af Repræsentantsk. tilbudne Plads, vil Toldbodbygningen kunne blive tilgængelig fra alle Sider; være de lossende og laden- de Skibe saa nær, at Vareballer med Lethed kan føres til og fra den; den vil præsentere sig fra alle Sider, og forhøje Byens smukke Udseende fra Søsiden. For Grundens Suffisance bør aldeles ikke næres nogen Frygt, da den mod Fjorden vendende Side vil findes beskyttede af det opførende Bolværk for Havnen, ligesom ogsaa Grunden, naar Havneanlægget er fuldført, vil være forhøjet ved Paa- fyldning saaledes, at den lige med Havnebolværket mod Land, naaer en Høide af 3 Alen over daglig Vandstand, og saaledes bliver altid ligesaa høi og lige saa fast en Byg- geplads som den Kobbersmed Smith besidder, og som er fore- slaet at afkjøbe ham."

Gaden langs Fjorden.

Til Byfogden, 22. April 1840: „Det er Deres Velbh. bekjendt, at Gaden langs Fjorden fra Norden- tofts Pakhuus til Farverhuset, er i en saa ødelagt Tilstand, at det næ- sten ikke kan forsvares længere at lade den henligge saaledes, og at den, hos Fremmede, som fra den Kant kommer til Byen, maa vække høist ufordelagtige Tanker.

Da dens Istandsættelse imidler- tid ikke kan blive af nogen Varig- hed, forinden man ved Værn imod Fjorden har forebygget dens oftere Bortskyllen, saa tillade vi os her- ved at indstille, at Bolværk opføres langs Fjorden, og derefter de til- grændsende Grundejere tilpligt- des at istandsætte Gaden for deres Vedkommende, og Communen udre- de de Omkostninger, som Planerin- gen af det fra Fjorden indvundne Grundstykke vilde medtage.

De til et saadant Arbeides Udfø- relse fornødne Penge, ere imidler- tid ikke tilstæde i Kæmmerkassen, hvorfor vi have tænkt, hos Direc- tionen for Sparekassen at ansøge om af dens Oplagscapital at erhol- de det fornødne, og hvis den ind- villiger, da at erhverve Amtets og

det kgl. Danske Cancellies Appro- bation". — Skrivelsen til Sparekas- sedirectionen var af 2. Maj 1840, og lød saaledes: „Repræsentantsk. giver sig den Frihed at andrage følgende for den ærede Direction for Sparekassen i Thisted:

„Efter at Budgettet for indevæ- rende Aar var affattet, indtraf den sidste Vandflod, og tildels bortskyl- lede den til Østerbom førende, langs Fjorden løbende Gade. At istandsætte den, førend den ved et Bolværk er skjærmet mod oftere Bortskyllen, nytter intet.

Da vi imidlertid, fordi man ikke kunde ane at slig Ødelæggelse vil- de indtræffe, ei have opført de til saadant Værn medgaaende Penge i Budgettet, og Communen ikke har andre Resourcer til et Arbejde, som snart maae udføres, saa er det vi henvende os til den ærede Di- rection med Anmodning om dens Indvilligelse i, at de hertil med- gaaende Penge maae udbetales af Sparekassens Oplagscapital. Mod- tage vi Directionens Tilsagn, skal vi søge at erhverve Amtets og det kgl. Danske Cancellies Approba- tion“.

— Beløbets Størrelse nævnes ik- ke, men efter at Sparekassens Di- rektion havde nægtet Andragendet, indsendtes under 18. Maj 1840, et nyt, hvori den ønskede Sum ned- sattes til 300 Rd., og under 31. Maj s. A. indsendtes Andragende til Kancelliet om dettes Medvirken til Erholdelse af Pengene, men hvorle- des det gik, nævnes ikke i Proto- kollen.

Betleri.

Til Byfogden, 31. Maj 1840: „Vi tillader os at gjøre Deres Velbh. opmærksom paa den almindelige Klagen, som høres her i Byen over det i en utrolig Grad tiltagende Huus -og Gadebetlerie. Vi tør saa- meget snarere vente en gavnlig Forandring heri, som det er os be- kjendt, at De fornylig har ladet tvende Betlere anholde og afstraf- fe, og, uden at vilde foregribe de Forholdsregler, som maa ansees for de hensigtsmæssigste, tillade vi os blot at antyde, at det af flere Grunde vist vilde være gavnlig, om det blev paalagt Politiebetjentene at gjøre Jagt paa slige Subjecter. Indvaanerne vilde da blive overt- ydede om, at Politiebetjentene ikke for Intet hævede deres ikke ube- tydkelige aarlige Løn“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

Th. a. a. — 6-4-35
Af Anders C. Svalgaard.

Faartoftvejen.

Til Byfogden, 7. Septbr. 1840: „Efter Modtagelsen af Deres Skri- velse af 25. f. M. angaaende hvor- vidt det maatte være gjørligt at forskaffe Faartoftboerne en Vei langs med Fjordbakken, istedetfor den bortskyllede Vej, overdrages det til Repræsentanterne Ovesen og Frost at undersøge Terrainet, og afgive deres Erklæring.

Af denne Erklæring vil erfares, at forinden Randen af Bakken blev forsynet med et forsvarligt Ræk- værk, var ikke at tænke paa at ud- lægge nogen Vei, og maatte natur- ligvis de hermed forbundne Om- kostninger blive Thisted Bye alde- les uvedkommende, da den For- pligtelse at forskaffe Faartoft- boerne Vei, aldrig har eller kunnet komme til at paahvile Thisted Com- mune.

Den saakaldte Havvej, er privat Ejendom, anlagt for Jordejernes egen Beqvemmelighed, og kan ikke ventes afstaaet til Faartofterne, og der bliver dem saaledes, efter Re- præsentantskabets Formeening, in- gen anden Udvei end den, at følge den dem ad Østermølle udlagte Vei. Den gamle Faartoftvej langs Fjor- den kan ikke antages at være vide- re udlagt, end at Beboerne, førend Fjorden gik saa nær ind mod Land som nu, paa Strandbredden danne- de dem et Spor, der ved jævnlig Brug endelig fik Udseende af Vei, og som saadan blev brugt, uden at nogen Ejendomsret krænkedes; thi der gaves ingen Ejere af det til- grændsende Jordsmon. At Indvaa- nerne undertiden have modtaget Ordre til at forbedre denne Vei, og udført samme, maa snarere ansees for at være skeet af en vis Sløv- hed og Ulyst til nøjere at under- søge Tingen, end Følelse af Pligt.

Vi kan ei heller indsee, hvorfor Faartofterne skulde være viist en saa overvættets Opmærksomhed, at der skulde være udlagt dem tvende Veje at vælge imellem. Det høje Amts Plan at udlægge en nye Vei over Enden af Thisted Mark, tilla-

de vi os at ansee som aldeles udførlig; thi foruden det, at det ikke er troeligt, at den Mængde Lods-ejere, som have Mark, alle skulle være villige til at lade deres Marker „defigurere“ ved at afhænde Jorderne til Vejen, vilde det vistnok foraarsage saa enorme Bekostninger, at Faartofterne vist vilde betakke dem, om de skulde gøre Udlægget.“

Havnen.

Til Generaltoldkammeret d. 21. Septbr. 1840: „Underdanigst! Under 30te f. M. modtog Repræsentantskabet et Andragende fra Havnecommissionen her i Byen, om at det vilde interessere sig for, at en Capital af 1500 Rbd. Sølv maatte blive tilvejebragt, for dermed at give den paabegyndte Havnemole en høist nødvendig Tilbygning, uden hvilken Havnen ei vil kunne opfylde sin Bestemmelse.

Efter at have været Vidner til den Virkning Stormen den 15. f. M. havde paa Havnen, indsaae Repræsentantskabet Rigthigheden af Comm.s Anskuelse, og Nødvendigheden af den projecterede Forlængelse, og forelagde derfor det, i et Møde d. 19. ds. forsamlede Borgerskab, det Spørgsmaal, om det vilde have noget imod at et yderligere Laan søgtes til Havnen bedre Fuldførelse. Det talrigt forsamlede Borgerskab, med Undtagelse af een Opponent, erklærede sig villig til at garantere bemeldte Laans Forrentning og Tilbagebetaling.

Da den drivtige Havnecommission med en særdeles Flid og Sparommelighed har udført det den overdragne Hverv saaledes, at den ei alene med det forhen modtagne Laan, har præsteret de i Overslaget anførte Arbejder, men endog saa med samme Sum givet Molen den betydelige Forlængelse af 20 Alen, hvorved en bedre Indsejling og et større Bassin vandtes, saa træster Communalbest. sig saa meget mere til at henvende sig til det høje Collegium med underd. Ansøgning om dets gunstige Medvirkning til, at et yderligere Laan af 1500 Rbd. S. paa de samme Vilkaar som Hovedlaanet tilstodes paa, af det høikongelige Finantscollegium maae blive tilstaaet.

Hvorvel Communalbest. fuldkommen erkjender det sande Borgersind, hvormed Hr. Consul, Kjøbmd. Lützhøft tilbyder midlertidigt at vilde forstrække den behøvede Sum, saa vilde den dog nødigt gøre Brug af samme, naar den turde

smigre sig med, at det høje Coll. naadigst, paa Grund af den fremrykkende Aarstid, og Sagens Vigtighed, vilde interessere sig for, at det ansøgte Laan af Finantserne maatte blive tilstaaet det snarest mueligt.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 11-4-35

Af Anders C. Svalgaard.

Myndehunde.

Til Byfogden, 24. Septbr. 1840: „Retten til at holde Myndehunde, er saavidt det er Repræsentantsk. bekjendt, ifølge den seneste Jagtanordning, indskrænket til visse Betingelser, som det er vitterligt, at ingen af dem, som her i Byen holde den Slags Hunde, endog i Mængde, er i Besiddelse af. Vi tillade os derfor, foranlediget af en Klage fra de Indvaanere som holde Faar, hvilke disse Hunde jage løse, forfølge og bide, at henvende os til Deres Velbh. med ærb. Anmodning om at det uden Heistand maae blive Ejerne af Mynder paalagt at afskaffe disse. Skrædder Møller jun. og Peter Griishauge er os i Særdeleshed bekjendte som de, der holde flere af nævnte Hundear.“

Den ny Sprøjte.

Til Amtet, 15. Oktober 1840: „Communalbest. har i Dag overværet en Prøve, som afholdtes med den af Kobbersmed Smith forfærdigede nye Sprøjte, der er tilbudt Byen for en Pris af 500 Rd., men ikke fundet den af en saadan Beskaffenhed, at den, især til en saadan Pris, kan ansees hensigtsmæssig for Byens Tarv.

Da Byen nu for Tiden har mange høje Bygninger, og de 2 Sprøjter, som haves, ere for smaa til med Nytte at kunne bruges ved saadanne i ulykkelig Tilfælde af Ildebrand, finder Communalbest. det at være Pligt for sig, at gjøre Indstilling til Deres Høivelbeh. om Anskaffelsen af en større Sprøjte, der kan faaes i Kjøbenhavn hos Sprøjtefabrikant Mejer for 500 Rd.

Bestilling af en ny Sprøjte.

„Communalbest. udb. sig herved tiisendt fra Deres Fabrik, af den opgivne Størrelse, nemlig 2de 5 Tommers Cylindre. Kobberbakke, Anbringertønde med Slange, 50 Al. Læder Sprøjteslange i 2 Dele med Messingomløbeskrue, Opsadlingsleed, Kobberstraalerør og Mundstykke med en Aabning af 7 Lin. i Diameter, hvorigennem Vandet drives til en Høide af 60 Fod, en Undervogn med 4 Hjul paa Jernaxler, og til den opgivne Priis 500 Rd., at afbetale i 3 Terminer, samt med Ret til, hvis nogle af de fornævnte Egenskaber skulde mangle, da ei at være forpligtet til at modtage den. Da den ønskes inden anstunde Vinter, saa undlade vi ikke at gjøre opmærksom paa, at om kort Tid en Skipper Fischer herfra Byen vil indtræffe.

Saa snart vi erfare den er bragt ombord, skal den første Afbetaling blive sendt“.

Stadsmusikus Zangenberg m. m.

Til Amtet, den 20. Oktbr. 1840: „Paa det høje Amts Opfordring, tillader Repræsentantsk. sig at anføre de Udgifter, som — anviiste af Amtet til Udbetaling af Kæmmerkassen — formeenes at burde være indhentet dets Mening om.

Til Stadsmusicus Zangenberg er i flere Aar, aarlig udbetalt ham, som Forblæser ved Musikcorpsset, 10 Rd. Nok bestod denne Udbetaling flere Aar førend Forordn. 24. Octbr. 1837 traadte i Kraft, men det antages, at Borgerrepræsentationens Samtykke hertil burde have været indhentet, da Forordn. traadte i Kraft.

Vi indsee heller ikke, hvorfor Zangenberg mere end de andre Musici ved Corpsset, skal være gageret, thi den Grund at han er trængende, er ikke speciel for ham alene, men kan anføres om de fleeste Andre.

— Ved Festiviteter, som Majestæternes Sølvbryllupsfest, Kroningsfesten og Hs. Majestæts Fødselsdag, er paa Amtets Ordre anskaffet Kanonaderecvisitter, og Beløbet anviist udbetalt af Kæmmerkassen. Byen har til saadant Brug allene i Aar anvendt circa. 40 Rd. og Repræsentantsk. er ikke givet Leilighed til at forsøge, om ikke større Besparelser kunde have været anvendt ved Indkjøbet. Der menes i Communen, at Hs. Majestæt, vor allern. Konge, som saa varmt anbefaler Besparelse, ei vilde blive unaadig sindet mod vor Bye, om den, liig saa mange andre

af Landets Kjøbstæder undlod at yttre sin Glæde paa en saa larmende og bekostelig Maade."

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1758—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.

— 27-4-35

Jordemoderen paa Rejse.

Til Krigsraad Wittendorff i Thisted, 7. Novbr. 1840:

„Førrige Vinter bragte Repræsentantsk. i Erfaring, at den her i Byen ansatte Gjordemoder, ledsagede Deres Velbh. paa Rejser uden for det hende anviste District. Dette foranledigede os til at give hende mundtlig Tilhold om at afhelde sig fra slige ulovlige Reiser, og ikkun varetage de Forretninger, som maatte forefalde i det District i hvilket hun var ansat, og hvilket hun lønnedes. Vi havde formodet, at hun skulde have taget den hende givne Advarsel til Sinde, men erfare nu, at hun afvigte Onsdag den 4. ds. atter skal have ledsaget Deres Velbh. paa en Reise til Hjørdemaal, og ved denne Leilighed i saadan Grad forsonst sin Pligtopfyldelse her paa Stedet, hvor hun just havde en Føøende under Hænde, at en Klage, som upaatvivlelig maa ansees for retfærdig, over hende vilde have slemme Følger.

Da hun imidlertid foregiver ikkun at have foretaget denne Reise paa Hr. Krigsraadens Befaling, og efter at hun gjentagende har vægret sig, saa vil vi for denne Sinde tilbageholde den fortjente Klage over hende, og blot indskrænke os til at anmode Deres Velbh. om, ei ved oftere at medtage hende, at tvinge os til en Fremgangsmaade, som vil være lige ubehagelig for alle Paagjældende“.

Gadelygter.

Til Bestyrelsen for det Toftske Legat, 6. Decbr. 1840: „Forudsættende, at den høitærede Bestyrelse for det Toftske Legat, med Repræsentantsk. og fleere af Byens Indvaanere, antager det for et føleligt Savn, at Gaderne i de mørke Vinteraftener aldeles mangle Oplysning, tillader Repræsentantsk. sig, forinden det for Byens Indvaanere foreslaaer Anbringelsen af Gade-

lygter, at forespørge, om man til Anskaffelse af Lygter, tør gjøre sig noget Haab om Assistance fra det Toftske Legat?

Den høitærede Bestyrelse har tidligere, med ægte Humanitet imødekomet Andragender om Hjælp til et eller andet almennyttigt Foretagende, og dete lader os haabe, at den heller ikke denne Gang vil nægte os sin Bistand.

Ny Fattigforstander.

Den 20. Decbr. 1840 blev Bogbinder Kreiberg udnævnt til Fattigforstander istedetfor Snedker C. Schou.

Vægterne.

„Skomager Poul Nibe ansøgte om en ledig Vægterplads, istedeetfor Anders Griishauge, som var afskediget i Novbr. 1840.“

Den nye Sprøjte.

Til Byfogden d. 21. Decbr. 1840: „Da Repræsentantsk. ei har bragt i Erfaring, om den fra Kjøbenhavn hidsendte Sprøjte er bleven antaget, saa tillader det sig at anmode Hr. Cancellieraaden om, at der, forinden den antages, maae blive anstillet en Prøve med den, for at man kan erfare om den ogsaa formaaer at drive Vandet til den opgivne Høide, 60 Fod. Førend Prøven foretages, bliver Høidemaallet, vel at afsætte paa Kirketaarnet, og tillade vi os at forespørge, om Hr. Cancellieraaden vil foransalte dette afsat, eller det overdrages Repræsentantsk. Vi ere blevene gjorte opmærksomme paa, at en temmelig almindelig Grund til, at Sprøjteslanger briste, skal være den, at Straalemestrene, som ei kan høre, naar Pompningen begyndes, ei betimelig nok aftage Proppen som tilslutter Mundstykket, og Vandet presser derfor paa Slangen og sprænger den. Dette skal man paa flere Steder forebygge ved, paa Opstanderen at anbringe en Klokke, som ved at lyde, underretter Straalemesterne om, at Pompningen begynder, og da det har viist sin Nytte, saa indsille vi til Deres Velbh. om De ikke maatte finde det hensigtsmæssigt, at lade Byens Sprøjter saaledes forsyne med klarttonende Klokker. Bekostningen vilde vist ikke blive af nogen Betydning. — For i paakommende Ildebrandstilfælde at paa-skynde Fyldningen af Vandtønderne, tillade vi os at foreslaae Anskaffelsen af 2de store Træetager, som have en til Vandtøndernes Spundshul passende Pibe, og som

anbringes paa Tønderne naaer disse skal fyldes; de kunde opbevares i Sprøjtehuset, og af en Brandsvend hidbringes til Fyldestedet“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1758—1878.

—
Af Anders C. Svalgaard.

— 8-5-35

Klage fra Kobbersmed Smith.

Til Byfogden d. 21. Decbr. 1840: „Deres Velbh. har i beh. Skrivelse af 15. ds. affordret Repræsentantskabets Erklæring over en vedføiet Skrivelse fra Kobbersmed Smith heraf Byen, hvori han anker over, at Repræsentantsk., efter at have bestilt en Brandsprøjte hos ham, har, efter at han har afleveret den i fuldfærdig Stand, casset den, uden at opgive Manglerne.

Herpaa har vi den Ære at erklære: „Da Communalbest. af det Kgl. Danske Cancelli var paalagt, at foranstalte Byens Brandvæsen sat i en forsvarlig Stand, navnlig med Hensyn til Sprøjten, som i Ildebrandstilfælde kunne virke med Nytte og Kraft paa de fleere 2 Etagers Bygninger Byen nu ejer, blev, som Hr. Cancellieraaden beklædt, tilskrevet Sprøjtefabrikant Meyer i Kjøbenhavn, om at opgive Størrelsen af, og Prisen paa de Brandsprøjter han fabrikerede. Efter at vi havde modtaget denne Underretning, berettede undertegnede Frost og Jørgensen, at Kobbersmed Smith heraf Byen, for dem havde udladt sig med, at han vilde findes villig til at forfærdige en Sprøjte, liig den af Meyer opgivne til 500 Rbd., og skulde Byen ikke være pligtig til at modtage den, naar Repræsentantskabet ikke fandt den god.

Under 22. Septbr. f. A. tilkaldte Repræsentantsk. Smith, og han gentog da, hvad tidligere var berettet, og det overdroges nu ham at forfærdige en Sprøjte paa ovennævnte Vilkaar.

Denne præsenteredes som beklædt afvigte 15. Octbr., og prøvedes i Amtsmændens, Deres, Repræsentanternes, og en stor Deel af Indvaanernes Overværelse. Ved Prøven viste det sig, at Sprøjten ei formaaede at yde stort meere, end den saakaldte „Kirkens Sprøjte“.

ligesom ogsaa, at den, foruden at fordre en betydelig større Arbeidskraft, ei var af den Sufficance som man skulde formodet, idet nemlig Bakkens Vægge fik flere betydelige Buler, ved det at Vandtønderne kastedes op paa den, for at udtømmes. Slangen blev eenstemmig erklæret for daarlig, og da den desuden ikke udgjorde stort meere end $\frac{1}{4}$ af det Antal Alen Slange, som Meyer havde lovet at levere, og Smith ikke yttrede et Ord om, at den blot skulde ansees som Prøveslange, saa kunde der saa meget mindre være Grund til at antage Sprøiten. Hvad Smith beretter om Yttringen han har gjort til enkelte Medlemmer af Repræsentantsk., maa man paa det bestemteste benægte Rigtigheden af det opgivne Datum, da Smith skulde have fortalt os om „egentlige Slanger“, Reserve Do., Prøve Do. etc.

Om saadant var først Talen, da jeg ved den fra Kjøbenhavn modtagne Sprøites Ilandbringelse, gjorde ham opmærksom paa de 50 Al. Slange, som medfulgte, da udbrød Smith, at som jeg nok vidste, havde det aldrig været hans Hensigt, at den paa Sprøiten værende Slange skulde ansees for andet end en Prøveslange, osv., hvortil jeg ikke svarede noget, da Sprøjstens Dom jo en Gang var afsagt. Af foranstaaende vil det altsaa være Deres Velbh. klart, at der ikke paa viler Byen nogen Forpligtelse til at afkjøbe Smith den af ham forfærdigede Sprøite“.

Konsul Bendixens Entledigelse.

Til Byfogden den 2. Jan. 1841: „Ved det i Dag afholdte Repræsentantmøde, foranlediget af Borgerrepræsentant, Consul Bendixens Andragende om Entledigelse, paa Grund af de hyppige Reiser han i den senere Tid og fremdeles maa foretage sig, blev besluttet at indvillige hans Entledigelse som Borgerrepræsentant.

I Følge heraf, og efter at Lodtrækning havde fundet Sted, og Borgerrepræsentant, Skræderm. Møller havde trukket sig fri, vil følgende Repræsentanter træde ud, nemlig Apotheker Dahlerup, Ovesen, Bendixen og Møller.

Vægternes Morgenstjerne.

Til Byfogden den 12. Jan. 1841: „Det er blevet anmeldt, at af Byens 3de Vægtere, ikkun den ene er forsynet med Morgenstjerne; da det-

te Requisit fordres til Munderingen, saa tillade vi os at forespørge, om Deres Velbh. vil overlade Anskaffelsen heraf til Repræsentantsk.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1758—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

— 4-6-35 —

Politibetjent Agerholms Lønforhøjelse.

Til Byfogden d. 26. Jan. 1841: „Vi tillade os at forespørge, af hvad Grund Politibetjent S. Agerholms Betaling for Bekjendtgjørelser er forhöjet fra 2 til 3 Rbm.? Det er antaget, at Agerholms Stilling som Politibetjent og Udraaber, allerede den Gang da han ikkun oppebar 2 Rbm. for hver Bekjendtgjørelse, var saa god, at den ikke behøvede noget yderligere Tilskud, og vi haabe, at Deres Velbh., med os indseende det ubillige i alig Lønforhøjelse, behøveligst vil bevirke en Nedsættelse til den gamle Størrelse“.

Skorstensfejerens Løn.

Til Skorstensfejer Lars Jacobsen den 1. Marts 1841: „I Anledning af Deres Skrivelse af 4. anning af Deres Skrivelse af 4. Jan. d. A., hvori De anmoder Repræsentantsk. om dets Medvirkning til at faa den Dem tilkommende Løn udbtalt ved hvert Kvartals Begyndelse, maae vi underrette Dem om, at saadant ligger udenfor vore Virkekreds. Kun saa meget kan vi gjøre Dem opmærksom paa, at saafremt Byfogden vilde ophøre med den Dem hidtil viste Villighed, at lade Kæmneren opkræve Deres Løn tillige med de øvrige Byeskatter, vilde De selv komme til at indkræve den hos hver Huusejer især, og derved udsættes for betydeligt meere Bryderie end nu er Tilfældet.“

Sparekassen.

Til Amtet, den 2. Marts 1841: „Allerærbødigt! Efter at Repræsentantsk. er blevet gjort opmærksom paa, at Directionen for Amtets Sparekasse — efter oprindeligt at have bestaaet af 5 Medlemmer, hvilket Antal i Følge Statut-

terne skulde suppleres af de Tilbageblivende, naar een eller Flere afgik — nu er indsvunde til Een (Det antages nemlig, at Hr. Justitsraad, Amtsforvalter Caroc som ansat andet Sted, ei længere fungerer som Sparekassedirecteur her) samt opfordret til at foranledige en fuldstændig Direction etableret, tillader det sig herved den Frihed, at henvende sig til det høje Amt, med det allerærbødige Andragende, om det ikke maatte behage det, efter at have hørt de sammenkaldte Interessenters Mening, om hvem de helst ønskede til at forvalte deres i Sparekassen indsatte Midler, eller ogsaa, efter Forslag fra Repræsentantsk., at udnævne de 4 manglende Directionsmedlemmer. Vi tør smigre os med, at Deres Højvelbh. gunstbehagelig vil indsee det grundede i dette vort Andragende, og med os indrømme, at Tilliden til Kassen ikkeun vedligeholdes i den Grad, i hvilken de antagne Love overholdes, selv om en saa betryggende Personlighed som den eneste tilbageblevne Directeurs er tilstæde. Ere vi saa lykkelige, at Hr. Conferenceraaden (Faye) deler denne vor Anskuelse, saa tør vi ogsaa vente, at vort Andragende skjønkes gunstig Opmærksomhed.“

Den nye Sprøite.

Til Byfogden d. 3. April 1841: „Ved det d. 31. f. M. afholdte Repræsentantmøde blev det besluttet at antage den fra København bestilte nye Sprøite, som ved sidste Prøve vel ikke aldeles præsterede, hvad der med Hensyn til den Høide, hvori den skulde sætte Vandstraalen, men dog i Betragtning af det ugunstige Stormveir og det uøvede Mandskab, som betjente den, blev anseet for at opfylde de væsentligste Betingelser. Dog fandt Repræsentant Frost sig, paa Grund af denne Mangel, foranlediget til at discentiere, og gik hans Dissens ud paa, at da Vandstraalen ei steg i den stipulerede Høide, saa skulde denne formeentlig Mangel bruges som Paaskud til at bevirke en Nedsættelse i den accorderede Priis. Denne Anskuelse deler imidlertid ikke det øvrige Repræsentantskab, men tillader sig at udbede en Ordre til Kæmneren om at tiisende Fabrikant Meyer den første Trediedel af Kjøbesummen, 166 Rbd. 32 Skill., eller hvis Kassen er i Stand dertil, da de tvende første Afbetalinger, hvor-

ved vilde spares nogen Portoe, om vi ei bleve i Stand til at betale ham paa Vexel."

Den ny Broelæggerjomfru.

Til Kæmneren d. 18. April 1841: „Broelægningscommissionen har bestemt i Morge nForm. Kl. 9 at foretage en Prøvestampning paa Storetov med den nye anskaffede Stamper, og dertil behøves et Læs Piksand, saa vil De behage at tilgive en Vogn til bemeldte Tid og Sted at møde med omskrevne Sand."

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 13-6-35

Af Anders C. Svalgaard.

Opbevaring af Dokumenter.

Til Amtet d. 10. Maj 1841: „Uagtet det ikke i Fortiden har været Praxis, tillader man sig dog at andrage for Deres Velbh., om man ikke maae faae udleveret til Opbevaring, de Regnskaber Communen vedkommende, som siden Anordn. 24. Oct. 1837 traadte i Kraft, ere reviderede og deciderede, og at saaledes fremtidig ethvert Regnskab, som har været underkastet disse Behandlinger, maatte blive det udleveret med sine tilhørende Bilage. Repræsentantsk. foranlediges til denne allerærb. Bøn, derved, at det ofte hænder sig, at Det har Brug for et eller andet Originaldocument, som findes vedlagt de forskellige Regnskaber som Bilag, og kan de ikke forskaaffe sig samme uden stor Uleilighed, saavel for det selv, som for vedkommende Autoriteter, og da paa Raadstuen findes et passende Locale til Opbevaring af sligt, nemlig den saakaldede „Sparekasse“, der vel egentlig ikke hører hjemme der, saa vil fra den Side vist ikke være noget til Hinder for Opfyldelsen af vort Andragende“.

Stadsmusikant Zangenberg.

Til Byfogden d. 5. Juli 1841: „Fra Stadsmusicus Zangenberg er Repræsentantsk. tilstillet Andragende om, som forhen, saaledes fremdeles at maatte nyde ham i sin Tid af Amtet tilstaaede 10 Rbd. aarlig udbetalt af Byens Kæmnerkasse, som Erstatning for denUma-

ge, han har med at danne Musici til Borgervæbningens Musikcorps, og at det Bidrag, som han ei har erholdt for sidste Halvaar 1840, og første Halvaar 1841 maatte blive ham anviist til Udbetaling.

Repræsentantsk. som tilfulde indseer, at Zangenbergs oeconomicke Stilling ikke er saaledes, at man med Billighed kan fordre han skal gjøre nogen Opofrelse af enten Tid eller Evner, har intet imod at hans Andragende bevilliges og tillader sig at henstille denne Sag til Hr. Cancellieraadens endelige Afgjorelse, eller behagelige Indstilling hos højere Vedkommende."

Paakørsel af Nørrebom.

Til Byfogden d. 5. Juli 1841: „Toldbetjent Berg har anmeldt, at sidst afvigte 8. Juny har Sognefogden for Tveds Sogn, Peder Vilshol, ved at passere Nørrebom, tilføjet denne saadanne Beskadigelser, at Reparationsomkostningerne efter modtagen Regning, udgjøre 4 Rbd. 4 Mark 12 Skill.

Repræsentantsk. skulde herved tillade sig at andrage for Dem, om det ikke maatte behage Dem at paalægge bemeldte Peder Vilshol at refundere ovenmeldte af Kassen forskudsviis gjorte Udtælling.

Reparation af en Gade.

Til Byfogden d. 5. Juli 1841: „I meget ærede Skrivelse af 28. f. M. har Deres Velbh. foreslaaet Repræsentantsk., at det — for at forebygge de Uheld, som muelig kunde indtraaffe naar Vogne fra Torvet af, raskt drejede ind i den imellem Provst Michelsen og Gjæstgiver Verners Gaard løbende, nyelig broelagte Gade, der, af os ubekjendte Grunde, er lagt højere end det tilstødende Torv — skulde lade opføre en steensat Rende af 2 Plankers Bredde.

Herpaa tillader Repræsentantsk. sog at svare, at ligesom dets Delegerede i Broelægningscommissionen i sin Tid protesterede imod Forhøjelsen af bemeldte Gade, hvorved den omskrevne Steenkiste vilde være undgaet, saaledes kan det samlede Repræsentantsk. ikke billige berørte Hævning af Gaden, men maae tillade sig, saavel til Forebyggelse af muelig indtraeffende Uheld, som til ligelig Fordeeling af det gjennem Byen strømmende Vand, at andrage paa, at Gaden, i det Mindste der hvor den støder til Torvet, bringes i Niveau med dette."

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 18-9-35

Af Anders C. Svalgaard.

Køb af Jord ved Østerbom.

Til Byfogden d. 5. Juli 1841: „Toldbetjent Jensen andrager for Repræsentantsk., at et Stykke af den udenfor Østerbom liggende Grund, af 10 Alens Længde og tilsvarende Bredde, maatte overlades ham til Bebyggelse imod en moderat Betaling. — Vi have, efter at have taget den paaviiste Plads i Øjesyn, overbeviist os om, at den, saafremt De ikke skulde have Noget derimod, fra vor Side ikke kan være noget til Hinder for Opfyldelsen af hans Ønske, og indstille paa Grund heraf, om De ikke finder, at en Betaling af 25 Rbd. til Byens Kæmnerkasse kan være et passende Forlangende for ommeldte Plads, som ellers henligger ubenyttet. Naar det tillige paalagdes Jensen at bygge saa tæt op til det ved Bommen værende Hegn, at det Stykke, som Husets Bredde udgør, kunde tjene som fremtidig Hegn, saa vilde Byen spare de fremtidige Reparationer paa bemeldte Hegn."

Pladsen norden for Tiendeladen.

Til Byfogden d. 5. Juli 1841: „Norden for den saakaldte „Tiendelade“, tilhørende Kjøbmand Steenbryggen, findes en Plads, som Repræsentantsk. antager at tilhøre Byen, idet den ikke berøres af nogen Ejendom, men findes omgivet af de forskellige Veje, som løber til den.

Denne Plads har vi bragt i Erfaring, at Hr. Steenbryggen har tilrettet sig og anvendt til Tømmerplads; vi tillade os derfor at anmode Deres Velbh. om at opfordre bemeldte Steenbryggen til enten at bevise sin Ejendomsret til samme, eller inden en given Frist at rydde den, og sætte den i sin forrige Stand."

Jordemoderens Ko.

Til Jordemoderen, Maren Pedersdatter Bach, 21. Juli 1841: „Fra Byfogden har Repræsentantsk. modtaget til Erklæring et Andragende fra Dem, hvori De anholde om, at faae det Dem i Reglem. af

21. Novbr. 1810 tilstaaede Græsning og Føde til en Koe enten in natura, eller godtgjort med 16 Rbd., aarlig, i Stedet for de 8 Rbd., som De hidtil har oppebaaret. Man maae i den Anledning erklære, at da nævnte Reglements Par. 13 ikkun omtaler „Græsning til en Ko“, men intet Vinterfoder, saa maae vi antage ommeldte 8 Rbd. for at være fuld Erstatning for den tilstaaede Græsning. Skulde De derimod foretrække Græsning in natura, skal vi, naar vi derom underrettes, sørge for at faae Dem denne anvist i Kronens Mark, som det eneste Sted Byen har til Raadighed til saadant Brug.“

Pladsen ved Tiendeladen.

Til Byfogden d. 8. August 1841: „I Henhold til Hr. Cancellieraadens ærede Skrivelse af 17. f. M. betræffende Kjøbm. Steenbryggens Hensigt, at leje den Byen tilhørende, af ham til Tømmerplads indtagne Plads bag hans Lade, maa Repræsentantsk. vedblive sin forhen gjorte Anmodning, at det maa blive ham paalagt at ryddeliggjøre den. Foruden det, at man finder det urigtigt, at Indvaanerne saaledes efter Behag kan udsøge dem Oplagspladser hvor som helst det falder dem beqvemest, og man derved snart vilde see Byens offentlige Pladse og Tilgange anvendte til saadant Brug, maae vi ogsaa tillade os at gjøre Dem opmærksom paa, at man ved at tolerere en saadan Egenmægtighed, tillige formindsker Sandsynligheden for i sin Tid at kunne udleje de Pladser, som vil indvindes, naaer Bolværket ved den østre Fjordbred reises.

Med Hensyn til den omqvæstionerede Plads, kommer endvidere, foruden de anførte Grunde, den Farlighed til, som en Tømmerplads lige for Nedkjørselen fra Marken frembyder om en Kudsk i Høstens Tid ei formaaede at holde sine Heste, naar disse, med et svært Kornlæs efter sig, styrede lige imod denne.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 19-9-35 —

Af Anders C. Svalgaard.

Den nedkørte Nørrebom.

Til Byfogden d. 20. Septbr. 1841: „Efter at have indhentet Erklæring fra de af Repræsentantsk. Medlemmer, hvem det paalaae at besøge den af Peder Vilsbøl nedkørte Nørrebom istandsat, have vi herved den Ære at fremsende saavel denne, som en Gjenpart af Snedkerens Regning. Det gamle Tømmer er til Vedkommendes Tjeneste, naaer han melder sig og beviser, at han har erstattet de paa dens Istandsættelse medgaaede Omkostninger. Om han forøvrigt ikke burde ansees med Mulct for ufor-sigtig Kjørsel, henstille vi til Hr. Cancellieraadens Bedømmelse“.

Konsul, Redaktør Lunds Papi-fabrik.

Til Byfogden, d. 21. Oktbr. 1841: „Supplikanten har forlangt vor Erklæring over Ansøgningen, og da vi anser det for meget ønskeligt om Supplikanten kunde udvide sin Papiirfabrik saaledes, at Byen og Egnen kunde derfra blive forsynet med det fornødne Papier, henstilles forøvrigt til Vedkommende at bedømme Sikkerheden for det Laan Supplikanten ønsker“.

Anbringelse af et Led.

Til Byfogden, d. 2. Novbr. 1841: „Tiendecommissair Schiönau anholder om Tilladelse til at anbringe et Led i Konsumtionshegnet, for at erholde Vei til hans dertil stødende Jorder.

Fra Byens Side var der intet til Hinder derfor, naar Han eller Efterkommere forsvarligen vedligeholde Ledet eller Porten, men at man antager, at den endelige Afgiørelse af denne Sag henhører under Generaltoldkammeret eller Told- og Konsumtions Opsynet“.

Borgerrepræsentanter.

Til Byfogden, d. 29. Decbr. 1841: „Ved det i Dag afholdte Repræsentantmøde, blev ved Lodtrækning afgjort, at Hundahl fratræder sin nuhavende Post som Borgerrepræsentant. Borgerrepræsentant Jørgensens indgivne Andragende om

Entledigelse, sattes under Afstemning, og det blev da erkjendt, at Jørgensens Helbredstilstand var saaledes, at han burde indstilles til Afgang“.

Brolæggerjomfruen.

Til Brolægningskom., d. 6. Jan. 1842: „Da Repræsentantsk. har bragt i Erfaring, at den, forrige Aar med ikke ringe Bekostning anskaffede Driver, henligger under aaben Himmel og paa alfar Vei, saa tillader det sig at anmode den ærede Commission, at uleilige sig med at see den bedre conserveret“.

Købstadens Jorder.

Til Byfogden, d. 6. Jan. 1842: „I Anledn. af Deres Velbh.s Skrivelse af 28. Decbr. f. A., indeholdende en Communication af det Kgl. Rentekammers Skrivelse af 4. s. M., til det herv. Amt, om at blive tilstillet Udskifningsforretningen over Thised Kjøbstadjorder, forsaavidt disse have været udskiftede, og om hvilken Forretning Hr. Cancellieraaden antager Repræsentantsk. at være vidende, maae det tjenstligt tilbagemelde, at det er aldeles uvidende om, saavel at Thisted Kjøbstads Jorder have været Udskiftning undergivet, som ogsaa, om det alligevel skulde have været Tilfældet, om hvor Forretningen er beroende“.

En ny Kæmner.

Til Byfogden, d. 6. Jan. 1842: „Da den nuværende Kæmner, Kjøbmand Sørensen ved sin Ansættelse som Kæmner, ikkun ansattes paa 4 Aar, og dette Tidsrum ved indeværende Aars Begyndelse er udrundet, saa tillade Repræsentantsk. sig herved at indstille, om det ikke maatte behage Hr. Cancellieraaden snarest mueligt at foranstalte en Raadstuesamling for at erfare, om Borgerskabet fremdeles ønsker en lønnet Kæmner, som tillige skal være Fattig- og Skolevæsenets Regnskabsfører, og i saa Fald for hvilken Løn. Hvorefter da Posten blev at bekjendtgjøre vacant“.

Den opskyllede Fjordtang.

Til Byfogden, d. 6. Jan. 1842: „Naar Sescryptet af 20. Jan. 1792 havde været Repræsentantsk. bekjendt, som Deres Velbeh. anfører i ærede Skrivelse af 21. Decbr. f. A., da vilde, lige saa lidet som naar det havde været Hr. Cancellieraaden bekjendt, afgiften af de omskrevne Jordstykker have indflydt i Kæmnerkassen, og vi kunne der-

for ikke have Noget at bemærke imod, at De refunderes den indkomne Lejeafgift, efter Fradrag af Auctionsomkostningerne. For saavidt Hr. Cancelleraaden i benævnte Deres ærede, tillige yttre den Formodning, at være berettiget til den udfor benævnte Jordstrækning af Fjorden indskyllede Tang eller Ræe, der i en Række af Aar har været bortsolgt til Indtægt for Kæmmerkassen, da maae vi bemærke, at denne Tang ikke opskylles paa de omhandlede Jordstykker, men paa den derfra vidt adskilte golve Fjordstrand; at dertil er Adgang uden at fortrædige Byfogdens Græsningsret; at Ingen af de tilstødende private Jordejere der have Jord umiddelbart til Fjordstranden derfor have fremmet nogen Paastand om Ret til Tangen, som derfor ogsaa har været solgt til Fordel for Kæmmerkassen; at Fjorden og dens Strandbred er et Regale, og at Rescriptet af 20. Jan. 1792 ingen Anledning giver til denne Udvidelse til en Ret, der af ingen af de foregaaende Byfogder har været paastaaet, og vi kan derfor ikke være af den Meening, at Deres Velbh. har en saadan. Forøvrigt kan Repræsentantsk. ikke have Noget imod at Sagen indstilles til det Kgl. Danske Cancellies Afgjørelse“.

Ny Skoleforstander.

Til Skolecommissionen i Thisted, d. 26. Jan. 1842: „Repræsentantsk. tillader sig herved at tilmelde, at det, ved det i Gaar afholdte Møde, har valgt Kjøbmd. Carstensen til at fungere som Skoleforstander i den fratraadte Forstander Kjøbmd. Hundahls Sted“.

Valg af Borgerrepræsentanter.

Til Byfogden, d. 24. Febr. 1842: „Ved det første Møde efter Aarskiftet, bleve de forskjellige Poster, saaledes fordelte blandt Medlemmerne: Formand Apotheker Dahlerup, Viceformand Nyeberg, og til at have Opsigt med Byens offentlige Bygninger etc.: Møller og Smith.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1758—1878.

— 30-9-35

Af Anders C. Svalgaard.

Købmand Grønlunds Mødding.

Til Byfogden d. 1. Marts 1842: „Repræsentantsk. tillader sig at anmelde, at Kjøbmd. J. A. Grønlund paa den udfor hans forrige Gaard, og til Gaden stødende aabne Plads, har dannet en Mødding.

Idet vi bede ham tilholdt snarest mueligt at bortskaaffe denne, maae vi tillige gjøre opmærksom paa, at Fleere, saasom Vognmand Christen Bentsen og Værtshuusholder Jens Mathiesen gjøre sig skyldige i samme Overtrædelse af Anordningerne for god Orden.“

Skattens Betaling.

Til Byfogden d. 23. Marts 1842: „Det er andraget for Repræsentantsk. at Indvaanerne, især den uformuende Del af samme, føle sig meget besværede ved, naar de af Politibetjente erindres om deres Skatters Betaling, da for denne Erindring at maatte erlægge 1 Rbd. Mark til benævnte Betjent.

Da flere af Skatteyderne tvende Gange aarlig faae en saadan Melding, saa betale de, foruden Skatten, der ofte næppe er større end Gebyret, 2 Rb. Mark mere. For at bevirke dette for Mange virkelige Onde hævet, tillader man sig at indstille, om De ikke maatte finde det hensigtsmæssigt for Eftertiden at lade Indvaanerne tilvarse ved Trommeslag, naar den yderste Tid, inden hvilken Betalingen skal ske, nærmer sig.“

En Tøjfabrik i Thisted.

Til Amtet, den 23. April 1842: „Allerærbødigst! I Anledning af det høje Amts Skrivelse af 16de dds., hvori Repræsentantsk. affordres dets Erklæring om, hvorvidt det vilde være i Communens Tarv, at det blev tilladt Kjøbmd. Werner heraf Byen, i Forening med den ham tidligere bevilgede Tøjfabrik, at anlægge og drive et Farveri og Trykkerie, tillader man sig at erklære: „Man kan ikke have Noget imod at den ansøgte Bevilling meddeles, naar den knyttes til den Betingelse, at den alene maa afbenyttes naar og saalænge Supplican-

ten stadig driver et Tøivæveri med i det mindste 6 Vævestole.

Det vil derved vise sig, at det ikke, som Minoriteten af Repræsentantsk. antager, er Ansøgerens Hensigt at søge Tilladelsen alene for at kunne concurre med de allerede etablerede Farverier, men, hvad Majoriteten antager, ogsaa, og fornemmelig til hans Fabriks Tarv.“

Lützhøfts Dampskib.

Erklæring paa en Ansøgning fra Agent Lützhøft om at maatte drive Dampskibsfart paa Limfjorden: „Naar Supplicanten, Agent Lützhøft skal kunne vente nogen Erstatning for de Bekostninger, han agter at anvende paa det projecterede Dampfartøi, han ansøger om at maa etablere til Fart i Liimfjorden, anseer man det for nødvendigt at der tilstaaes ham Eneret i denne Entreprise, som upaatvivlelig vil være af stor Gavn for det af Liimfjorden beskyllede Opland, og tillade vi os at foreslaae 10 Aar som et passende Aaremaal for bemeldte Eneret.

Dog — at han tilpligtes, inden passende kort Frist, at have et solidt Dampskib af den opgivne Hestekraft i Fart her paa Fjorden, og ei faaar Ret til at formeene andre Dampskibe som indkomne i Fjorden, at udskibe og indtage Passagerer og Gods fra og til indenfjords Stæder“.

Stokkemænd og Tingsvidner.

Til Amtet, d. 3. Maj 1842: „Repræsentantsk. har taget en allerbøieste Resolution fra det Kgl. Danske Cancellie af 22. Marts sidstl., under Overveielse, og tillader man sig at yttre, at man anseer det af paatrængende Vigtighed, at Lovens Ord blive restituerede, saaledes at Retsvidnerne blive ærlige uberygtede Borgere og Bønder, hvilke sidste bør være boesatte. Men — om det end ikke for Kjøbstæderne vil findes trykkende, at det paalægges Enhver, selv at udføre Vidnebestillingen, eller at sende en anden Borger i sit Sted, vil det dog for Landboerne blive høist byrdefuldt, saaledes at lade denne Ombudspligt udfylde, hvilket ogsaa allerede er indseet strax efter Lovens Emanation, da Forordn. 4. 4. Marts 1690 Par. 5. allerede tillader, at Stillingen maae udfyldes ved en anden lovfast Mand, hvilket senere er udartet saaledes, at Dommerne kun ordentligviis, imod en Godtgørelse fra Herredets Boere — der i den nærmeste, os

bekjendte Jurisdiction er $\frac{1}{4}$ Skp. Byg af hver Gaard, antager Stokkemand og Tingsvidner, og, sædvanlig de Individder dertil, som kan enholdes for billigst Priis. Vi meene at Kjøbstædernes Beboere gjerne vilde medtage den Udgiwt paa Kæmnerkassen, som kunde flyde af at der enholdes ordentlige Tingsvidner, og Byrden blev da ligeligere fordeelt, end om det, som hidtil, skal være et Ombud, da det har til Følge, at Fleere aldeles undgaae at deltage i denne Pligt. — For Landets Vedkommende kan der ordentligviis enholdes gode lovfaste boesatte Mænd, for den Betaling som ydes til Dommerne for at holde Tingsvidner, og hvor, som fleere Steder er Tilfældet, Dommerne hœe i Kjøbstaden, og de ordinaire Retter holdes paa een Dag for Kjøbstaden og Landjurisdictionen, kunde Tingsvidnerne for begge Steder antages og lønnes i Forening. Som en Betyggelse for, at Tingsvidnerne bleve Mænd, som de bør være, kunde det forventelig overdrages et Medlem af Amtsraadet, tilligemed et Medlem af Borgerrepræsentantsk., til i Forening med Dommerne at antage Tingsvidnerne, og at have Tilsyn med at disse saaledes antagne Mænd selv udføre de Pligter, som følge af deres Stilling, nemlig at være Vidner, saavel i de ordinaire Retter, som ved Extraretterne, saa og Meddomsmænd i de Sager, hvor saadanne udfordres“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 10-10-35

Af Anders C. Svalgaard.

Salg af Pakfarver.

Farver Møller i Thisted ansøgte Kongen om Tilladelse til at sælge Pakfarver, og Repræsentantsk. anbefalede Ansøgningen saaledes d. 6. Maj 1842:

„Allerunderdanigst Erklæring! Da her i Byen ikke findes noget Laug, og som Følge deraf fleere „heterogene“ Bestillinger findes forenede hos en og samme Person, uden at denne just er oplært deri; da det vistnok vil være gavnligt for Huusfliden, at en kyndig Farver blander og udsælger de Pakfarver, som Huusmødrene bru-

ge til at farve deres Huusflidsproducter i; da Tvisthandelen, endskjøndt temmelig udbredt, vist uden Skade kan tillades en større Udvidelse, og da Supplicantens Stilling er os bekjendt som mindre god, saa tillade vi os aller underd. at anbefale det ansøgte til Deres Maj.s allern. Bønhørelse.“

Havnens første Regnskab.

Til Havnekomm. d. 18. Maj 1842: „De Repræsentantsk. har bragt i Erfaring, at den ærede Havnecommission har aflagt Regnskab for Havnens Indtægter og Udgifter i dens første Aar, saa tillader det sig at forespørge, om den ærede Commission vil bekjendtgjøre samme ved Trykken, da dette vist vil have megen Interesse for Byens Indvaanere, som med megen Deltagelse have betragtet dette Arbejde.“

De navnløse Gader.

Til Byfogden d. 18. Maj 1842: „Da det i andre Kjøbstæder af lige Størrelse med Thisted, er egnet til god Orden, at Gaderne ere betegnede med Navne, og disse paamalede Hjørnehuse, saa, da Thisted ikke ejer saa faae navnløse Gader, tillader man sig at indstille til Hr. Cancellier., om De ikke maatte finde Dem foranlediget til at indføre samme Orden her.“

Kirkeuhret.

Til Kirkeinspektionen d. 31. Maj 1842: „Efter at have været Vidne til de mange forgæves Opfordringer, som baade ad den private som offentlige Vei ere gjorte til den ærede Kirkeinspektion, om at faae Kirkeuhret repareret saaledes, at det kan faae en stadig og rigtig Gang, eller ogsaa at anskaffe et Nyt, som besidde disse Egenskaber, samt overdrage dets Pasning til en kyndig Mand, og ikke til en med et saadant Værks Mecanisme aldeles ukyndig Person, hvem Bestillingen blot har pecuniær Interesse for — tillader Repræsentantsk. sig at gjentage disse Anmodninger, overbeviist om, at den ei længere vil udsætte Opfyldelsen af saa billige, og paa den daglige Orden saa indvirkende Ønsker.“

Sygehuset.

Til Amtsraadet d. 2. Juni 1842: „I den Formeening at det høje og ærede Amtsraad, blandt sine første Foretagender ogsaa vil henvende sin Opmærksomhed paa den herværende Sygestue, som underholdes for Amtets Regning, og i en Række af Aar har kostet enorme Summer, tillader man sig at frem-

sende en Afskrift af en Indstilling, som man under 4. April lod indgaae til det kgl. Danske Cancellie, og som nærmest var foranlediget af en betydelig Udgiwt som var paaført Byen derved, at Sygestuen er etableret efter en saa indskrænket Maalestok. Efter vor Formeening bør denne Indretning i ingen Henseende være privat, men, som oprettet til det Offentliges Tarv, og for dets Midler, bør den have en Bestyrelse, som jævnlig kan controlere de ved den ansatte Embeds- og Bestillingsmænd, noget som vi ei før har været Tilfældet.

Foruden at kunne optage de verneriske Patienter, som Amtet maatte have at indlægge, tillade vi os at formeene, at der bør findes Senge, som for en moderat Betaling kan optage acute Syge og Tilskadekomne. Oeconomien bør bestyres af en egen dertil antagen Mand, og ei, som nu er Tilfældet, af Anstaltens Læge.

Ingen af de ved Sygehuset ansatte Embeds- og Bestillingsmænd bør det tillades i fjerneste Henseende at benytte Patienternes Arbejdskraft, og endelig: Anstalten bør stadig controleres af en af Amtets og dets Kjøbstæders Beboere sammensat Direction.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 24-10-35

Af Anders C. Svalgaard.

Ligbærerlaugets Ophævelse.

Repræsentantsk. erklærer paa et Andragende fra Uhrmager Kurtz, om Ligbærerlaugets Ophævelse, d. 16. Juni 1842: „Om man endogsaa maa erkjende, at det undertiden kan være bebyrdende for Enkelte, som ved kjære Slægtnings Dødsfald, tvinges til enten at benytte det herværende Ligbærerlaug, eller, om de endogsaa kan overtale Venner og Bekjendte til at udføre Ligbærernes Functioner, dog desuagtet maa betale disse som om de havde været benyttede, saa vil det dog i de allerfleeste Tilfælde være at ansee som et Gode, at et saadant Laug eksisterer. Maa man endogsaa indrømme, at den tilladte Betaling for Mange, og maaske for de Fleeste, kan være temmelig høi, saa — naar der ses hen til det rin-

ge aarlige Udbytte som disse Mænd, der have opofret sig til dette ingenlunde behagelige Arbeide, faae, og til, at de uden Vederlag maa hembære Communens Fattiglemmer, tør vi dog ikke fordriste os til at foreslaae nogen Formindskelse i denne visse, for det meeste fattige Mænds Indtægt. Hvad Repræsentantsk. derimod kunde finde sig foranlediget til at anke over, er, de mindre end propre Rekvizitter, saasom Skamler, Løibænke, Tæpper etc., som Lauget er i Besiddelse af, og hvoraf Brugen maa betaales alt for høit i Forhold til Sagernes Værdi, og den ikke anstændige Dragt, hvori Laugets Lemmer møde."

Anlæg af en Mel- og Grynmølle.

— Konsul Lund ansøgte om at maatte anlægge en Vindmølle, og herpaa erklærer Repræsentantskabet sig under 12. Juli 1842, saaledes:

„Endskjøndt det kunde være ønskeligt, at Supplicanten kunde anvende anden Kraft end den, netop ogsaa for de allerede længst etablerede Vindmøller tilstedeværende, og hvorved egentlig Mølletrang ei kan ventes afhjølpen, saa finder Majoriteteten af Repræsentantskabet sig dog foranlediget til at anbefale de ansøgte til allern. Bøn-hørelse. Et enkelt Medlem meente, at der ingen Trang var for en Mølle, der allene skulde drives ved Vindkraft.“

Gaardsrum til Fangerne.

Til Amsraadet d. 9. Aug. 1842: „Da det har været et længe følt Savn, at Raadstuen i Thisted manglende et Gaardsrum til Affbenyttelse for de i Arresterne hensiddende Fanger; da Hs. Majestæt Kongen ved sin allerhøjeste Nærværelse her paalagde Communalbest. snarest mueligt at see denne Mangel afhjølpen, og da den tilstedeværende høje Stiftsovrighed yttrede sin Beredvillighed til at indrette det behøvende af den umiddelbar op til Raadstuen stødende gamle Kirkegaard, saa er Repræsentantsk. betænkt paa, uden videre Henstand at tage fat paa dete Anliggende, og tillader sig derfor med Hensyn til den Andeel som Landjurisdictionen har i Byens Raadstue, at henvende sig til det høje Amsraad, med allererb. Anmodning om, at det maatte behage samme at ville ud-nævne Een eller flere, enten at dets Midte, eller af Jurisdictionens Beboere, til med os at sammentræde for at indlede det foreløbige til dette Værks Udførelse.“

En Afsindig i Byens Daarekiste.

Til Amtet d. 11. Aug. 1842: „I en Tid af næsten 3 Maaneder har en Afsindig, Peder Erichsen af Snedsted hensiddet i den i Byens Raadstue værende Daarekiste, og der, som aldeles ustyrlig ødelagt saavel de ham leverede Sengeklæder, som ogsaa den ham paalagte for et Aar siden anskaffede Tvangstrøje. Da Patienten er hjemmehørende i en fremmed Jurisdiction, der ejer sit eget Thinghuus (Vestervig), i hvilket der upaatvivlelig maa findes Locale til hans Opbevaring, saa tillader Repræsentantsk. sig allererb. at forespørge om Thisted er pligtig at optage ham?“

Overfarten ved Vilsund og Sallingsund.

Til Postdirektionen i Kbhvn. d. 16. Oktbr. 1842:

— Det haabes, at det høje Collegium ikke misbilliger, at Under tegnede Communalbest. herved allererb. indstiller: „at der ved Sundstederne Vilsund og Sallingsund maatte anlægges Brygger eller Broer, hvor Færgerne ved Overfarten kunde lægge til, og hvorved saavel Passagerer som Varer kunne komme sikre og tørre i Land; og da det efter den bestaaende Indretning er bekiendt, at selv Damer, for at komme til eller fra Færgeren, nødsages til at lade sig bære iland paa Ryggen af en Færgekarr, eller spadsere langs ad en smal Aare, understøttet af Færgekarrlene, som under alle Omstændigheder maae være temmelig usikkert og ubehageligt for enhver Reisende —: „at Drikkepengene til Færgefolkene maatte ligesom Færgetaksten være bestemt og betaales til Opsynsmændene, saa at man herefter kunne være befriet for disses undertiden ubillige Paatrængenhed —: „at Færgebaadene til at overføre Passagerer, maatte indrettes hensigtsmæssigere og anstændigere, som formenes at kunne ske, naar den ene af Baadene i det mindste var en ordentlig Seilbaad, saa at den store Færge behøvedes at bruges til Transport af Kreaturer, Vogne og Fragtgoods.“

Vel er Communalbest. ikke uvidende om, at Vanskeligheden ved at anlægge Broer ved bemeldte Færgesteder, skal egentlig bestaa deri, at disse ere en privat Mands Eiendom, som formentlig ikke er forpligtet til at anskaffe deslige Brygger, der i alt Fald ikke ville koste ubetydeligt; men i dette Til-

fælde synes det ikke ubilligt, for at afhjælpe en saadan beydelig, og af saa mange erkjendt Mangel, at Postkassen kom Eierne til Hjælp, da tillige kunne erholdes Ret til at hæve Bropenge.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 6-11-35

Af Anders C. Svalgaard.

En Kroningsmedaille.

Til Amtet d. 1. Marts 1843: „Gjennem det Kgl. Amtshuus er Communalbest. blevet tilstillet et Exemplar af den store Kroningsmedaille, som det allern. har behaget Hs. Maj. Kongen at skjanke Byen til en Prydelse for dens Raadstue. Idet Bestyrelsen erkjender Modtagelsen, anmoder den allererb. det høje Amt om, at bevidne Hs. Maj. Kongen dens dybe Taknemmelighed for dette Beviis paa Allerhøjstssammes Bevaagenhed for vor Commune“.

Brolægningen.

Til Cancelliet d. 4. Marts 1843: „Brolægningen af denne Kjøbstads Gader, og sammes Vedligeholdelse, har efter en nedarvet Sædvane hidtil været udført saaledes, at Gadernes Beboere hver for sin Ejendomsstrækning til Gaden, paa egen Bekostning udførte dette Arbeide.“

Da Communalbestyrelsen var enig i at finde denne Regel urigtig, da Brolægningen i en Gade ikke havde synderlig større Interesse for den paagjældende Gades Beboere, end for Byens andre Beboere i Almindelighed, og da man desuden fandt den hæmmende for Tilvebringelsen af en regelmæssig og god Brolægning, saa indstillede den, ved et almindeligt Raadstuemøde den 27. Febr. 1841 til Borgernes Afgjørelse, om Reglen for Brolægningsarbeidet for Eftertiden maatte gives den Forandring, at de nye brolagte Gader skulde vedligeholdes ved en almindelig Brolægningsskat, og at det samme skulde være Tilfældet naar de Gader, som endnu ei vare det, bleve brolagte, hvorved man antog, at dette efter Communalbestyrelsens Mening rigtige Princip, dels strax, og dels efterhaanden, vilde indtræde.

Forslaget fandt imidlertid Pluralitetens Mening i den Grad imod sig, at det endog udtrykkelig ved Afstemning blev vedtaget, at Byens Gader som hidtil skulde vedligeholdes af Grundejerne til Gaderne, enhver for sin Grundstrækning. Desuagtet modtog i Decbr. f. A. Byens Indvaanere, efter Ombud, den Ordre fra Byefogden, at Nørregade, som ikke er brolagt, og som trængte til Reparation, skulde paaføres tilstrækkeligt Gruus og Ør. (Smaa Stene, som ere egne for Thye.) Da Repræsentantsk. ikke kunde finde denne Ordre begrundet i den vedtagne Regel, og desuden ubillig imod Pluraliteten af Byens Grundejere, der selv anlægge og vedligeholde den meget kostbare Brolægning af Gaderne, ud for deres Grunde, saa, uagtet Ordren blev respeceret, tilskrev man under 23. Decbr. f. A. Byefogden, Cancellieraad Nellemann, og udbad sig at erfare Grunden til denne Foranstaltning, hvorover hverken Repræsentantsk. eller den her i Byen eksisterende Brolægningssommission var hørt, og modtog derpaa hans Svar. Da Repræsentantsk. ikke, efter sin eller den alm. Mening heri Byen, ved dette Svar kan finde sig tilfredsstillet, saa tillader man sig at forelægge det høje Collegium Sagen, med Forespørgsel, om Hr. Cancellieraad Nellemanns Ordre er begrundet, eller i modsat Fald, om da Indvaanerne som have præsteret det omhandlede Arbeide, ikke derfor bør have billig Erstatning? Det kan ikke nægtes at Nørregade tidligere har været istandsat paa den Maade, som der sidst blev anvendt, men hertil maa vi bemærke, at de Forhold, som bevirkede det ovennævnte Raadstuesamling fast udtalte Princip da ikke eksisterede, og at, om man endogsaa vil overføre Nørregade i Veiklassen, hvilket vi alt Fald ikke kan billige, da den er en ordentlig tæt bebygget Gade, saa kunde det dog ikke fordre Naturalarbeide efter Forordn. 29. Septbr. 1841.

Vi troe derfor ikke at have feilet, ved i vor Skrivelse til Hr. Cancellieraaden at vttre, at vi ansaae hans Ordre for extraordinær, ligesom vi formene, at vi i Følge Anordn. 24. Oct. 1837, Par. 18, ikke vare ubeføiede, saaledes som skeet at henvende os til ham“.

Erklæring paa en Ansøgning af Snedker Schou om at maatte drive Tømmerprofession, 9. Marts 1843:
„Som Følge af den Repræsentantsk. i Anledning af nærværende

Ansøgning opstaaede Dissents, tillader dets Majoritet sig følgende Erklæring: „Naar Ansøgeren aflægger den for Tømmermænd allernaadigst befalede Duelighedsprøve, kan vi ikke have noget imod at det ansøgte bevilliges. Dahlerup. Nyeborg. Møller, Nordentoft. Gjerlach.

— Ved Repræsentantskabsmødet den 7. ds. var jeg paa Grund af Forretninger hindret fra at møde.

Jeg tillader mig derfor i Dag at afgive min separate Erklæring saaledes: „Da det er mig bekjendt, at der i Sændeleshed om Sommeren er Trang for en duelig Tømmermester her i Byen, og en mere udvidet Næringsfrihed tillige maa ansees opmuntrende for den flittige og duelige Haandværker, saa kan jeg ikke andet end stemme for at Snedkermester Schou erholder den ansøgte Tilladelse“.

Christensen.

— Da undertegnede ikke er enig med de øvrige Herrer i Repræsentantsk. om at anbefale Snedkerm. Schous Ansøgning om at erholde Berettigelse til at arbeide i Tømmerprofessionen, saa tillader jeg mig herved at meddele min særskilte Erklæring i denne Anledning saaledes: „Det kan vel ikke nægtes, at der undertiden i de sidste Aar har været nogen Mangel paa Tømrere her i Byen, hvilket især har været foranlediget af de betydelige Ombygninger, og de Reparationer som Forordn. om Tegltages Oplægning har bevirket. Denne Mangel har imidlertid ikke været større, end at hvad Arbeide der har været bestemt til Foretagelse i et bestemt Aar, altid i samme er bleven udført, om ogsaa dette ikke er skeet i samme Uge eller Maaned, som af Ejeren paatænkt, og jeg kan desaaarsag ikke indse at Mangelen i denne Profession er saa stor, at det kunde være ønskeligt, eller tilraadeligt, at afhjælpe samme ved at fremskaffe en Tilladelse som den ansøgte.

Jeg nægter ikke, at det kunde være ønskeligt, om en duelig Tømmermester vilde nedsætte sig her, ligesom det altid er gavnligt og behageligt for en Bye, at den har duelige Haandværkere i ethvert Fag, men vil man søge at erholde duelige Arbeidere, er det meest et fast Princip at give enhver som kan fiske i en Profession, lige Berettigelse med den Mand, som har lært samme, da saadant dog altid vil afskrække en fremmed duelig Mand fra at nedsætte sig her. Naar den Tid er udløben, i hvilken Byens Indvaanere har Frist med Tegltages

Oplægning, nemlig 3 Aar, antager jeg, at Arbeide og Erhverv for de Tømmermænd vi allerede har, vil blive meget knap, og da det tilmed er mig bekjendt, at en duelig Tømrersvend, nemlig Peder Agerholm, ønsker at vinde Borgerkab i Foraaret, saa anseer jeg den paaberaabte øjeblikkelige Mangel derved afhjulpen. Forsaavidt Schou i sin Ansøgning har anført, at det er ham besværligt at ernære sin talrige Familie, da skal jeg ikke undlade at bemærke, at han er baade Snedker og Glarmester, at han for det meste har 6 a 8 Arbeidere paa sit Værksted, og som han ogsaa meget rigtig bemærker, opfører flere Bygninger for egen Regning, hvilket ikke tyder paa trange Kaar, hvorimod hans mange Jern i Ilden, gjør ham det meget ofte besværligt at udføre det han paatager sig i de Professioner han allerede har. Frost.

Erklæring paa Ansøgning fra Gørtler Bunk, 21. Marts 1843:

„Uagtet man vilde finde Betænkelighed ved i Almindelighed at tilraade en Tilladelse som den ansøgte, saa vil man dog, da Ansøgeren er bekjendt som en drivtig ung Mand, ikke undlade at anbefale ham til Bønhørelse, naar det maatte behage Amtet at paalægge ham, paa ethvert Stykke Arbeide han forfærdiger af Nysølv, foruden sit Mærke, tillige at forsyne det med Stemplet: „Nye Sølv“.

Erklæring paa Musikkorpsets Ansøgning om aarlig Løn, d. 22. Marts 1843:

„Man maa tillade sig at bemærke at om det end ogsaa staaer i Andragernes Magt at forlade Musikkorpset og træde ind under Gevær, saa formenes det dog, at det ikke vil falde vanskeligt at erstatte de Afgaaende med nye Subjecter. Bestyrelsen kan derfor ikke anbefale det ansøgte“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1758—1878.

— 28-11-35

Af Anders C. Svalgaard.

Plantagen.

Til Amtet d. 27. Jan. 1843:
„— Man maa betvivle, at Sandflugtscommissair Thagaard kan tilkomme nogen Løn fra Plantagen, hvis Pasning han vistnok har haft en saare liden eller ingen Del i. Denne Tvivl vinder i Styrke, naar det erindres, at Hr. Thagaard, saavidt vides, havde sin hele nuhavende Gage forend Plantagen anlagdes her ved Byen, følgelig maa man gjentagen insistere paa, at for det Tilfælde Plantagen skulde blive Byens Ejendom, den da maa fritages for Lønudredelse til Hr. Thagaard.

Hvad Opsynsmanden Jacob Pedersen Dyhr angaaer, da har man ingensinde været betænkt paa at afskedige ham, saa længe han som hidtil vedbliver at vise Flid og Omhu; men man havde ønsket at arrangere sig med ham, med Hensyn til Tjeneste og Løn; imidlertid gaaer Bestyrelsen gjerne ind paa det af det høje Collegium gjorte Forslag, nemlig at antage ham paa 5 Aar, og for den Tid aarlig at aflægge ham med 60 Rbd., samt 24 Skill. daglig.

Pastor Holst som Lærer i Realklassen.

— Skolekommissionen havde i Skrivelse af 23. Marts 1843 affordret Kommunalbestyrelsens Mening om et Forslag, som Læreren for Realklassen, Pastor Holst, havde gjort, og som gik ud paa, at han for en aarlig Betaling af 320 Rbd. overtager Undervisningen hele Dagen i Realklassen, men derved gør Borgerskolens første Lærers Undervisning i Realklassen overflødig og hvorved bevirkes, at denne Tjeneste, som meget savnes i Borgerskolen, naar han anvender de nu af Pastor Holst i Realklassen besatte Eftermiddagstimer i sidstnævnte Skole, vil gøre Antagelsen af en ny Lærer overflødig, kunde Bestyrelsen dog ikke tilraade dette, men maatte foreslaa en Prøvetid paa 2 Aar, og at i samme Tidsrum Skolelønnen for hvert Barn som afbenytter Realklassen, forhøjes til 12 Rbd. aarlig.

Vægterløn.

Til Byfogden d. 10. April 1843:
„Med Hensyn til det af den constituerede Vægter, Poul C. Pedersen (Nibe) indgivne Andragende om, ogsaa i Sommermaanederne at nyde Løn som en af de andre Vægtere, saa formeener Repræsentantsk. ikke at det tør bebyrde Communen med flere Lønninger, og det maa derfor anmode Hr. Cancellieraaden om, at lade Posten med dens Rettigheder og Byrder bekjendtgjære som vacant.“

Aarlig Session for Borgervæbningen.

— Borgerkapitain Bigum havde andraget om at faa afholdt en aarlig Session for de af Byens Borgere som var pligtige til at indtræde i Borgervæbningen, og herpaa erklærer Kommunalbest. under 21. April 1843 følgende: „Da Communalbest. ei alene ikke indsee den Nytte, som dette Forslag skal bevirke, men endogsaa maa antage at det mueligt kunde lede til Forviklinger, som nu for Tiden undgaaes derved, at Borgercapitainen aarlig meddeles Liste over de Individer, som i Aarets Løb have taget Borgerskab, og derved ere blevne tjenestepigtige, saa maa den fraraade den projecterede Session som ikke hensigtsmæssig for en saa lille Commune som Thisted, der kun ejer et Borgercorps.“

— Under 2. Juni, efter at Amtet havde erklæret sig for Nødvendigheden af en aarlig Sessions Indførelse, meddelte Communalbest., at den intet havde imod, at en saadan afholdtes.

Løgstør Grundes Opmudring.

Under 16. Maj 1843 indgik Kommunalbestyrelsen med en underdanig Bøn til Kongen om at udvirke, at Dybden over Grundene ved Løgstør, som i foregaaende Aar havde været 6 Fod, nu kun var 2½ Fod, maatte kunne ændres, saa at Dampskibsfarten kunde foregaa uhindret — en privat Mand, Købmand Pagh i Aalborg, havde etableret Dampskibsfart fra Aalborg til Lemvig, berørende alle mellemliggende Havne og Anløbssteder, men paa hver Rejse var Damperen ofte bleven opholdt 6 a 8 Timer grundet paa den lave Vandstand. „Overbeviiste om“, hedder det i Skrivelsen, „at Deres Maj. i Deres Viisdom vil erkjende, at for dette Tilfælde bør ikke alene gjøres Noget, men, at hvad der skal skee, bør skee snart, om ikke Communicationen ganske skal afbrydes, vove vi derfor i al-

lørdbeste Underdanighed for Deres Majestæts Throne, at nedlægge en Bøn, hvis Bønghørelse vil erhverve Dem mange Tusinde af Deres troe Undersaatters varmeste Velsignelser, den nemlig, at det maa behage Dem, allern. Konge, at give Befaling til en snarlig Undersøgelse af Tilstanden af Løgstør Grunde, og deres hensigtsmæssige Behandling til at danne et til alle Tider passabelt Løb, hvilket ville blive en Lettelse, og tillige være et Vidne om den Kongelige Naade hvormed Danmarks elskede Christian 8. havde bønhørt de af hans tro Jyder, som boe langs Limfjorden“.

Mesterstykker.

Repræsentantsk. erklærede under 13. Juni 1843 paa 2 Ansøgninger til Amtet — den ene fra Rokkedrejer N. N. Leerhøi om, at hans Mesterstykke maatte bestaa i en poleret Rok, og den anden fra Bødker A. J. Kiersgaard, at hans Mesterstykke maatte være en Halvtønde — at det ikke vidste noget at erindre herimod“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1758—1878.

— 3-12-35

Af Anders C. Svalgaard.

Borgervæbningens Ekseserplads.

Til Borgerkapt. (Bager) Bigum, d. 2. Juni 1843: „I Anledning af den Repræsentantsk. tilstillede Erklæring fra afgangne (afdøde) Møller Taabels Enke, at hun for Eftertiden ei vil udleie den Plads som forhen er benyttet til Borgervæbningens aarlige Vaabenøvelser, ringere end for 5 Rbd. om Aaret, tillader Repræsentantskabet sig at anmode Deres Velbh. om at erklære Dem over, om De ikke antager, at den Skik, som skal følges i de andre Byer hvor der findes Borgercorps, den nemlig, i flere paa hinanden følgende Dage at foretage disse Øvelser, og derefter umiddelbart at afmynstre, vilde kunne indføres her, hvorved i det mindste en Deel af Lejen vilde kunne spares?“

Stadsmusikant Zangenberg.

I Anledning af en Skrivelse fra Amtet, den 15. Juni 1843, erklærer Communalbestyrelsen: „Da for en-

deel Aar siden Stadsmusicant Zangenberg flyttede her til Byen, existerede ikke noget Musikcorps ved den herværende Borgervæbning, hvorfor han, uden at fordre nogen Godtgjørelse, tilbød sig at ville danne et Musikcorps, naar de fornødne Instrumenter maatte blive anskaffede. Dette skeete ved Sammenskud af Byens Indvaanere, og Zangenberg præsenterede efter nogen Tids Forløb et Musikcorps, som saa temmelig erstattede det Savn, som Byen havde følt med Hensyn til militair Musik. Efter faa Aars Forløb voksede hans Familie saaledes, at han ei uden at berøve dem det nødtørftige, kunde fortsætte Indøvningen af Musici uden Vederlag, og saa han sig derfor nødt til at bede Indvaanerne om, ved frivillige aarlige Bidrag, at sikre ham Udkommet. Paa Grund af den Iver hvormed han røgtede sit Hverv, tegnede ret rundelige Bidrag, og det daværende Amt tilstod ham af Kæmnerkassen 10 Rbd. aarlig. I Aarenes Løb ere tegnede Bidrag af flere Grunde betydelig formindskede, og han indgav derfor et Andragende om, af Kæmnerkassen at maatte blive tilstaaet en aarlig Løn af 50 Rbd., imod at han for Eftertiden renoncerede paa de tegnede Bidrag og den Indtægt han forhen havde havt, ved at spille omkring i Husene ved Nytaar. Raadstuesamlingen, hvortil han indgav dette Andragende, besluttede paa disse Vilkaar, at tilstaae ham, som Forblæser ved Borgervæbningens Musikcorps, og for at oplære nye Musici i de afgaaendes Sted, en aarlig Løn af 30 Rbd., inclusive de tidligere af Amtet tilstaaede 10 Rbd. Da Musikken naar den bruges, er fælles for Alle, og forhen ikkun en liden Part af Indvaanerne bidrog til dens Vedligeholdelse, saa fandt man, at for at Alle kunde komme til at yde deres Deel af den Løn, som Zangenberg fortiente at nyde, maatte den udredes af Kæmnerkassen, og da man hertil havde erholdt Borgernes Samtykke, saa fandt man ingen Betænkelse ved at indstille denne ny Udgiftspost til Approbation, hvilken man paa Grund af de meddelte Oplysninger tør forvente“.

Reservevægter Anders Pedersen.

Ovennævnte ansøgte om Pladsen som Reservevægter, og under 29. Juni 1843 erklærer Repræsentantskabet saaledes paa Ansøgningen: „Da Ansøgeren er Repræsentantsk. bekjendt som en ædruelig og skik-

kelig Mand, som sikkert vil passe den ham anbettede Post, saa finder det ingen Grund til at nægte ham sin anbefaling til at faae den ledige Reservevægterpost“.

Klokken er slagen ti!

Vægterne i Thisted havde andraget om at blive fri for at raabe de forskellige Klokkeslet, og herpaa erklærer Repræsentantsk. under 29. Juni 1843: „Man finder ikke Andragendet saaledes begrundet, at man af det fremførte skulde finde sig foranlediget til at anbefale det Ansøgte. Derimod indstiller man, om Vægterne ikke kunde ilstaaes den Lettelse, at de fra medio Mai til medio August fritages for „Tirraabet“, da til den Tid Indvaanerne for største Parten endnu ikke have begivet sig til Ro.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 1-2-36

Af Anders C. Svalgaard.

Paakørsel af Nørrebom.

Til Byfogden d. 12. Juli 1843: „Da i Følge Opfordring i Hr. Cancellieraadens Skrivelse af 26. f. M. undertegnede Møller og Smith indfandt sig hos Toldbetjent Jensen, der havde anmeldt Gaardmand Stephen Nielsen af Skaarupgaard, som den der havde ramponeret Nørrebom, for at erfare hvem han kunde opgive som Vidner til det Passerede, erindrede han ikke længere noget om Sagen, men var dog overbevist om, at det enten havde været nævnte Stephen Nielsen, eller Gaardmand Anders Christensen i Skinnerup. Paa et saa svagt Opgivende lader sig vel ikke noget foretage, men Repræsentantsk. tillader sig dog at henstille om Hr. Cancellieraaden ikke maatte finde det hensigtsmæssigt, at kalde Betjent Jensen for Dem, og der lade ham gjøre Rede for hvem det er, -ønske. Ønske mos her forvoitldt Skaden.“

Istandsættelse af Kastet.

Til Byfogden d. 12. Aug. 1843:

„I Mødet d. 8. ds. blev det forsamlende Repræsentantsk. enig om at indstille til Deres Vebh., at den Gade, som immellem Kjøbmændene A. Jepsens og Steenbryggers Gaarde løber fra Nørregade til Veien langs det nordre Kast, samt denne Vei, derfra hvor den løber til Nørregade i Nærheden af Nørrebom og til Mellembom, snarest mueligt maatte blive underkastet en Reparation. Man har formeent at dette Arbejde, med Hensyn til Gaden mellem Jepsens og Steenbryggers, og til Veien paa den Side, hvor den begrændses af tilstødende Haver og Grunde, bør udredes af vedk. Eier,

og den modsatte Side af Veien for Kæmnerkassens Regning. Ligesaa paatrængende er det fundet, at der foretages en Reparation paa Veien, som fra Blindbom fører ind til Byen, da denne Vei bruges meget i Høstens Tid, og ikke kan lade sig bruge som den nu er.“

Vægterne som Favnesættere.

Til Byfogden d. 22. Aug. 1843: „Ved herved at tilbagesende det til Erklæring indsendte Andragende fra Vægterne her i Byen, om at gives Eneret som Favnesættere, give vi derpaa følgende Erklæring: — At vi ikke anseer den Fordeel, som Vægterne kunne opnaae ved den ansøgte Eneret, om den blev dem bevilget, for nogen betydende Forbedring i deres Kaar, da Tilførslen af Brænde hertil Byen er ringe, og at vi ikke bør anbefale til Indførelsen af et Monopol paa Brænde-Forbrugernes Bekostning, for at forbedre Vægternes Vilkaar.

At Vægterne iøvrigt have Fortieneste som Favnesættere, kan vi naturligviis intet have imod, og de vil vist ogsaa fortrinligen dertil blive antagne, naar de anskaffe dem Favn, og levere deres Arbejde godt og nogenlunde billig.“

Apotheker Dahlerup.

Apotheker Dahlerup havde ansøgt om at blive entlediget som Borgerrepræsentant, og herpaa erklæres den 25. Septbr. 1843:

„Deres Velædelheds Andragende i Skrivelse af 22. ds., om paa Grund af Deres tiltagne Forretninger ved at De selv har overtaget Bestyrelsen af Deres Apothek, og paa Grund af Deres svagelige Helbred, at entlediges fra Deres Stilling som Borgerrepræsentant, har i Dag været behandlet i den samlede Kommunalbestyrelse, hvor den eenstemmige Beslutning blev, at da man antager at De, endog under en mindre god Helbredstilstand, end

den De nu er i Besiddelse af, ved Siden af Deres Forretninger som Apotheker, har været Medlem af Borgerrepræsentationen, troer man ikke uden aldeles fuldvægtige Grunde at kunne samtykke i Deres Entledigelse, og dertil et saa betyden- de Medlem."

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 3-2-36

Af Anders C. Svalgaard.

Konsul Lunds Mølle.

Til Byfogden d. 25. Septbr. 1843: „Ved at remittere den os til Erklæring sendte Ansøgning fra Konsul Lund her i Thisted, om Tilladelse til at forlægge den Vindmølle til Meelmaling, som det er ham bevilget at maae anlægge her i Thisted Bye, udenfor Kiøbstadens Told- og Konsumtions Linie, tillader vi os, ved at fremsende en fra Supplicanten indhentet yderligere Erklæring om, i hvilken Distance fra ovenberørte Linie han i al Fald ønsker at udflytte Møllen, og som han deri angiver til 150 Alen, at erklære, at indseer det byrdefulde for Konsul Lund, at han, for at drive sin Mølle inde i Byen, skal selv holde en Konsumtionsbetient eller rettere, udrede Lønningen til en saadan Betient, men at Konsul Lund dog bør gjøre noget til Bekvemmelighed og Forbedring ved Mølleriet her til Byen for et nyt Privilegies Stiftelse, og vi kan derfor, efter nøie Overveielser, ikke anbefale Ansøgningen, med den til samme givne Erklæring anderledes, end at Udflytningen betinges af, at Møllen tillige indrettes til og drives ved Hestekraft til de Tider den ikke kan drives ved Vind."

Kommunalt Bud.

Til Provst Michelsen, d. 26. Septbr. 1843: „Paa Deres Høivelbaarenheds Forslag, om at antage et fast Bud til een eller 2de Gange om Ugen at ombringe de Sager, der i de forskjellige Brancher i Kommunalbestyrelsen skulle cirkulere, tillader vi os at svare, at dette Forslag forhen har været fremsat, men at det ikke er blevet antaget,

fordi det ofte hænder, at det er Sager, som sættes i Cirkulation, der af enhver paagieldende ønskes nogle Timer til Overveielse, eller at et af de vedkommende Medlemmer paa nogle Timer kan være borte fra sit Hiem, og derfor der maae tage noget Ophold, og at det altsaa let kunne opløbe til en lang Tiid, som et Bud maatte anvende for at føre en Circulationssag til Ende, og saaledes ogsaa, naar Budet skal have Vederlag for sin Tiid, til en ikke liden Udgift. Formanden i enhver Kommission er ej heller stærkere besvaret, end ethvert andet Medlem, da Formanden lader den paagieldende Sag allene bringe til det ham næststaaende Medlem."

Et Stykke af Kirkegaarden til Arrestgaard.

Til Kongen d. 4. Oktbr. 1843: „Ved Deres Maj. allern. Resolution af 21. Maj f. A., er det tilladt, at der til Gaardsrum for Fangerne i Thisted Arresthuus maae, af den umiddelbart op til Raadstuen stødende gamle Kirkegaard, afstaaes et Stykke af denne, 22 Alen bredt og 10 Alen langt.

Da det ved nærmere Betragtning af Terrainet er befunden, deels at Gaarden for Fangerne endnu vil blive temmelig knap, og deels at Gaarden vil blive „desfigureret“, naar den afsatte „Huk“ imellem det fra Kirkegaarden til Raadstuegaarden henlagte Grundstykke, og Vestergade skal blive tilbage ved Kirkegaarden, der for denne ej heller vil være af nogen Nytte, saa tillader vi os allerunderd. at anholde om, at Raadstuegaarden fra den gamle Kirkegaard, maae erholde tillagt det Grundstykke, der er Bredder med den nuværende Raadhusgaard, og saaledes gaaer lige til Hegnet imellem Vestergade og den gamle Kirkegaard. Deres Maj. har, ved Deres allerhøieste Nærværelse her, selv funden en Udvidelse fornøden, og vi vove derfor allerunderd. at antage, at vi følge Deres Maj. Velvillie, naar vi ved dette allerunderd. Forslag tilsigte en nogenlunde rummelig og regelmæssig Gaardsplads."

— Tilladelsen meddeltes under 20. Decbr. 1843.

Købmand paa Jegindø.

Købm. P. C. Nørgaard af Nykøbing ansøgte om at maatte drive Handel paa Jegindø, og herover erklærer Repræsentantsk. sig d. 4. Novbr. 1843 saaledes: „Endskjøndt Thisted Kjøbstad vist ikke vilde li-

de noget Afbræk, om det maatte behage Hs. Maj. Kongen at bønhøre Supplicanten, saa vove vi dog ikke at anbefale nærværende Ansøgning da vi befrygte, at et saa lidet Ter-

rain som Thyholm med Jegindø, ei vil kunne tillade ret mange Concurrenter, og Følgen deraf vil blive, at de ældre concessionerede Handelsmænd, som nu først skulde høste nogen Nytte af deres Bevilling, vil blive ruinerede, og følgelig ikke faa nogen Erstatning for deres Møie og Risiko.

Den saa meget fremhævede vanskelige Samfærdsel, er efter vor Formeening, dog nok ikke slemmere, end at den, med enkelte Undertagelser, daglig finder Sted.

Iligemaade antage vi det for betænkeligt, at give Øboerne saa ganske i enkelt Mands Vold, da det jo kunde tænkes, at en saadan Eneberettigede paa en saa isoleret Ø, kunde ansee sig berettiget til at behandle Beboerne med Vilkaarlighed."

Ansøgning fra Drejer Riis.

4. Novbr. 1843. Communalbest. troer ikke at kunde anbefale Drejer Riis, Ansøgning om at maatte sælge Meel og Gryn, da det forekommer den, at der ikke hos Ansøgeren er nogen Trang til at erhverve den ansøgte Tilladelse, idet han allerede driver i det mindste 3 indbringende Professioner, nemlig som Rokedrejer, Barbeer og Musikus."

Hattemager Gjerlach.

Hattemager Gjerlach ansøgte om Høkerbevilling, og herpaa erklæres under 4. Novbr. 1843 saaledes:

„Den Trang, Byen længe har følt — og — uagtet de tidligere meddelte Høkerbevillinger — endnu føler til en velassorteret Høkerhandel, gjør Communalbest. det til Pligt at anbefale Supplicanten, idet hans Personlighed borger for, at han til Publicums Tilfredshed vil sørge for, at hans Etablissement til enhver Tid er velforsynet."

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—

Thisted By 1758—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

— 22-4-36

Amtmandens Markedsplads.

Til Amtmanden (Gottlob Emil Georg Frederik Rosenkrantz 1842—1866) den 4. Novbr. 1843: „Deres Høi Velbaarenhed har i beh. Skrivelse af 26. f. M. opfordret Communalbest. til at undersøge, med hvilken Ret Efteraarsmarkederne holdes paa en Dem tilhørende Grund, og erklære sig over, hvorvidt disse Markeder kunne forlægges til et andet Sted, eller hvis dette ei kunde skee, da opgive, hvor stor den behøvende Plads antages at skulle være.

Hertil tillader man sig at svare: „Saalangt de ældste Beboeres Erindring naaer, har denne Plads (form. Kapelsten) været benyttet til ovenmeldte Markeder, uden at man dog kan fremlægge andet Bevis for de respective Ejeres Forpligtelse til at afgive den fornødne Plads, end den Hævd som uafbrudt Brug i en saa lang Aarrække giver. I det Communalbestyrelsesmøde, hvor denne Sag blev behandlet blev det vedtaget at erklære, at man ikke dristede sig til, saavel for Communens som de Markedssøgendes Skyld at renoncere paa den erhvervede Ret til Markedspladsen, og man antog ogsaa, at hvad der saaledes var blevet Vedtaget, ei ene af Byens Indvaanere kunde forandres. Bestyrelsen skal imidlertid ikke undlade paa nærmere Ordre, og paa selve Stedet at udtale sin Mening om, hvor stort et Stykke den formener Deres Højvelbh. vil komme til at udvise til ovennævnte Brug, uden at Kommunen dog maa anses pligtig at afkjøbe Dem samme.“

Tamburerne gratulerede Nytaar.

Til Borgerkapitain, Bagerm. Bigum den 17. Decbr. 1843: „Det herværende kgl. Amtshuus har affordret Communalbest. Erklæring over, hvorvidt Borgervæbningens Tambourer fremdeles skulde vedblive at nyde de 5 Rbd. aarlig, som forhen har været tilstaaet hver af dem.

Communalbest. erklærede, at den ikke havde noget imod at de fik dette Gratiale, og indstillede tillige

at nedlægge Forbud imod den Uskik, at de beskattede Bye og Omegn ved at drage omkring og gratulere Nytaar.

Da Communalbest. ikke veed, hvorvidt Amtet har taget Notits af denne Indstilling, undlader den ikke at gjøre Hr. Capitainen bekjendt med dette Ønske og forventer at De for Deres Vedkommende ei vil undlade at virke til dets Opfyldelse.“

Apotheker Dahlerup.

Apotheker Dahlerup ansøgte om Entledigelse som Borgerrepræsentant, og herpaa erklæres under 10. Febr. 1844: „— tillader vi os at yttre, at vi, i Hensyn til den Ansøgningen vedlagte Attest, hvori Lægen attesterer, at han ansaa det som det eneste Middel for Hr. Apotheker Dahlerup, for at undgaae en total Nedbrydelse af hans Helbred, at han gives den ansøgte Entledigelse, maa anbefale Ansøgningen.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

Af Anders C. Svalgaard.

—o— 25-4-36

Lønforhøjelser ved Skolevæsenet.

Paa et Andragende fra Skolekommissionen, erklærer Communalbest. under 21. Decbr. 1843: „Idet Bestyrelsen maa være enig med Skolecom. i, at Lærerinden ved den herværende Borgerskoles Haandgjerningsskole, Jomfru Bruun, fra næstk. 1. Jan., for hendes Læretid tilstaae en Lønforhøjelse, den man dog mener kun at bør ansætte til 20 Rbd. rede Sølv aarlig — kan den derimod ikke bilige, at Skolekassen skal belastes med nogen forøget Udgift i Anledning af de befalede Svømmeøvelser, thi om endogsaa den Lærer, under hvis Ressort denne Disciplin hører, og hvorfor Godtgørelse er beregnet ham i hans aarlige Løn, er saa ulykkelig formedelst Legemsfeil (han mangler nemlig den høire Haand) at være ude af Stand til selv personlig at undervise Børnene ved Svømning, saa er hans Løn dog saa tilstrækkelig, at han gjerne kan lønne en Assistent for at udføre hans Funktion, medens han selv fører Opsynet.“

Det nye Fattighus.

I Aaret 1844 opførtes Fattighuset paa Munkevej, og Entreprenøren, Agent Lützhøft, vilde forme de af Kommunalbestyrelsen, som ikke var Medlemmer af Fattigkommissionen, Adgang til Bygepladsen, for at kontrollere det anvendte Materiale. Det var de fire Borgerrepræsentanter, Christensen, Gjerlach, Frist og Smith, som ikke maatte stikke deres Næse i, hvad der foregik, medens Dahlerup, Nyeborg og Werner nok mente, at Bygherren var i sin lovlige Ret til at udvise de fire fra Bygepladsen.

Herover indsendte disse, som nu var forøget til 6, nemlig Werner og Nordentoft, en Klage til Cancelliet, hvori bl. a. anføres Vanskeligheden med at bygge efter den første Tegning paa Grund af det ujævne Terræn, der var godt ved den første Tegning og i Konditionerne taget tilbørlig Hensyn dertil, „og naar kun disse havde været fulgte af Entreprenøren“, hedder det i Besværingen, „anse vi ikke at der havde været mere at ønske. Det er derimod klart, at det er en Accord, der kun er til Tab for Byen, men til bestemt Vinding for Entreprenøren, og vi maa derfor paa det kraftigste paastaa, at den omdisputerede nye Accord ikke approberes, og derhos anholder om, at der maa indrømmes os som Medlemmer af Communalbest. fuld kommen Ret til, naar vi finde det fornødent, at have Tilsyn med, hvorledes Bygningen opføres, og hvilke Materialier, der bruges, hvilken Ret er gjort os stridig“. Formanden, Byfoged Nellemann, Dahlerup og Nyborg, lod naturligvis ogsaa deres Syn paa Sagen gaa med til Cancelliet, bl. a. saaledes: — „De dissentierende Herrer have ikke havt bedre Leilighed til at erfare den almindelige Mening i denne Sag end vi, og vi tør nok sætte vor Overbevisning om denne Sag imod deres, og vi anbefaler, at Fattigkommissionens senere Arrangement tages til Følge, og anbefaler saaledes samme.“

Plads til Brandsprøjterne.

Til Amsraadet, den 14. Marts 1844: „Byens Brandsprøiter have hidtil været opbevarede i en til Arresterne stødende Locale paa Thisted Raadstue, og der, især siden den nye Sprøite anskaffedes (i 1841) havt en meget indskrænket Plads. Bestyrelsen har derfor paa tænkt, saafremt den kan erhverve

sig det høie Amdsraads Samtykke, i den nordre Hegnsmuur, som vil blive reist om Arrestgaarden, at anbringe et passende Sprøitehuus.

Hertil antages at ville medgaae ca. 8 Alen af Gaarden Bredde, og hele Længden fra det vestre Hjørne af den eventuelle Port, og til de vestre Hjørne af Gaarden. Den hertil behøvende Muur med Undtagelse af Ydermuren, det nødvendige Tagværk og Porte, vil naturligviis blive udført for Communens Regning.

Da Byens Sprøiter i Ildebrands-tilfælde paa Landet ere pligtige til at møde indtil en Miils Afstand fra Byen, saa forventer man, at det vil blive indseet, at det ogsaa er i Landets Tarv, at Sprøiterne opbevares paa et let tilgængeligt Sted."

Lønforhøjelse til Vægterne.

Byens Vægtere ansøgte om Lønforhøjelse, og herpaa erklæredes under 10. Febr. 1844: „Uagtet Bestyrelsen maa erkjende, at Supplicanternes Kaar ere ringe, kan den dog ikke anbefale dem til at nye nogen Lønforhøjelse, hvorimod man maa stemme for, at de for i Aar erholde et Gratiale af 5 Rdlr. hver, som et Beviis paa Tilfredsheden med Udførelsen af deres Pligter, og tillader man sig at henhænde dette til det høie Collegii Sanction."

Hegn mellem Lerpøtter og Kronens Mark.

Købm. A. Lund m. fl. ansøgte Kommunalbest. om Tilskud eller Hjælp til et Hegn mellem ovennævnte Ejendomme, og herpaa svares under 20. Marts 1844: „Man undlader ikke herved at tilmelde de respective Eiere af Jorder paa Leerpøt, som have opfordret os til med dem at reise et lovligt Hegn imellem deres Jorder og Kronemark, at den er villig til at efterkomme dette deres Ønske, og til den Ende har udnævnt Frost, Smith og Gjerlach til at paasee Communens Tarv. For det Tilfælde, at der blandt de tilstødende Lodsejere skulde findes Een eller flere, hvem det ei var beleiligt at udføre Hegnet i løbende Orden, forventer Man, at de ærede Andragere, for at forebygge Afbrydelse, Een for Alle og Alle for Een, vil sørge for at saadant ei vil indtræffe."

Afsked fra Borgerkorpset.

To af Borgerne, Riis og Axelsen, ansøgte om Afsked fra Borgervæb-

ningen, og herpaa erklæres under 20. Marts 1844: „De Bestyrelsen ikke kjender Noget, som kan begrundede Supplicanternes Ret til Afsked fra Borgercorpset, fordi de ophøre at være Hoboister ved samme, saa formeenes ikke, at naar de ikke længere vil forrette Hoboisttjenesten — hvortil de vel ikke kan tvinges — maa de være pligtige at træde under Gevær, saa længe indtil de have opnaaet den Alder, i hvilken de i Følge Lovgivningen ere fritagne for at gjøre Tjeneste (50 Aar).

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

— 13-6-36

Af Anders C. Svalgaard.

Oprettelse af en Ligningskommission.

Den 4. April 1844 indsendte Kommunalbestyrelsen følgende til Kancelliet: „Ved det den 3. Januar afholdte Raadstuemøde, yttrede de forsamlede Borgere det Ønske, at den fremtidige Ligning af Communens Skatter maatte skee ved en særskildt Ligningscommission, og ikke som forhen ved den samlede Kommunalbest., da Man i Besværingstilfælde vilde finde sig mere tilfreds, naar de i saa Tilfælde nødvendige Erklæringer bleve afgivne af Bestyrelsen som Melleminstans, end som Part i Sagen.

Bestyrelsen, som indsaae det grundede heri, og selv kunde ønske sig fritaget for at erklære over sine egne Handlinger, gik villig ind herpaa, og tillader sig nu at ansøge det høie Collegium om, at Skatteligningen for Communen Thisted, fra anstundende Nytaar af, maa foretages af en særskildt Ligningscommission, som man mener bør bestaae af 7 Medlemmer“.

Restauratør Eberhards Ansøgning som Gæstgiver.

Herpaa erklæredes under 4. April 1844: „Kommunalbestyrelsen — som formeener at der til Opnaaelsen af en saadan Bevilling som den ansøgte, udfordres at Supplicanten er i Besiddelse af en fast Eiendom, hvortil Privilegiet kan knyttes — kan, da dette ikke er Tilfældet med nærværende Supplicant, der kun er i Besiddelse af

en Leivaaning, og følgelig udsat for at komme til at flytte hen paa Pladser i Byen, hvor det vil blive ham umueligt at opfylde den væsentligste Betingelse for allern. Bønhørelse, et Etablissement til de med Dampskibene ankommende og afgaaende Reisendes Tarv — saavel af denne Grund, som ogsaa af den, at Byen allerede er i Besiddelse af 2 Gæstgiversteder, og slet ikke føler Trang til flere, ikke anbefale Ansøgningen“.

Faartoftvejen.

Til Amtet d. 4. April 1844: „Efter at Communalbestyrelsen var communiceret det kgl. Rentekammers Skrivelse, ang. Faartoft-Beboernes vedblivende Paastand, kun at ville benytte den Vei til Kjøbstaden, som løber langs med Fjorden, og i Aaret 1838 blev borskyllet af Høivande, udnævnte den Gjerlach og Smith til, efter atter at have taget bemeldte Vei i Øjesyn, at afgive dens Erklæring om, hvorvidt de maatte ansee det for mueligt at istandsætte den. Tillige blev det dem overdraget at indlede Underhandling med Ejerne af Havvejen, 5: den af Rentekammeret betegnede Markvei — denne Vei er nemlig privat Eiendom, tilhørende de tilstødende Lodsejere, og benyttes ene og alene af dem, noget som Collegiet vel ikke har været vidende om, da det foreslaas at vælge denne Vei i Stedet for den gamle — hvorvidt de maatte være tilbøie-

lige til at tillade Afbenyttelsen af den, ligesom de ogsaa hos Beboerne af Faartoft skulde fornemme, hvorvidt de maatte være villige til at modtage denne Vei i Stedet for den anden.

Af den modtagne Beretning erfares, at Veien fra Faartoft til Thisted langs Fjorden, er det en Umulighed at istandsætte, hvilket det tidligere forgjæves anvendte Arbejde noksom har viist, idet den daglige Paavirkning af Fjorden, saavel paa Veien som paa Bakken over hvilken en Del af den løber, uafladelig tilintetgjør Bestræbelserne for at vedligeholde en nogenlunde farbar Vei. De maa derfor ansee ethvert Arbejde og enhver Bekostning, som anvendes herpaa, som spildt.

Som Resultat af deres Forhandlinger med Eierne af Havveien, berette de et aldeles Afslag, idet 18 af de 19 Eiere erklærede at de, af Frygt for Ufred paa deres Jorder, ikke vilde vide af nogen Part med denne Vei, af andre end de beret-

tigede. Fra Faartofterne modtog de den Erklæring, at de ikke atraaede nogen anden Vei, end den udlagte og forhen benyttede.

Af foranstaaende vil det saaledes erfares, at Communalbest., uagtet den ikke anseer Byen pligtig til at forskaffe Beboerne af Faartoft anden Vei til Kjøbstaden, end den, som er udlagt om ad Østermølle, dog, for om mueligt at jevne den Conflict, som er opstaaet, har for søgt Alt, men forgjæves, og den forventer nu at det kgl. Amt vil forestille Sagen saaledes for Collegiet, at Beboerne af Faartoft maa blive tilpligtede at afstaa fra enhver Paastaand paa den gamle øde lagte Vei, og følge den udlagte, til enhver Tid passable Vei omad Østermølle“.

Gratiale til Brandinspektøren og Vægterne.

Til Kammerneren d. 4. April 1844: „At det kgl. Danske Cancelli i Resolution af 16. f. M. har tilstaaet Brandinspecteur Grønlund et Gratiale for i Aar af 10 Rbd., ligesom ogsaa Vægterne Prah, N. Madsen og A. Pedersen hver et Gratiale for i Aar af 5 Rbd., meddeles her til fornøden Efterret.“

Jagtretten paa Købstadens Jorder.

Rentekammeret udbad i Skrivelse af 19. April 1844, Erklæring om, hvorvidt Thisted Købstad selv maatte ønske at erholde Jagten i Forpagtning mod en passende Afgift, hvortil Communalbest. erklærede under 14. Juni s. A. saaledes:

„Thisted Kjøbstads Jorder ere udskiftede saaledes, at hver Mand, der ejer Jorder, har fuldkommen Eiendomsret over sit Stykke, og at ingen ligger i Fællesskab, med Undtagelse af et i sin Tid Kommunen skienket Stykke Jord, Kronens Mark kaldet, og at man derfor antager, at der ikke i Følge Forordn. af 20. Mai 1840 § 11, kan være Tale om, at Hs. Maiestæt Kongen nu har Jagten paa andre af Kjøbstadens Jorder, end bemeldte Kronens Mark, samt at man, for samme bortforpagtes, tør haabe meddeelt hvad derfor fordres af Kommunen i Forpagtningsafgibt.“

Jernstøberi i Thisted.

Ambet havde under 9. Maj 1844 givet J. C. Krogh i Frederikshavn Tilladelse til at anlægge et Metal- og Jernstøberi i Thisted, hvortil Communalbest. intet havde at bemærke.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

— 15 - 6 - 36

Af Anders C. Svalgaard.

Oprettelse af Laug.

Skomagermestrene i Thisted havde ansøgt om at maatte oprette Laug, da de ikke kunde erholde deres Lærlinge indsatte i Svende Retligheder, uden at de havde Laug, men Communalbestyrelsen erklærede under 4. Maj 1844, at Ansøgningen ikke kunde anbefales, da man ansaa enhver Laugs Indretning snarere for skadelig end gavnlig, samt at ovennævnte Begrundelse forlængst af Lovgivningen var hævet.

Anskaffelse af Musikinstrumenter.

Til Amtet d. 14. Juni 1844: „Communalbest. har taget under Overveielse, om Kæmmerkassen bør paatage sig at anskaffe til Brug for Borgervæbningen, en Basun, en Anden-Trompet og 2de Trommer, hvilke Instrumenter skal ansees ønskelige, men man tør for Tiden ikke tilraade, at Byens Kasse paaføres en saadan Udgift, som man dels ikke besidder Fonds til, og dels ikke har nogen Mening om, hvorvidt kan opløbe, ligesom man ei heller indseer denne Udgift for nødvendige.

De Indtægter Kommunekassen have havt, have været ubetydelige, og kan langt fra dække hvad Kommunekassen aarlig maa udrede til Stadsmusikkassen og Tambourerne i Ducører for deres Tieneste ved Borgervæbningen.“

Byens Jord.

Kammerraad og Amtsforvalter Aagaard ønskede Approbation paa et ud for hans Gaard, mod Fjorden beliggende Stykke Grund, hvilken Kommunalbestyrelsen mente tilhørte Byen.

Man anmodede derfor Amtsforvalteren om at meddele, hvorpaa han støttede sin Adkomst til den omhandlede Grund, og under 23. Aug. 1844 anser han det ham meddelte Skøde som gyldig Adkomst, ligesom han tilføjer, at den omhandlede Plads i omtrent 30 Aar har tilhørt hans Formand. Det hed der endvidere, „at Communalbestyrelsen fandt sig ikke lidt forundret over at erfare, at Kammerraad

Aagaard forlangte Adkomst til Grunden, da der i Kjøbstadens Grundtaxtmatrikul af 10. Marts 1781 findes det tryggeste Beviis for, at denne Plads er Kommunens. Kammerraad Aagaard kan saaledes ikke have lovligt, retsgyldigt Skøde paa denne Plads, og man maa ogsaa benægte, at berørte Grund nogen Sinde er udgaaet af Kommunens Eie, og over i Kammerraadens eller Formands. Den herved omhandlede, Kommunen tilhørende Plads er beliggende inde imellem Havnevæsenets Anlæg, og har altsaa en særdeles Betydning som offentlig Eiendom. Med Hensyn til, at Aagaard har anholdt om Tilladelse til at maae inddæmme 10 Alen ud i Fiorden udenfor samme Plads, da maae vi hertil bemærke, at da en saadan Inddæmning og et saadant Anlæg vil komme i Veien for Havnevæsenets Værker, og da vi have Grund til at antage, at Havnevæsenet attraar Tilladelse til samme Inddæmning, saa tør vi antage, at denne Tilladelse ikke meddeles Kammerraad Aagaard, da derved vil opstaae en privat Plads midt imellem Havnevæsenets Anlæg, og desfigurere samme.“
(Urik Christian Frederik Aagaard 1841—1849.)

Th. Amts Avis. Lørdag 15/7 36
Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

— 18 - 7 - 36

Af Anders C. Svalgaard.

Amtmandsboligen.

Til Amtet den 13. Novbr. 1844: „For fuldstændigen at kunne afgive den forlangte Erklæring om, hvorvidt den til Embedsbolig for Amtmanden købte Gaard maa antages enten at være beliggende paa Landjurisdictionens eller Kjøbstadens Grund, tillader Communalbest. sig at udbede Deres Høivelbhs Tilladelse til, ved en Landinspector eller autoriseret Landmaaler, at lade optage et nøiagtigt Kort over de til bemeldte Gaard hørende Grunde, dels af den saakaldte Bisgaard Nedertoft, og dels af Kjøbstadens Grund, Grændseskjellet derimellem og Gaardens Beliggenhed paa disse Grunde.

Skolevæsenet.

Til Amtet, den 13. Novbr. 1844:
„I Anledning af det Communalbest. til Erkl. sendte Andragende fra Skolecommissionen heri Byen, hvori anholdes om, at det med Hr. Pastor Holst truffne Arrangement, at han tillige underviser i 2de Eftermiddagstimer i Borgerskolens Realklasse, maa fornyes, tillader Bestyrelsen sig at bemærke, at da Hr. Pastor Holst for de 2 Eftermiddagstimer, hvoraf han underviser i Realklassen, har erkoldt en forhøjet Gage af 150 Rbd., og 2 Eftermiddagstimer er, især i Sommermaanederne en for indskrænket Skoletid for Eleverne, samt da man antager, at de Lærergjenstande, som kunne henlægges til disse Timer, godt kunne bibringes af en Seminarist, som vel endog kunne afholdes for en mindre Betaling, saa maa man henstille, om det ikke maae ansees, naar Akkordten med Pastor Holst udløber, at antage en dellig Seminarist til at undervise i Realklassen i 3 Eftermiddagstimer. Disse vore Ytringer bede vi forelagt Skolekommissionen for Sagen indgaaer til det høikongelige Danske Cancellie“.

Amtmandsboligen.

Til Amtet, d. 17. Decbr. 1844:
„Man tillader sig, i Anledning af den til Bolig for Amtmanden over Thisted Amt købte Gaard at oplyse, at den maa antages enten at være beliggende paa Thisted Kjøbstads Grund, da den omhandlede Gaard, af nu afdøde Overkrigscommissair, Bye- og Herredsskriver Faye blev opført tildeels paa Grunden af, og til en paa Kjøbstadens Grund beliggende Ladebygning, og at man ikke kan skjønne, at der er nogen afgørende Grund tilstede for at forandre denne Tilstand, da Gaarden er beliggende saavel paa Kjøbstadens som Landets Grunde, men at man meget mere antager, at der er overveiende Omstændigheder for at confirmere det Bestaaende, i hvilken Henseende Communalbestyrelsen tillader sig at bemærke: „at Udgangen for Gaardens Anlæg var, at Overkrigscommissair Faye, fra Kjøbmand Lars Holst tilkøbte sig en til dennes Gaard heri Thisted Kjøbstad (Brandforsikrings Nr. 8) hørende Ladebygning med paastaaende og tilligende Grund, hvilken Grund bestaar af deels 1122³/₈ Kv.-Alen under Thisted Kjøbstads Grundtaxt, og deels af en vedliggende Parcel af Nedertoften, under Landjurisdiktionen, anført i den ældre Matr.

for 1¹⁷/₁₀ Alb., og indeholdende 648 Kv.-Alen.

Overkrigscommissair Faye tilkøbte sig senere fra Consul Bendixen en Parcel af Bisgaards Eiendom, men dette skete kun til Forening med hans tilgrænsende Eiendom, den forbenævnte Ladebygning med Grund, som uforandret henhører under Kjøbstadens Jurisdiktion, og hvortil det senere tilkomne er forøret (ved Udstykningstilladelse af 8. Aug. 1835).

(Fortsættes.)

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

— 20 - 7 - 36

Af Anders C. Svalgaard.

Plantagen.

Til Kongen, d. 29. Oktbr. 1844:
„Under 5. Octbr. 1842 blev Communalbest. for Thisted Kiøbsted meddelt en Skrivelse fra Deres Maiestæts Rentekammer af 24. Septbr. s. A., hvori Rentekammeret underretter om, at Deres Maiest. allern. vil skienke Thisted Kiøbsted den ved samme beliggende Plantage, naar Kiøbstaden vil indgaae at udrede den aarlige Gage af 200 Rbd., der blev svaret til Sandflugtscommissair Thagaard, til at lønne den ved samme ansatte Arbeidsmand og Planteur med circa. 200 Rbd. aarlig og at vedligeholde Plantagen, og derfra uddele Træer til Egnens Beboere som hidtil, og hvor for begiæredes Communalbest. Erklær. over, om Communen saaledes ønskede at overtage Plantagen.

Communalbest. troede derved at burde høre Byens Indvaanere, og overensstemmende med, hvad der af det forsamlede Borgerskab ved et Raadstuemøde den 21. Octbr. 1842, blev udtalt, erklærede Communalbest. i Skrivelse af 14. Novb. 1842 bl. a., at Communen med allerunderd. Taknemmelighed havde modtaget det gode Tilbud, og at, naar man paa Communens Vegne, ikke ubetinget erklærede sig for at modtage Plantagen, mod de opstillede Vilkaar, da laae dette ikke i en Miskiendelse af den store Gave, som bydes Byen, men i de økonomiske Hensyn som for Tiden maae tages — at man haabede, at Plantagen maatte blive fritaget for at bære: Thagaards Lønning, 200 Rd., da man troede at denne ikke vil-

de afstaae samme, og at man saaledes vovede at henstille, om Plantagen ikke uden disse Lønningsforpligtelser maatte allern. skiedes Byen.

Under 10. Jan. 1843 blev Communalbest. af Amtet communiceret en Skrivelse fra Deres Maiestæts Rentekammer af 31. Decbr. 1842, hvori det nærmere henstilles, om Communen maatte ønske at overtage Plantagen imod for en liden Deel, at participere i de Thagaard nummerede 200 Rd., og imod i det mindste for 5 Aar at gagere den ansatte Opsynsmand som hidtil. Med Hensyn til Udredningen af Sandflugtscom. Thagaards Lønning, refererede Communalbest. sig, i Skrivelse af 27. Juni 1843, til sine tidligere Ytringer, hvorimod man tilføiede, ingensinde at have tænkt paa, at den ved Plantagen ansatte Opsynsmand skulde afskediges, men kun havde ønsket, at Communalbest. selv maatte arrangere sig med ham, men at man imidlertid aldeles vilde billige at overtage Betingelserne med Hensyn til ham, og indgik Communalbest. saaledes i alle de for Plantagens allernaadigste Overdragelse til Byen, opstillede Betingelser, med Undtagelse af at udrede Løn til Sandflugtscommissair Thagaard.

Derefter forventede man nu, at Plantagen allernaadigst blev skienket Kiøbstaden, og var den almindelige Mening her, at Deres Maiestæt ogsaa allern. saaledes havde skienket Byen Plantagen, indtil der til Communalbest. indløb Skrivelse af 23. Maj 1843, fra den da beskikkede Amtmand, Baron v. Rosenkrantz, hvori han underretter Bestyrelsen om, at Deres Maiestæts Rentekammer havde bifaldet Hans Forslag om, at Plantagen hellere skienkes hele Amtet end Byen alene.

Byen blev saaledes ikke fuldstændigere meddelt denne Rentekammerskrivelse, men ved et Raadstuemøde den 9. Juni 1843, allene holdt over, i hvilken Andeel Byen ville deltage i Udgifterne i Anledning af Plantagens Overtagelse. Ved dette Raadstuemøde antoges det, at naar Plantagen saaledes skulde skienkes hele Amtet, vilde Byen deeltage i Bekostningen derved med $\frac{1}{4}$ Deel, hvorhos det dog, fra ingen Side blev draget i Tvivl, at Byen jo blev skienket passende og selvstændig Andeel i Plantagens Bestyrelse.

Under 11. Jan. 1844 blev dernæst Plantagen allern. skienket Thisted Amt, med Undtagelse af et Stykke

af samme, der blev henlagt til den nye Bolig for Amtmanden, under Amtsraadets Bestyrelse, og saaledes at Thisted Kjøbstad skal udrede $\frac{1}{4}$ af den rette Bekostning paa samme.

Da denne Deres Maiestæts allerhøieste Resolution var bleven Byens Bestyrelse bekendt, blev den forkyndt Byens Borgere ved et Raadstuemøde, og overensstemmende med den ved dette Møde tagne Beslutning, indgik Communalbest. d. 4. Mai d. A. til Deres Maiestæt med Ansøgning om, at naar Byen skulde deltage i Plantagens Overtagelse, at den da maatte forundes Andeel i Bestyrelsen, ved 4 dertil af Communen frit valgte Medlemmer. Herpaa modtoges Skrivelse fra Rentekammeret, af 13. Juli, hvori meldes, at der ingen Forandring kan gøres i den da alt truffne Foranstaltning, at Amtsraadet vælger 3 Medlemmer af Byen til at deltage i Plantagens Bestyrelse, og at Rentekammeret ingen Anledning finder til paa nye at foredrage Deres

Maiestæt Sagen. Det ses derhos af denne Skrivelse, at Communalbest. Ansøgning til Deres Maiestæt af 4. Mai, først fra Amtet er indsendt til Rentekammeret den 6. Juni. Det sees fremdeles af denne Skrivelse, at Rentekammerets Grunde for Afslaget er, at Byen har viist ringe Interesse for Plantagen, og at Communalbest. ikke paa dertil skeet Opfordring har villet foretage Valg paa Medlemmer af Bestyrelsen. I disse Henseender driste vi os til allerunderd. at bemærke: „at man ikke havde ventet, at Amtet havde ladet Communalbest. ovennævnte allerunderd. Indstilling af 4. Mai, blive henliggende hos sig paa det meeste af en Maaned, da Amtmanden som selv havde overværet det i Indstillingen ommeldte Raadstuemøde, kiendte hvor varmt Byens Indvaanere ønskede den deri fremsatte Bøn, og som har foraarsaget, at Sagen er kommet paa det Standpunkt, den nu er, uden at denne Kjøbstæds Ønske er kommet under Deres Maiestæts allerh. Overveielse, at Byen har lagt al den Interesse for Dagen for Plantagen, som var muelig, og som kunne bestaae med oekonomiske Hensyn, da Byen har, med skionsom Taknemmelighed, villet modtage Plantagen paa samme Betingelser som den nu er skienket hele Amtet, hvorfor Byen ikke fortjener den gjorte Bebreidelse, og endelig, at naar Communalbest. ikke paa Amtets Opfordring, valgte Medlemmer til at deltage i Plantagens Bestyrelse, da

var dette ikke fordi man ikke ønskede at gjøre dette Valg, men fordi Amtet ikke kunde berettigede Bestyrelsen til et Valg, der desuden, som ikke hiemlet i Deres Maiestæts Gavebrev, var en Nuillitet, og Bestyrelsen vilde derfor oppebie det Tidspunkt, da man allerunderd. haabede at erholde Hiemmel dertil.

Deres Maiestæt drister vi os til umiddelbart, at henvende dette Andragende til, med den tro undersøsatlige Tillid, at D. M. af denne simple Forestilling, vil billige det almindelige Ønske heri Byen, at Communen, imod at deltage i Udgifterne ved Plantagen, overensstemmende med D. Maj. Gavebrev — der er en forholdsmæssig stor Andeel — maae allern. forundes selvstændig Deel i Plantagens Bestyrelse, ved 3 eller 4 frit valgte Medlemmer af Communen, hvorved Kiærligheden til at hegne om Deres Maiestæts Gave, da ogsaa ret vil vækkes, og denne Bøn tillader vi os saaledes allerunderdanigst at frembære“.

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

— 17-8-36

Af Anders C. Svalgaard.

Amtmandsboligen.

At der nu endvidere skal være tillagt Amtsgaarden et Stykke fra den angrændsende forrige Kongelige Plantage af 3640 Kv.-Al., som er beliggende under Landjurisdiktionen, kan ej heller skjønnes at forandre den oprindelige i Forholdene velbegrundede Synsmaade af den Jurisdiktion, hvorunder Gaarden er beliggende.

— At Branddirecteuren, Captain Rørbye anfører, at den oprindelige købte Ladebygning er beliggende paa Bisgaard Mark, der er under Landjurisdiktionen, anseer vi er „irrelegeret“, da det er en ucompetent Autoritet til at attestere noget om Beliggenheden af den nævnte Bygning, og er Attesten med Hensyn dertil, feilagtig.

Naar Communalbest. saaledes ikke i de foreliggende Omstændigheder kan finde nogen Grund for, at Amtsgaarden skal overgaae til Landjurisdiktionen, da maae vi endnu til Bestyrkelse af Bibeholdelsen af den factiske Tilstand —

at den fremdeles bliver under Kjøbstadens Jurisdiktion — tillade os at udhæve, dels den oprindelige Eiendoms virkelige Beliggenhed i Thisted Kjøbstad eller paa dens Grund — dels at denne Eiendoms Skjødning, indtil Faye dermed gjorde Forandring, er skeet ved Byethinget, dels at Ladebygningen ogsaa har, indtil Faye foranledigede dette, været indlemmet i Kjøbstædernes Brandforsikring, dels at Bygningerne har været opmaalte i denne Kjøbstad til Bygningsafgifts Svarelse, dels at Faye saavel som Alle da og senere i Gaarden boende have været paalignet og uværgerligen betalt Communeafgifterne hertil Kjøbstaden, dels at Faye, som Eier af denne Gaard, tog Borgerskab som Grund-eier i Thisted i Følge Forordn. af 24. Octbr. 1737, og dels er Gaarden beliggende indenfor Consumtionshegnet.“

Mølleri i Thisted.

Til Amtet den 22. Febr. 1845: „De Communalbest. af 23. f. M. til Erklæring sendte 2de Ansøgninger fra Agent Lützhøft om Tilladelse til at supplere 2de Privilegier, dels til at drive Papiirfabrikation, og dels til at drive Kornmaling, som nu indehaves i en Mølle herved Kjøbstaden, der nu eies af Niels Fischer, og fra nogle Mølle-eiere om at den af Niels Fischer opførte Mølle maae afskaffes som Kornmølle, give vi os den Ære herved at remittere. Vor Mening i denne Sag er, at det ikke bør bevilges Agent Lützhøft eller den nuværende Ejer af den tidligere Consul, Redakteur Lund tilhørende Mølle, at adskille de to Møllen havende og betingede Privilegier, med mindre at Møllen indrettes til og forpligtes at drives med Hestekraft til Meelmaling paa de Tider Møllen ikke kan drives med Vindkraft, til hvilken Bestemmelse vor anbefaling til det nuværende Mølleaenlæg, af 25. Septbr. 1843, ogsaa var knyttet.“

Ansøgning om Ølbryggeri.

Til Amtet, d. 13. Marts 1845: — Under 27. Febr. havde Anders Jensen fremsendt Andragende om at tildeles Bevilling til at maatte brygge Øl, og deraf holde Udsalg. „Kommunalbest. kan ikke skionne, at der kan være noget imod, at Supplicanten — der tidligere har ernæret sig ved Kjøbmandshandel, forundes Borgerskab paa den nu af ham paatænkte Næringsvei, dog med den Indskrænking, at Udsal-

get ikke maa skee til siddende Gæster, da her i Byen kun bestaar et Ølbryggeri".

— Medlemmer af Kommunalbestyrelsen i 1845: Nyborg, Formand. (Jens Nyborg, Kbmd.), P. C. Nordentoft, Kbmd.; Gerlach, Hattemager; I. C. Frost, Kbmd.; Nielsen, Kbmd.; Kreiberg, Bogh.; Werner, Kbmd.; Christensen, Farver.

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1768—1878.

— 19-8-36

Af Anders C. Svalgaard.

Raadstuemøed ang. Plantagen, Borgervævningen m. m.

Til Cancelliraad Nellemann den 23. Maj 1845: „Borgerrepræsentanterne anmoder herved Deres Velbærenhed om at kundgiøre og afholde en Raadstuesamling for derved at erfare denne Kiøbsteds Borgeres Mening om — „det ønsker at deltage i Udgifterne i den forrige Kongelige, nu Amtet skiænkede Plantage herved Byen, mod de Betingelser, som nu er bestemt, eller om det ønskes at der skal foretages Skridt for, for Byens Vedkommende at erholde bedre Vilkaar for denne Deltagelse, samt om alt videre der staar i Forbindelse med denne Plantagesag.“

„Hvorvidt det maatte ansees ønskeligt at indgaa med en allerunderdanigst Indstilling om, at det nu bestaaende borgerlige militaire Korps maa ophæves, og i samme Sted dannes et velorganiseret Brandkorps“ —

„og hvorvidt det maatte ansees ønskeligt, at der optages en nye almindelig Opmaaling, Beregning og Kort over enhver af denne Kiøbsteds i Grundtaxt staaende Grunde, samt i bekræftende Fald, hvorledes Omkostningerne derved skal fordeles.“

Denne Raadstuesamling bedes betimeligen kungiort saavel i Byens Avis som ved Plakat og Trommeslag her i Byen“.

Kronens Mark.

Til Kancelliet d. 25. Aug. 1845: „Til Thisted Kiøbstæds Commune henligge i henimod $\frac{1}{2}$ Miils Afstand fra Kiøbstæden, et Areal, Kronens Mark, kaldet, af 236

Tønder Land geom. Maal, matriculeret for 9 Tdr. 4 Skpr. $\frac{1}{4}$ Alb. Hartk., hvilken Mark, der allene afgive en yderlig tarvelig Græsning for Creature, hidtil har været nyttet paa den Maade, at den Aar for Aar er bleven bortleiet til Kiøbstædens Indvaanere, der have benyttet den til Græsning for Faar og som efter Kæmnerens Beregning har givet i de sidste 5 Aar en Netto Indtægt af 93 Rd. 4 Mark $\frac{2}{5}$ Skill., eller omtrent 2 Mark 6 Skill. pr. Td. Ld.

Denne yderst ringe Indtægt af denne ikke ubetydelige Eiendom, der for største Delen er tienlig til Dyrkning af Kornsæd, har i længere Tid været Gienstand for Communalbestyrelsens Opmærksomhed, og da Kammerherre Amtmand Baron Rosenkrantz i Begyndelsen af dette Aar ogsaa opmuntrede Bestyrelsen til at lægge Haand paa en Plan til en bedre Afbenyttelse af Marken, saa blev denne Sag paany foretaget, og medundertegnede Borgerrepræsentanter, Nyborg, Frost og Werner, udnævnte til paa det bedste at udarbejde en saadan Plan. Denne Plan er nu udarbejdet, og samme har været forelagt den samlede Communalbestyrelse, der derved allene har bemærket, at da det indsees, at Forpagteren neppe paa almindelig Maade, i det mindste ikke i de første Aar af Forpagtningstiden, ville kunne giøde 10 Tdr. Land aarlig, saa vedtoges det at indstille, at anerkende gode kunstige Gødningsmidler, f. Ex. ved at anvende tilstrækkelig Patentgødning, eller ved at nedpløje Bælgsæd eller Boghvede, vil, naar samme af Forpagteren anvendes paa Marken, af Communalbest. blive anset for god Gødning, samt at det skal være Forpagteren formeent at indrette Leervaaninger, eller at tage Folk til Huse“. — Selve Planen omtales ikke nærmere i Protokollen. —

Fra de gamle Sognearkiver.

—
Thisted By 1768—1878.

— 20-8-36

Af Anders C. Svalgaard.

Skoleundervisningen.

Til Kancelliet d. 7. Oktbr. 1845: „Anlediget ved hosfølgende Andragende af 4. Mai d. A. fra Borgerrepræsentant og Skoleforstander Farver Christensen, besluttede medundertegnede Borgerrepræsentation, i det mindste for vort Vedkommende, at gjøre Skridt til en bedre Ordning af Undervisningen, saavel i Borgerskolen, som i den saakaldede Realklasse, til hvilken Hensigt vi i en Skrivelse af 23. Mai forlangte forskellige Oplysninger af Skolecommissionen, som blev os meddelte i Skrivelse af 22. Juni.

Af Skolecommissionens Meddelelse fremgaar, at der, ved forrige Aars Udgang, var 349 Børn heri Kiøbstaden, som nød Underviisning i Borger- og Almueskolen, og deraf 13 i den borgerlige Realklasse, og at de Borger- og Almueskolen søgende 90 Drengene, kun nyde Underviisning den halve Dag.

Uagtet Kiøbstadens betydelige Opofrelse til Skolevæsenet, ved en nye og god Skoles Opførelse og ved gode Lønninger til de ansatte Lærere, ses det, at der for den offentlige Underviisning er opnaaet et tarveligt Resultat. Da en Underviisning, hvorved Børn i den halve Tid ganske er overladt til dem selv, maa blive meget ufrugtbar, saa har dette Punkt i Forening med et andet, nemlig, at Realklassen, hvis Underviisning aarlig koster 320 Rd. — kun er søgt af 13 Elever, og hvoraf kun de 11 er Bidragydere, i Særdeleshed været Gienstand for Borgerrepræsentantskabets Overveelse, idet man har meent, at der burde træffes et saadant nærmere Arrangement med Skoleundervisningen, at i det mindste een af Klassernes Drengene kunne nyde Underviisning hele Dagen. Dette antager man kunne opnaaes, naar et større Antal Elever kunne henvises til Realklassen ved imod et meget moderat Bidrag, blot i Eftermiddagstimerne at undervise i Skrivning, Regning, Tegning o. s. v., hvilket man antager er manges

Ønske — hvortil der saaledes skulde ansættes en Seminaristisk uddannet Lærer, der tillige i Formiddagstimerne skulle undervise ca. 30 Drengene af Borgerskolen i de Discipliner, som nærmere af Skolecommissionen maatte bestemmes, og hvortil saaledes et nyt Locale maatte indrettes i den nye Skolebygning.

Den residerende Capellan maatte saaledes, som oprindeligen er bestemt, vedblive at undervise i Realklassen i 3 Formiddagstimer imod den derfor normerede Betaling 150 Rbd., og 20 Rbd. til rBændsel, hvorimod han, efter passende Opsigelse, maatte fratræde Undervisningen i Eftermiddagstimerne, som da skulde formeres fra 2 til 3 Timers Undervisning. Det nye Skolelocale antager vi beqvem, og godt kunne indrettes i den Leilighed der nu beboes i Skolebygningen af constitueret Skolelærer Christensen, og som han er villig til at aftræde mod en aarlig Godtgjørelse af 80 Rbd., og som i hin Tilfælde skjøntnes at være en billig Fordring. Den nye Lærer som saaledes skulde ansættes, antager man passende kunne gageres med 200 Rbd. aarlig, og desuden nok gives et lille Værelse i Skolebygningen.

Denne Forandring ville saaledes, foruden hvad der vil medgaae til Omdannelsen af Indretninger i Skolebygningen, kræve et fornyet aarligt Bidrag til Skolevæsenet af 130 Rbd., men vi antager at dette offervilligen bør ydes for samme, ligesom vi vel ogsaa tør regne paa nogen Afgang i dette Beløb, ved en forventende større Forøgning af Realklassen“.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

— 15-10-36

Af Anders C. Svalgaard.

Skolevæsenet.

Til Skoledirektionen for Hillerslev-Hundborg Herreder, 14. Decbr. 1845: „Ved herved at remittere den ærede Skoledirektions Communnation af 7. f. M., af Cancelliets Skrivelse af 7. Oktbr. d. A., modtagne Tegning og et Overslag til en ny Bygnings Opførelse heri Byen, til Bolig for Organisten, Kirkesangeren og Lærerne ved Al-

mue- eller Fattigskolen, samt til Locale for sidstnævnte Skole, hvorover Communalbestyrelsens Erklæring er forlangt, tillader Bestyrelsen sig at bemærke, at man har begjæret Skolecommissionens Erklæring over dette Bygningsforslag, med Hensyn til, om dertil knyttede sig paatænkte Forbedringer i den gjældende Skoleplan og Undervisning, hvilket er modtaget med benægtende Besvarelse paa Spørgsmaalene, og da Communalbestyrelsen ikke af de Omstændigheder: at skaffe fri Bolig til Organisten, og en nye Bolig for Kirkesangeren, kan finde Anledning til at paabyrde Communen, under dens allerede trykkende Forhold, en nye Giæld af ca. 3000 Rbd., da Organisten kan aldeles ingen Forventning gjøre sig om fri Bolig, og Kirkesangeren er pligtig at vedligeholde den forrige Degnebolig, som han beboer, hvilken Forpligtelse man ikke omtvivler varetages ved det befalede aarlige Syn, saa kan man ikke derfra hente nogen Anledning til at anbefale Forslaget“.

Østerbakken.

Til Amtet, d. 31. Decbr. 1845: „I Anledning af den Communalbest. under 15. d. M. communicerede Skrivelse fra det Kgl. Rentekammer af 8. s. M., hvori bl. a. foreslaaes at henlægge den mindre Landevei udenfor Thisted Kiøbstads Østerbom, i en mere sydlig Retning, for derved at undgaae den steile Stigning Veien nu har, tillader man sig at yttre, at Bestyrelsen erkiender det ønskelige i at Nedkiørselen med Landeveien til Østerbom blev forbedret, men man antager, at den væsentligste Anke imod denne Vei — den steile Stigning — ikke vil hæves ved den foreslaaede Omlægning, hvorimod man antager, at der vil kunne erholdes en ret god Nedkiørsel paa det omhandlede Sted, naar der blev indkiøbt og udlagt til Veien et Par Fag af et ved Bakkens Fod beliggende Huus' Grund, og deels nogle Alen af de tilstødende Grunde paa Veiens syndre Side, som er ubebyggede; man maa bemærke, at Bekostningerne herved formeentlig vil blive at udrede af Amtets Veikasse, da den omhandlede Vei hører under Amtets mindre Landeveisklasse“.

Valg.

Den 6. Jan. 1846 valgtes til Formand, Købmd. Nordentoft i Stedet for Nyborg. Farverm. Christensen til Viceformand. Købmd. Werner

og Farver Christensen til Fattigcommissionen. Carstensen (eller Christensen) til Medl. af Skolecommissionen. Til Kirke- og Hospitalsinspektionen: Købmd. Werner, Gerlach samt Købmd. P. C. Hundahl i Brolægningscommissionen.

Til at varetage Vedligeholdelsen af Kiøbstadens offentlige Bygninger, Broer og Rækværker, etc. valgtes Bogh. Kreiberg og Hattemager Gerlach. Til at kontrollere Kasse- og Regnskabsvæsenet, valgtes Nordentoft, Hundahl og Hartvigsen. Til at indtræde i Indkvarteringscommissionen: Købmand J. C. Frost“.

Godtgjørelse for Skrivematerialer.

„Provst Michelsen havde under 6. Febr. 1846 ansøgt om Godtgjørelse for Skrivematerialer, og Bestyrelsen besluttede, at han fra 1. Jan. d. A. aarlig kan tilstaaes en Godtgjørelse af 2 Rbdl. af Fattigkassen, og en lignende Sum af Skolekassen, uagtet man ikke skønnede rettere, end at Hr. Provsten i hans Stilling som Sognepræst strengt taget maatte være pligtig selv at afholde de ikke betydelige Udgifter, der kan medgaa til Skrivematerialer ved Byens Skole og Fattigvæsen.“

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1768—1878.

— 23-10-36

Af Anders C. Svalgaard.

Bal paa Raadstuen.

Til Stadsmusikant Zangenberg d. 20. Jan. 1846: „Det meddeles herved, at den ansøgte Tilladelse til at afbenytte Raadstue Salen til et Bal for Byens Borgerbørn, er Dem for denne Gang bevilget, imod at betale til Kæmnerkassen en Kjendelse af 2 Rbd.“.

Skolelokale i Fattighuset.

Erklæring til Amtet, d. 5. Febr. 1846: „Ved at tilbagesende Forespørgsel af 30. Decbr. f. A. fra Skolecommissionen her i Byen, hvori andrages paa, at nogle for Tiden ledige Værelser i Fattighuset, maatte benyttes til Friskolen, fordi denne Locale skulde være saa brøstfældig og aaben, at hverken Læreren eller Børnene kunne

være tjente dermed, tillader Bestyrelsen sig at erklære: „Efter at man ved Mødet den 20. f. M. havde udnævnt en Comitee, bestaaende af Christensen, Gjerlach og Krelberg, til at syne den nuværende Friskole i Kirkens Degnebolig, og at de har fundet, at Localet er lige saa godt, som det i en Række af Aar har været og ikke i den Grad er aaben eller brøstfældig, at et andet Locales Paavisning for Tiden skulle være nødvendig, saa maa Bestyrelsen yttre den Formening, at der, uagtet at der findes nogle Værelser ledige i Fattighuset, som dog letteligen maaskee om kort Tid kan blive nødvendig til Fattiglemmer — ingen Anledning er for Tiden til at fraflytte Læren og Børnene Friskolen“.

Nyt Valg af Fattigforstander.

Til Guldsmed Brinch d. 19. Febr. 1846: „Da Kjøbmd. Lyhne paa hans derom indgivne Begjæring, af Directionen for Fattigvæsenet er entlediget fra sin Function som Fattigforstander, saa har Repræsentantskabet udnævnt Dem som Fattigforstander at indtræde i Kjøbmd. Lyhnes Sted.“

Fritagelse som Formand.

Til Borgerrepræsentationen, d. 19. Marts 1846: „Det er Dem mine højagtede Medborgere bekendt, at den alvise Gud har paalagt mig en hjertegribende Sorg, ved at berøve mig min Kjære Bedste Ven. Som selv Familiefædre, vil De selv indse, hvor dybt jeg maa føle dette Savn, og hvor lidet jeg i disse Sorgens Dage er skikket til at virke i denne Forsamling, enten som Borgerrepræsentant, eller som dens valgte Formand. Jeg tør desaaarsag haabe, at De vil billige, at jeg i det mindste for en Tid fritages for de Forretninger, som i denne Stilling paalaae mig, og at Vice-Formanden træder i mit Sted, eller at De imellem Dem selv vil vælge en interimistisk Formand.

Naar jeg seer mig istand dertil, skal jeg gjerne igjen overtage de mig paahvilende Pligter“. P. C. Nordentoft.

(Den 24. Marts tilskreves Nordentoft, at han fritoges for Forretningerne som Formand indtil 19. Maj.)

Havnearealerne.

Til Amtet, d. 24. Marts 1846: „Ved at tilbagesende Ansøgning fra Havnecommissionen, angaaende at samme maatte forundes Eiendomsret og Concession paa den Fjordbred og Grund, som alt er

medtaget af Havnen, derunder Fjordbredden og Grunden i Fjorden fra den søndre til den østre Hæge. Da Havneanlægget maa anses at være til stor Gavn for Byen, vil det som en Følge heraf ogsaa være af megen Vigtighed, at Havnen tilstaaes Rettighed, ikke allene til den Fjordbred, hvor Havneanlægget nu findes, men ogsaa hvor dette i Tiden kan ventes at blive udvidet til“.

Amtmandsboligen.

Til det Kgl. Danske Cancelli, 23. Marts 1846: „Der har i ældre Tid tæt nordenfor Thisted Kjøbstad ligget en Gaard, Bisgaard eller tidligere Bispegaard kaldet, hvis Bygninger for flere Aar siden ere nedrevne, og Jorderne udstykkede og solgte til Thisted Kjøbstads Indvaanere.

Denne Gaards Jorder, der ere matriculerede ufri Hartsorns Eiendomme — ere for en Strækning angrændsende lige ind imod de til Thisted Kjøbstad udlagte i Grundtaxt staaende Grunde, og endog i Tidernes Løb, ved at de for endeel ere indtagne under Bebyggelse, samt til Hauge- og Gaardspladser, saaledes kompliceret med samme, at Grændselinien imellem disse Eiendomsdele, ligesom et Stykke af Bisgaards Jorder ere inddragne indenfor Kjøbstadens Consumtionslinie og i Virkeligheden har, indtil den allersidste Tid, været anset som henhørende til og under Kjøbstaden.

Det fra Bisgaard under Kjøbstaden inddragne Jordareal er, foruden med den til Bolig for Amtmanden kjøbte Gaard, bebygget og beboet af flere Kjøbstadnæringsdrivende Borgere, ligesom deraf er dannet en heel Gadelængde, der staaer i en saadan naturlig Forbindelse med den øvrige Deel af Kjøbstaden, at det nu efter vort Skjønnende, ville være et Brud paa Retsforholdet, saaledes som den upaalt af alle Authoriteter har uddannet sig, at drage denne Deel bort fra Kjøbstaden og ind under Landjursdiktionen.

Endog i den ny Matriculerings Protocols Anmærknings Rubrik, staaer det nævnte Areal anført den Vedtegning: „Et Stk. Jord, som skal være bestemt at underlægges Thisted Kjøbstads Grundskat“, og maa Repræsentantskabet derefter formode, at det Kgl. Rentekammer deler dens Anskuelser om Inddragelse af bemeldte Grund under Thisted Kjøbstad. Beboerne paa

den omhandlede Strækning, nyde lige med Beboerne i den ældre Deel af Byen, godt af Kjøbstadens comunale Indretning, men enkelte af disse Beboere have imidlertid, paa Grund af, at de boe paa Matriculerings Eiendom, reist Paastand om, ikke at henregnes til Kjøbstadens Indvaanere, og at betale Communalafgifter til Thisted Kjøbstad, hvorved naturligviis deres Afgifter til Communen vil blive meget mindre; derimod ønske flere af disse Beboere ikke at ophæve deres factiske comunale Forbindelse med Kjøbstaden, deels for deres Næringsveis Skyld, deels for deres Børns Fritagelse for Værnepligt, og deels af andre Grunde. Det synes endog at være en naturlig Selvfølge, at ingen Mand, som har vundet Borgerskab i Byen, og i Byen driver Næring, samt deltager i kommunale Bestillinger, og forøvrigt nyder lige Rettigheder med enhver af Byens andre Borgere, kan med dette boe paa Landsbygrund.

Forts.

Fra de gamle Sognearkiver.

Thisted By 1758—1878.

— 28-10-36

Af Anders C. Svalgaard.

Thisted Plantage.

Til Amtmanden den 14. Novbr. 1842: „I Erklæring paa det Kgl. Rentekammers Skrivelse af 24. September, betræffende om Thisted Kjøbstad maatte ønske at overtage som Eiendom, den ved Thisted Kjøbstad anlagte Plantage, tillader man sig at melde, at man med Taknemmelighed har modtaget det gjorte Tilbud, og at, naar man paa Kommunens Vegne ikke ubetinget erklærer sig for at modtage Plantagen med de opstillede Vilkaar, da ligger dette ikke i en Miskindelse af den store Gavn, som man erkiender, bydes Byen, men i de oeconomicke Hensyn som for Tiden maae tages.

Det er nemlig aldeles klart, at naar Plantagen skal vedligeholdes som hidtil, og som om den af Kongelig Naade vil blive Byens Eiendom, vil ikke mindst blive en Pligts end Æressag, vil den endnu i mange Aar blive en, et aarligt Tilskud fordrende Eiendom, og Kommunalbestyrelsen har derfor troet over

denne Sag at burde høre Byens Indvaanere ved et almindeligt Raadstuemøde.

Byens derved mødte Indvaanere har, som den Amtet tilstillede Udskrift af Raadstuemødet udviser, med Undtagelse af eet Individ, været enig i at man, med Taknemlighed ville overtage Plantagen, naar den allernaadigst maatte skienkes Byen, uden Forpligtelse til at beholde eller lønne de nu ved samme ansatte Betiente, men blot paa Vilkaar, at Plantagen bestandig af Byen vedligeholdes som Træplantage, hvorfra Træplanter mod en moderat Betaling kan udsælges til Amtets Beboere, og at denne Plantage kommer til at staae under Kommunalbestyrelsens Tilsyn og Bestyrelse.

Byens Indvaanere ligesaa lidet som Kommunalbestyrelsen, er ikke af den Mening, at de Mænd, der hidtil har ofret deres Arbejde for Plantagen, ikke dertil ere duelige, og at Betienten derfor skulle afgaa, man erkiender meget mere, at Plantagen er fremelsket med megen Flid og Omhu, men troer, at Plantagen nu er kommen saavidt, at den under Kommunalbestyrelsens Tilsyn kunne bevares og fredes som hidtil, dog under mindre Udgifter.

Kombineret Fattig- og Sygehus.

Til Amtmanden den 29. Novbr. „I Anledning af det Repræsentantskabet under 12. Septbr. d. A. til Erklæring sendte Forslag til Oprettelsen af et Amtssygehus, tillader man sig at melde, at det for Tiden er under Forhandling her i Kommunen at opføre et Huus til Bolig for Trængende, og deri tillige at indrette Sygestue, og saafremt denne Plan, som haabes, bliver udført, vil denne Kommune ikke finde nogen Trang til at participere i et andet offentligt Sygehus, og tillader vi os derfor at udbede, at vor Erklæring over denne Sag maa sættes i Beroe indtil det er afgjort, om ovennævnte vor Hensigt bliver opnaaet eller ikke.“

Borgerrepræsentantvalg.

Til Byfogden d. 6. Jan. 1843: „Ved det i Gaar afholdte Borgerrepræsentantmøde bleve Forretningerne saaledes fordeelte blandt dets Medlemmer: „Til Formand valgtes Apotheker Dahlerup. Til Viceformand, Nyeborg. I Stedet for det afgaaende og gjenvaltge Medlem, Frost, valgtes Dahlerup til at indtræde i Kirke- og Hospi-

talsinspektionen. Gjerlach blev ansat som Medlem af Broelægningscommissionen, og Frost vedbliver som forhen at være Medlem af Indkvarterings- og Bygningscommissionen.“

Fra de gamle Sognearkiver.

—o—
Thisted By 1768—1878.

— 14. 11. 1936

Af Anders C. Svalgaard.

Amtmandsboligen.

Det er ikke blevet Repræsentantskabet klart, om Beboerne af den forrige Bispegaard eller Bisgaard, har været henregnet under Thisted Kjøbstad eller under Landsognets Beboere, noget der vel paa den Tid, og lige indtil den allersildigste Tid, da Landsognet ved Resolution af 31 Aug. 1839 fik sit særskildte Fattig- og Skolevæsen — i økonomisk Henseende intet resulterede, men saa meget er vist, at de naturlige Forhold tilsige, at som det har uddannet sig i Virkeligheden, den omhandl. Strækning af berørte Bisgaard ogsaa i Jurisdiction Henseende bør indgaae under Thisted Kjøbstad, thi ligesom Kjøbstadens Trang, ved dens tiltagne Folkemængde, er til at enholde denne Udvidelse, saaledes synes det ubilligt, at de Beboere, som ønske at blive i Forbindelse med Kjøbstaden, og i Tillid til hvad der i mange Aar har været antaget, skulle fornægtes Kjøbstad Rettighed for deres Steder, medens andre der ingen Pris sætte derpaa, men alligevel nyde godt af flere af Kjøbstadens kommunale Indretninger, skulle unddrage dem baade for deres Pension og Eiendomme at bidrage til den Commune, hvortil de naturlige Forhold tilsige dem at henhøre. Hertil tillader Repræsentantsk. sig den Formening, at uagtet vor nuværende Amtmand, Hr. Kammerherre, Baron Rosenkrantz har udvirket en Cancellie-Resolution for, at Amtmandsboligen skal henregnes som hørende til Landsbygrund, saa vil den dog haabe, at Kommunen kun har at lide dette Tab for dennes Embedstid, og at denne Bestemmelse vil være at hæve ved oftenævnte Amtmands Tiltrædelse af denne Eiendom, el-

ler for enhver, der i Tiden maatte faae samme i Eie.

Denne Eiendoms forrige Beboere, afg. Byeskriver Faye og Byefoged, Cancellieraad Nellesmann, have begge, i Erkjendelsen af det naturligt Fremgaaende og vel ogsaa i Interesse for Byens Velvære henregnet sig som boende paa Kjøbstadens Grund, og som Følge heraf stedsde ydet Skatter og andre Paalæg til Kommunen. Flere af Bygningerne paa det berørte Areal er straatækkede, og een af disse, navnlig den allerstørste, fører vel Navn af en Lade, men alt for over 25 Aar tilbage, er denne indrettet til Kornmagaziner. I de senere Aar er ogsaa deri indrettet flere Pakhuse, som benyttes af 3 Kjøbmænd til Vareoplag, der for en stor Deel bestaaer af meget brændbare Stoffer; saa og forefindes der Oplag af Straae og andet Fourage, og den betydelige Fare Byen i paa kommende Ildebrandstilfælde er udsat for ved at have slige Bygninger liggende saa at sige midt i Byen, hvilket kun kan forebygges ved at disse indlemmes under Byen, tillader Repræsentantsk. at fremhæve som et vigtigt Motiv for, at det omhandlede Stykke Jord maatte inddrages som henhørende til Kjøbstadens Grund. Kommunen har allerede lidt betydeligt Tab i økonomisk Henseende, ved at Bisgaards Jord er unddraget Byen, og det er at formode, at dette i Tiden vil blive saameget større, da sandsynligviis Embedsmænd og Kapitalister enten ville søge at tilkøbe sig disse Eiendomme, eller gøre sig Flid for der at fæste Bopæl, for paa saadan Maade at undgaae et Paalæg de under andre Omstændigheder ei kunne unddrage sig fra at yde, og Kommunen mistede derved endeel af sine væsentligste Indtægter, der ville paaføre den et Tab, der ei nu kan skjønnes at være dækket ved andre Kilder.

Repræsentantsk. tillader sig saaledes at indstille, at det Areal af den forrige Bisgaard, der i den ny Matricul er betegnet med Nr. 106, maa henlægges under Thisted Kjøbstads Jurisdiction.“

Bevilling til Skrådersyning.

Til Amtet d. 9. Maj 1846: „ Ved herhos at remittere Amtet 3 Ansøgninger fra Jens Nielsen, Arbeidsmand Kristen Justesens Kone, og Arbeidsmand Jørgen Vodstrups Kone, alle her af Byen, hvori de ansøge om Tilladelse til at sye Klæder af Lærred, groft Vadmel og